

КРАЛЕТЕ НА ТРИЛЪРА®

ОТ АВТОРА НА • ВЕТЕРАНЪТ •

ФРЕДЕРИК ФОРСАЙТ

Майсторът се завръща! Добре дошъл Ф.Ф.!

Дейли Телеграф

ОТМЪСТИТЕЛЯТ

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА БАРД

ФРЕДЕРИК ФОРСАЙТ ОТМЪСТИТЕЛЯТ

Превод: Крум Бъчваров

chitanka.info

Хората, които го познават, ще ви кажат, че е спокоен и дружелюбен. Тренира всеки ден триатлон. Върволица лични трагедии го карат да води двоен живот. Официално е адвокат.

Но Кал Декстър има и друго призвание. От един апартамент в Манхатън той организира операции за издирване на неуловими престъпници.

Той е Отмъстителят! Най-ефикасният ловец на глави. Отговаря на кодови обяви в пресата. Издирването на главорези ще го превърне в най-преследвания човек в света.

Посвещава се на Тунелните плъхове.

Вие направихте нещо, което аз така и не успях да сторя.

ПРЕДГОВОР УБИЙСТВОТО

На седмия път, когато го натиснаха под повърхността на течните екскременти в отходната яма, американчето престана да се съпротивлява и умря. Всички отвори на тялото му бяха задръстени с отвратителна помия.

Мъжете оставиха прътовете си, седнаха на тревата, засмяха се и запалиха цигари. После довършиха другия доброволец и шестте сирачета и потеглиха обратно отгатык планината.

Беше 15 май 1995 г.

ЧАСТ ПЪРВА

1.

РАБОТНИКЪТ

Мъжът, който тичаше сам, се наведе срещу склона и отново посрещна пристъпа на стария си враг, болката. Това бе и мъчение, и лечение. Затова го правеше.

Познавачите често казват, че триатлонът е най-жесток от всички спортни дисциплини. Декатлетът има да усъвършенства повече умения и трябва да е по-силен, но малко други изпитания могат да се сравняват с невероятната издръжливост и способността да побеждаваш болката, присъщи на триатлона.

Както винаги в дните за тренировка, подранилият бегач стана много преди зазоряване. Той се качи на пикапа си, отправи се към далечното езеро в Ню Джърси и по пътя остави състезателния си велосипед, като го заключи с верига за едно дърво. В пет и две минути постави хронометъра на китката си, спусна ръкава на неопрена, за да го покрие, и влезе в ледената вода.

Тренираше олимпийски триатлон и измерваше разстоянията в метри. Плуваше хиляда и петстотин метра, после излизаше от водата, бързо се събличаше по фланелка и шорти и яхваше колелото. Следваха четирийсет километра наведен над кормилото, отначало докрай спринт. Отдавна беше измерил разстоянието и знаеше точно при кое дърво на отсрещния бряг на езерото е оставил велосипеда. Изминаваше своите четирийсет километра по извънградските пътища, винаги в този безлюден час, и знаеше при кое дърво трябва да остави колелото и да започне да тича. Разстоянието бе десет километра и портата на една ферма бележеше мястото, откъдето оставаха два километра. Тази сутрин току-що я беше подминал. Двата километра бяха по наклонен терен, последното изпитание, безмилостната отсечка.

Причината да боли толкова много е фактът, че са нужни различни мускули. Здравите плещи, гърди и ръце на плувеца обикновено не са необходими за велосипедиста или маратонца. Те са просто излишен товар, който трябва да носи.

Издръжливите крака и хълбоци на велосипедиста са различни от мускулите, които дават на бегача ритъма, необходим за изминаване на дългите километри. Еднообразният ритъм на едно от упражненията не съответства на другите. Триатлетът се нуждае от всички и се опитва последователно да покрие постиженията на три различни вида спортисти.

На двайсет и пет годишна възраст това е жестоко изпитание. На петдесет и една би трябвало да е подсъдно според Женевската конвенция. Бегачът беше навършил петдесет и една миналия януари. Той си позволи да хвърли поглед към китката си и се намръщи. Лошо — няколко минути по-зле от най-добрия му резултат. Наложих си да се затича по-бързо въпреки атаките на врага му.

Олимпийците постигат малко под два часа. Бегачът от Ню Джърси бе постигнал точно два и половина часа. Сега беше минало почти толкова време, а му оставаха още два километра.

Изад завоя на шосе 30 се появиха първите къщи на родния му град. Пътят прекосява стария колониален Пенингтън. Той се намира близо до междущатска магистрала 95, която идва от Ню Йорк, пресича щата и продължава за Делавейър, Пенсилвания и Вашингтон. В рамките на града наричат шосето Мейн Стрийт.

В Пенингтън няма почти нищо, едно от безбройните уютни, чисти, подредени градчета, от които се състои пренебрегваното и подценявано сърце на САЩ. Само едно голямо кръстовище в центъра, където Делавейър Авеню пресича Мейн Стрийт, няколко често посещавани черкви от трите изповедания, клон на Фърст Нешънъл Банк, няколко магазина и къщи, пръснати по тънещите в сянката на дърветата странични улички.

Бегачът се запъти към кръстовището, до което оставаше половин километър. Още бе прекалено рано за кафе в „Чаша от кафето на Джо“ или за закуска в „Пицата на Вито“, ала дори да бяха отворени, той нямаше да се отбие.

На юг от кръстовището мина покрай бяла дървена сграда от времето на Гражданската война с фирмата на г-н Калвин Декстър, адвокат. Там се намираше офисът му, освен в случаите, когато се занимаваше с другата си практика. Клиентите и съседите му смятаха, че от време на време ходи на риба, и не знаеха нищо за апартаментчето в Ню Йорк, което държеше под друго име.

Измъчените му крака изминаха последните петстотин метра до завоя на Чесапийк Драйв в южния край на града. Той живееше там и ъгълът бележеше края на самоналоженото му наказание. Бегачът намали скоростта, спря и опря главата си в едно дърво, задъхано поемайки кислород в гърдите си. Два часа и трийсет и шест минути. Далеч от най-доброто му постижение. Какво от това, че наоколо сигурно нямаше друг петдесет и една годишен, който да е способен на такова нещо? За него беше важно нещо, което не можеше да обясни на съседите, които му се усмихваха и му ръкопляскаха — да използва болката, за да се бори с другата болка, вечната болка, болката, която никога не изчезваше, болката от изгубеното дете, изгубената любов, изгубения живот.

Бегачът зави по своята улица и извървя последните двеста метра. Пред себе си видя вестникарчето да хвърля тежък пакет на верандата му. Момчето му махна с ръка, преди да се отдалечи с колелото си, и Кал Декстър отвърна на поздрава.

По-късно щеше да вземе мотоскутера си и да отиде за пикапа. Щеше да качи скутера в каросерията и да се прибере вкъщи, като по пътя щеше да прибере велосипеда. Първо обаче имаше нужда от душ, няколко подсилващи блокчета и портокалов сок.

На верандата той вдигна пакета с вестници, разкъса го и разглежда съдържанието му. Както очакваше, там бяха местният вестник, един вашингтонски, големият нюйоркски неделен „Таймс“ и едно специализирано списание.

Калвин Декстър, жилестият, русокос, дружелюбен, усмихнат адвокат от Пенингтън, Ню Джърси, не беше по рождение нито едно от тези неща, макар наистина да бе роден в щата.

Той беше заченат в една нюаркска съборетина, гъмжаща от хлебарки и плъхове, и се появи на бял свят през януари 1950 г., син на строителен работник и сервитьорка в местния ресторант. Според морала на епохата родителите му нямаха друг избор, освен да се оженят, след като в резултат на една среща на кварталния дансинг и няколко чашки евтин алкохол в повече нещата бяха излезли от контрол и се бе стигнало до неговото зачеване. Отначало той не знаеше нищо за това. Бебетата никога не знаят как и от кого са родени. Налага се да открият, понякога по трудния начин.

Баща му не се смяташе за лош човек. След Пърл Харбър се беше записал доброволец във войската, но като опитен строител бяха решили, че е по-нужен в родината, където поради войната се строяха хиляди нови фабрики, докове и административни сгради в района на Ню Джърси.

Той бе суров човек, майстор на юмручния бой, единствения закон в много работнически професии. Но се опитваше да живее честно и почтено, носеше неразпечатан плика със заплата си вкъщи, мъчеше се да възпита невръстния си син да обича националното знаме, конституцията и Джо Димаджио^[1].

Ала по-късно, след Корейската война, работните места започнаха да намаляват. Профсъюзите попаднаха в пипалата на мафията.

Когато майка му ги напусна, Калвин бе петгодишен. Прекалено малък, за да разбере причините. Не знаеше нищо за лишения от любов брак на родителите си, с философския стоицизъм на малчуганите приемаше, че хората винаги си крещят и се карат така. Не знаеше нищо за търговския пътник, който ѝ беше обещал светло бъдеще и похубави рокли. Просто му казаха, че е „заминала“.

Той бе приел, че баща му вече всяка вечер си е вкъщи и се грижи за него, вместо да изпие някоя и друга бира след работа, мрачно вторачен в мътния телевизионен екран. Едва когато навлезе в пубертета, научи, че майка му, на свой ред зарязана от търговския пътник, се е опитала да се върне, но гневният му озлобен баща я е отблъснал.

Когато Калвин навърши седем, баща му беше осенен от идеята да реши проблема с необходимостта да търси работа далеч от вкъщи. Изнесоха се от блока в Нюарк и купиха на старо каравана, която стана дом на момчето за десет години.

Баща и син се местеха от работа на работа, живеяха в караваната, мърлявото хлапе ходеше в местните училища, които го приемаха. Това бе епохата на Елвис Пресли, Дел Шанън, Рой Орбисън и Бийтълс от една страна, за която Кал никога не беше чувал. Това бе епохата на Кенеди, Студената война и Виетнам.

Строежите започваха и приключваха. Двамата се местеха из северните градове Ийст Ориндж, Юниън и Елизабет, после бащата се хвана на работа край Ню Брунзуик и Трентън. Известно време живяха в Пайн Барънс, докато Декстър старши беше надзирател на един малък

строеж. След това се отправиха на юг към Атлантик Сити. От осем до шестнайсетгодишна възраст Кал учи в девет училища и не можеше да се каже, че е научил много.

Затова пък момчето се образова в други отношения: опозна улицата и стана майстор на боя. Също като избягалата си майка, Кал не порасна много висок — нямаше метър и осемдесет. Нито беше набит и мускулист като баща си, ала стройното му тяло притежаваше яростна жилавост и юмруците му — убийствена сила. Веднъж предизвика един панаирджийски борец, повали го и взе дваисетдоларовата награда.

Един производител на евтин брилянтин предложи на баща му момчето да постъпи в неговия клуб и евентуално да стане боксьор, но двамата се преместиха на нов строеж в друг град.

Изобщо не ставаше въпрос за пари за ваканции. След края на учебната година Кал просто тръгваше на строежа с баща си. Правеше кафе, изпълняваше всевъзможни поръчки, вършеше различни работи. Една от „поръчките“ му възложи мъж със зелени очила, който му каза, че през ваканцията може да разнася пратки из Атлантик Сити, без обаче да казва на никого. Така през лятната ваканция на 1965 г. той стана букмейкърски куриер.

Макар и от дъното на социалната пирамида, едно умно хлапе пак може да наблюдава. Кал Декстър се вмъкваше без пари в местния киносалон и се дивеше на холивудската магия, безкрайните гледки от Дивия Запад, блясъка на мюзикълите, шантавите лудории в комедиите на Мартин и Люис.

По телевизионните реклами виждаше красиви апартаменти с кухни, обзаведени с неръждаема стомана, усмихнати семейства с родители, които, изглежда, се обичаха. Виждаше лъскавите лимузини и спортните коли по билбордовете край магистралата.

Нямаше нищо против работниците по строежите. Те бяха резки и груби, но бяха добри с него или поне повечето. На строежа и той носеше каска и баща му смяташе, че след като момчето завърши училище, ще го наследи в строителния занаят. Кал обаче имаше други намерения. Беше се заклел, че какъвто и да е животът му, ще е далеч от тряска на пневматичния чук и задушавания прах на бетонобъркачките.

После разбра, че няма какво да предложи в замяна на този похубав, по-добре платен, по-приятен живот. Помисли си за киното, но

реши, че всички кинозвезди са високи мъже, без да подозира, че повечето са доста под метър и осемдесет. Това му хрумна само защото една барманка му каза, че според нея малко приличал на Джеймс Дийн, обаче строителните работници се запревиваха от смях и той изостави тази идея.

Спортът можеше да спаси едно момче от улицата и да го прати по пътя на славата и богатството, ала Кал толкова за кратко бе ходил в различните училища, че не беше имал възможност да се включи в нито един от техните отбори.

Не можеше и да става въпрос да продължи образованието си, камо ли да придобие някаква специалност. Оставаха другите работнически професии: сервитьор, пиколо, автомонтьор, шофьор на бус за доставки. Списъкът беше безкраен, но при перспективите, които предлагаха повечето, спокойно можеше да си остане в строителството. Тежестта и опасността на тази работа я правеха по-добре платена от повечето други.

Престъпността също бе възможност. Всички, които бяха отраснали по кейовете и строителните обекти в Ню Джърси, знаеха, че организираната престъпност може да осигури големи апартаменти, бързи коли и леки жени. Говореше се, че гангстерите рядко попадат в затвора. Той не беше италиано-американец, което нямаше да му позволи да стане истински представител на мафиотската аристокрация, но и англосаксонците печелеха добре.

Напусна училище на седемнайсет и още на другия ден започна работа на строежа при баща си, общински жилища край Камден. След месец шофьорът на багера се разболя. Нямаше заместник. Работата изискваше специални умения. Кал разгледа контролния пулт в кабината.

— Мога да се справя — заяви той.

Надзирателят се колебаеше. Това бе против правилата. Ако случайно се появеше инспектор, можеше да забрави за поста си. От друга страна, всички работници стояха със скръстени ръце, докато чакаха изнасянето на купища пръст.

— Тук има адски много лостове.

— Довери ми се — отвърна хлапакът.

Трябваше му двајсетина минути, за да разбере кой лост за какво служи. Започна да изнася пръстта. Това означаваше премия, ала все

още не беше професия.

През януари 1968 г. Кал навърши осемнайсет и Виетконг започна офанзивата „Тет“. Той гледаше телевизия в един камденски бар. След предаването пуснаха реклами и кратък филм на военната киностудия. В него се споменава, че ако човек се представи добре, армията му осигурява образование. На другия ден Кал влезе в наборната служба в Камден и каза:

— Искам да постъпя в армията.

По онова време всеки американски младеж, освен при извънредно необичайни обстоятелства или доброволно изгнание от страната, подлежеше на задължителна военна служба след осемнайсетия си рожден ден. Почти всички юноши и техните родители мечтаеха да се измъкнат от армията. Старши сержантът зад бюрото протегна ръка за наборното известие.

— Нямам — отвърна Кал Декстър. — Аз съм доброволец.

Това привлече вниманието им.

Сержантът му подаде формуляр и продължи да го наблюдава като плъх, който не иска заекът да избяга.

— Хм, чудесно, малкия. Много умно постъпваш. Ще приемеш ли съвет от една стара пушка?

— Разбира се.

— Постъпи за три години вместо задължителните две. Така има голяма вероятност да получиш по-висок чин и подобри професионални възможности. — Той се наведе напред, сякаш споделяше държавна тайна. — Ако постъпиш за три години, даже може да не те пратят във Виетнам.

— Но аз искам да отида във Виетнам — заяви хлапакът с лекъосани дънки. Сержантът се замисли.

— Ясно — бавно въздъхна той. Спокойно можеше да каже: „Вкусове разни...“. Вместо това той му нареди: — Вдигни дясната си ръка...

Трийсет и три години по-късно бившият строителен работник изстиска четири портокала, пак избърса мократа си глава с пешкира и занесе вестниците заедно със сока в дневната.

Първо отвори специализираното списание. „Винтидж Еърплейн“ не е издание с голям тираж и в Пенингтън се получава само с абонамент. То е насочено към читателите, които се интересуват от класически аероплани или самолети от Втората световна война. Бегачът го отвори на обявите и прегледа графата „Търси се“. После замръзна с чаша, вдигната към устата си, остави я и препрочете обявата. Тя гласеше:

„Търси се «ОТМЪСТИТЕЛ». Сериозна оферта. Без таван за цената. Моля, обадете се“.

На пазара не се предлагаха торпедни бомбардировачи „Отмъстител“. Те бяха в музеите. Някой беше открил шифъра за връзка. Имаше номер. Трябваше да е мобилен телефон. Датата беше 13 май 2001.

---

[1] Джоузеф Пол Димаджо (р. 1914) — американски бейзболист. — Б.пр. ↑

2. ЖЕРТВАТА

Рики Коленсо не беше роден, за да умре на дваисетгодишна възраст в босненска помийна яма. Изобщо не биваше да се стига дотам. Той бе роден, за да завърши колеж и да изживее живота си в Щатите със съпруга, деца и прилична възможност за свобода и стремеж към щастие^[1]. Всичко се обърка заради прекалената му добросърдечност.

През 1970 г. блестящият млад математик Ейдриън Коленсо постъпи като професор по математика в Джорджтаунския университет край Вашингтон. Той бе на дваисет и пет, удивително млад за този пост.

Три години по-късно ученият изнесе летен семинар в Торонто, Канада. На лекциите му присъстваше смайващо красивата студентка Ани Едмънд, макар че не разбираше почти нищо от тях. Тя се влюби в него и чрез близки приятели си уреди среща.

Ейдриън Коленсо никога не бе чувал за баща ѝ, което едновременно я учуди и зарадва. Вече настойчиво я бяха преследвали пет-шест търсачи на лесно богатство. В колата на връщане към хотела Ани откри, че освен поразителните си познания по квантова механика той се целува адски добре.

След седмица той се върна във Вашингтон. Госпожица Едмънд не беше млада дама, на която може да се откаже. Тя напусна работа, осигури си синекурна длъжност в канадското консулство, нае апартамент близо до Уисконсин Авеню и пристигна там с десет куфара. След два месеца те се ожениха. Разкошната церемония се проведе в Уиндзор, Онтарио, и младоженците заминаха на меден месец в Канийл Бей на Вирджинските острови.

Бащата на булката им подари голяма къща на Фоксхол Роуд край Небраска Авеню в един от най-уединените и затова търсени квартали на Джорджтаун. Тя се намираше сред едноакрова гора и имаше басейн и тенискорт. Рентата на булката щеше да покрива разходите по

поддръжката ѝ, а заплатата на младоженеца щеше да стига точно колкото за останалото.

Малкият Ричард Ерик Стивън се роди през април 1975 г. и скоро започнаха да му викат Рики.

Той израсна като милиони други американчета в спокоен и любящ родителски дом, правеше всички неща, които правят момчетата, ходеше на летни лагери, откриваше и проучваше прелестите на момичетата и спортните автомобили, мислеше за следване и предстоящи изпити.

Не беше нито гениален като баща си, нито глупав. Бе наследил от него хитрата му усмивка и майчината си хубост. Всичките му познати го смятаха за мило хлапе. Когато някой го молеше за помощ, той правеше всичко възможно. Ала изобщо не биваше да заминава за Босна.

Завърши гимназия през 1994 г. и на другата есен го приеха в Харвард. Същата зима, докато гледаше по телевизията садизма на етническите чистки и последиците от мъките на бежанците в далечната страна на име Босна, той реши да помогне по някакъв начин.

Майка му го молеше да остане в Щатите — и там имало такива програми, щом искал да прояви обществената си съвест. Но картините на опустошени села, виещи сираци и тъпо отчаяние му бяха оказали огромно въздействие и трябваше да замине за Босна. Рики помоли да му позволят да се включи като доброволец.

В резултат на няколко проведени от баща му телефонни разговора се установи, че световната агенция, която се занимава с това, е Върховният комисариат за бежанците на ООН със седалище в Ню Йорк.

До ранната пролет на 1995 г. тригодишната гражданска война, разкъсала на части бившата югославска федерация, беше опустошила Босна. ВКБ на ООН присъстваше там с около четиристотин „интернационалисти“ и няколко хиляди местни служители. Групата се оглавяваше от бивш британски военен — брадатият и енергичен Лари Холингуърт, когото Рики бе видял по телевизията. Младежът отиде в Ню Йорк, за да се запознае с процедурите за участие в операцията.

В нюйоркското бюро на комисариата бяха учтиви, но далеч не бяха въодушевени. Получаваха се купища аматьорски предложения, а

личните посещения наброяваха по няколко десетки на ден. Това бяха Обединените нации — имаше си процедури, шестмесечна бюрокрация, попълване на формуляри, достатъчни, за да разбият амортизьорите на пикап, и тъй като до есента Рики трябваше да е в Харвард, накрая сигурно го очакваше отказ.

Отхвърленият младеж слизаше с асансьора в началото на обедната почивка, когато една секретарка на средна възраст мило му се усмихна.

— Ако наистина искате да помогнете, идете направо в регионалното бюро в Загреб — посъветва го тя. — Там взимат местни хора и процедурата е много по-свободна.

Макар също някога част от разпадащата се Югославия, Хърватия бе осигурила отделянето си и сега представляваше нова държава. Много организации бяха базирани в безопасната ѝ столица Загреб. Една от тях беше ВКБ на ООН.

Рики се обади на родителите си, получи неохотното им разрешение и взе самолет за Загреб през Виена. Там обаче получи същия отговор: трябвало да се попълват формуляри, търсели се само дългосрочни служители. Ваканционните аматьори били прекалено голяма отговорност и не помагали почти с нищо.

— Проверете в някоя НПО — посъветва го регионалният координатор, опитвайки се да му услужи. — Те се срещат в съседното кафене.

ВКБ на ООН може и да беше световна организация, но далеч не бе край на света. Спасителните операции са цяла индустрия, а за мнозина — и професия. След Обединените нации и отделни държавни акции идват неправителствените организации. В Босна имаше над триста НПО.

Широко известни бяха имената само на десетина от тях: „Да спасим децата“ (британска), „Да нахраним децата“ (американска), „Грижа за възрастните“, „Война до поискване“, „Лекарства без граници“ — всички бяха там. Някои бяха религиозни, други — светски, и много от по-малките бяха създадени специално заради гражданската война в Босна в резултат на телевизионните репортажи, непрекъснато излъчвани на Запад. В самия край бяха единични камиони, шофирани из Европа от двойки яки младежи. Изходният

пункт за последната отсечка до сърцето на Босна беше или Загреб, или адриатическото пристанище Сплит.

Рики намери кафенето, поръча си кафе и сливова ракия срещу мразовития мартенски вятър и се заоглежда наоколо. След два часа се появи едър брадат мъж с фигура на шофьор на камион. Носеше вълнени дрехи и си поръча кафе и коняк с глас, който според Рики идваше от Северна или Южна Каролина. Момчето се приближи и се представи. Беше извадило късмет.

Джон Слак бе диспечер и дистрибутор на помощи от страна на малката американска благотворителна организация „Хлябовете и рибите“, която представляваше корпоративна проява в греховния свят на преподобния Били Джоунс, телевизионен проповедник и спасител на души (срещу съответно дарение) от чудесния град Чарлстън, Южна Каролина. Той изслуша Рики като човек, който вече е чувал всичко това.

— Можеш ли да караш камион, малкия?

— Да. — Това не беше съвсем вярно, но Рики реши, че големите тирове са като малките пикапи.

— Можеш ли да разчитааш карта?

— Естествено.

— Искаш ли тлъста заплата?

— Не. Получавам рента от дядо си.

Джон Слак просия.

— Нищо ли не искаш? Само да помагаш, така ли?

— Точно така.

— Добре, приет си. Моята организация е малка. Отивам и купувам помощи, храна, дрехи, одеяла и така нататък, главно в Австрия. Докарвам ги в Загреб, зареждам гориво и потеглям за Босна. Базирани сме в Травник. Там има хиляди бежанци.

— Това ме устройва — отвърна Рики. — Ще плащам всичките си разходи.

Слак изгълта остатъка от коняка си.

— Да вървим, малкия — рече той.

Камионът беше десеттонен немски ханомег и Рики го овладя още преди границата. До Травник стигнаха за десет часа, като се редуваха на волана. В полунощ спряха в лагера на „Хлябовете и рибите“ край града. Слак му подаде няколко одеяла.

— Тази нощ ще спиш в кабината — каза му той. — Утре сутрин ще ти потърсим квартира.

„Хлябовете и рибите“ наистина бе малка фондация. Тя разполагаше с втори камион, чийто шофьор, един мълчалив швед, тъкмо се канеше да потегли на север, за да докара още помощи, както и с лагер, заграден с телена мрежа срещу крадци, малък офис от работническа каравана, навес, наричан склад, за разтоварени, но все още неразпределени хранителни стоки, и трима местни босненски служители. Плюс две нови черни тойоти „Ландкрузър“ за разнасяне на малки товари. Слак го запозна с всички и следобед Рики вече имаше стая при една босненска вдовица. За да пътува до лагера и обратно, той си купи паянтов велосипед с пари от пачката, която носеше в банан на кръста си. Джон Слак забеляза колана.

— Ще ми кажеш ли колко носиш в банана? — попита той.

— Хиляда долара — доверчиво призна Рики. — Само за всеки случай.

— Мамка му. Само не ги размахвай насам-натам, иначе ще загазиш. Тия хора могат да се пенсионират с толкова пари.

Рики обеща да е дискретен. Скоро установи, че пощенски услуги няма, тъй като в босненската държава не съществуваше пощенска служба, а старите югославски системи се бяха разпаднали. Джон Слак му каза, че всеки куриер, който пътува за Хърватия или Австрия, може да пуска писмата или картичките му. Рики надраска няколко думи върху една от многото картички, които беше купил от виенското летище. Шведът я закара на север. Госпожа Коленсо я получи след седмица.

Травник някога бе бил процъфтяващ пазарен град, обитаван от сърби, хървати и босненски мюсюлмани. Тяхното присъствие можеше да се забележи по храмовете. Имаше една католическа черква за избягалите хървати, една православна черква за също избягалите сърби и десетина джамии за мнозинството мюсюлмани, които все още бяха наричани босненци.

С началото на гражданската война триетническата общност, години наред живяла в хармония, се беше разпаднала. Цялото междуетническо доверие се бе изпарило с безбройните погроми, които бяха опустошили тази земя.

Сърбите се бяха оттеглили на север от планинската верига Власич, която се издига над Травник — в Баня Лука отвъд долината на река Ласва.

Хърватите също бяха прогонени и повечето се бяха заселили във Витез на петнайсетина километра оттам. Така се бяха образували три етнически твърдини и във всяка от тях се изсипваха бежанци от съответната етническа група.

Световните медии изобразяваха сърбите като извършители на всички погроми, макар че когато бяха изолирани и малцинствени, сръбските общности също бяха подлагани на кланета. Причината бе, че сърбите бяха доминирали в армията на бивша Югославия и след разпадането на страната те просто бяха заграбили деветдесет процента от тежкото оръжие, което им осигуряваше категорично преимущество.

Хърватите, които също избиваха нехърватските малцинства на своя територия, получиха безотговорно преждевременно признание от страна на германския канцлер Кол и вече можеха да купуват оръжие на световния пазар.

Босненците като цяло бяха невъоръжени и по съвет на европейските политици запазиха това положение. В резултат те изтърпяха най-страшните жестокости. През късната пролет на 1995 г. на американците най-после щеше да им писне да стоят със скръстени ръце и щяха да използват военната си сила, за да разкърват носа на сърбите и да принудят всички страни да седнат на масата за преговори в Дейтън, Охайо. Дейтънското споразумение щеше да влезе в сила идващия ноември. Рики Коленсо нямаше да доживее дотогава.

Когато Рики пристигна в Травник, в градчето бяха попаднали много снаряди от сръбските позиции в планината. Повечето сгради бяха покрити с дъски, облепени на стените. Ако ги улучеше снаряд, те щяха да бъдат нацепени на трески, ала щяха да спасят самата къща. Стъклата на повечето прозорци липсваха и бяха заменени с пластмасови плоскости. Ярко боядисаната главна джамия някак си бе пощадена от пряко попадение. Двете най-големи постройки в града, гимназията и някога прочутото музикално училище, бяха претърпени с бежанци.

Тъй като нямаша достъп до околния район и не можеха да прибират реколтата, бежанците, около три пъти повече от

първоначалното население, зависеха от чуждестранната помощ. Тук в играта влизаха „Хлябовете и рибите“ и още десетина по-малки НПО.

Но двата ландкрузъра можеха да се натоварят с двеста и петдесет килограма помощи и пак да стигнат до различни отдалечени села и махали, чието население се намираше в още по-голяма нужда от Травник. Рики с радост се съгласи да товари на гръб чувалите с храна и да кара по черните пътища в планината на юг.

Четири месеца след като беше видял на телевизионния екран в Джорджтаун човешкото нещастие, което го бе довело тук, той беше щастлив. Вършеше работата, за която бе дошъл. Трогваше го благодарността на отрудените селяни и техните тъмнокожи деца с огромни очи, когато докарваше чували пшеница, царевича, мляко на прах и концентрати за супа в центъра на някое уединено село, чиито жители не бяха яли от седмица.

Вярваше, че по някакъв начин се отплаща за всички привилегии и удобства, с които още от раждането му го бе дарил добрият Господ, в когото твърдо вярваше, само като го беше направил американец.

Той не знаеше нито дума сърбохърватски, общия език на бивша Югославия, нито босненските диалекти. Нямаше представа за местната география, къде водят планинските пътища, къде е безопасно и къде може да има риск.

Джон Слак го пращаше заедно с един от местните босненски служители, младеж с приличен, усвоен в училище английски, на име Фадил Сюлейман, който играеше ролята на негов гид, преводач и навигатор.

Всяка седмица през април и първите две седмици на март Рики пращаше писмо или картичка на родителите си и с по-голямо или по-малко забавяне, в зависимост от това кой се отправя на север за нови помощи, те пристигаха в Джорджтаун с хърватско или австрийско клеймо.

През втората седмица на май Рики се озова сам начело на целия лагер. Шведът Ларс бе претърпял сериозна повреда на уединен планински път в Хърватия на север от границата, но близо до Загреб. Джон Слак беше взел единия ландкрузър, за да му помогне да поправят камиона.

Фадил Сюлейман помоли Рики за услуга.

Подобно на хиляди други в Травник, Фадил бил принуден да избяга от дома си от приближаващата се вълна на гражданската война. Той поясни, че родният му дом бил чифлик в планинска долина на склоновете на Власич. Отчаяно искал да разбере дали е останало нещо от него. Дали е бил опожарен, или са го пощадили? Дали сградите още стоят? След началото на войната баща му заровил семейните ценности в плевника. Дали още били там? С една дума, можело ли за пръв път от три години да види родния си дом?

Рики с удоволствие му разреши отпуска, но това не бе проблемът. Пътищата в планината били хлъзгави от пролетните дъждове и дотам можел да стигне само ландкрузър.

Младият американец изпадна в затруднение. Искаше да му помогне и беше готов да му плати бензина. Но дали в планината бе безопасно? Сръбските патрули по-рано я бяха обхождали и бяха обстрелвали с артилерията си Травник.

Това било преди година, настоя Фадил. На южните склонове, където се намирал чифликът на родителите му, вече нямало никаква опасност. Рики се колебаеше, ала трогнат от молбите на босненеца, се съгласи, чудейки се какво ли е да изгубиш дома си. Постави само едно условие: да отиде и той.

Всъщност пролетното слънце ярко светеше и пътуването бе много приятно. Излязоха от града и петнайсетина километра се изкачваха по главния път към Долни Вакъф, преди да завият надясно.

Пътят се превърна в пътека и продължи да се изкачва нагоре. Обгръщаха ги раззеленили се букове, ясени и дъбове. Почти като в Шенандоа, помисли си Рики, където веднъж бяха ходили на екскурзия от училище. Трябваше да признае, че по този терен наистина може да се движи само автомобил четири по четири.

Дъбовете отстъпиха мястото си на иглолистни и на височина хиляда и петстотин метра излязоха в планинска долина, невидима от пътя под тях, нещо като скривалище. В сърцето на долината намериха чифлика. Каменният комин стоеше, ала останалото бе опожарено и опустошено. Няколко разрушени плевника до оборите не бяха изгорели. Рики погледна лицето на Фадил и рече:

— Ужасно съжалявам.

Слязоха при почернелия комин и Рики изчака, докато Фадил газеше сред мократа пепел и тук-там разритваше с крак останките от

мястото, където бе пораснал. Американецът го последва покрай обора и отходната яма, все още пълна догоре с отвратителното си съдържание, придошла от дъждовете, до плевниците, в които баща му беше заровил семейните ценности, за да ги спаси от мародери. И тогава чуха шумолене и хленчене.

Двамата мъже ги откриха под едно мокро и вонящо платнище. Бяха шест — мънички, свиващи се, ужасени, от четири до десетгодишни. Четири момченца и две момиченца, най-голямото от които очевидно изпълняваше ролята на майка и водеше групата. Когато видяха двамата вторачени в тях мъже, те се вцепениха от страх. Фадил тихо им заговори. След малко момичето му отвърна.

— От Горица са, селце на около шест километра оттук. Ходил съм там.

— Какво се е случило?

Фадил продължи да говори на местния диалект. Момичето промълви нещо и избухна в сълзи.

— Дошли някакви мъже, сърби, паравоенни.

— Кога?

— Снощи.

— Какво се е случило?

Фадил въздъхна.

— Селото беше съвсем малко. Четири семейства, двайсетина възрастни, може би дванайсет деца. Вече ги няма, всички са мъртви. Когато започнала стрелбата, родителите им извикали да избягат. И те избягали в мрака.

— Сираци ли са? Всички?

— Всички.

— Господи, каква страна. Трябва да ги качим на ландкрузъра и да ги свалим в долината — каза американецът.

Изведоха децата, всяко вкопчено в ръчичката на следващото по възраст в редицата, от плевника на яркото пролетно слънце. Пееха птици. Долината беше красива.

В края на гората видяха мъжете. Бяха десетима, с две руски газки в камуфлажни цветове. И мъжете бяха в камуфлажна униформа. Въоръжени до зъби.

Три седмици по-късно, след като провери в пощенската кутия, но за пореден ден не намери писмо, госпожа Ани Коленсо набра един телефонен номер в Уиндзор, Онтарио. Вдигнаха на второто иззвъняване. Тя позна гласа на личната секретарка на баща си.

— Здравсти, Джийн. Татко там ли е?

— Разбира се, госпожо Коленсо. Веднага ще ви свържа.

---

[1] Алюзия за правата на човека според Декларацията за независимост. — Б.пр. ↑

3. МАГНАТЪТ

В сграда „А“ живееха десет млади пилоти, други осем бяха в съседната сграда „Б“. На светлозелената трева на пистата бяха изкарани два-три самолета „Хърикейн“ с техния отчетлив гърбав силует, дължащ се на изпъкналостта зад кабината. Машините не бяха нови и кръпките по корпусите им показваха местата на бойните рани, получени в небето над Франция през предишните две седмици.

Настроението в спалните помещения не можеше да контрастира повече на топлото лятно слънце, което грееше на 25 юни 1940 г. при Колтишол фийлд, Норфък, Англия. Настроението на мъжете от 242 ескадрила на Кралските военновъздушни сили, известна просто като Канадската ескадрила, никога не беше било по-лошо, при това основателно.

Двеста четирийсет и втора воюваше едва ли не от първия изстрел на Западния фронт. Бяха водили изгубената битка за Франция от източната граница до брега на Ламанша. С настъплението на мощната Хитлерова военна машина, която бе изтласкала френската армия настрана, пилотите, опитващи се да спрат пороя, заварваха базите си евакуирани, докато те са били във въздуха. Трябваше да се снабдяват с храна откъдето намерят, същото се отнасяше за квартирите, резервните части и горивото. Всеки войник, който някога е участвал в отстъпление, знае, че най-подходящото прилагателно е „хаотичен“.

Базираны от татък Ламанша в Англия, те бяха водили втората битка над пясъците на Дюнкерк, докато британската армия се опитваше да спаси всичко, което можеше да плава, обратно в родината, чиито скали мамещо се белееха отвъд спокойното море.

Когато английските войници напуснаха онзи ужасен бряг и последните защитници попаднаха в германски плен за пет години, канадците бяха изтощени. Те бяха дали ужасни жертви: девет убити, трима ранени, трима свалени и взети в плен.

Три седмици по-късно те все още бяха базирани в Колтишол, без резервни части и инструменти, които бяха изоставени във Франция.

Командирът на ескадрилата „папа“ Гобиъл беше болен от седмици и нямаше да се завърне на поста си. И все пак британците им бяха обещали нов командир, когото очакваха всеки момент.

Измежду хангарите се появи малка открита спортна кола и спря до двете дървени спални помещения. От нея с известна трудност слезе някакъв мъж. Никой не излезе да го посрещне. Той тронаво закричи към сграда „А“. След няколко минути излезе оттам и се запъти към сграда „Б“. Канадските пилоти го наблюдаваха през прозорците, озадачени от олюляващата му се походка с разкрасени крака. Вратата се отвори и той се появи на прага. На раменете си носеше пагони на командир на ескадрила. Никой не се изправи.

— Кой е най-старши тук? — гневно попита мъжът.

Един набит канадец се изправи на няколко метра от Стив Едмънд, който се беше отпуснал на стола си и разглеждаше новодошлия през синия тютюнев дим.

— Май че съм аз — отвърна Стан Търнър. Това бе още в началото. По онова време Стан Търнър вече имаше два потвърдени свалени самолета в сметката си, но щеше да ги закръгли на четиринайсет и затова щеше да получи цяла фуражка медали.

Британският офицер с гневни сини очи се завъртя на пети и се заклатушка към един от самолетите на пистата. Канадците се измъкнаха от спалните помещения, за да го гледат.

— Не вярвам на очите си — прошепна Джони Лата на Стив Едмънд. — Копелетата са ни пратили безног командир.

Така си и беше. Новодошлият се движеше с протези. Той се вмъкна в кабината на самолета, запали двигателя „Ролс Ройс Мърлин“, обърна срещу вятъра и излетя. В продължение на половин час той изпълни с изстребителя всяка известна въздушна маневра от учебниците и още няколко, които не фигурираха там.

Биваше го, отчасти защото бе един от асовете на авиоакробатиката, преди да изгуби краката си в катастрофа много преди войната и отчасти защото нямаше крака. Когато прави остър завой или рязко се спуска надолу — две от жизненоважните маневри във въздушния бой, пилотът изстребител подлага тялото си на силна гравитация. В резултат той изтласква кръвта надолу от горната половина на тялото си, докато получи припадък. Тъй като този пилот нямаше крака, кръвта трябваше да остане в горната половина на

тялото, по-близо до мозъка, и неговата ескадрила щеше да научи, че той може да завива по-остро от тях. Накрая офицерът се приземи, слезе от самолета и се заклатушка към смълчаните канадци.

— Казвам се Дъглас Бейдър — представи се той — и с вас ще станем най-добрата ескадрила в целите проклети военновъздушни сили.

И удържа думата си. След изгубването на битката за Франция и едва избегнатия разгром в битката при Дюнкерк предстоеше големият сблъсък: Гьоринг беше обещал на Хитлер господство в небето, което да позволи нашествие във Великобритания. Битката за Великобритания бе борба за това небе. Когато приключи, канадците от двеста четирийсет и втори, винаги водени в бой от своя безног командир, бяха постигнали най-добро съотношение на свалени самолети спрямо загуби.

До края на есента германското Луфтвафе имаше достатъчно загуби и трябваше да се оттегли във Франция. Хитлер отприщи гнева си към Гьоринг и насочи вниманието си на изток към Русия.

В трите битки — за Франция, Дюнкерк и Великобритания, водени през шестте месеца на лятото на 1940-та, канадците бяха свалили осемдесет и осем самолета, само шейсет и седем от които в битката за Великобритания. Ала бяха изгубили и седемнайсет пилоти, само трима от които не бяха канадци.

Петдесет и пет години по-късно Стив Едмънд се изправи от бюрото си и както беше правил безброй пъти през годините, се приближи до снимката на стената. На нея не се виждаха всички мъже, с които бе летял — някои бяха загинали, преди да се появят други. Бяха се снимали седемнайсет канадци в един горещ и безоблачен ден в края на август при Дъксфорд, точно в разгара на битката.

Почти всички бяха мъртви. Повечето бяха убити през войната. Тези момчета, от деветнайсет до дваисет и две годишни, гледаха жизнерадостно, бодро, с надежда изправени на прага на живота, и все пак на повечето не им беше писано да го видят.

Той се втренчи по-внимателно. Бензи беше свален и убит над устието на Темза на 7 септември, две седмици след снимката. Соландърс, момчето от Нюфаундленд, загина на другия ден.

Джони Лата и Уили Макнайт, които стояха рамо до рамо, щяха да умрат крило до крило някъде над Бискайския залив през януари 1941-

ва.

— Ти беше по-добър от всички ни, Уили — промълви старецът. Макнайт беше техният безспорен ас: девет свалени самолета през първите седемнайсет дни от битката, двацет и една въздушни победи до смъртта му десет месеца след първия му полет на двацет и една годишна възраст.

Стив Едмънд бе оцелял, остарял и забогатял — най-големият минен магнат в Онтарио. Но през всички тези години беше държал снимката на стената — и когато живееше в колиба заедно с кирката си за компания, и когато направи първия си милион долара, и когато (особено тогава) списание „Форбс“ го обяви за милиардер.

Държеше я, за да му напомня за ужасната крехкост на това, което наричаме живот. Често се питаше как е оцелял. Когато за пръв път го свалиха, той остана в болницата, докато през декември 1941-ва неговата 242-ра ескадрила замина за Далечния изток. След като се възстанови, го пратиха да обучава млади летци.

Ядосан от назначението си, той бомбардираше командирите си с молби да го разпределят в бойно поделение и накрая желанието му беше изпълнено навреме за десанта в Нормандия. Дадох му нов изстребител-бомбардировач „Тайфун“, много бърз и изключително мощен, истински танк убиец.

За втори път го свалиха при Ремаген, когато американците форсираха Рейн. Той пилотираше един от десетината британски тайфуна, които прикриваха настъплението им. Прякото попадение в двигателя му даде няколко секунди да набере височина, да отвори купола и да се катапултира, преди обреченият самолет да експлодира.

Скокът бе нисък и приземяването — тежко. Счупи и двата си крака. Лежеше със замъглен от болка ум в снега, почти без да забелязва кръглите стоманени каски, които тичаха към него. По-ясно съзнаваше, че немците изпитват особена омраза към тайфуните и че хората, които е бомбардирал, са от танкова дивизия на СС — войници, които не бяха известни с търпимостта си.

Една мъглява фигура спря и се вторачи в него. Разнесе се глас.

— Я виж ти.

Той облекчено въздъхна. Малцина от хората на Адолф говореха с южняшки акцент.

Американците го върнаха оттатък Рейн, упоен с морфин. По-късно го пренесоха със самолет в Англия. Когато краката му заздравяха, лекарите решиха, че само заема легло, нужно за новодошлите от фронта, затова го пратиха в санаториум на Южното крайбрежие, за да куцука там, докато го върнат в Канада.

Дилбери Манър му хареса, порутено имение от Тюдоровата епоха, просмукано с история, с морави като зелено сукно на билиардна маса и няколко хубавки медицински сестри. През оная пролет той беше на дваисет и пет и имаше ранг на командир на ято.

Бяха по двама офицери в стая, но мина седмица, преди да пристигне неговият съквартирант. Той беше горе-долу на същата възраст, американец, и не носеше униформа. Лявата му ръка и рамо бяха смазани по време на сражение в Северна Италия. Това означаваше секретни операции в тила на врага. Спецчасти.

— Здравсти — каза новодошлият. — Питър Лукас. Играеш ли шах?

Стив Едмънд идваше от суровите миньорски лагери в Онтарио и през 1938-ма беше постъпил в Кралските канадски военновъздушни сили, за да се спаси от безработицата в рудодобивната промишленост, тъй като по онова време светът нямаше за какво да използва никел. По-късно същият този никел щеше да се превърне в задължителен компонент на всеки самолет. Лукас произхождаше от елита на Нова Англия и още от раждането си притежаваше всичко.

Двамата младежи седяха на моравата от двете страни на шахматната дъска, когато по радиото в столовата с невъобразимо изискания акцент на едновременните говорители на Би Би Си съобщиха, че фелдмаршал Фон Рунщед е подписал безусловната капитулация на Германия. Беше 8 май 1945 г.

Войната в Европа бе свършила. Американецът и канадецът седяха и си спомняха за всички приятели, които никога нямаше да се завърнат у дома, и по-късно двамата щяха да си помислят, че тогава за последен път са плакали пред друг човек.

След седмица се разделиха и се завърнаха в родината си. Ала в онзи санаториум на английското крайбрежие те положили основите на дружба, която щеше да продължи до края на живота им.

Когато стъпи на родна земя, Стив Едмънд откри една нова Канада, а и той бе нов човек, отличен с медали военен герой,

завръщащ се в условията на процъфтяваща икономика. Той произхождаше от долината на Съдбери. Там и отиде. Баща му беше миньор, дядо му също. Канадците добиваха мед и никел край Съдбери от 1885 г. И родът Едмънд бе участвал в рудодобива почти от самото начало.

Стив Едмънд установи, че военновъздушните сили му дължат тлъста заплата, и я използва, за да завърши колеж. Беше първият от рода с висше образование. И естествено, следва минно инженерство, като специализира металургия. През 1948-ма завърши на едно от челните места в курса и веднага беше грабнат от Международната никелова компания, основен работодател в Долината.

Създадената през 1902 г. Международна никелова компания бе допринесла за превръщането на Канада в най-голям производител на никел в света и главното находище, разработвано от компанията, се намираше край Съдбери, Онтарио. Едмънд постъпи като стажант-управител.

И щеше да си остане управител, обитаващ удобна, но посредствена чифликчийска къща в едно предградие на Съдбери, ако неспокойният му ум не му подсказваше, че трябва да има по-добър начин.

В колежа беше научил, че изходната руда на никела, пентландитът, съдържа много други елементи: платина, паладий, иридий, рутений, родий, телурий, селен, кобалт, сребро и злато. Едмънд започна да изучава редките земни метали, тяхното приложение и евентуален пазар. Никой друг не си правеше този труд, тъй като съдържанието им бе толкова малко, че извличането им не беше икономически оправдано и ги изхвърляха заедно с шлаката. Малцина знаеха какви редки метали има там.

Почти всички големи състояния се основават на някаква забележително добра идея и на куража да бъде реализирана. Усърдната работа и късметът също са от полза. Добрата идея на Стив Едмънд се изразяваше в това да се връща в лабораторията, докато другите млади управители допринасяха за унищожаването на ечемичената реколта, като я изпиваха. В резултат той откри процес, днес известен като „киселинно филтриране“.

По същество този процес предполагаше разтваряне на малкия процент редки метали в шлаката и повторното им преобразуване в

метал.

Ако се беше обърнал с откритието си към Международната никелова компания, щяха да го потупат по гърба, може би дори щяха да го поканят на вечеря. Вместо това той напусна компанията, качи се в третокласен вагон на влака за Торонто и отиде в Патентното бюро. Беше на трийсет и тепърва започваше.

Естествено взе заем, но не много голям, защото бе хвърлил око на нещо, което не струваше скъпо. След като изчерпеха пентландитовата руда от дадено находище или поне след като добивът ѝ станеше неикономичен, рудодобивните компании оставяха огромни купища шлака. Това бяха отпадъци, никой не ги искаше. Само Стив Едмънд. И ги купуваше за стотинки.

Той основа „Едмънд Метълс“, известна на борсата в Торонто просто като Емис, и цената на акциите ѝ започна да се покачва. Стив обаче не ги продаваше, въпреки убежденията, не пое никакви рискове, предлагани му от банки и финансови съветници. Така избегна всякакъв вид сътресения, на четирийсетгодишна възраст стана мултимилионер, а на шейсет и пет — през 1985-та — носеше невидимата мантия на милиардер.

Не се перчеше с това, никога не забравяше откъде произлиза, даваше много за благотворителност, избягваше политиката, като в същото време се държеше любезно с всички политици и беше известен като човек, който държи на семейството си.

През годините имаше неколцина глупаци, които взимаха меката външност за самия човек и се опитваха да го излъжат, измамят или оберат. И установиха, често прекалено късно от тяхна гледна точка, че в Стив Едмънд има също толкова стомана, колкото и във всички самолети, които бе пилотирал.

Ожени се само веднъж през 1949-та, точно преди голямото си откритие. Двамата с Фей бяха влюбени и продължиха да се обичат до смъртта ѝ през 1994 г. от нервно-мускулно заболяване. Имаха едно дете — дъщеря им Ани, родена през 1950 г.

На стари години Стив Едмънд я обожаваше, както винаги, категорично одобряваше професор Ейдриън Коленсо, учения от Джорджтаунския университет, за когото тя се омъжи на двадесет и две годишна възраст, и много обичаше единствения си внук Рики, тогава

двайсетгодишен, запилял се някъде из Европа, преди да постъпи в колеж.

Стив Едмънд обикновено бе спокоен човек и имаше всички основания за това, но понякога беше раздразнителен. Тогава крачеше назад-напред в офиса си, високо над Уиндзор, Онтарио, и се взираше в младежките лица на снимката. Лица отдалеч и отдавна.

Вътрешният телефон иззвъня. Той се върна при бюрото си.

— Да, Джийн.

— Обажда се госпожа Коленсо от Вирджиния.

— Добре. Свържи ме. — Едмънд се отпусна назад на мекия въртящ се стол и зачака. — Здравсти, скъпа. Как си?

Докато слушаше, усмивката изчезна от лицето му. Той рязко се наведе напред.

— Какво искаш да кажеш с това „изчезнал“?... Опита ли по телефона?... В Босна? Няма телефон... Ани, знаеш, че днес младите не пишат писма... може да се е забавило по пощата... да, разбирам, че ти е обещал... добре, остави на мен. Къде е работил?

Той взе лист и химикалка и записа данните.

— „Хлябовете и рибите“. Така ли се казва? Фондация? Храна за бежанци. Добре, значи е регистрирана. Задължително е. Остави на мен, мила. Да, веднага щом узная нещо.

Когато затвори слушалката, Едмънд се замисли за миг, после се обади на заместника си.

— Някой от ония младоци, дето работят при теб, може ли да търси информация в интернет? — попита той.

— Естествено. Десетки.

— Трябват ми името и личният номер на шефа на една американска благотворителна организация, „Хлябовете и рибите“. И ми трябват бързо.

Получи ги след десет минути. Час по-късно вече бе провел междуградски разговор с лъскава сграда в Чарлстън, Южна Каролина, главен офис на един от ония телевизионни евангелисти, които презираше, получаващи огромни дарения от лековерници срещу гаранции за спасение.

„Хлябовете и рибите“ беше благотворителна организация, събираща средства за нещастните бежанци от Босна, по онова време разкъсвана от жестока гражданска война. Човек можеше само да се

досеща каква част от дарените долари отиват за клетниците и каква — за флотилията от лимузини на преподобния. Но гласът от Чарлстън го осведоми, че щом е работил като доброволец в „Хлябовете и рибите“, Рики Коленсо трябва да е бил в техния разпределителен център в град на име Травник.

— Джийн, спомняш ли си, че преди няколко години един човек от Торонто изгуби две платна на стари майстори при обир във вилата му? Пишеше го във вестниците. После ги намериха. Някой в клуба спомена, че собственикът използвал изключително дискретна агенция, за да ги открият и да му ги върнат. Трябва ми името му.

Тази информация определено не можеше да се намери в интернет, но имаше и други мрежи. Джийн Сърл, негова дългогодишна лична секретарка, използваше мрежата на секретарките, а една от приятелките ѝ беше секретарка на началника на полицията.

— Ръбинстийн ли? Добре. Свържи ме с господин Ръбинстийн в Торонто или там, където живее.

Това отне половин час. Откриха колекционера в Амстердам, където бе отишъл, за да види за пореден път Рембрандовата „Нощна стража“ в Рийксмузеум. Вдигнаха го от вечеря, но човекът беше извънредно услужлив.

— Джийн — каза Стив Едмънд, след като приключи разговора. — Обади се на летището да приготвят грумана. Заминавам за Лондон. Не, в Англия. По изгрев слънце.

Беше 10 юни 1995 г.

4. ВОЕННИЯТ

Кал Декстър едва положи клетва за вярност, когато го пратиха в лагер за начално обучение. Не се наложи да пътува надалеч — Форт Дикс се намира в Ню Джърси.

През пролетта на 1968-ма в казармата се вливаха десетки хиляди американски младежи и деветдесет и пет процента от тях бяха там въпреки волята си. На старшините не им пукаше. Тяхната задача бе да превърнат тази маса от остригани нула номер хлапаци в нещо подобно на войници, за да могат след три месеца да ги пратят на новото им разпределение.

Нямаше абсолютно никакво значение откъде идват, кои са бащите им и какво образование имат. Лагерът за начално обучение беше най-големият уравнилел. Освен смъртта. Която щеше да дойде по-късно. За някои.

Декстър беше роден бунтар, ала освен това познаваше уличния живот по-добре от повечето останали. Храната бе проста, но на много строежи не беше имал и толкова, затова я поглъщаше до троха.

За разлика от богаташките момчета той нямаше проблем със спането в обща спалня, миенето на открито и изискването да държи всичките си вещи в пълен ред в малко шкафче. Най-полезно обаче се оказа това, че никога не бе имало никой, който да чисти след него, затова не очакваше нищо подобно и в казармата. Някои други, които бяха свикнали да им се прислужва, трябваше да тичат по плаца или да правят лицеви опори под погледа на недоволния старшина.

Иначе Декстър не виждаше смисъл в повечето правила и ритуали, но бе достатъчно умен, за да не го заявява. И категорично не разбираше защо старшините винаги са прави, а той — не.

Съвсем скоро стана ясно каква е ползата от доброволното постъпване в армията за три години. Ефрейторите и сержантите, които в лагера за начално обучение бяха почти богове, моментално научиха за него и отношението им омекна. В края на краищата той бе почти „като тях“. Глезените богаташчета обаче си го получаваха.

Две седмици преди края на тримесечието Декстър се яви на първата си комисия. Това означаваше да се изправи пред едно от ония почти невидими същества, наречени офицери. В този случай майор.

— Някакви специални умения? — навярно за стотен път попита майорът.

— Мога да карам булдозер, господин майор — отвърна Декстър. Офицерът прегледа документите му и вдигна очи.

— Кога е било това?

— Миналата година. След като завърших училище и преди да постъпя в армията.

— В документите ти пише, че си на осемнайсет. Тогава трябва да си бил седемнайсетгодишен.

— Точно така, господин майор.

— Това е незаконно.

— Господи, съжалявам. Нямах представа.

До себе си усещаше присъствието на изпънатия като бастун ефрейтор, който се опитваше да запази безизразно лице. Но проблемът на майора беше решен.

— Предполагам, че си за сапъорните части, редник. Някакви възражения?

— Съвсем не.

Малцина във Форт Дикс се сбогуваха със сълзи на очи. Началното обучение не е ваканция. Обаче излизаха, поне повечето, с изправен гръб, изпънати рамене, късо подстригана коса, униформа на редник, мешка и билет за следващото разпределение. В случая с Декстър това беше Форт Ленард Ууд в Мисури, за индивидуално обучение.

Там се научи да кара не само булдозер, а всичко на колела или вериги, да ремонтира двигатели, да поддържа машини и ако имаше време, щеше да изкара още петдесет курса. След три месеца той получи дипломата си за военнооперативни умения и го разпределиха във Форт Нокс, Кентъки.

По-голямата част от света познава Форт Нокс като хранилище на федералния златен резерв на САЩ, Мека на всеки предразположен към мечти крадец и тема на множество книги и филми.

Ала това също е голяма военна база и танкова школа. Във всяка база с такива размери винаги се извършват някакви строителни

дейности, копаят се танкови окопи или се зариват канавки. През следващите шест месеца Кал Декстър служи като сапърор във Форт Нокс, преди да го повикат в щаба.

Тъкмо бе отбелязал деветнайсетия си рожден ден и имаше чин младши сержант. Командирът изглеждаше мрачен, сякаш трябваше да му съобщи за смърт на роднина. Кал си помисли, че може да се е случило нещо с баща му.

— Виетнам — каза майорът.

— Чудесно — отвърна младши сержантът. Офицерът, който с радост щеше да прекара остатъка от службата си в анонимния си семеен дом в базата в Кентъки, няколко пъти премигна с клепачи.

— Е, тогава всичко е наред — заяви той.

След две седмици Кал Декстър си събра багажа, сбогува се с другарите си и се качи на автобуса, пратен да прибере десетина преразпределени войници. Седмица по-късно той слезе от рампата на самолета С5 „Галъкси“ и се озова в лепкавия зной на сайгонското летище.

По пътя от летището седеше отпред до шофьора на буса.

— С какво се занимаваш? — попита го ефрейторът, докато маневрираше между хангарите.

— Карам булдозери — отвърна Декстър.

— Е, тогава ще си ШТ като всички нас.

— Какво е ШТ? — попита Декстър. Никога не бе чувал това съкращение.

— Шибан тиловак — преведе ефрейторът.

Декстър започваше да придобива първоначална представа за йерархията във Виетнам. Девет десети от войниците никога не се сблъскваха с Виетконг, не изстрелваха нито куршум и рядко чуваха изстрел. Петдесетте хиляди имена на загиналите от Мемориалната стена до Езерото за размисъл във Вашингтон с няколко изключения идваха от останалите десет процента. Въпреки втората армия от виетнамски готвачи, перачи и миячи на съдове, пак бяха нужни девет войници в тила, за да може един в джунглата да се мъчи да спечели войната.

— Къде си разпределен? — попита ефрейторът.

— В Първи сапърорен батальон, Голямата червена.

Шофьорът нададе писък като изплашен прилеп.

— Извинявай. Избързах. Това е Лай Ке. Върхът на Железния триъгълник. По-добре ти, отколкото аз, приятел.

— Толкова ли е кофти?

— Представата на Данте за ада, готин.

Декстър никога не беше чувал за Данте и реши, че е от друго поделение. Той сви рамене.

От Сайгон до Лай Ке имаше път — магистрала 13 през Фу Куонг, на север по източната страна на Триъгълника до Бен Кат и после още двайсет и пет километра нататък. Само че не беше особено благоразумно човек да ги изминава без брониран ескорт, а дори и със — никога нощем. Районът бе покрит с гъсти гори и гъмжеше от виетконгски засади. Кал Декстър пристигна с хеликоптер в грамадния охраняем лагер на Първа пехотна дивизия, Голямата червена. Той отново метна мешка на рамо и помоли да го упътят към щаба на Първи сапъорен батальон.

По пътя мина покрай автопарка и видя нещо, което го накара да ахне. Кал спря един войник и попита:

— Какво е онова там, по дяволите?

— Свински зъби — лаконично отвърна войникът. — За разчистване на терен.

Заедно с хавайската Двайсет и пета пехотна дивизия, „Тропическа мълния“, Голямата червена се опитваше да се справи с най-опасния район на целия полуостров — Железния триъгълник. Растителността беше толкова гъста, толкова непроходима за нашествениците и толкова благоприятна за партизаните, че нямаше друг начин, освен да разчистват самата джунгла.

За тази цел бяха създадени две ужасяващи машини. Едната бе танкодозерът, среден танк М-48 с гребло на булдозер отпред. Със спуснатото гребло танкът се справяше с разчистването, докато бронираният купол защитаваеше екипажа. Много по-голям обаче беше римският плуг, или свинските зъби.

Това бе ужасно чудовище, ако си храст, дърво или скала. Шейсеттонната верижна машина Д7Е имаше специално произведено заоблено гребло, чийто изпъкнал долен ръб от закалена стомана можеше да разцепи дърво с еднометров дънер.

Шофьорът седеше в кабина, разположена най-отгоре и защитена от „решетка против главоболие“ срещу падащи останки и от

бронирани стени срещу снайперистки куршуми и партизански атаки.

„Римското“ име нямаше нищо общо със столицата на Италия, а с Рим, Джорджия, където беше произведено чудовището. И предназначението на римския плуг бе да прави всяка територия, която привлече вниманието му, неизползваема като скривалище за Виетконг.

Декстър отиде в щаба на батальона, отдаде чест и се представи.

— Добро утро. Младши сержант Калвин Декстър се явява на служба. Аз съм новият шофьор на свинските зъби.

Лейтенантът зад бюрото уморено въздъхна. Наближаваше края на едногодишния му мандат. Той категорично бе отказал да го удължи. Мразеше тази страна, невидимия, но пагубен Виетконг, зноя, влагата, комарите и факта, че интимните му части и задникът му пак са покрити с парещ обрив. Температурата минаваше трийсет и два градуса и най-малко му трябваше някакъв шегаджия.

Обаче Кал Декстър беше упорит младеж. Той не го остави на мира и след две седмици получи своя римски плуг. Първия път, когато излезе с него, един по-опитен шофьор се опита да му даде съвет. Декстър го изслуша, покатери се във високата кабина и потегли на съвместна операция с пехотна поддръжка. Той управляваше исполинската машина по свой начин, различен от другите. По-добър.

Така привлече вниманието на един лейтенант, също сапър, който като че ли нямаше никакви задължения — тих младеж, който почти не разговаряше и много наблюдаваше.

— Бива го — след седмица си каза офицерът. — Самонадеян е, самотник е и е способен. Да видим дали лесно го хваща шубето.

Едрият картечар нямаше абсолютно никаква причина да се заяжда с много по-дребния шофьор, ала го правеше. На третия път, когато се сблъска с младши сержанта от Ню Джърси, се стигна до удари. Не явно. В нарушение на устава. Но зад столовата имаше открит участък. Уговориха се да разрешат противоречията си с юмруци след залез слънце.

Срещнаха се на светлината на автомобилни фарове, заобиколени от стотина войници, които правеха облози, главно за по-едрия мъж. Общо взето, се смяташе, че ще присъстват на повторение на юмручния бой между Джордж Кенеди и Пол Нюман в „Непокорния Люк“. Грешаха.

Никой не спомена за боксовите правила, затова по-дребният съперник се приближи до картечаря, избегна първото му съкрушително замахване и силно го ритна под капачката на коляното. Като обикаляше окуцелия си противник, шофьорът му нанесе два удара в бъбреците и заби коляно в слабините му.

Когато главата на другия се изравни с ръката му, той го удари със средното кокалче на десния си юмрук по лявото слепоочие и го повали в безсъзнание.

— Ти не се биеш честно — заяви войникът, който държеше облозите, когато Декстър протегна ръка за печалбата си.

— И затова спечелих — отвърна Кал.

Извън светлия кръг офицерът кимна на двамата военни полицаи до него и те се отправиха да извършат ареста. По-късно куцащият картечар си получи обещаните двамайсета долара.

Наказанието беше трийсет дни в пандиза, главно защото отказа да назове своя противник. Той спа идеално на нара в килията и още спеше, когато някой започна да прокарва метална лъжица по решетките. Беше се разсъмвало.

— Ставай, войнико — разнесе се нечий глас. Декстър се събуди, смъкна се от нара и застана мирно. Мъжът носеше лейтенантска сребърна лентичка на яката.

— Трийсет дни тук са страшна скука — каза офицерът.

— Ще оцелея, господин лейтенант — отвърна бившият младши сержант, сега разжалван отново в редник.

— А можеш веднага да излезеш.

— Струва ми се, че има някаква уловка.

— Има, да. Ще оставиш големите чекиджийски играчки и ще дойдеш в моята група. Така ще разберем дали те бива толкова, колкото си мислиш.

— И каква е вашата група?

— Викат ми Плъх номер шест. Идваш ли?

Офицерът се подписа за освобождаването на арестанта и те отидоха да закусват в най-малката и най-недостъпна столова в цялата Първа дивизия. Никой не можеше да влезе без разрешение и в момента там се допускаха само четиринадесет души. Декстър стана петнайсетият, ала след седмица щяха да станат тринайсет, тъй като загинаха още двама.

На вратата на „колибата“, както наричаха малкия си клуб, имаше странна емблема. Тя изобразяваше изправен гризач с озъбена муцуна, език с форма на фалос, пистолет в едната ръка и бутилка алкохол в другата. Декстър беше постъпил при тунелните плъхове.

От шест години постоянноменящият се личен състав на тунелните плъхове вършеше най-мръсната, най-опасната и определено най-страшната работа във виетнамската война. И все пак тяхната дейност бе толкова секретна и броят им — толкова малък, че повечето хора днес, дори американците, едва ли са чували за тях.

През целия период бяха не повече от триста и петдесет: малка бойна част в сапърния батальон на Голямата червена и също толкова голяма група от Тропическата мълния (Двайсет и пета дивизия). Сто от тях така и не се завърнаха у дома. Други стотина бяха замъкнати с крясъци, за да бъдат подложени на психотерапия и никога повече да не влязат в бой. Останалите се прибраха в Щатите и тъй като по природа бяха затворени, мълчаливи самотници, рядко споменаваха какво са вършили.

Дори САЩ, които обикновено не се срамуваха от своите военни герои, не им връчваха медали и не поставяха плочи в тяхна чест. Те бяха дошли отникъде, бяха свършили каквото трябва и пак бяха потънали в забвение. И всичко това започна с набодения задник на един сержант.

САЩ не бяха първите нашественици във Виетнам, а само последните. Предшественици на американците бяха французите, които бяха колонизирали трите провинции Тонкин (Северен Виетнам), Анам (Централен Виетнам) и Кохинхин (Южен Виетнам), наред с Лаос и Камбоджа.

Но през 1942-ра японците прогониха французите и след разгрома на Япония през 1945-та виетнамците повярваха, че най-после са се обединили и освободили от чуждо господство. Французите имаха други идеи и се завърнаха. Главен борец за независимост (отначало имаше и други) беше комунистът Хо Ши Мин. Той създаде виетнамската съпротивителна армия и виетнамците отново излязоха в джунглата. И щяха да останат там докогато трябва.

Твърдина на съпротивата бе гъсто залесеният селскостопански район на северозапад от Сайгон, който стигаше до камбоджанската граница. Французите насочиха натам цялото си внимание (както по-

късно щяха да направят и американците) и пращаха последователни наказателни експедиции. За да потърсят убежище, местните селяни не бягаха, а се окопаваха.

Те не разполагаха с техника, а само с моралното си усърдие, търпението си, познаването на местността и хитростта си. Освен това имаха мотики, лопати и кошници от палмови листа. Никой няма да изчисли колко милиона тона пръст са изкопани. Но те копаеха. Когато французите си отидоха след разгрома през 1954-та, целият Железен триъгълник представляваше лабиринт от шахти и тунели. И никой не знаеше за тях.

Дойдоха американците и поставиха правителство от министри, които вьетнамците смятаха за марионетки на поредната колониална сила. Местните се върнаха в джунглата и отново поведоха партизанска война. И продължиха да копаят. До 1964 г. бяха прокопали триста и двайсет километра тунели, камери, проходи и скривалища, всички под земята.

Когато американците най-после започнаха да разбират какво има там долу, сложността на тунелната система ги смая. Шахтите бяха замаскирани така, че да са абсолютно невидими, освен от няколко сантиметра разстояние. Под земята имаше до пет нива галерии, като най-дълбоките бяха на петнайсет метра, свързани с тесни лъкатушни проходи, по които можеха да пълзят само вьетнамци или дребни и жилави бели хора.

Равнищата бяха свързани с шахти, някои водещи нагоре, други — надолу. И те бяха замаскирани, за да приличат на слепи тунели. Имаше складове, монтажни пещери, спални, ремонтни работилници, трапезарии и даже болници. До 1966-та долу можеше да се скрие цяла бригада, но до офанзивата „Тет“ нямаше нужда от толкова много хора.

Проникването на агресори в тунелите се обезкуражаваше. Ако откриеха вертикална шахта, на дъното спокойно можеше да има хитроумен капан. Нямаше смисъл да стрелят в проходите — посоката се променяше през няколко метра и куршумите се забиваха в стените.

Не вършеше работа и динамитът — в мастиленочерния подземен лабиринт имаше десетки галерии, но само местните ги знаеха. Не помагаше и газ — вьетнамците използваха водни „запущалки“, като в тръба на тоалетна.

Мрежата минаваше под джунглата — почти от предградията на Сайгон до камбоджанската граница. На други места също имаше тунели, но не можеха да се сравняват с тунелите на Ку Чи по името на най-близкия град.

След мусона латеритната глина ставаше пластична, лесно се копаеше и се изнасяше с кошове. Когато изсъхнеше, ставаше твърда като бетон.

След убийството на Кенеди от пролетта на 1964-та започнаха да пристигат много повече американци, при това вече не като инструктори, а като бойци. Те разполагаха с численост, оръжие, машини, огнева мощ — и не улучваха нищо. Не улучваха нищо, защото не откриваха нищо, само по някой случаен труп на партизанин от Виетконг, ако извадеха късмет. Ала даваха жертви и броят им започна да расте.

Отначало беше по-удобно да предполагат, че денем партизаните са селяни, скрити сред милионите в черни носии, които нощем излизат в джунглата. Но защо даваха много жертви и денем, а нямаше по кого да отвърнат на огъня? През януари 1966-та Голямата червена реши веднъж завинаги да прочисти Железния триъгълник.

Започнаха от единия край, разгърнаха се и продължиха напред. Имаха достатъчно боеприпаси да унищожат Индокитай. Стигнаха до другия край и не намериха никого. В тила им откриха снайперистки огън и американците дадоха пет жертви. Противникът им имаше само стари съветски карабини, но куршумът в сърцето си беше куршум в сърцето.

Войниците се върнаха по същия път. Нищо, никакъв враг. Понесоха още жертви, винаги в тил. Намериха няколко лисичи дупки, едно-две противовъздушни убежища. Празни. Пак ги обстреляха снайперисти, ала нямаше тичащи фигури в мрака, по които да открият огън.

На четвъртия ден сержант Стюарт Грийн, на когото вече му беше писнало, както и на другарите му наоколо, седна да си почине. След две секунди той скочи на крака, като се държеше за задника. Огнени мравки, скорпиони, змии — във Виетнам имаше всевъзможни гадини. Сержантът бе убеден, че е ужилен или ухапан. Ала всъщност се беше убоил на гвоздей. Гвоздеят бе забит в рамка, която представляваше тайна врата на шахта, водеща право надолу в мрака. Американската

армия беше открила къде изчезват снайперистите. Цели две години бяха крачили над главите им.

От разстояние не бяха в състояние да се бият с партизаните, които живееха и се криеха в подземния мрак. Обществото, което след три години щеше да прати двама души на Луната, не разполагаше с техника за тунелите на Ку Чи. Имаше само един начин да влязат в бой с невидимия враг.

Някой трябваше да се съблече по тънки памучни панталони и въоръжен с пистолет, нож и фенер, да се спусне в този мастиленочерен, зловонен, душен, непознат, некартографиран, осеян с капани, гибелен, ужасно тесен лабиринт от проходи и да убива очакващите го партизани в собственото им леговище.

Намериха се малцина, особен вид хора. Едрите здравеняци бяха безполезни. Онези деветдесет и пет процента, които страдаха от клаустрофобия, бяха безполезни. Големите усти, перковците, самохвалковците бяха безполезни. Вършеха работа затворените, тихите, скромните, сдържани мъже, често самотници в своите бойни части. Те трябваше да са много хладнокръвни, даже студени, да притежават ледени нерви и да не се поддават на паника — истинския враг под земята.

Военната бюрокрация, която никога не се смуцава да използва десет думи, когато стигат и само две, ги нарече „специалисти по проучване на тунели“. Самите те се наричаха „тунелни плъхове“.

Когато Кал Декстър пристигна във Виетнам, те съществуваха от три години, единствената част, чиито бойци до един бяха наградени с Алени сърца (за раняване в бойни действия).

Наричаха сегашния си командир Плъх номер шест. Всеки си имаше номер. Щом постъпеха, те започваха да странят от другите, които се отнасяха към тях със страхопочитание — като към хора, осъдени на смърт.

Плъх номер шест беше познал. Със своите смъртоносни юмруци и крака, очи на Пол Нюман и железни нерви, жилавото дребно хлапе от строежите в Ню Джърси бе роден плъх.

Той го заведе в тунелите на Ку Чи и след час разбра, че новобранецът е по-добър боец от него. Двамата станаха партньори под земята, където нямаше чинове и устава, и в продължение на почти два мандата се сражаваха и убиваха в мрака, докато Хенри Кисинджър не

се срещна с Ле Дук То^[1] и не се договори Америка да напусне Виетнам. След това вече нямаше смисъл.

За останалите от Голямата червена двамата се превърнаха в легенда, която се разказваше само шепнешком. Офицерът беше Язовеца, а новопроизведеният сержант — Къртицата.

---

[1] Ле Дук То (1911–1990) — виетнамски политик, ръководител на южновietнамската съпротива и участник в Парижките мирни конференции (1968–1972). — Б.пр. ↑

5. ТУНЕЛНИЯТ ПЛЪХ

В армията само шест години разлика във възрастта между двама млади мъже може да изглежда като цяло поколение. По-възрастният е почти като баща. Така беше с Язовеца и Къртицата. Двайсет и пет годишният офицер бе шест години по-възрастен. Нещо повече, той произхождаше от друга социална среда с далеч по-добро образование.

Родителите му бяха специалисти. След гимназията той в продължение на година беше обикалял Европа, бе видял древна Гърция и Рим, историческа Италия, Германия, Франция и Великобритания.

Четири години беше следвал гражданско и машинно инженерство, след което го бяха взели в казармата. И той бе пожелал да служи три години, в резултат на което го бяха пратили направо в офицерската школа във Форт Белвоар, Вирджиния.

По онова време Форт Белвоар бълваше стотици младши офицери месечно. Девет месеца след постъпването си Язовеца бе произведен в лейтенант, готов да стане старши лейтенант при пристигането си в Първи сапъорен батальон на Голямата червена във Виетнам. И него привлякоха по подобен начин при тунелните плъхове и заради чина си скоро стана Плъх номер шест, след като предшественикът му си замина. Оставаха му девет месеца от задължителния едногодишен мандат във Виетнам, два месеца по-малко, отколкото на Декстър.

Ала след месец стана ясно, че щом влязат в тунелите, двамата разменят ролите си. Язовеца отстъпваше мястото си на Къртицата и приемаше, че младежът, който години наред бе събирал опит из улиците и строежите на Ню Джърси, притежава нюх за опасността, за безшумната заплаха, която дебне зад следващия ъгъл, за мириса на капана — нюх, с който не можеше да се сравнява никакво висше образование и който можеше да спаси живота им.

Преди двамата да пристигнат във Виетнам, във върховното командване на САЩ бяха разбрали, че опитите за взривяване на тунелната система са загуба на време. Сухият латерит бе прекалено

твърд, комплексът беше прекалено обширен. Постоянно менящата се посока на тунелите означаваше, че експлозивните сили стигат само до ъгъла, а това не бе достатъчно.

Бяха правени опити за наводняване на тунелите, но водата само се просмукваше в подовете. Поради водните тапи нямаше успех и обгазяването. Така стигнаха до извода, че единственият начин да влязат в бой с врага е да се спуснат долу и да потърсят щаба на цялата виетконгска Бойна зона „С“.

Смяташе се, че той е там някъде долу, между южния връх на Железния триъгълник при сливането на реките Сайгон и Ти Тин и гората Бой Лой на камбоджанската граница. Да открият този щаб, да унищожат висшите кадри, да се доберат до огромното количество разузнавателна информация, която трябва да се пазеше долу — това беше целта и ако можеше да се постигне, нямаше да има цена.

Всъщност щабът се намирал под гората Хо Бо — хълмист район край брега на река Сайгон. Така и не го намериха. Ала всеки път щом танкодозерите или римските плугове откриеха нов вход на тунел, плъховете се спускаха в ада и продължаваха да търсят.

Входовете винаги бяха вертикални и това пораждаше първата опасност. Да се спуснеш надолу с краката означаваше да оголиш долната половина на тялото си пред всеки партизанин, който чакаше в страничния тунел. Той с радост щеше да забие остроото си като игла бамбуково копие дълбоко в слабините или корема на увисналия войник, преди да потъне заднешком в мрака. Докато измъкнеха берящия душа американец горе, с опиращо в стените копие и разкъсващ вътрешностите му отровен връх, вероятността за оцеляване бе минимална.

Да се спуснеш надолу с главата означаваше да рискуваш копието, щикът или изстреляният от упор куршум да прониже гърлото ти.

Най-безопасният начин, изглежда, беше да се спускаш бавно, докато останат около метър и половина, после светкавично да скочиш и да стреляш при най-слабото движение в тунела. Ала на дъното на шахтата можеше да има яма с подострени бамбукови пръчки, замаскирана с клони и листа. Върховете на копията също бяха намазани с отрова. Те преминаваха през подметките на кубинките, през ходилото и излизаха от горната му страна. Тъй като бяха извити

като рибарски куки, не можеха да се извадят лесно. Малцина оцеляваха и от тях.

Щом войникът влезеше в тунела и започнеше да пълзи напред, опасността можеше да е партизанин, застанал зад следващия ъгъл, но в повечето случаи имаше капани. Те бяха различни, изключително изобретателни и трябваше да се обезвредят, преди човек да продължи навътре.

Някои ужасии изобщо не се нуждаеха от партизани. Плодният и чернобрадият гробничен прилеп живееше в пещери и денем се криеше в тунелите. Както и гигантските паяци-раци, които толкова гъсто покриваха стените, че глината сякаш се движеше сама. Още многобройни бяха огнените мравки.

Те не бяха смъртоносни — тази чест се падаше на бамбуковата змия, чието ухапване означаваше смърт за трийсет минути. Капанът обикновено представляваше еднометрово бамбуково стъбло, забито в тавана и щръкнало надолу под ъгъл. Отворът му се подаваше на не повече от два сантиметра.

Змията бе вътре в тръбата, с главата надолу, затворена и разярена. Долният край на бамбука беше запушен с лико, през което минаваше рибарска корда. Тя минаваше през дупка в чеп на стената и после в чеп по средата на тунела. Ако пълзящият американец докоснеше кордата, тя отпушваше бамбуковата тръба над него и змията падаше върху тила му.

Имаше и плъхове, истински плъхове. Те бяха намерили истински рай в тунелите и яростно се размножаваха. Също както американците никога не оставяха ранен и даже труп под земята, партизаните мразеха да оставят жертвите си на повърхността, за да ги открие противникът и да ги включи в статистиката на убитите. Пренасяха мъртвите партизани долу, погребваха ги в стените в ембрионална поза и замазваха гробовете с мокра глина.

Ала тънкият глинен слой не можеше да спре плъховете. Те имаха неограничен източник на храна и ставаха големи колкото котки. И все пак партизаните живееше долу седмици и дори месеци наред, предизвиквайки американците да слязат в техните владения, да ги намерят и да се сражават с тях.

Хората, които го правеха и оцеляваха, свикваха със смрадта и ужасяващите форми на живот. Там винаги бе горещо, лепкаво, тясно и

тъмно. И вонеше. Партизаните трябваше да удовлетворяват физическите си нужди в пръстени делви и след като ги напълнеха, ги заравяха в пода. Но плъховете ги изравяха.

Тунелните плъхове, които идваха от най-тежко въоръжената страна на света, трябваше да захвърлят цялата техника и да се върнат към времената на първобитния човек. Боен нож, пистолет, фенер, резервен пълнител и две резервни батерии — там долу нямаше нужда от нищо повече. Понякога можеше да се използва ръчна граната, но те бяха опасни, дори смъртоносни за този, който ги хвърляше. В тясното пространство гърмежът можеше да му спуска тъпанчетата, ала още по-страшно бе това, че експлозията изсмукваше целия кислород на стотици метри наоколо. Човек можеше да умре, преди отвън да проникне още въздух.

Ако използваше пистолета или фенера си, тунелният плъх щеше да издаде положението си и да предупреди за приближаването си, без да знае кой клечи безшумно в мрака пред него и дебне. От тази гледна точка партизаните винаги имаха преимущество. Те само трябваше да чакат човека, който пълзи към тях.

Най-напрегната и поради това превърнала се в причина за повечето смъртни случаи бе задачата да проникнеш през врати, водещи от едно равнище към друго, обикновено надолу.

Тунелите често бяха задънени. Наистина ли? И тогава защо изобщо ги бяха изкопали? В мрака, с пръсти, опипващи само латеритова стена, без да вижда странична галерия, тунелният плъх трябваше да използва фенера. Лъчът му обикновено разкриваше майсторски скрит капак в стената, пода или тавана. И войникът или трябваше да прекрати операцията, или да отвори вратата.

Ала кой чакаше от отсрещната страна? Ако влезеше с главата напред и там наистина го причакваше партизанин, животът на американеца щеше да свърши с прерязано гърло или смъртоносно ухапване на стягащия се около шията му клуп от тънка тел. Ако се спуснеше с краката надолу, можеше да го прониже копие. Тогава щеше да умре в мъки, с надаваща крясъци уста в една галерия и пронизан корем — в друга.

Декстър накара оръжейниците да му направят малки, с големината на мандарина гранати с по-малко експлозив и повече сачми. През първите шест месеца на два пъти му се случи да отвори

такъв капак, да хвърли вътре граната и да затръшне капака. Когато повторно го вдигаше и осветяваше вътрешността с фенера си, помещението представляваше кланица, пълна с разкъсани трупове.

Комплексите бяха защитени от обгазяване с водни тапи. Пълзящият тунелен плъх се озоваваше пред вир със застояла вода.

Това означаваше, че тунелът продължава от отсрещната страна на водата.

Единственият начин да мине през нея бе да се претърколи по гръб и да се придърпа с пръсти по тавана, надявайки се, че водата ще свърши преди въздуха в дробовете му. Иначе можеше да се удави в мрака на петнайсет метра под повърхността на земята. За да се спаси, трябваше да разчита на партньора си.

Преди да влезе във водата, първият завързваше въже за краката си и го подаваше на другия. Ако до минута и половина не подръпнеше въжето, за да потвърди, че е открил въздух от другата страна на капана, другарят му трябваше незабавно да го изтегли обратно, защото иначе щеше да умре там долу.

И сред цялата тази мизерия, неудобства и страх, от време на време тунелните плъхове попадаха на съкровище. Това бе пещера, понякога съвсем наскоро опразнена, в която очевидно се бе помещавал второстепенен щаб. Кутиите с документи, карти и други свидетелства се пренасяха навън при разузнавачите от Г2.

Язовеца и Къртицата на два пъти се натъкнаха на такива Аладинови пещери. Началството не знаеше какво да прави с тези странни младежи и затова раздаваше медали и топли думи. Ала хората от пресцентъра, които обикновено нямаха търпение да разкажат на света колко добре върви войната, бяха предупреждавани да внимават. Никой не споменаваше нито дума. Беше организирана само една обиколка, но „гостът“ от пресцентъра измина петнайсет метра по един „безопасен“ тунел и изпадна в истерия. След това се възцари пълно мълчание.

Ала имаше дълги периоди без сражения, както за другите войници във Виетнам, така и за плъховете. Някои проспиваха това време, пишеха писма, копнееха за края на мандата и за заминаването. Мнозина пушеха, и невинаги малборо. Някои станаха наркомани. Други четяха.

Кал Декстър беше от последните. От разговорите със своя партньор разбра колко недостатъчно е образованието му и започна наново от „а“ и „бе“. Установи, че го привлича историята. Библиотекарят на базата се зарадва и приготви дълъг списък със задължителни книги, които впоследствие получи от Сайгон.

Декстър се запозна с атическа Гърция и древния Рим, научи за Александър, който на трийсет и една години плакал, задето победил познатия свят и вече нямало кого да покорява.

Научи за упадъка и падането на Рим, за Тъмните векове и средновековна Европа, Ренесанса и Просвещението, Епохата на изяществото и Рационализма. Особено го интересуваха ранните години от раждането на американските колонии, Войната за независимост и причините за жестоката гражданска война в родината му само деветдесет години преди неговото раждане.

През онези дълги периоди, когато мусонът или заповедите го задържаха в базата, той правеше още нещо. С помощта на възрастния виетнамец, който метеше и чистеше колибата, научи разговорен виетнамски дотолкова, че да могат да го разбират и той да разбира какво му говорят.

Девет месеца след началото на първия му мандат се случиха две неща. Получи първата си бойна рана и Язовеца приключи първия си мандат.

Куршумът изстреля партизанин, скрит в един от тунелите, когато Декстър се спусна през входната шахта. За да смути такъв потенциален враг, той си беше разработил специален метод. Хвърляше граната в шахтата и светкавично влизаше вътре. Ако гранатата не взривеше фалшивия под, значи долу нямаше бамбукови копия. В противен случай имаше време да спре, преди да се наниже на върховете им.

Същата граната трябваше да разкъса всеки партизанин, който чакаше в засада. Този път обаче виетнамецът стоеше навътре в прохода, насочил калашника си напред. Макар и ранен от взрива, той стреля веднъж по падащия тунелен плъх. Декстър стъпи на пода с пистолет в ръка и три пъти натисна спусъка. Партизанинът падна и запълзя в мрака, но по-късно го намериха мъртъв. Декстър бе улучен в горната част на лявата ръка, без да е засегната костта. Раната заздравя напълно, но го задържа на повърхността за цял месец. Язовеца имаше по-сериозен проблем.

Войниците ще признаят, полицаите ще го потвърдят — с нищо не можеш да заместиш партньор, на когото изцяло разчиташ. Тъй като бяха станали партньори още отначало, Язовеца и Къртицата не искаха да се спускат в тунелите с никой друг. За девет месеца Декстър беше видял да загиват четирима плъхове. Веднъж един оцелял тунелен плъх бе излязъл на повърхността с кръсъци и сълзи на очи. Той никога повече не слезе в тунел, макар и след седмици под грижите на психиатрите.

Ала тялото на един от тях, който така и не беше успял да се спаси, все още бе там. Язовеца и Къртицата слязоха с въжета, за да го намерят и да го измъкнат. Гърлото му беше прерязано. Ковчегът му щеше да е затворен.

Още четирима от първоначалните тринайсет напуснаха след изтичане на мандата си. Бяха постъпили шестима новобранци. Накрая станаха единайсет.

— Не искам да слизам долу с никой друг — каза на партньора си Декстър, когато Язовеца отиде да го види в лазарета.

— Нито пък аз, ако бях на твое място — отвърна Язовеца. Решиха проблема, като се уговориха, че ако Язовеца подаде молба за втори едногодишен мандат, след три месеца Къртицата ще направи същото. Така и стана. Двамата приеха втори мандат и се върнаха в тунелите. Засрамен от собствената си благодарност, генералът, който командваше дивизията, им даде още два медала.

В тези тунели имаше някои правила, които никога не се нарушаваха. Първото: никога не слизай сам. Заради невероятния си усет за опасност, обикновено водеше Къртицата и Язовеца го следваше на няколко метра. Друго правило бе да не изстрелват наведнъж и шестте си патрона. Това показваше на партизаните, че са останали без боеприпаси и са лесна мишена. През май 1970 г., два месеца след началото на втория си мандат, Кал Декстър наруши и двете и имаше късмет, че е останал жив.

Двамата бяха влезли в новооткрита шахта в гората Хо Бо. Къртицата водеше и беше пропълзлял триста метра по тунел, който променяше посоката си четири пъти. Бе напипал два капана и ги беше обезвредил. Ала не забеляза, че Язовеца се е сблъскал със своя кошмар, два гробнични прилепа, които бяха паднали върху главата му, и е спрял, неспособен да изрече нито дума и да продължи напред.

Къртицата пълзеше сам, когато видя или му се стори, че вижда едва забележима светлина иззад следващия ъгъл. Беше толкова слаба, че се зачуди дали ретината му не му играе номера. Безшумно пропълзя до ъгъла и спря с пистолет в дясната си ръка. Светлината също остана неподвижна, точно зад ъгъла. Той изчака така десет минути, без да съзнава, че вцепененият му партньор е изостанал назад. После реши да наруши статуквото и се хвърли напред.

На три метра от него на четири крака стоеше партизанин. Помежду им бе източникът на светлината, плитка лампа с кокосово масло, в което плаваше късо фитилче. Виетнамецът очевидно я буташе по пода, за да изпълни задачата си — да провери капаните. В продължение на половин секунда двамата врагове се взираха един в друг, после едновременно реагираха.

С опакото на дланта си партизанинът запрати лампата с горещо кокосово масло право в лицето на американеца. Светлината моментално угасна. Декстър вдигна лявата си ръка, за да защити очите си, и усети, че парещото масло оплисква кожата му. С дясната си ръка три пъти натисна спусъка, като в същото време от тунела се чуваше отчаяното отстъпление на другия. Изкушаваше се да изстреля и другите три патрона, ала не знаеше още колко партизани има долу.

Язовеца и Къртицата не подозираха, че пълзят към щабния комплекс на цялото зонално командване на Виетконг. Охраняваха го петдесетима готови на всичко виетнамци.

През това време в Щатите имаше едно малко секретно поделение, наречено Лаборатория за водене на ограничена война. И през цялата виетнамска кампания там измисляха великолепни идеи в помощ на тунелните плъхове, макар че нито един от учените никога не беше слизал в тунел. Пращаха идеите си във Виетнам и плъховете, които слизаха в тунелите, ги изпитваха, намираха ги за абсолютно непрактични и им ги връщаха обратно.

През лятото на 1970-та Лабораторията за водене на ограничена война разработи нов вид оръжие за близък бой в тесни пространства. И най-после улучи в десетката. Това беше магнум .44 калибър със скъсена седем и половина сантиметрова цев, но със специални боеприпаси.

Изключително тежкият куршум на това 44-калиброво оръжие беше разделен на четири сегмента. Те се държаха заедно в гилзата, но

щом напуснеха цевта, се разделяха и се превръщаха в четири куршума, вместо един. Тунелните плъхове го намериха за много полезен в близък бой. Револверът щеше да е смъртоносен в тунелите, тъй като, ако стреляше два пъти, щеше да напълни прохода с осем куршума вместо с два. И така имаше много по-голяма вероятност да улучат партизаните.

Бяха произведени само седемдесет и пет такива оръжия. Тунелните плъхове ги използваха в продължение на шест месеца, после ги свалиха от въоръжение. Някой откри, че сигурно противоречат на Женевската конвенция. Затова седемдесет и четирите револвера „Смит & Уесън“, които успяха да открият, бяха пратени обратно в Щатите, за да не ги видят никога повече.

Тунелните плъхове имаха една кратка и проста молитва. „Щом трябва да ме застрелят, какво пък толкоз. Щом трябва да ме заколят, такъв ми бил късметът. Но, моля те, Боже, не позволявай да ме погребат жив там долу.“

През лятото на 1970-та Язовеца бе погребан жив.

Или плъховете не биваше да са долу, или бомбардировачите Б-52 от Гуам не биваше да бомбардират от височина девет хиляди метра. Някой обаче беше дал заповед на бомбардировачите и друг бе забравил да съобщи на тунелните плъхове.

Случва се. Не често, но всеки, който е бил във въоръжените сили, е попадал на такова тотално прецакване.

Такава беше новата идея: да унищожат тунелните комплекси, като ги срутят с мощни експлозии. Това отчасти се дължеше на психологическата промяна.

Общественото мнение в Щатите категорично бе против Виетнамската война.

Родителите вече се присъединяваха към антивоенните демонстрации на децата си.

В зоната на войната още не бяха забравили офанзивата „Тет“ отпреди трийсет месеца. Бойният дух просто се оттичаше в джунглата. Във върховното командване още нищо не се говореше, но се налагаше мнението, че тази война не може да бъде спечелена. Щяха да изтекат още три години, преди последният войник да се качи на борда на последния самолет и да напусне Виетнам, ала през лятото на 1970-та

бе взето решение да унищожат с бомби тунелите в „зоните на свободен удар“. Железният триъгълник беше зона на свободен удар.

Тъй като там бе базирана цялата Двайсет и пета пехотна дивизия, бомбардировачите имаха инструкции да не хвърлят бомби на по-малко от три километра от най-близката американска бойна част. Ала онзи ден върховното командване забрави за Язовеца и Къртицата, които бяха далеч от дивизията си.

Намираха се в галерия на второто равнище на комплекса край Бен Сук, когато чуха първата експлозия. Те забравиха за партизаните и отчаяно запълзяха към шахтата, която водеше към горното равнище.

Къртицата стигна до нея и му оставаха още десет метра до последната шахта, когато се срути таванът. Зад него. „Язовец“ — извика той. Не получи отговор. Знаеше, че на двайсетина метра напред има малка ниша, защото на слизване бяха минали покрай нея. Облян в пот, Декстър се вмъкна вътре, завъртя се и обърна глава назад.

Пръстите му заопипваха купчината пръст. Докосна ръка, после втора, но нищо друго освен глина. Започна да копае, като хвърляше пръстта зад себе си, но така задръстваше изхода.

Трябваше му пет минути, за да освободи главата на партньора си, и още пет за горната половина на тялото. Бомбардировката престана, ала нападалите буци пръст бяха запушили вентилационните отвори. Кислородът им започна да се изчерпва.

— Бягай оттук, Кал — прошепна Язовеца в мрака. — И доведи помощ. Аз ще се оправя.

Декстър продължи да рови с пръсти. Беше изгубил два нокътя. Можеше да доведе помощ за не по-малко от час. Без въздух, партньорът му щеше да умре за трийсет минути. Той включи фенера си и го тикна в ръката на Язовеца.

— Дръж. Насочи лъча над рамото си.

На жълтата светлина можеше да вижда масата, покриваща краката на партньора му. Отне му още половин час. После изпълзя навън, като се провря покрай нахвърляната от самия него купчина. Гърдите му тежко се надигаха, виеше му се свят. Партньорът му губеше съзнание. Когато стигна до последния ъгъл, усети въздуха.

През януари 1971-ва приключи вторият мандат на Язовеца. Бе забранено да остане трета година, но на него и без това му беше дошло до гуша. Вечерта преди заминаването му за Щатите Къртицата получи

разрешение да придружи партньора си в Сайгон, за да се сбогуват. Отидоха в столицата с брониран конвой. Декстър беше сигурен, че на другия ден ще може да си уреди да го върнат обратно с хеликоптер.

Двамата младежи хапнаха обилно и обиколиха баровете. Избягваха пълчищата проститутки и се съсредоточиха върху алкохола. В два през нощта се озоваха някъде в Чолон, китайския квартал отгатык реката.

Намериха салон за татуировки, който все още беше отворен и работеше, особено за долари. Китаецът благоразумно обмисляше да напусне Виетнам.

Преди да го оставят и да вземат обратния ферибот, двамата млади американци си направиха татуировка. На лявата предлакътница. Тя изобразяваше плъх — не агресивния плъх от вратата на колибата в Лай Ке, а весел плъх. Плъхът гледаше през рамо. И намигаше със смъкнати гащи на света. Двамата продължиха да се кикотят, докато изтрезняха. После бе късно.

На другата сутрин Язовеца отлетя за Щатите. Къртицата го последва след десет седмици, в средата на март. На 7 април 1971-ва тунелните плъхове официално престанаха да съществуват.

В този ден, въпреки настояването на неколцина старши офицери, Кал Декстър се уволни от армията и се върна в цивилния живот.

6. СЛЕДОТЪРСАЧА

Малко военни организации са по-секретни от британската Специална военновъздушна служба, но ако съществува такава, това е Подразделението.

Четиринайсета самостоятелна разузнавателна рота, наричана също Четиринайсета външна или Подразделението, е военно поделение, което събира личния си състав от всички възможни среди, с (за разлика от чисто мъжката СВС) голям процент женско участие.

Въпреки че при нужда може да се сражава с гибелна ефикасност, главните задачи на Подразделението са да откриват, проследяват до леговищата им, да наблюдават и подслушват врага. Те са невидими и подслушвателните им устройства са толкова модерни, че рядко ги откриват.

Успешната операция на Подразделението се състои от проследяване на терорист до главния кошер, тайно проникване през нощта, поставяне на „бръмбар“ и подслушване на противника дни и седмици наред. По този начин има голяма вероятност терористите да разкрият следващия си удар.

След подаването на тази информация малко по-шумните СВС могат да извършат една хубава малка атака и още щом първият терорист натисне спусъка, да изтребят всички. Законно. При самоотбрана.

До 1995 г. повечето операции на Подразделението бяха в Северна Ирландия, където секретно придобитата информация бе довела до някои от най-тежките поражения на ИРА. Именно в Подразделението се роди идеята да се вмъкват в траурен дом, където лежи терорист, било то републиканец или юнионист, и да поставят бръмбар в ковчега.

Защото кръстниците на терористите, които знаеха, че са „под подозрение“, рядко се срещаха, за да обсъждат действията си. Но се събираха на погребение, навеждаха се над ковчега и скривайки уста от специалистите по четене на устни, наблюдаващи с бинокъл от склона над гробището, провеждаха кратко съвещание.

През идните години именно Подразделението щеше да проведе близко разузнаване на босненските масови убийци и да позволи на спецчастите на СВС да ги изправят пред съда в Хага.

Фирмата, чието име Стив Едмънд научи от господин Ръбинстийн — колекционера на произведения на изкуството от Торонто, който тайнствено си беше върнал картините, се казваше „Управление на рисковете“ — изключително дискретна агенция в лондонския квартал Виктория.

„Управление на рисковете“ се специализираше в три области и повечето служители на фирмата идваха от спецчастите. Най-големи печалби носеше „Охраната на ценности“ — охрана на извънредно скъпи вещи, собственост на много богати хора, които не искаха да се разделят с тях. Тази дейност се извършваше само за краткосрочни специални случаи.

После идваше „Охраната на личности“, ОЛ за разлика от ОЦ. Тази дейност също бе краткосрочна, макар че в Уилтшир имаше малка школа, където срещу сериозна такса се тренираха лични телохранители на богаташи.

Най-малкият отдел на „Управление на рисковете“ се наричаше „О & В“, откриване и възвръщане. От това беше имал нужда господин Ръбинстийн: някой, който да открие изчезналите му шедьоври и да уреди връщането им.

Два дни след като разговаря с отчаяната си дъщеря, Стив Едмънд се срещна с директора на „Управление на рисковете“ и му обясни какво иска.

— Намерете внука ми. Тази поръчка няма бюджетни ограничения.

Пенсионираният бивш директор на спецчастите просия. Даже военните трябва да осигуряват образованието на децата си. На другия ден той повика от вилата му Фил Грейси, бивш капитан от Парашутния полк и десетгодишен ветеран от Подразделението. Във фирмата го наричаха просто „Следотърсача“.

Грейси също се срещна с канадеца и го разпита изключително подробно. Ако момчето още бе живо, той искаше да знае всичко за личните му навици, вкусове, предпочитания, даже пороци. Получи две качествени снимки на Рики Коленсо и номера на мобилния телефон на дядото. После кимна и излезе.

Следотърсача остана почти цели два дни на телефона. Нямаше намерение да направи каквото и да било, докато не разбере точно къде отива, как, защо и кого търси. Часове наред чете материали за босненската гражданска война, чуждестранните помощи и чуждестранното военно присъствие в Босна. С последното извади късмет.

Обединените нации бяха създали военни „мироопазващи“ сили, обичайното безумие да пратят военни да пазят мира там, където няма мир, и после да им забранят да наложат такъв мир, нареждайки им да наблюдават клането, без да се намесват. Военните сили бяха наречени ЮНПРОФОР и британското правителство се бе включило с голям контингент. Той беше базиран във Витез, само на петнайсетина километра от Травник.

Пратеният през юни 1995 г. полк бе там отскоро — техните предшественици бяха освободени едва преди два месеца и Следотърсача намери полковника, командващ предишния полк, на игрището за голф в базата на гвардейците в Пирбрайт. Той се оказа неизчерпаем източник на информация. На третия ден след разговора си с канадеца Следотърсача отлетя за Балканите — не директно за Босна (което не беше възможно), а за адриатическия курорт Сплит на хърватското крайбрежие. Представяше се за журналист на свободна практика, удобно прикритие, тъй като не подлежеше на никаква проверка. Но прикритието му също включваше писмо от голям неделен вестник, който му възлагаше да напише поредица статии за ефикасността на международната помощ. За всеки случай.

През двадесет и четири часовия си престой в Сплит — град, преживяващ неочакван разцвет като главен отправен пункт за Централна Босна, той се сдоби със здрав, макар и не нов джип, и пистолет. За всеки случай. Предстоеше му дълъг път през планината от крайбрежието до Травник, ала Следотърсача беше убеден, че информацията му е вярна. И наистина, не мина през зони на бойни действия.

Това бе странна битка, тази босненска гражданска война. Рядко имаше фронтове и никога не се водеха истински сражения. Само разпокъсани, живеещи в страх етнически общности, стотици опустошени, етнически „прочистени“ села и махали, между които бродеха банди от войници, повечето служили в „националните“ армии

на съседните страни, но също групи наемници, мародери и паравоенни психари, представящи се за патриоти. Те бяха най-страшни.

В Травник Следотърсача претърпя първия си неуспех. Джон Слак бе заминал. Един дружелюбно настроен служител от „Грижа за възрастните“ му каза, че според него американецът постъпил в „Да нахраним децата“, много по-голяма НПО, базирана в Загреб. Следотърсача пренощува в спалния си чувал на задната седалка на джипа и на другия ден се отправя на ново изтощително пътуване на север към Загреб, хърватската столица. Там намери Джон Слак в склада на „Да нахраним децата“. Американецът не му помогна много.

— Нямам представа какво се е случило, нито къде е отишъл, нито защо — заяви той. — Виж сега, „Хлябовете и рибите“ приключи дейността си миналия месец и за това беше виновен малкият. Той изчезна с един от двата ми чисто нови ландкрузъра, с други думи с половината от транспорта ми.

— Освен това с него замина един от тримата ми местни помощници. В Чарлстън не се зарадваха много. Мирът се задавал на хоризонта и не искали да започват наново. Обясних им, че има още много работа, обаче те закриха дейността на фондацията. Имах късмет, че си намерих място тук.

— Ами босненецът?

— Фадил ли? Няма никаква вероятност да стои зад тая работа. Той беше готин. Все тъгуваше за изгубеното си семейство. Ако е мразел някого, това са сърбите, не американците.

— Някакви следи от банана с парите?

— Виж, това беше глупаво. Предупредих го. Парите бяха прекалено много и да ги оставиш, и да ги мъкнеш със себе си. Обаче Фадил едва ли би го убил заради тях.

— А ти къде беше, Джон?

— Това е проблемът. Ако бях там, нищо нямаше да се случи. Щях да им забраня, каквото и да бяха намислили. Но аз бях на един планински път в Южна Хърватия, опитвах се да уредя да изтеглят повредения ни камион до най-близкия град. Тъпия му швед. Представяш ли си да караш камион без масло и да не забележиш?

— И какво откри?

— Когато се върнах ли? Ами, той влязъл в лагера, качил се на ландкрузъра и заминал. Един от другите босненци, Ибрахим, ги видял

двамата, обаче не му казали нищо. Това било четири дни преди да се върна. Побеснях. Реших, че купонясват някъде. Отначало по-скоро бях ядосан, отколкото обезпокоен.

— Имаш ли представа накъде са тръгнали?

— Не. Ибрахим каза, че са заминали на север. Тоест, право към центъра. Оттам обаче водят пътища навсякъде. Никой в града не си спомня нищо.

— Подозираш ли нещо, Джон?

— Да. Според мен са му се обадили. Или по-вероятно са се обадили на Фадил и той е казал на Рики. Малкият беше много състрадателен. Ако са се обадили за спешен медицински случай в някое от планинските села, със сигурност се е притекъл на помощ. Той беше прекалено импулсивен, за да остави съобщение.

— Виждал ли си тоя район, приятел? Някога пътувал ли си из него? Планини, долини и реки. Според мен са паднали в някоя пропаст и са се разбили в долината. Когато дойде зимата и листата опадат, някой сигурно ще забележи останките сред скалите. Виж, трябва да тръгвам. Желая ти успех. Той беше готино хлапе.

Следотърсача се върна в Травник, намери си помещение за работа и сън и назначи Ибрахим за свой гид и преводач.

Носеше сателитен телефон с няколко резервни батерии и скрамблер, за да поддържа журналистическото си алиби. Всъщност с него поддържаше връзка с офиса в Лондон. Там разполагаха със средства, каквито той нямаше.

Според него имаше четири възможности, които варираха от глупава до възможна и вероятна. Най-глупавата бе, че Рики Коленсо е решил да открадне ландкрузъра, да отиде на юг в сръбската столица Белград, да го продаде, да зареже предишния си живот и да заживее като скитник. Следотърсача веднага я отхвърли. Това просто не беше в стила на Рики Коленсо, пък и защо да краде ландкрузър, когато дядо му може да купи завода производител?

Сюлейман можеше да е убедил Рики да го вземе на разходка и после да е убил младия американец заради парите и колата. Но като босненски мюсюлманин без паспорт, Фадил нямаше да стигне далеч в Хърватия или Сърбия, които бяха вражеска територия за него, а новият ландкрузър на пазара веднага щеше да привлече вниманието.

Трето, можеха да са се натъкнали на неизвестни хора и да са били убити поради същите причини. Сред скитащите се наемни убийци имаше няколко групи муджахидини — мюсюлмански фанатици от Средна Азия, дошли да „помогнат“ на своите преследвани братя мюсюлмани в Босна. Знаеше се, че вече са убили двама европейски наемници, макар да се предполагаше, че те са се сражавали на същата страна, плюс един доброволец и мюсюлманин, собственик на бензиностанция, който отказал да им даде безплатно бензин.

Но най-вероятно беше предположението на Джон Слак. Следотърсача взе Ибрахим и ден след ден обходи всички пътища, които излизаха от Травник, в продължение на километри в пустошта. Докато босненецът бавно караше зад него, Следотърсача оглеждаше всички стръмни склонове, спускащи се към дълбоките долини.

Правеше всичко възможно. Бавно, търпеливо, без да пропуска нищо, той търсеше следи от гуми, разронени ръбове на пътя, смачкана растителност, стъпкана от колела трева. Завързан с въже за джипа „Лада“, на три пъти се спуска в клисури, където му се струваше, че в храсталаците може да има разбит ландкрузър. Нищо.

Седеше с бинокъл на ръба на пътя и оглеждаше долините за блясък на метал или стъкло. Нищо. Изтощен след десетдневно търсене, той се убеди, че Слак греши. Ако толкова голям джип бе излязъл от пътя и беше паднал в дерето, щеше да остави следи, макар и малки, дори четирийсет дни по-късно. И той щеше да забележи тези следи. В долините край Травник нямаше смачкан автомобил.

Предложи награда за информация — достатъчно голяма, за да привлече вниманието. Вестта за наградата се разпространи сред бежанците и разбуди надеждите им. Ала успя да установи само, че колата е била видяна из града през онзи ден. Посока — неизвестна. Маршрут — неизвестен.

След две седмици той прекрати търсенето и се премести във Витез, щаб на новия британски военен контингент.

Намери си квартира в училището, което бе превърнато в нещо като общежитие за пресата, главно британска. Тя се намираше на „Телевизионната улица“, извън военния лагер, но достатъчно безопасна, ако положението се влошеше.

Следотърсача знаеше какво е отношението на повечето военни към пресата, затова изостави прикритието си като „журналист на

свободна практика“ и поиска среща с полковника, който командваше контингента, въз основа на това, че е служил в спецчастите.

Полковникът имаше брат в Парашутния полк. Общо минало, общи интереси. Няма проблем, с какво можел да помогне?

Да, бил чувал за изчезналото американче. Кофти работа. Патрулите му го търсили, но нищо. Той изслуша предложението на Следотърсача за сериозно дарение за Благотворителния военен фонд. Беше организирано разузнавателно учение с лек самолет от артилерийската част. Следотърсача отиде с пилота. Повече от час летяха над планини и клисури. Нито следа.

— Според мен трябва да допуснеш възможността за нападение — каза полковникът по време на вечерята.

— От муджахидини ли?

— Може би. Странна порода, нали разбираш. Ще те убият още щом видят, че не си мюсюлманин, пък и даже да си, но не си достатъчно фундаменталист. Петнайсети май ли? Ние сме тук едва от две седмици. Още опознаваме терена. Но проверих рапортите. В района не е имало инциденти. Може да опиташ с докладите на НМЕО. Общо взето, за нищо не стават, обаче имам копия в кабинета си. Би трябвало да обхващат и петнайсети май.

Наблюдателната мисия на Европейската общност представляваше опит на Европейския съюз с център Брюксел да се намеси в нещо, върху което не можеше да окаже никакво влияние. Операцията в Босна беше осъществявана от ООН, докато накрая на САЩ им бе омръзнало, бяха поели инициативата и бяха решили проблема. Но Брюксел искаше да участва, затова беше сформирана институцията на наблюдателите. Това бе НМЕО. На другия ден Следотърсача прегледа купчината доклади.

Наблюдателите на ЕС бяха главно офицери от министерствата на отбраната на страните членки, които си нямаха друга работа. Те бяха пръснати из Босна, където разполагаха с офис, апартамент, автомобил и командировъчни. Някои доклади звучаха по-скоро като разкази за живота в обществото. Следотърсача се съсредоточи върху сведенията от петнайсети до осемнайсети май. Вниманието му привлече съобщение от Баня Лука с дата шестнайсети май.

Баня Лука беше непристъпна сръбска твърдина доста на север от Травник, отвъд планинската верига Власич. Тамошният офицер от

НМЕО бе датският майор Ласе Берегаард. Според него предишната вечер, тоест петнайсети май, той пиел в бара на хотел „Босна“, когато станал свидетел на скандал между двама сърби в камуфлажна униформа. Единият очевидно бил бесен на другия и го псувал на сръбски. Той няколко пъти зашлевил по-младия мъж по лицето, но другият не му отговорил, което ясно показвало старшинството на първия.

После майорът разпитал бармана, който поназнайвал английски, обаче барманът свил рамене и грубо го срязал, което не било в негов стил. На другата сутрин униформените ги нямало и майорът повече не ги видял.

Макар да знаеше, че това е най-малко вероятната следа в цялата му кариера, Следотърсача се обади в офиса на НМЕО в Баня Лука. Поредната смяна на длъжностни лица. Отговори му грък. Да, датчанинът предишната седмица заминал за родината си. Следотърсача се свърза с Лондон и предложи да се обърнат към датското министерство на отбраната. От центъра го потърсиха след три часа. За щастие името не се срещало толкова често. Щели да имат проблеми с Йенсен. Майор Берегаард бил в отпуск в Оденсе.

Следотърсача го намери същата вечер, след като датчанинът бе прекарал цял ден на плажа със семейството си. Майор Берегаард беше максимално услужлив. Ясно си спомнял вечерта на петнайсети май. В края на крайщата, Баня Лука била много самотно и скучно място за един датчанин.

Също като всяка вечер, той отишъл в бара към седем и половина да изпие една бира. След около половин час се появила групичка сърби в камуфлажни униформи. Не смятал, че са от югославската армия, тъй като не носели отличителни знаци.

Изглеждали самонадеяни и си поръчвали много пиене, сливова ракия с бира — смъртоносна комбинация. След няколко чаши майорът тъкмо се канел да се оттегли в съседната трапезария, защото глъчката ставала оглушителна, когато в бара влязъл друг сърбин. Той, изглежда, бил командирът, защото останалите утихнали.

Новодошлият им заговорил на сръбски и най-вероятно им заповядал да тръгнат с него. Мъжете започнали да допиват на екс бирата си и да прибират цигарите и запалките си в джобовете. Тогава един от тях предложил да плати.

Командирът обезумял. Той се разкрещял на подчинения си. Останалите не издавали нито звук. Както и другите клиенти. И барманът. Гневната реч продължила, придружена от два шамара по лицето. Отново никой не възразил. Накрая командирът изхвърчал навън. Оклюмалите сърби го последвали. Никой не предложил да плати за изпитото.

Майорът се опитал да научи нещо от бармана, с когото след няколко седмици пиене се бил сприятелил. Онзи бил пребледнял. Датчанинът решил, че е бесен заради сцената в бара, обаче барманът по-скоро се бил уплашил. Когато го попитал какво точно се е случило, сърбинът свил рамене, отдалечил се в другия край на опустелия бар и подчертано се извърнал настрани.

— Командирът ядоса ли се на някой друг? — попита Следотърсача.

— Не, само на оня, който се опита да плати — отговори гласът от Дания.

— Защо само на него, господин майор? В доклада ви не се споменава за конкретна причина.

— А, не съм ли отбелязал? Съжалявам. Според мен причината е, че мъжът се опита да плати със стодоларова банкнота.

7. ДОБРОВОЛЕЦЪТ

Следотърсача си събра багажа и потегли на север от Травник. Навлизаше от босненската (мюсюлманска) в сръбската територия. Но над ладата се вееше британското знаме и с малко късмет то трябваше да спре далечните изстрели. Ако го спряха, щеше да разчита на паспорта си, писмото, с което му възлагаха да напише статии за чуждестранната помощ, и щедри подаръци от цигари, купени от магазина във витезката казарма.

Ако всичко това се окажеше недостатъчно, пистолетът му беше зареден и поставен наблизо. Знаеше как да го използва.

Спряха го на два пъти, първия път патрул на босненската милиция при напускането на контролирания от босненците район, и втория — патрул на югославската армия южно от Баня Лука. И двата пъти неговото обяснение, документите и подаръците свършиха работа. След пет часа пристигна в Баня Лука.

Хотел „Босна“ определено никога нямаше да докара „Риц“ до фалит, но в града нямаше друг. Той се настани там. Имаше много стаи. Освен един френски телевизионен екип, очевидно Следотърсача беше единственият чужденец в хотела. В седем часа същата вечер влезе в бара. Имаше трима клиенти, и тримата сърби, които седяха на масите. Барманът седеше на столче до бара.

— Здравсти. Ти трябва да си Душко.

Държеше се открито, дружелюбно, приятелски. Барманът стисна протегнатата му ръка.

— Идвал ли си тук преди?

— Не, за пръв път съм тук. Хубав бар. Приятен бар.

— Откъде знае името ми?

— Един мой приятел наскоро е работил тук. Датчанин. Ласе Берегаард. Помоли ме да те поздравя, ако мина през Баня Лука.

Барманът се поотпусна. Нищо не го заплашваше.

— Ти датчанин?

— Не, британец съм.

— Военен?

— Господи, не. Журналист. Пиша серия статии за чуждестранните помощи. Ще изпиеш ли едно с мен?

Душко си наля от най-хубавата си ракия.

— Искам да стана журналист. Някой ден. Да пътувам. Да видя света.

— Защо не? Поотракай се в местния вестник, после иди в големия град. Така постъпих аз.

Барманът примирено сви рамене.

— Тук? В Баня Лука? Няма вестник.

— Тогава опитай в Сараево. Даже в Белград. Ти си сърбин. Можеш да се измъкнеш оттук. Войната няма да продължи вечно.

— Измъкването оттук струва пари. Няма работа, няма пари. Няма пари, няма пътуване, няма работа.

— А, да, парите винаги са проблем. А може и да не са.

Англичанинът извади пачка щатски долари — стотачки, и започна да ги брои на бара.

— Аз съм старомоден — каза той. — Смятам, че хората трябва да си помагат един на друг. Това улеснява живота, прави го по-приятен. Ще ми помогнеш ли, Душко?

Барманът зяпаше хилядата долара, които бяха само на сантиметри от пръстите му. Не можеше да откъсне очи от тях. Той зашепна:

— Какво искаш? Какво правиш тук? Ти не репортер.

— Е, в известен смисъл съм репортер. Задавам въпроси. Но плащам много за отговорите. Искаш ли да станеш богат като мен, Душко?

— Какво искаш? — повтори барманът. Той стрелна с очи другите клиенти, които ги зяпаха.

— И преди си виждал стодоларова банкнота. Миналия май. На петнайсети, нали? Един млад войник се е опитал да уреди сметката с нея. И затова избухнал страхотен скандал. Моят приятел Ласе е бил тук. Той ми разказа. Обясни ми точно какво се е случило и защо.

— Не тук. Не сега — изсъска уплашеният сърбин. Един от мъжете на масите се беше изправил и се приближаваше към бара. Парцалът за бърсане ловко се озова върху парите. — Барът затваря в десет. Ела тогава.

В десет и половина, след като барът беше затворен и заключен, двамата мъже седнаха в едно сумрачно сепаре.

— Те не били от югославска армия, не били войници — каза барманът. — Паравоенни. Лоши хора. Остават три дни. Най-хубави стаи, най-добра храна, много пиене. Не оставят пари.

— Единият се е опитал да ти плати.

— Да. Само един. Той бил добро хлапе. Различен от други. Не знам какво правил с тях. Образован. Останалите гангстери. Каналии.

— Но ти не си възразил, че не са ти платили за тридневен престой, нали?

— Да възразя? Да възразя! Какво да казва? Тия зверове имат оръжие. Те убиват, даже други сърби. Всички убийци.

— Когато онова добро хлапе се е опитало да ти плати, кой го е ударил по лицето?

Следотърсача усети, че сърбинът се напруга в сумрака.

— Нямам представа. Той бил шефът, главният. Обаче без име. Викат му само Шефа.

— Всички тези паравоенни си имат имена, Душко. Аркан и неговите Тигри. Момчетата на Франки. Те обичат да са известни. Хвалят се с имената си.

— Не и тоя. Кълна се.

Следотърсача знаеше, че барманът лъже. Който и да беше, този наемен убиец внушаваше смъртен страх сред своите сънародници.

— Обаче доброто хлапе... имаше ли име?

— Не съм го чувал.

— Тук става дума за много пари, Душко. Никога повече няма да видиш него, никога повече няма да видиш мен, имаш достатъчно, за да започнеш наново в Сараево след войната. Името на хлапето.

— Той платил в деня, в който заминал. Сякаш се срамувал от хора, с които бил. Върнал се и платил с чек.

— И не са го признали, така ли? Пазиш ли го?

— Не, признаха го. В югославски динари. От Белград. Изцяло го покриха.

— Значи чекът не е в теб?

— Трябва да е в белградската банка. Само че сигурно вече го унищожили. Но аз записал номера на личната му карта, за всеки случай.

— Къде? Къде го записа?

— На гърба на кочана за поръчки. С химикалка.

Следотърсача го погледна. От кочана за поръчки бяха останали само два листа. Още ден и барманът щеше да го изхвърли. На картонения гръб имаше седемцифрен номер и две главни букви. Отпреди осем седмици. Още се четяха.

Англичанинът остави хиляда от доларите на господин Едмънд и замина. Най-краткият път оттам бе на север до Хърватия и със самолет от загребското летище.

Някогашната Федеративна република Югославия от пет години се разпаднаше с кръв, хаос и зверства. На север първо се бе отделила Словения, за щастие без кръвопролития. На юг Македония също беше осигурила независимостта си. Ала в центъра сръбският диктатор Слободан Милошевич с всевъзможни жестокости се опитваше да задържи Хърватия, Босна, Косово и Черна гора, както и родната си Сърбия. Вече бе изгубил Хърватия, но жаждата му за власт и война оставаше неутолена.

Онзи Белград, в който през 1995-та пристигна Следотърсача, все още беше невредим. Неговото опустошаване щеше да стане по време на бъдещата война в Косово.

От Лондон му бяха препоръчали частна детективска агенция в Белград, оглавявана от бивш висш полицейски служител, която по-рано бяха използвали. Той беше дал на фирмата си не особено оригиналното име „Чандлър“ и Следотърсача лесно я откри.

— Търся един младеж, чието име не знам, но разполагам с номера на личната му карта — каза той на детектива Драган Стоич.

Сърбинът изсумтя.

— Какво е направил?

— Нищо, доколкото знам. Видял е нещо. Може би. А може би не.

— Само това ли? Името му?

— После искам да разговарям с него. Нямам кола и не владее сърбохърватски. Той може и да знае английски. А може би не.

Стоич пак изсумтя. Това изглеждаше по неговата специалност. Явно бе чел всички романи за Филип Марлоу и беше гледал всички филми за него. Опитваше се да имитира Робърт Мичъм в „Дългия сън“, само че с ръст метър шейсет и пет и плешиво теме нещо не се получаваше.

— Моите условия... — започна той.

Следотърсача побутна още десет стодоларови банкноти към него.

— Нужно ми е цялото ви внимание — измърмори той.

Стоич сякаш бе хипнотизиран. Репликата спокойно можеше да е от „Сбогом, моя красавице“.

— Дадено — рече сърбинът.

Тантурестият бивш следовател не губи време. Бълвайки черен дим, неговото юго ги откара в другия край на града, в квартал Конярник, където на ъгъла на улица „Лермонтова“ се намираше белградското полицейско управление — голям, грозен, кафяво-жълт блок, напомнящ полегнал настрани грамаден ъгловат стършел.

— Най-добре остани тук — каза Стоич. Нямаше го половин час и трябва да бе обърнал някоя и друга чашка със стар приятел, защото дъхът му миришеше на сливова. Ала носеше и лист хартия.

— Личната карта е на Милан Раяк. Двайсет и четири годишен. Води се студент по право. Баща адвокат, преуспяващ, семейство от горната средна класа. Сигурен ли си, че това е твоят човек?

— Освен ако няма двойник, той и личната карта с неговата снимка преди два месеца са били в Баня Лука.

— Какво е правил там, по дяволите?

— Носил е униформа. В един бар.

Стоич се замисли за досието, което му бяха показали, но не му бяха позволили да ксерографира.

— Той е изслужил военната си служба. Това е задължително за всички млади югославяни. От осемнайсет до двайсет и една годишна възраст.

— Пехотинец ли е бил?

— Не, свързочник. Радист.

— Значи не е участвал в бойни действия. Може да му се е искало. Може да се е присъединил към някоя заминаваща за Босна група, за да се бие за сръбската кауза. Заблуден доброволец. Възможно ли е?

Стоич сви рамене.

— Възможно е. Обаче тия паравоенни са отрепки. Всички са бандити. Какво ще прави при тях студент по право?

— Например, може да прекарва там лятната ваканция — предположи Следотърсача.

— Но при коя група? Да го попитаме ли?

Стоич погледна листа.

— Адресът е в Сеняк, на няма и половин час път оттук.

— Да вървим тогава.

Лесно намериха адреса, солидна вила на улица „Истарска“. Дългогодишната служба на маршал Тито, а сега и Слободан Милошевич изобщо не бяха навредили на господин Раяк старши. Вратата отвори бледа, нервна наглед, може би четирийсетинагодишна жена, която изглеждаше по-възрастна.

Последва разговор на сърбохърватски.

— Майката на Милан — обясни Стоич. — Да, тук бил. Тя пита какво искаш.

— Да поговоря с него. Интервю. За британската преса.

Видимо озадачена, госпожа Раяк ги пусна вътре и повика сина си. После ги покани в гостната. Разнесоха се стъпки по стълбището и в коридора се появи младеж. Той размени няколко думи с майка си и влезе в стаята. Имаше смутен вид, обезпокоен, почти уплашен. Следотърсача дружелюбно му се усмихна и стисна ръката му. Вратата все още бе открената. Госпожа Раяк разговаряше по телефона. Стоич стрелна клиента си с предупредителен поглед, сякаш му казваше: „Давай по-бързо. Тежката артилерия скоро ще е тук“.

Англичанинът показва кочана от бара в Баня Лука. Двата останали листа носеха емблемата на хотел „Босна“. Той обърна картонения гръб, на който се виждаха седемте цифри и двете букви.

— Много благородно от твоя страна да уредиш сметката, Милан. Барманът ти е бил благодарен. За съжаление от банката не са признали чека.

— Не. Не е възможно. Той беше...

Младежът млъкна и пребледня като платно.

— Никой в нищо не те обвинява, Милан. Само ми кажи: какво правеше в Баня Лука?

— Бях на гости.

— На приятели ли?

— Да.

— В камуфлажна униформа ли? Там се води война, Милан. Какво се случи в онзи ден преди два месеца?

— Не знам за какво говорите. Мамо... — После продължи на сърбохърватски и Следотърсача престана да разбира. Той въпросително погледна Стоич.

— Таткото идва — прошепна детективът.

— Бил си там с десетчленна група. Всички сте били униформени. И въоръжени. Кой са тези хора?

Милан Раяк се обливаше в пот и сякаш всеки момент щеше да избухне в сълзи. Следотърсача прецени, че младежът има сериозни нервни проблеми.

— Англичанин ли сте? Вие не сте журналист. Какво правите тук? Защо ме преследвате? Не знам нищо.

Пред къщата се разнесе писък на автомобилни гumi, чува се тичащи стъпки. Госпожа Раяк държеше вратата отворена и мъжът ѝ влетя вътре. Той се появи на прага на дневната, объркан и ядосан. Раяк старши не знаеше английски и се разкрещя на сърбохърватски.

— Пита какво правиш в дома му, защо тормозиш сина му — преведе Стоич.

— Не го тормозя — спокойно възрази англичанинът. — Просто му задавам въпроси. Какво е правил този младеж преди осем седмици в Баня Лука и кои са били мъжете с него?

Детективът преведе. Раяк старши пак се разкрещя.

— Казва, че синът му не знаел нищо и не е бил там — поясни Стоич. — Цяло лято бил тук и ако веднага не напуснеш дома му, щял да повика полиция. Лично аз смятам, че трябва да си тръгнем. Той е влиятелен човек.

— Добре — съгласи се Следотърсача. — Един последен въпрос.

По негова молба бившият директор на спецчастите, който сега ръководеше „Управление на рисковете“, бе провел дискретна среща на обяд със свой познат от секретната разузнавателна служба. Шефът на отдел „Балкани“ му беше съобщил каквото може.

— От Вълците на Зоран ли бяха ония мъже? Човекът, който те е ударил, самият Зоран Жилич ли беше?

Стоич бе превел повече от половината, преди да млъкне. Милан знаеше английски. Резултатът имаше две фази. В продължение на

няколко секунди той потъна в смаяно мълчание. Вторият етап приличаше на избухнала граната.

Госпожа Раяк нададе писък и тичешком напусна стаята. Синът ѝ клюмна на стола, обхвана главата си в ръце и се разтрепери. Бащата пребледня, после лицето му стана тъмночервено. Той посочи вратата и започна да крещи една-единствена дума, която според Грейси означаваше „вън“. Стоич се запъти към изхода. Следотърсача го последва.

Когато минаваше край треперещия младеж, той спря и пхна визитката си в горния джоб на самото му.

— Ако решиш да поговориш с мен, обади ми се — прошепна англичанинът. — Или ми пиши. Аз ще дойда.

По пътя за летището в колата цареше напрегнато мълчание. Драган Стоич явно смяташе, че е заслужил всеки цент от своите хиляда долара. Когато спряха пред терминала, той заговори през шибедаха на заминаващия Грейси.

— Ако някога пак дойдеш в Белград, приятелю, съветвам те да не споменаваш това име. Даже на шега. Особено на шега. Днес никъде не сме ходили.

За две денонощия Следотърсача написа доклада си до Стивън Едмънд и състави списък на разходите си. Последният абзац гласеше:

„Трябва да призная, че събитията, довели до смъртта на Вашия внук, начинът на смъртта и местонахождението на тленните му останки навярно никога няма да бъдат разкрити. И не искам да останете с напразната надежда, че внукът Ви може още да е жив. За момента и в обозримо бъдеще единственото заключение е следното: изчезнал и смятан за мъртъв.

Не вярвам, че той и придружаващият го босненец са катастрофирали в района и са паднали в някое дърво. Лично претърсих всички възможни пътища. Не смятам и че босненецът го е убил заради джипа и парите.

Според мен двамата са изпаднали в беда и са били убити от неизвестни хора. Има вероятност това да е банда сръбски паравоенни престъпници, за които се смята, че са

били наблизно. Но без доказателства, идентификация, признание или свидетелски показания в съд не е възможно да се предявят обвинения.

С най-дълбоко съжаление споделям с Вас всичко това, но съм почти убеден, че е вярно.

Имам честта да остана

Ваш покорен слуга,
Филип Грейси“

Беше 22 юли 1995 г.

8. АДВОКАТЪТ

Калвин Декстър не обясни главната причина за решението си да напусне армията, защото не искаше да му се подиграват. Искаше да следва, да завърши висше образование и да стане адвокат.

Що се отнасяше до средствата, той бе спестил няколко хиляди долара във Виетнам и можеше да получи още средства според условията на наборния закон.

В наборния закон няма много условия: ако американски войник, който не е дисциплинарно уволнен от армията, желае да учи, държавата трябва да го издържа, докато завърши. Студентът може да харчи отпусканите средства, които през последните трийсет години постоянно се увеличават, по всякакъв начин, стига учебното заведение да потвърждава, че следва редовно.

Декстър реши, че провинциалните колежи са по-евтини, но искаше в университета да има юридически факултет, а щом щеше да се занимава с право, в далеч по-големия Ню Йорк щеше да има много повече възможности, отколкото в Ню Джърси. След като прегледа петдесет справочника, той кандидатства в нюйоркския университет „Фордам“.

Прати документите си в края на пролетта заедно със задължителния документ за уволнение, с който напускаше армията всеки войник. Тъкмо навреме.

През пролетта на 1971-ва, въпреки че вече имаше силни настроения срещу Виетнамската война, при това главно в университетите, никой не обвиняваше войниците, а по-скоро ги смятаха за жертви.

След хаотичното и недостойно изтегляне през 1973-та, понякога определяно като бягство, настроенията се промениха. Макар че Ричард Никсън и Хенри Кисинджър се опитаха да придадат на положението максимално оптимистичен вид и че почти всички посрещнаха с радост дистанцирането от виетнамската катастрофа, това все пак бе разглеждано като поражение.

Ако има нещо, с което средният американец не желае да бъде свързан много често, това е поражението. Самата идея не е американска, дори за либералната левица. Войниците, които се завърнаха в родината след 1973-та, смятаха, че ще ги посрещнат с почести, тъй като бяха дали всичко от себе си, бяха страдали, бяха изгубили добри приятели — а ги посрещна стена от безразличие, даже враждебност. Левицата повече се интересуваше от Ми Лай^[1].

През онова лято на 1971-ва документите на Декстър бяха разгледани наред с всички други кандидати и той бе приет за четиригодишен курс по политическа история. Тригодишната му служба в Голямата червена беше разглеждана като плюс в категорията „житейски опит“ — нещо, което нямаше да се случи две години по-късно.

Младият ветеран си намери евтина едностайна квартира в Бронкс, недалеч от кампуса, тъй като по онова време „Фордам“ се помещаваше в няколко грозни тухлени сгради. Той изчисли, че ако върви пеш или използва градския транспорт, храни се скромно и през дългите летни ваканции работи по строежи, може да печели достатъчно, за да завърши следването си. Сред строителните обекти, на които работи през следващите три години, беше новото чудо на света, бавно издигащият се Световен търговски център.

1974 г. бе белязана от две събития, които щяха да променят живота му. Срещна и се влюби в Анджеа Мароци — красиво, жизнерадостно италиано-американско момиче, което работеше в цветарница на Батгейт Авеню. Ожениха се същото лято и с общите си доходи се преместиха в по-голям апартамент.

Наесен, година преди да завърши, той кандидатства в юридическия факултет, който макар да беше под шапката на университета, имаше отделна администрация и се намираше на отсрещния бряг на реката в Манхатън. В него приемаха много по-трудно, тъй като местата бяха малко и имаше много кандидати.

Юридическият факултет означаваше още три години следване след завършването му през 1975-та, после адвокатски изпит и накрая право да практикува като адвокат в щата Ню Йорк.

Нямаше лична среща с кандидатите, само купчина документи, които трябваше да се подадат до приемната комисия. Сред тях бяха оценките му от гимназията, които бяха ужасни, резултатите му от

колежа, автосправка и мнения на курсовите му ръководители, които бяха отлични. Сред другите бумажки бе скрит и старият му документ за уволнение.

Декстър попадна в списъка, от който трябваше да се направи окончателният избор. Шестчленната комисия се оглавяваше от професор Хауард Кел, седемдесет и седем годишен, отдавна прехвърлил пенсионна възраст, доайен на цялото преподавателско тяло.

Накрая трябваше да избират от двама кандидати за последното място. Един от тях беше Декстър. Започна разгорещен спор. Професор Кел се изправи от стола си начело на масата и отиде до прозореца. Той отправи поглед към синьото лятно небе. До него се приближи един от колегите му.

— Труден избор, а, Хауард? Ти за кого си?

Старецът размаха листа в ръката си и го показва на декана. Деканът прочете списъка с медалите и тихо подсвири.

— И ги е получил, преди да навърши двайсет и една.

— Какво толкова е направил, по дяволите?

— Извоювал си е правото да му бъде даден шанс в този факултет, ето какво е направил — отвърна професорът.

Двамата се върнаха при масата и гласуваха. Резултатът щеше да е три на три, ала в такива случаи председателят имаше два гласа. Той обясни основанията за избора си. Всички погледнаха документа за уволнение.

— Той може да е агресивен — възрази политически коректният ръководител на отдел „Студенти“.

— О, надявам се — отвърна професор Кел. — Не вярвам напоследък да раздават такива медали напразно.

Кал Декстър получи съобщението след два дни. С Анджеला лежах на леглото — той галеше издутия ѝ корем и говореше за деня, в който ще е богат адвокат и ще имат красива къща в Уестчестър или Феърфийлд.

Дъщеря им Аманда Джейн се роди в ранната пролет на 1975 г., но имаше усложнения. Лекарите направиха всичко възможно, ала напразно. Двамата можеха да си осиновят дете, естествено, но Анджеला повече нямаше да забременее. Семейният свещеник ѝ каза, че такава била волята Божия и тя трябвало да я приеме.

През лятото Кал Декстър завърши в първата петорка на курса и през есента започна тригодишния си курс по право. Следването бе трудно, но семейство Мароци им помагаше. Бабата се грижеше за Аманда Джейн, за да може Анджела да работи като сервитьорка. Кал искаше да продължи редовно, вместо да се прехвърли вечерно, тъй като това щеше да удължи курса с цяла година.

През първите две летни ваканции работи като строител, но на третата успя да си намери работа в уважаваната манхатънска правна кантора „Хъниман Флайшър“.

„Фордам“ винаги беше имал дейна мрежа от възпитаници и в „Хъниман Флайшър“ работеха трима старши съдружници от неговия юридически факултет. С помощта на личната намеса на курсовия си ръководител Декстър постъпи там като стажант.

Същото лято на 1978-ма почина баща му. След завръщането му от Виетнам двамата не бяха близки, тъй като бащата така и не разбра защо синът му не желае да се завърне на строежите и да се задоволи с каската през остатъка от живота си.

Ала Кал и Анджела му бяха отишли на гости с колата на господин Мароци и му бяха показали единствената му внучка. Смъртта на Декстър старши бе неочаквана. Той получи тежък инфаркт на строежа, където работеше. Синът му беше единственият участник в скромната погребална церемония. Бе се надявал, че баща му ще присъства на промоцията и ще е горд с образования си син, ала това нямаше да се случи.

През това лято завърши и в очакване на адвокатския си изпит си осигури дребна, но щатна длъжност в „Хъниман Флайшър“ — първата му работа по специалността, след като седем години преди това се бе уволнил от армията.

„Хъниман Флайшър“ се гордееха с безупречната си либерална репутация, избягваха републиканците и за да докажат будната си обществена съвест, безплатно поемаха защитата на бедни и уязвими хора.

Само че старшите съдружници не виждаха нужда да се престарават и свеждаха групата, която се занимаваше с такива случаи, до най-зле платените си новопостъпили юристи. През онова лято на 1978-ма Кал Декстър беше на най-долното стъпало в йерархията на „Хъниман Флайшър“.

Той не се оплакваше. Парите му трябваха, работата му харесваше и му осигуряваше богат опит, за разлика от тесните граници на някоя конкретна област. Можеше да защитава клиентите си от обвинения в дребни престъпления или престъпна небрежност и да ги представлява в различни спорове, които накрая стигаха до апелативния съд.

Същата зима една секретарка надникна в мъничкия му кабинет и му подаде някаква папка.

— Какво е това? — попита Декстър.

— Молба за гражданство — отвърна тя. — Роджър казва, че не можел да я поеме.

Шефът на малкия отдел за безплатна защита избираше най-хубавите случаи, ако изобщо имаше такива, за себе си. Молбите за гражданство определено не бяха такива.

Декстър въздъхна и се зарови в подробностите на новото дело. Изслушването в съда бе насрочено за другия ден.

Беше 20 ноември 1978 г.

---

[1] Виетнамско село, където през март 1968 г. една американска рота избива около петстотин невъоръжени селяни. — Б.пр. ↑

9. БЕЖАНЕЦЪТ

През ония години в Ню Йорк действаше неправителствената организация „Бежански наблюдател“. „Загрижени граждани“ — ето как би охарактеризирала тя своите членове. Други обаче ги описваха с думата „наивници“.

Те си бяха поставили задачата да бдят за ония представители на човешката раса, които приемаха буквално думите, написани на постаментата на Статуята на свободата, и искаха да останат в САЩ.

Най-често това бяха окаяни, ограбени хора, бежанци от най-различни земи, обикновено почти невладеещи английски, които даваха последните си спестявания в борбата за оцеляване.

Техният пръв противник бе Службата за емиграция и гражданство, страховитата СЕГ, която, изглежда, се водеше от принципа, че деветдесет и девет и девет на сто от кандидатите са мошеници и измамници и трябва да бъдат пратени откъдето са дошли или поне някъде другаде.

Делото, което в ранната зима на 1978-ма се озова на бюрото на Кал Декстър, се отнасяше за бежанско семейство от Камбоджа, господин и госпожа Хом Моунг.

Историята им бе описана в дългото изложение на господин Моунг, преведено от френски, предпочитан език на получилия френско образование камбоджанец.

От 1975 г. Камбоджа се намираше в ръцете на лудия тиран Пол Пот и неговата фанатична армия Червените кхмери — факт, вече добре известен в САЩ, който по-късно още повече щеше да се популяризира с филма „Полетата на смъртта“.

Пол Пот имаше идиотската мечта да върне страната си към нещо като земеделска каменна епоха. Осъществяването на тази цел се придружаваше от патологична ненавист към населението на градовете и всички образовани хора. Те трябваше да се унищожат.

Господин Моунг твърдеше, че бил директор на водещ лицей или гимназия в столицата Пном Пен, а жена му била медицинска сестра в

частна клиника. Двамата попадали в списъците на Червените кхмери за екзекуция.

Когато положението станало нетърпимо, те преминали в нелегалност и се местели от скривалище в скривалище при приятели и колеги, докато всичките им познати били арестувани и отведени.

Господин Моунг твърдеше, че нямало да успее да стигне до вьетнамската или тайландската граница, защото провинцията гъмжала с Червени кхмери и доносници и нямало да може да мине за селянин. Въпреки това подкупил един шофьор на камион да ги измъкне от Пном Пен и да ги закара до пристанищния град Кампонг Сон. С последните си останали спестявания убедил капитана на един южнокорейски товарен кораб да ги спаси от ада, в който се била превърнала родината им.

Не го интересувало, нито знаел закъде пътува „Звездата на Инчхон“. Оказало се, че плава за Ню Йорк с товар от тиково дърво. При пристигането си не се опитал да се укрие от властите, а незабавно се явил пред тях и поискал разрешение да остане.

Декстър прекара нощта преди изслушването приведен над кухненската маса, докато жена му и дъщеря му спяха на няколко метра от него в съседната стая. Това беше първото му явяване в апелативния съд и искаше непременно да помогне на бежанците. След изложението той продължи с отговора на СЕГ, който беше доста рязък.

Местният господар във всеки американски град е областният управител и неговата служба е първото препятствие. Съответният служител от областната управа бе отхвърлил искането за убежище на странното основание, че семейство Моунг е трябвало да се обърне към местното посолство или консулство на Съединените щати и да чака реда си според американската традиция.

Декстър реши, че това не е сериозен проблем — целият състав на американското посолство беше избягал от камбоджанската столица още преди години, когато я бяха щурмували Червените кхмери.

Отказът на първата инстанция бе довел до откриването на процедура по депортирането на двамата камбоджанци. Тогава от организацията „Бежански наблюдател“ бяха научили за техния случай и се бяха обявили в тяхна защита.

Според процедурата семейство, на което областната управа е отказала достъп в страната, можеше да обжалва на следваща

инстанция, административно изслушване за даване на убежище.

Второто основание за отказа на СЕГ бе това, че бежанците не отговаряли на петте задължителни критерия за доказване на преследване: раса, националност, религия, политически убеждения и социален произход. Декстър можеше да докаже, че като яростен антикомунист — а той определено възнамеряваше да посъветва господин Моунг веднага да стане такъв — и като директор на училище, камбоджанецът отговаря поне на последните два критерия.

На утрешното изслушване той имаше за задача да апелира за отстъпка, наречена „Прекратяване на депортиране“, според член 243, буква „з“ от Закона за емиграцията и националността.

С дребен шрифт в края на един от документите имаше бележка от някого в „Бежански наблюдател“, че изслушването за даване на убежище ще се води от някой си Норман Рос. Следваха някои извънредно интересни сведения.

Декстър пристигна в сградата на СЕГ на Федерал Плаза 26 повече от час преди изслушването, за да се срещне с клиентите си. Самият той не бе едър мъж, ала камбоджанците бяха още по-дребни, а госпожа Моунг приличаше на кукличка. Тя гледаше света през очила, чиито стъкла сякаш бяха изрязани от дъно на дебела халба. В документите пишеше, че те са съответно на четирийсет и осем и четирийсет и пет години.

Господин Моунг изглеждаше спокоен и примирен. Тъй като Кал Декстър не знаеше френски, от „Бежански наблюдател“ им бяха осигурили преводачка.

През този един час Декстър прегледа изложението, но нямаше какво да прибавят или изключат.

Делото нямаше да се гледа в истинска съдебна зала, а в голям офис със столове, специално донесени за случая. Въведоха ги вътре пет минути преди началото.

Както предполагаше, представителят на областната управа повтори аргументите за отказ от първото изслушване. Нямаше нищо прибавено или изключено. Господин Рос седеше зад бюрото си и слушаше основанията, които вече бяха изложени в папката пред него, после въпросително погледна новака от „Хъниман Флайшър“.

Зад себе си Кал Декстър чу господин Моунг да прошепва на жена си: „Трябва да се надяваме, че този младеж ще успее, иначе ще ни

върнат обратно на смърт“. Само че камбоджанецът говореше на родния си език.

Декстър започна с първото основание на областната управа: в Пном Пен нямаше нито дипломатическо, нито консулско представителство на САЩ от началото на геноцида. Най-близките бяха в тайландската столица Банкок, абсолютно недостижима цел за бежанците. Той зърна едва забележимата усмивка на устата на Рос, докато представителят на СЕГ се изчерви.

Главната му задача бе да докаже, че изправен пред гибелния фанатизъм на Червените кхмери, всеки антикомунист като неговия клиент е обречен на арест, мъчения и смърт. Дори само фактът, че е бил училищен директор с висше образование, му гарантираше екзекуция.

Предишната нощ той беше научил, че Норман Рос невинно е носил тази фамилия. Когато пристигнал в началото на века от едно полско гето, баща му се казвал Самуел Росен и бягал от погромите на руския цар, по онова време извършвани от казаците.

— Много е лесно да прогонваме хората, които идват без нищо и не искат много, а само шанс за живот. Много е лесно да им откажем и да се извърнем на другата страна. Нищо не ни струва да заявим, че тези двама азиатци нямат място тук и трябва да бъдат върнати, за да ги арестуват, измъчват и екзекутират. Но аз ви питам: ако нашите бащи бяха постъпвали така и техните бащи преди тях, колцина в превърнатата си в кланица родина щяха да кажат: „Аз отидох в земята на свободата, помолих да ми дадат шанс за живот, но те ми затръшнаха вратата и ме пратиха на сигурна смърт“? Колцина, господин Рос? Един милион? По-скоро десет. Моля ви, не въз основа на някой закон, не като триумф на ораторските способности на един адвокат, а като победа на милосърдието да постановите, че в тази наша огромна страна има място за едно семейство, което е изгубило всичко друго освен живота си и иска само едничък шанс.

Известно време Норман Рос замислено го гледа. После удари с молив по бюрото като със съдийски чук и заяви:

— Депортирането се прекратява. Следващото дело.

Преводачката от „Бежански наблюдател“ развълнувано съобщи на френски на камбоджанците какво се е случило. Оттук нататък нейната организация можеше да поеме административните процедури.

Повече нямаше нужда от адвокати. Семейство Моунг можеха да останат в Съединените щати под закрилата на държавата и да получат разрешение за работа, убежище, а след време и гражданство.

Декстър ѝ се усмихна и ѝ каза, че може да си върви. После се обърна към камбоджанците.

— А сега да идем в кафенето, за да ми разкажете какви сте всъщност и какво правите тук.

Говореше на родния език на господин Моунг. Виетнамски.

На една ъглова маса в подземното кафене той разгледа камбоджанските паспорти и документите за самоличност.

— Вече са ги проверявали някои от най-големите специалисти на Запад и са ги обявили за оригинални. Как се сдобихте с тях?

Бежанецът погледна дребничката си жена.

— Тя ги направи. Тя е Нги.

Повечето учени в района на Хюе векове наред бяха произхождали от клана Нги. Те притежаваха изключителни калиграфски способности, които се предаваха от поколение на поколение. Кланът Нги бе писал документите на своите императори.

С настъпването на модерната епоха и особено след началото на войната срещу французите през 1945 г. тяхното невероятно търпение, педантичност и поразително калиграфско майсторство им позволяваха да станат едни от най-добрите фалшификатори в света.

Дребничката женица с дебели очила си беше съсипала зрението, защото през Виетнамската война бе клечала в подземна работилница, фалшифицирайки толкова качествени пропуски и документи, че агентите на Виетконг с лекота бяха минавали през всеки южновиетнамски град и никога не бяха залавяни.

Кал Декстър им върна паспортите.

— Е, кои сте всъщност вие и защо сте тук?

Жената тихо заплака и мъжът покри дланите ѝ със своите.

— Казвам се Нгуен Ван Тран — отвърна той. — Тук съм, защото избягах след три години във виетнамски концлагер. Поне това е вярно.

— Тогава защо се преструвате на камбоджанци? Америка приема много южновиетнамци, които са се сражавали на наша страна във войната.

— Защото бях майор от Виетконг.

Декстър бавно кимна.

— Това навярно променя нещата — призна той. — Е, разказвайте. Всичко.

— Роден съм през хиляда деветстотин и трийсета в крайния Юг, близо до камбоджанската граница. Затова знам малко кхмерски. Семейството ми не беше комунистическо, но баща ми беше искрен националист. Искаше да види родината ни свободна от колониалното господство на французите. И ме възпита в същия дух.

— Не виждам никакъв проблем. Защо да ставате комунист?

— Точно това е проблемът. Затова бях в лагер. Не съм бил комунист. Преструвах се.

— Продължавайте.

— Преди Втората световна война учих във френски лицей, въпреки че копнеех да порасна и да се включа в борбата за независимост. През четирийсет и втора дойдоха японците и прогониха французите, въпреки че формално Виши^[1] беше на тяхна страна. Затова се сражавахме срещу японците.

Борбата се ръководеше от комунистите начело с Хо Ши Мин. Те бяха по-действени, по-опитни, по-безпощадни от националистите. Мнозина преминаха на тяхна страна, но не и баща ми. Когато през четирийсет и пета японците си отидоха победени, Хо Ши Мин стана национален герой. Тогава бях на петнайсет и вече участвах в борбата. И после французите се върнаха.

Последваха още девет години война. Хо Ши Мин и комунистическото съпротивително движение просто погълнаха всички други течения. Бяха ликвидирани всички опозиционери. И аз участвах в тази война. Бях една от човешките мравки, които пренасяха оръдията до планинските върхове около Диен Биен Фу, където през петдесет и четвърта бяха разбити французите. След това дойдоха Женевските споразумения и настъпи нова катастрофа. Родината ми беше разделена. На северна и южна част.

— И вие продължихте войната, така ли?

— Не веднага. Имаше краткотраен период на мир. Чакахме провеждането на референдум, както се изискваше по Споразуменията. След като получихме отказ, защото династията на Диен, която управляваше Юга, знаеше, че ще изгуби, отново поведохме война. Трябваше да избираме между отвратителните Диен и тяхната

корупция на Юг и Хо и генерал Джап на Север. Аз се бях сражавал под командването на Джап и го боготворях. Избрах комунистите.

— Ерген ли бяхте по онова време?

— Не, бях се оженил за първата си съпруга. Имахме три деца.

— Още ли са там?

— Не, всички са мъртви.

— От болест ли са починали?

— От американските бомбардировачи.

— Продължавайте.

— После дойдоха първите американци. При Кенеди. Формално като съветници. Но за нас режимът на Дием просто се беше превърнал в поредното марионетно правителство като предишните, които ни налагаха японците и французите. И половината от родината ми пак беше окупирана от чужденци. Върнах се в джунглата.

— Кога?

— През шейсет и трета.

— За още десет години, така ли?

— За още десет години. Когато войната свърши, аз бях на четирийсет и две и през половината от това време бях живял като животно, бяха ме мъчили глад, болести, страх и постоянна заплаха от смърт.

— Но след седемдесет и втора трябва да сте триумфирали — отбеляза Декстър.

Виетнамецът поклати глава.

— Вие не разбирате какво се случи след смъртта на Хо през шейсет и осма. Партията и правителството попаднаха в други ръце. Мнозина от нас все още се сражавахме с надеждата да изградим родина, която да се основава на търпимост. Наследниците на Хо нямаха такива намерения. Те арестуваха и екзекутираха един след друг безброй патриоти. Начело бяха Ле Дуан и Ле Дук То. Те не притежаваха вътрешната сила на Хо, който се отнасяше с човешка търпимост. Те трябваше да унищожават, за да господстват. Рязко се увеличила правомощията на тайната полиция. Спомняте ли си офанзивата „Тет“?

— Как бих могъл да я забравя?

— Вие американците си мислехте, че ние сме победили. Не е вярно. Тя беше замислена в Ханой и грешно се приписваше на генерал

Джиап, който всъщност беше безсилен под командването на Ле Дуан. Офанзивата беше наложена с пряка заповед на Виетконг. Това ни съсипа. Точно такава беше и целта ѝ. Четирийсет хиляди от най-добрите ни кадри загинаха в самоубийствени операции. Сред тях бяха всички ръководители на Юга. След тяхната смърт Ханой окончателно се възцари. След „Тет“ северновиетнамската армия взе нещата в свои ръце, тъкмо навреме за победата. Аз бях един от последните националисти на Юга. Мечтаех за свободна и обединена родина, да, но също за културна свобода, частен сектор, частни фермери. Всичко това се оказа грешка.

— Какво се случи?

— След окончателното завоюване на Юга през седемдесет и пета започнаха истинските погроми. Китайците. Два милиона бяха лишени от всичко, каквото имаха, и или бяха принудени да робуват, или бяха изхвърлени от страната. Аз възразих. Тогава създадох лагерите, в които затваряха непокорните виетнамци. В момента там има двеста хиляди души, главно южняци. В края на седемдесет и пета ме арестува Конг Анг, тайната полиция. Бях писал прекалено много възражения и в тях заявявах, че е предадено всичко, за което съм се борил. Това не им хареса.

— Колко ви дадоха?

— Три години, обичайната присъда за „превъзпитание“. После три години ежедневно наблюдение. Пратиха ме в лагер в провинция Хатай, на шейсетина километра от Ханой. Винаги пращат хората далеч от дома, за да не бягат.

— Но вие сте успели.

— Жена ми успя. Тя наистина е медицинска сестра, освен че е фалшификаторка. И аз наистина бях училищен директор през няколкото мирни години. Запознахме се в лагера. Тя беше в клиниката. Аз имах абсцеси на двата крака. Заговорихме се. Влюбихме се. Представете си, на нашата възраст. Тя ме измъкна оттам — беше успяла да скрие от конфискация някои златни бижута. С тях си купихме билет за един товарен кораб. Вече знаете всичко.

— И смятате, че ще ви повярвам, така ли? — попита Декстър.

— Вие знаете нашия език. Били ли сте там?

— Да.

— Като войник ли?

— Да.

— Тогава ще ви го кажа като войник на войник: когато е победен, човек трябва да го признае. Вие сте изправен пред пълно и окончателно поражение. Е, ще вървим ли?

— Къде?

— В емиграционната служба. Ще трябва да съобщите за нас.

Кал Декстър допи кафето си и се изправи. Майор Нгуен Ван Тран се опита също да стане, но американецът го задържа с ръка на рамото.

— Ще ви отговоря две неща. Войната свърши. Тя се води далеч и отдавна. Опитайте се да изживеете остатъка от живота си по-приятно.

Виетнамецът сякаш бе изпаднал в шок. Той тъпо кимна с глава. Декстър се обърна и се отдалечи.

Докато се качваше по стълбището, нещо го смущаваше. Нещо в офицера от Виетконг, в лицето му, в изражението на вцепенено смайване.

В края на улицата минувачите се обърнаха, за да погледнат младия адвокат, който отметна глава и се засмя на безумието на съдбата. Той разсеяно поглади лявата си ръка, където някога го бе опарило разплисканото от врага горещо масло.

Беше 21 ноември 1978 г.

---

[1] Столицата на неокупирана Франция през периода 1940–1944 г. — Б.пр. ↑

10. ЧУДАКЪТ

През 1985 г. Кал Декстър напусна „Хъниман Флайшър“, но не заради служба, която да му осигури оная разкошна къща в Уестчестър. Той постъпи в службата за обществена защита и стана юридически съветник. Това място не бе бляскаво и доходно, ала му носеше нещо, което не можеше да постигне във фирменото или данъчното право, и Декстър го знаеше. Наричаше се „удовлетворение от работата“.

Анджела го беше приела добре, по-добре, отколкото се бе надявал той. Всъщност нямаше нищо против. Семейство Мароци бяха много близки помежду си, обитатели на Бронкс до мозъка на костите си. Аманда Джейн учеше в училище, което обичаше, заобиколена от приятелите си. Декстър нямаше нужда от по-добра работа.

Новата служба бе свързана с абсолютно ненормирано работно време. Трябваше да представлява хора, които се бяха проврели през дупка в мрежата на американската мечта. И да защитава хора, които не можеха да си позволят да плащат за правна защита.

За Кал Декстър „беден и необразован“ не означаваше непременно „виновен“. Винаги се радваше, когато оправдаеха някой замаян и признателен „клиент“, който въпреки всичките си останали недостатъци, не беше извършил онова, в което го обвиняваха. Една гореща лятна нощ през 1988-ма той среща Уошингтън Лий.

Само на остров Манхатън се гледат над сто и десет хиляди криминални дела годишно, при това без гражданските процеси. Съдебната система постоянно изглежда на ръба на претоварването и изригването, но някак си успява да издържи. В онези години това отчасти се дължеше на денонощния конвейер от съдебни изслушвания, които безкрайно течаха в огромната гранитна сграда на Сентър Стрийт 100.

Подобно на скъп водевил, сградата на криминалния съд можеше да се похвали с рекламата „Ние никога не затваряме“. Сигурно щеше да е преувеличение да се каже, че „целият живот е тук“, но там определено се проявяваха по-нисшите форми на манхатънския живот.

Онази нощ през юли 1988-ма Декстър бе нощна смяна като адвокат на повикване. Клиентите му се определяха от съдията. Беше два часа през нощта и той се опитваше да се измъкне, когато един глас го повика обратно в зала AP2A. Декстър въздъхна — не можеше да се спори със съдията Хасълблад.

Той се приближи към скамейката до прокурора, който вече стоеше там с папка в ръце.

— Уморен сте, господин Декстър.

— Предполагам, че и вие сте уморен, ваша чест.

— Няма спор, но искам да поемете още едно дело. Не утре, сега. Вземете документацията. Този младеж, изглежда, здравата е загази.

— Вашето желание е заповед за мен, господин съдия.

На лицето на Хасълблад се изписа усмивка.

— Просто обожавам уважението — отвърна той.

Декстър пое папката от прокурора и двамата напуснаха залата. На корицата пишеше: „Народът на щата Ню Йорк срещу Уошингтън Лий“.

— Къде е той? — попита Декстър.

— Тук е, в една от килиите.

Както можеше да прецени от полицейската снимка в досието, клиентът му беше мършаво хлапе с оня вид на смутена обнадежденост, типичен за необразованите, които са били всмукани, сдъвкани и изплюти от която и да било съдебна система в света. Изглеждаше по-скоро объркан, отколкото умен.

Обвиняемият бе осемнайсетгодишен, жител на онзи грозен квартал, известен като Бедфорд Стайвсант, част от Бруклин, която всъщност е негърско гето. Дори само това събуди интереса на Декстър. Защо го съдеха в Манхатън? Представи си, че малкият е прекосил реката и е откраднал кола или е обрал някого с портфейл, достоен за крадене.

Но не, обвиняваха го в банкова измама. Може би пробутване на фалшив чек, опит за използване на крадена кредитна карта или дори стария трик на едновременно теглене в двата края на гишето от фалшива сметка? Не.

Обвинението беше странно, прекалено общо. Окръжната прокуратура просто го обвиняваше в измама, възлизаща на повече от десет хиляди долара. Жертвата беше Ийст Ривър Банк, клон в центъра

на Манхатън, което обясняваше защо делото се води на острова, а не в Бруклин. Измамата била открита от банковия отдел за сигурност и банката настоявала за наказание с цялата строгост на закона, както го изисквала фирмената политика.

Декстър окуражително се усмихна, представи се, седна и предложи цигари. Той не пушеше, но деветдесет и девет процента от клиентите му се нахвърляха на цигарите. Уошингтън Лий поклати глава.

— Вредни са за здравето, готин.

Адвокатът се изкушаваше да отговори, че и седем години в щатски затвор няма да са много полезни, но се въздържа. Външността на господин Лий, забеляза той, не беше просто скромна — той си бе направо грозен. Тогава как беше омаял банката да му даде толкова много пари? Както изглеждаше, дрипав и прегърбен, едва ли щяха да го пуснат в мраморното фоайе на престижната Ийст Ривър Банк.

Калвин Декстър се нуждаеше от повече време, отколкото имаше, за да обърне дължимото внимание на случая. Първо трябваше да уреди формалностите и да провери дали няма, макар и минимална, вероятност за пускане под гаранция. Макар че се съмняваше.

След час двамата с прокурора пак бяха в съда. И Уошингтън Лий беше там — с напълно смутен вид.

— Готови ли сте за делото? — попита съдията Хасълблад.

— Ако съдът е съгласен, трябва да помоля за отлагане — отвърна Декстър.

— Приближете се — нареди съдията. Когато адвокатът и прокурорът застанаха срещу катедрата, той се обърна към Кал: — Проблем ли имате, господин Декстър?

— Случаят е по-сложен, отколкото изглежда, ваша чест. Обвинението е за над десет хиляди долара, откраднати от голяма банка. Имам нужда от повече време, за да се запозная с подробностите.

Съдията погледна прокурора, който сви рамене, за да покаже, че не възразява.

— Точно след една седмица — реши съдията.

— Бих желал да помоля за пускане под гаранция — прибави Декстър.

— Възразявам, ваша чест — заяви прокурорът.

— Определям гаранция, равна на сумата от обвинението, десет хиляди долара — каза съдията Хасълблад.

Не можеше да става и въпрос за това и всички го знаеха. Уошингтън Лий нямаше и десет долара. Следователно се връщаше в килията. На излизане от съда Декстър помоли прокурора за услуга.

— Бъди приятел, прати го в Гробниците, не на Острова.

— Естествено, няма проблем. Опитай се да поспиш, а?

Манхатънската съдебна система използваше два ареста. Въпреки прякора си, който загатваше за подземия, Гробниците всъщност бяха висока сграда до самия съд и за адвокатите бе далеч по-удобно да посещават клиентите си там, вместо на Райкърс Айленд, далеч на север по Ийст Ривър. Въпреки съвета на прокурора да поспи, делото навярно нямаше да му позволи. Ако искаше на другата сутрин да поговори с обвиняемия, трябваше да прочете някои неща.

За опитното око документите по делото разказваха цялата история за разкриването и ареста на Уошингтън Лий. Измамата била засечена вътрешно и свързана с Лий. Шефът на банковия отдел за сигурност, някой си Дан Витковски, бивш детектив от нюйоркската полиция, убедил бившите си колеги да отидат в Бруклин и да арестуват младежа.

Отначало го отвели в един участък в центъра. Когато в килиите се събираха достатъчен брой задържани, полицаите ги караха в криминалния съд и ги поставяха на постоянна диета от сандвичи със салам и сирене.

После колелата се бяха завъртели по безпощадния си курс. Досието му включваше няколко дребни улични престъпления: кражби от магазини и монетни автомати. След уреждане на формалностите Уошингтън Лий бил готов за съд. И тогава съдията Хасълблад поискал младежът да има защитник.

Честно казано, този младеж бе роден за и без нищо, щеше да се прехвърли от бягствата от училище към кражбите и все по-често щеше да гостува на гражданите на Ню Йорк някъде „по реката“. Тогава как беше измъкнал десет бона от Ийст Ривър Банк, която дори нямаше клон в Бедфорд Стайвъсант? Нямаше отговор. Поне в документите по делото. Само голо обвинение и една разгневена и отмъстителна манхатънска банка. Присвояване на средства в извънредно големи размери. Седем години затвор.

Декстър поспа три часа, изпрати Аманда Джейн на училище, целуна Анджеа за довиждане и се върна на Сентър Стрийт. И в стаята за разпити в Гробниците успя да измъкне историята от чернокожото хлапе.

В училище той не блестял с нищо. Оценките му били катастрофални. Бъдещето не му предлагало нищо, освен пътя към престъплението и затвора. И тогава един от учителите, може би по-умен от другите или просто по-добър, позволил на недодяланото момче да ползва компютъра му. (Тук Декстър четеше между редовете на пресекливия разказ.)

Това било все едно да дадеш на малкия Йехуди Менухин възможност да подържи цигулка. Той зяпал клавишите, зяпал екрана и започнал да твори музика. Учителят, явно компютърен маниак по време, когато персоналните компютри бяха по-скоро изключение, отколкото правило, бил заинтригуван. Това било преди пет години.

Уошингтън Лий започнал да учи. И да пести. Когато разбивал и обирал монетни автомати, той не изпушвал плячката, не я пропивал, не я инжектирал в ръката си, нито я профуквал за дрехи. Пестял, за да си купи евтин компютър от разпродажба на фалирал магазин.

— А как метна Ийст Ривър Банк?

— Влязох в сървъра им — отвърна хлапакът.

Отначало Кал Декстър си помисли, че може да става дума за обир, затова помоли клиента си да му обясни. Момчето за пръв път се оживи. Говореше за единственото нещо, от което разбираше.

— Готин, имаш ли представа колко са слаби тия защитни системи, дето трябва да пазят база данните?

Декстър призна, че този въпрос никога не го е занимавал. Подобно на повечето неспециалисти, той знаеше, че компютърните системи разполагат с „противопожарни стени“ срещу неправомерен достъп до важни бази данни. Никога не бе мислил как се създават, камо ли как могат да се заобиколят. Той успя да накара Уошингтън Лий да му разкаже историята си.

Ийст Ривър Банк съхранявала всички подробности за притежателите на сметки в огромна база данни. Тъй като финансовото състояние на клиентите се смята за изключително поверително, достъпът до тези подробности бил ограничен със сложна система от шифри. Ако не били въведени вярно, на екрана излизало съобщението

„Достъпът отказан“. При трети грешен опит се задействала алармена сигнализация.

Уошингтън Лий заобиколил шифрите, без да задейства алармата, и можел да накара главния компютър в подземията на банката в Манхатън да изпълнява неговите инструкции. Накратко, справил се с изключително скъпа техника.

Инструкциите му били прости. Поискал компютърът да намери всички спестовни и депозитни сметки и да определи месечната им лихва. После му наредил да извади по една четвърт от всяка лихва и да я прехвърли на негова сметка.

Тъй като нямал такава, той си открил в местния клон на Чейс Манхатън. Ако знаел достатъчно, за да прехвърли парите на Бахамските острови, сигурно изобщо нямало да го хванат.

Изчисляването на лихвата върху дадена сметка е доста трудно, тъй като зависи от лихвата за съответния период, която се мени. Всичко това изисква време, с каквото повечето хора не разполагат. Те оставят на банката да прави изчисленията и ги приемат за верни.

Но не и господин Толстой. Той може и да бил на осемдесет, обаче умът му още бил остър като бръснач. Само дето ужасно скучаел в малкия си апартамент на западна Сто и осма улица. След като цял живот бил статистик в голяма застрахователна компания, старецът бил убеден, че и стотинките имат значение, ако бъдат умножени достатъчно пъти. Затова се опитвал да хване банката в грешка. И един ден успял.

Господин Толстой забелязал, че лихвата му за април е с една четвърт по-малка. Проверил данните за март. Същото. Върнал се два месеца назад. И тогава подал жалба.

Местният управител щял да му върне липсващия долар, но правилникът си е правилник. Той приел жалбата. В главния офис решили, че става дума за грешка само в една сметка, но извършили случайни проверки на още пет сметки. И се натъкнали на същото. Тогава били повикани компютърджиите.

Те установили, че сървърът го прави с всяка сметка в банката и че това продължава двайсет месеца. И го попитали защо.

— Защото вие така ми казахте — отговорил компютърът.

— Не сме — възразили те.

— Е, тогава ми е казал някой друг.

Тогава се обърнали към Дан Витковски. Не отнело много време. Всички тия стотинки били превеждани на сметка в Чейс Манхатън в Бруклин. Име на клиента: Уошингтън Лий.

— Я ми кажи, колко ти донесе всичко това? — попита Декстър.

— Един милион долара без малко.

Адвокатът захапа края на молива си. Нищо чудно, че обвинението бе толкова мъгляво. „Повече от десет хиляди долара“, наистина. Самият размер на кражбата го наведе на една мисъл.

Господин Лу Акърман обичаше да закусва. За него това бе най-хубавото хранене през деня — човек никога не бързаше като на обяд, никога не преяждаше като на банкет. Той обожаваше чашата си леден сок, хрускането на корнфлейкса, пухкавите бъркани яйца, уханието на прясно кафе. На балкона над западен Сентръл Парк в прохладата на лятното утро, преди да се спусне истинският зной — това беше просто прелест. И бе жалко, че господин Калвин Декстър трябваше да развали удоволствието му.

Когато филипинският му прислужник донесе визитката на терасата, той погледна думата „адвокат“, намръщи се и се зачуди кой е посетителят му. Името му говореше нещо. Тъкмо се канеше да нареди на прислужника да помоли посетителя да дойде по-късно в банката, когато един глас иззад филипинеца каза:

— Знам, че е нахално, господин Акърман, и се извинявам. Но ако ми отделите десет минути, предполагам, ще се радвате, че не сме се срещнали в оживения ви офис.

Банкерът сви рамене и посочи стола срещу себе си.

— Предайте на госпожа Акърман, че имам съвещание — нареди на филипинеца той. После се обърна към адвоката. — Бъдете кратък, господин Декстър.

— Разбира се. Вие настоявате моят клиент господин Уошингтън Лий да бъде съден за това, че според вас е откраднал близо един милион долара от сметките на вашите клиенти. Струва ми се, че ще е по-разумно да оттеглите обвинението.

Изпълнителният директор на Ийст Ривър Банк изруга. Проявяваш любезност и какво получаваш? Само ти развалят закуската.

— Няма смисъл, господин Декстър. Разговорът приключи. Категорично. Момчето отива в затвора. Тия неща трябва да бъдат прекратени. Фирмена политика. Приятен ден.

— Жалко. Разбирате ли, той го е извършил по невероятен начин. Проникнал е във вашия сървър. Заобиколил е всичките ви прегради. Никой не би трябвало да може да го направи.

— Времето ви изтече, господин Декстър.

— Още няколко секунди. Ще има и други закуски. Вие имате около един милион клиенти със спестовни и кредитни сметки. Те са убедени, че средствата им са на сигурно място при вас. След няколко дни едно мършаво чернокожо хлапе от гетото ще се изправи в съда и ще заяви, че щом то го е извършило, всеки полуумен аматьор може да изпразни сметката на когото и да е от клиентите ви само с няколко часа електронно бърникане. Мислите ли, че това ще се хареса на вашите клиенти?

Акърман остави кафето си и отправи поглед към парка.

— Това не е вярно. Защо смятате, че ще му повярват?

— Защото местата за пресата ще са пълни, а отвън ще чакат телевизията и радиото. Според мен една четвърт от клиентите ви ще решат да сменят банката си.

— Ще обявим, че поставяме нова система за сигурност. Най-добрата на пазара.

— Само че се предполага, че вече би трябвало да разполагате с нея. А едно неграмотно хлапе от Бедфорд Стайвъсант се е справило с вашата система. Извадили сте късмет. Получили сте си целия милион обратно. Ами ако случаят се повтори, този път с десетки милиони за един ужасен следобед, които бъдат прехвърлени на Кайманите? Банката ще трябва да ги върне. Как ще приеме това унижение вашият директорски борд?

Лу Акърман се замисли за борда. Сред институционалните акционери бяха хора като Пирсън-Лиман, Морган Стенли. Хора, които не понасяха да ги унижават. И които можеха да отнемат работата на човек.

— Толкова ли е сериозно, а?

— Опасявам се.

— Добре. Ще се обадя в прокуратурата и ще им кажа, че нямаме интерес да продължаваме съдебната процедура, тъй като сме получили всичките си пари. Но ви предупреждавам, прокурорът може да продължи, ако иска.

— Тогава ще трябва да сте много убедителен, господин Акърман. Трябва да кажете само: „Измама ли, каква измама?“ И после нито дума повече, какво ще кажете?

Той се изправи и се обърна да си върви. Акърман знаеше да губи с достойнство.

— Банката винаги има нужда от добър адвокат, господин Декстър.

— Имам по-добра идея. Назначете Уошингтън Лий. Мисля, че петдесет хиляди долара годишно е прилична заплата.

Акърман скочи и разля кафето върху бялата покривка.

— За какво ми е онова нищожество, по дяволите?

— Той е цар на компютрите. Доказа го. Справил се е със система за сигурност, която ви е струвала адски много, и го е направил без никакви средства. Той може да ви постави абсолютно непроницаема система. Може да си направите реклама с това: най-сигурната база данни на запад от Атлантика. Много по-сигурно е да го вземете при вас, отколкото да е навън.

Освободиха Уошингтън Лий след едно денонощие. Той не беше съвсем сигурен защо. Нито прокурорът. Но банката бе получила пристъп на фирмена амнезия и окръжната прокуратура и без това беше затрупана с работа. Защо да настояват?

Банката прати лимузина в Гробниците да вземе новия им служител. Той никога не се бе качвал в такава кола. Момчето седна отзад и погледна провряната през прозореца глава на своя адвокат.

— Не знам нито какво, нито как си го направил, готин. Някой ден сигурно ще мога да ти се отплатя.

— Да, Уошингтън, някой ден сигурно ще ми се отплатиш.

Беше 20 юли 1988 г.

11. УБИЕЦЪТ

По време на управлението на маршал Тито в Югославия почти нямаше престъпност. Туристите бяха спокойни, жените свободно се разхождаха по улиците, рекет не съществуваше.

Това бе странно, като се имаше предвид, че от седемте републики, от които се състоеше страната и които бяха обединени от Антантата през 1918 г., по традиция произхождаха едни от най-свирепите престъпници в Европа.

Това се дължеше на факта, че след 1948-ма югославското правителство сключи споразумение с подземния свят. Сделката беше елементарна: правете каквото искате и ние няма да ви пречим при едно условие — правете го в чужбина. Белград просто изнесе цялата си престъпност.

Главните цели на югославските престъпни босове бяха Италия, Австрия, Германия и Швеция. Причината бе проста. Към края на 60-те години на XX в. турците и югославяните се бяха превърнали в първата вълна от гастарбайтери в по-богатите страни на север. Това означаваше, че ги насърчават да идват, за да вършат мръсната работа, с която разглезените местни вече не искаха да си цапат ръцете.

Всяко голямо етническо придвижване носи със себе си своя престъпен свят. Италианската мафия пристигна в Ню Йорк с италианските емигранти. Турските престъпници скоро се вляха в гастарбайтерските общности в Европа. Същото се отнасяше за югославяните, но тук споразумението беше по-структурирано.

Белград имаше двойна печалба. Хилядите работници в чужбина всяка седмица пращаха валутата си в Югославия. Като комунистическа държава, тя постоянно се намираше в икономическа криза, но редовният приток на твърда валута скриваше този факт.

Стига Тито да не се подчиняваше на Москва, САЩ и НАТО общо взето не се интересуваха какво друго прави. Той дори се водеше един от водачите на необвързаните страни през цялата Студена война.

Красивото Далматинско крайбрежие по Адриатика се превърна в туристическа Мека и носеше още повече чужда валута.

Във вътрешен план Тито жестоко потискаше дисидентите и противниците си, ала го правеше тихо и дискретно. Споразумението с престъпниците не се контролираше толкова от обикновената полиция, колкото от Държавна сигурност или ДБ.

Правилата бяха установени от ДБ. Престъпниците, които живееха на гърба на югославските общности в чужбина, можеха безнаказано да се завръщат в родината. Те си строяха вили на морето и къщи в столицата. Правеха дарения за пенсионните фондове на шефовете на ДБ и от време на време извършваха по някоя поръчкова „мокра работа“, без да взимат фактура и да оставят следи. Мозъкът зад тази изгодна сделка беше шефът на разузнаването, дебелият и страшен словенец Стане Доланч.

В Югославия имаше проституция, но тя се намираше под местен полицейски контрол. Доходната контрабанда също попълваше пенсионните фондове на големците. Ала насилието, освен упражняването от държавата, бе забранено. Младите непрокопсаници достигаха до равнището да ръководят съпернически си квартални банди, да крадат коли (не на туристите) и да се бият помежду си. Ако искаха да се заемат с нещо по-сериозно, трябваше да напуснат страната. А ония, които не се подчиняваха, можеха да се озоват завинаги в някой далечен затворнически лагер.

Маршал Тито не бе глупак, но беше смъртен. Той умря през 1980 г. и нещата започнаха да се разпадат.

През 1956-та на автомонтьора Жилич от работническия белградски квартал Земун му се роди син и той го нарече Зоран. Отрано стана ясно, че момчето има жесток и изключително агресивен характер. Когато стана на десет години, учителите му вече потръпваха при споменаването на неговото име.

Ала той притежаваше нещо, което по-късно щеше да го отличи от другите белградски бандити като Желко Разнатович — Аркан. Беше умен.

След като на четиринайсетгодишна възраст напусна училище, Зоран стана главатар на тийнейджърска банда, която си доставяше обичайните удоволствия: крадене на коли, побои, пиене и задиряне на местните момичета. След едно особено жестоко сбиване между две

банди трима от противниците им бяха толкова жестоко пребити с велосипедни вериги, че в продължение на няколко дни лекарите не бяха сигурни дали ще оживеят. Началникът на кварталната полиция реши, че това е преляло чашата.

Жилич беше арестуван, замъкнат в мазето от двама здравеняци с парчета гумени маркучи и пребит. Не го правеха от зла воля — полицаите просто смятаха, че трябва да го накарат да чуе думите им.

След това началникът на полицията даде на младежа някои съвети. Бе 1972-ра, момчето беше на шестнайсет години и една седмица по-късно напусна страната. Но вече имаше върху какво да стъпи. В Германия влезе в бандата на Люба Земунац — второто му име бе прякор, възприет от родния му квартал. И той произхождаше от Земун.

Земунац беше невероятно жесток бандит. По-късно щяха да го застрелят във фоайето на едно германско съдилище, но Зоран Жилич остана с него в продължение на десет години и си заслужи възхищението на по-възрастния сърбин с ненадминатия си садизъм. При „застрахователния“ рекет най-важна е способността да внушаваш ужас. Жилич я притежаваше и с огромно удоволствие я използваше.

През 1982-ра той напусна и на двацет и шест годишна възраст създаде своя банда. Това можеше да предизвика война за територии с предишния му шеф, но Земунац отстъпи. През следващите пет години Жилич остана начело на бандата си в Германия и Австрия. Той отдавна бе овладял немски и английски. Ала положението в родината му се променяше.

Нямаше кой да замени маршал Тито, чието партизанско минало на борба срещу немците и самата му силна личност дотогава бяха поддържали целостта на тази неестествена федерация от седем страни.

Осемдесетте години преминаха с няколко коалиционни правителства, които се издигаха и падаха, но духът на независимост обхващаше Словения и Хърватия на север, и Македония на юг.

През 1987 г. Жилич заложи на един бивш дребен комунистически партиен функционер, когото други бяха пренебрегвали или подценявали. Той притежаваше две качества, които бандитът харесваше: абсолютна безпощадност в стремежа си към власт и хитрост, която разоръжаваше противниците му, докато станеше

късно. От тази година нататък Жилич пое „грижата“ за съперниците на Слободан Милошевич. Безплатно.

Към 1989-та Милошевич се убеди, че комунизмът е мъртъв и трябва да яхне коня на крайния сръбски национализъм. Всъщност той доведе не един, а четирима конници в страната си — конниците от Апокалипсиса. Жилич му служи почти до края.

Югославия се разпадаше. Милошевич се представяше за човека, който ще спаси федерацията, ала не споменавахе, че възнамерява да го постигне с геноцид, наричан „етническо прочистване“. В района на Белград популярността му произтичаше от убеждението, че той ще спаси от гонения сънародниците си извън самата Сърбия.

За тази цел те първо трябваше да бъдат подложени на гонения. Ако хърватите или босненците не проявяваха такова желание, то трябваше да се разпали. Едно малко клане на местна почва трябваше да предизвика местното мнозинство срещу сърбите. После Милошевич можеше да прати армията в тяхна помощ. Такива провокатори станаха бандитите, превърнали се в паравоенни „патриоти“.

Докато до 1989 г. югославската държава държеше своята престъпност на разстояние в чужбина, Милошевич я прие за пълноправен съдружник у дома.

Подобно на мнозина други посредствени личности, издигнали се до върховете на властта, той се опияни от парите. Самите размери на сумите му действаха като свирка на змиеукротител — на кобра. За него въпросът не беше в нещата, които можеше да си купи с тях. Той си остана пестелив до края. Хипнотизираха го парите като друга форма на власт. Когато падна, новото югославско правителство изчисли, че той и съдружниците му са присвоили и превели на чуждестранните си сметки двайсетина милиарда долара.

Други не бяха толкова скромни. Сред тях бяха противната му съпруга и също толкова отвратителните му син и дъщеря. В сравнение с дома на Милошевич семейство Адамс бяха като „Малка къща в прерията“.

Сред тези „пълноправни съдружници“ беше и Зоран Жилич, който стана личен палач и наемен убиец на диктатора. Милошевич никога не плащаше възнагражденията в брой. Те бяха във формата на право на най-изгоден рекет, плюс гаранции за абсолютна недосегаемост. Приятелчетата на тирана можеха да крадат, измъчват,

насилват, убиват и обикновената полиция не можеше да им стори нищо. Той наложи престъпен режим, като се представяше за патриот, и сърбите и западноевропейските политици години наред му вярваха.

Въпреки всички тези жестокости и кръвопролития Милошевич не успя да спаси югославската федерация, нито дори да осъществи мечтата си за Велика Сърбия. Словения се отцепи, последвана от Македония и Хърватия. Дейтънското споразумение от ноември 1995 г. уреди независимостта на Босна и до юли 1999 г. той не само на практика изгуби Косово, но и предизвика опустошаването на самата Сърбия от бомбардировките на НАТО.

Подобно на Аркан, Жилич си създаде малък паравоенен отряд. Имаше и други, като зловещите, потайни и жестоки Момчета на Франки, групата на Франки Стаматович — който дори не бе сърбин, а хърватски изменник от Истрия. За разлика от показния Аркан, очистен във фоайето на белградския „Холидей Ин“, Жилич и неговите хора бяха невидими. Ала на три пъти по време на войната в Босна той отведе отряда си на север и насилваше, измъчваше и убиваше из цялата тази нещастна страна, докато американската намеса не сложи край на престъпленията му.

Третият път бе през април 1995-та. Докато Аркан наричаше отряда си Тигрите и имаше около двеста души, групата на Жилич се казваше Вълците на Зоран и беше много по-малобройна. При третата си акция той водеше не повече от дванайсет. С едно изключение, всичките му главорези бяха ветерани. Но Жилич имаше нужда от радист и негов колега, чийто по-малък брат следваше право, му каза, че един приятел на брат му бил свързочник в казармата.

Свързаха се с младежа и той се съгласи да прекара великденската си ваканция при Вълците.

Жилич попита дали е участвал в сражения. Не, отслужил военната си служба в свързочно поделение, затова бил готов за малко „екшън“.

— Щом по него никога не са стреляли, сигурно никога не е и убивал — заключи Жилич. — Значи тази експедиция ще е с учебна цел.

Групата потегли на север през първата седмица на май, но се забави поради технически проблеми с руските им джипове. Минаха през Пале, някогашен малък ски курорт, столица на

самопровъзгласилата се Република Сръбска — онази една трета от Босна, която бе „прочистена“. Заобиколиха Сараево, някогашен горд домакин на олимпийските игри, сега в развалини, и навлязоха в същинска Босна, като установиха базата си в Баня Лука.

Оттам Жилич върлуваше наоколо, като избягваше опасните муджахидини и търсеше по-леки цели сред босненските мюсюлмански общности, които не разполагаха с въоръжена защита.

На 14 май попаднаха на малко селце в планината Власич, превзеха го с изненада, избиха жителите му, пренощуваха в гората и на другата вечер се върнаха в Баня Лука.

Новобранецът ги остави на другия ден, като крещеше, че искал да продължи следването си. Жилич го пусна, след като го предупреди, че ако някога си отвори устата, той лично ще му отреже пишката с парче от счупена бутилка и ще натъпче и двете в гърлото му в същата последователност. Момчето не му харесваше — беше глупаво и гнусливо.

Дейтънското споразумение сложи край на босненските забавления, но наближаваше сезонът на Косово и през 1998-ма той действа и там под претекст, че се сражава срещу Армията за освобождение на Косово, а всъщност се съсредоточаваше върху селата с по-богата плячка.

Ала никога не забравяше истинската причина да се съюзи със Слободан Милошевич. За службата си той получаваше щедри дивиденди. „Деловите“ му сделки се изразяваха в правото да върши мафиотските си дела под закрилата на президентския имунитет.

Главният му бизнес, който даваше дивиденди от неколкостотин процента, бяха цигари, парфюми, алкохол и всевъзможни стоки на лукса. Трябваше да си дели територията с Желко Разнатович, единственият друг бандит от такъв калибър, както и с още неколцина. Въпреки подкупите за осигуряване на полицейска и политическа „закрила“ до средата на 90-те той стана милионер.

Тогава навлезе в бизнеса с проституция, наркотици и трафик на оръжие. Владеенето на немски и английски му помогна да установи по-здрави връзки с международната престъпност.

Дрогата и оръжията бяха особено доходни. Богатството му достигна осемцифрена сума в долари. Освен това Жилич влезе в

архива на американското Управление за борба с наркотиците, ЦРУ, Разузнавателното управление на МО и ФБР.

Ояли се с незаконно присвоени пари, власт, корупция, показност, разкош и безкрайното подлизурство, на което бяха подложени, хората от обкръжението на Милошевич станаха лениви и самодоволни. Въобразяваха си, че купонът ще продължава вечно. Жилич не се заблуждаваше.

Той избягваше очевидните банки, в които влагаха състоянието си повечето „сдружници“. Почти всичките му приходи отиваха в чужбина, но чрез банки, за които в Сърбия никой не знаеше. И наблюдаваше за първите пукнатини в мазилката. Рано или късно, трезво разсъждаваше Жилич, дори ужасно слабите политици и дипломати на Великобритания и Европейския съюз щяха да разберат какво представлява Милошевич и да обявят „таймаут“. Това се случи заради Косово.

Предимно селскостопанската провинция Косово заедно с Черна гора бе единственото, останало от сръбските владения в югославската федерация. Населението се състоеше от около милион и осемстотин хиляди души, които бяха мюсюлмани, трудно различими от съседните албанци, и двеста хиляди сърби.

Милошевич от десетилетие подлагаше косоварите на гонения, докато се появи Армията за освобождение на Косово. Прилагаше се старата стратегия. Етническата нетърпимост трябваше да доведе до бунт. Правителството щеше да осъди „терористите“ и да прати войска, за да спаси сърбите и „възстанови реда“. Тогава НАТО заяви, че повече няма да търпи това. Милошевич не им повярва. Този път те говореха сериозно.

Етническото прочистване започна през пролетта на 1999-та. То се извършваше главно от окупационната Трета армия с помощта на тайната полиция и паравоенните: Тигрите на Аркан, Момчетата на Франки и Вълците на Зоран. Както се предвиждаше, над един милион косовари избягаха в ужас в Албания и Македония. Така и трябваше. Очакваше се Западът да приеме всички като бежанци. Ала се случи нещо друго. НАТО бомбардира Сърбия.

Белград издържа седемдесет и осем дни. На повърхността местната реакция заклеимяваше НАТО. Но сърбите започнаха да шушукат, че именно побърканият Милошевич им е донесъл това

нещастие. Винаги е поучително да наблюдаваш как угасва военната жар, когато падне покривът над главата ти. Жилич чуваше това шушукане.

На 3 юни 1999 г. Милошевич прие условията на Запада. Така поне беше представено. За Жилич това бе безусловна капитулация. Той реши, че е настъпил моментът да изчезне.

Сраженията започнаха. Без да понесе почти никакви жертви от бомбардировките на НАТО в Косово, Трета армия се оттегли с цялото си въоръжение. Съюзниците от Северноатлантическия пакт окупираха провинцията. Останалите сърби започнаха да бягат в Сърбия, пренасяйки гнева си там. И докато пред очите им родината им се разпадаше, гневът им се насочи от НАТО към Милошевич.

Жилич се зае да прехвърля и последните си капитали в чужбина и да приготвя собственото си заминаване. През есента на 1999-та протестите срещу Милошевич се усилиха.

В личен разговор през ноември Жилич помоли диктатора да приеме действителността, да извърши преврат, докато армията още му е вярна, да приключи с всички преструвки за демократичност и да унищожи опозиционните партии. Ала Милошевич вече живееше в собствения си свят, в който популярността му продължаваше да е все така голяма.

Жилич го остави, като за пореден път се удивляваше на това странно явление: когато хората, някога притежавали неограничена власт, започнеха да я губят, те се разпадаха на съставните си части във всяко едно отношение. Смелост, воля, аналитичност, решителност, дори способност за осъзнаване на действителността — всичко това изчезва като пясъчен замък, злят от вълна. До декември Милошевич вече не упражняваше властта — а се беше вкопчил в нея. Жилич приключи приготвянията си.

Състоянието му се равняваше най-малко на петстотин милиона долара и имаше къде да се скрие. Аркан бе мъртъв, екзекутиран заради отделянето си от Милошевич. Главните извършители на етническото прочистване в Босна, Караджич и генерал Младич, свързвани с клането в Сребреница, бяха преследвани като зверове из Република Сръбска, където се бяха укрили. Други вече бяха изправени пред новия военен трибунал в Хага. С Милошевич беше свършено.

На 27 юли 2000 г. той официално насрочи президентски избори за 24 септември. Въпреки масовите изборни фалшификации и отказа да приеме резултата, диктаторът въпреки всичко изгуби. Тълпите щурмуваха парламента и наложиха неговия приемник. Един от първите актове на новия режим бе да извърши разследване на управлението на Милошевич: убийствата, липсващите двацет милиарда долара.

Бившият тиран се затвори във вилата си в разкошното предградие Дединие. На 1 април 2001 г. президентът Кошунница най-после даде заповед за неговото арестуване.

Ала Зоран Жилич отдавна го нямаше. През януари 2000 той просто изчезна. Не се сбогува, не носеше багаж. Замина, за да започне нов живот в друг свят, където старите му играчки бяха безполезни. Затова ги остави в родината си.

Не взе със себе си нищо и никого, освен свръхпредания си личен телохранител, исполин на име Кулач. След седмица Жилич вече се бе настанил в новото си скривалище, което беше подготвял в продължение на повече от година.

Никой от разузнавателната общност не обърна внимание на неговото заминаване. Освен един тих, потаен американец. Той наблюдаваше новия дом на бандита с огромен интерес.

12. МОНАХЪТ

Този сън, все този сън. Не можеше да се избави от него. Нощ след нощ се будеше с викове, мокър от пот, и майка му дотичваше, за да го прегърне и да се опита да го успокои. Той бе загадка и тревога за родителите си, тъй като отказваше да им разкаже кошмара си, ала майка му беше убедена, че до завръщането си от Босна синът ѝ никога не е бил измъчван от такива сънища.

Сънят винаги бе един и същ. Лицето в помията, светъл диск, заобиколен от изпразнения, някои кравешки, други човешки. Крещеше за милост, умоляваше да го оставят жив. Той разбираше английски, както и Жилич, пък и думите „не, не, моля ви, недейте“ бяха напълно ясни.

Ала мъжете с прътовете се смееха и отново го натискаха. И лицето изплуваше, докато Жилич напъха своя прът в отворената му уста и го натисна надолу. Той се будеше, викаше и плачеше, докато майка му го вземеше в прегръдките си, казваше му, че всичко е наред, че си е у дома в Сеняк.

Но той не можеше да признае какво е извършил, в какво е участвал, мислейки си, че е изпълнявал патриотичния си дълг към Сърбия.

Баща му не му съчувстваше толкова и мърмореше, че работел много и имал нужда от сън. През есента на 1995 г. Милан Раяк вече се бе подложил на първия си сеанс при опитен психиатър.

Ходеше два пъти седмично в сивата пететажна психиатрия на улица „Палмотичева“, най-добрата в Белград. Но и лекарите в „Лаза Лазаревич“ не му помогнаха, тъй като не смееше да си признае.

Облекчението, казаха му те, идвало с пречистването, ала до пречистване се стигало с изповед. Милошевич още беше на власт, но далеч по-страшни бяха зверските очи на Зоран Жилич оная сутрин в Баня Лука, когато младежът му каза, че иска да се прибере в Белград. Много по-ужасяващи бяха прошепнатите думи за осакатяване и смърт, ако си отвореше устата.

Баща му беше пълен атеист, израсъл по време на Титовия режим, доживотен слуга на Партията. Ала майка му бе запазила вярата си в Сръбската православна църква. Въпреки подигравките на съпруга и сина ѝ тя всяка сутрин беше ходила на служба. В края на 1995-та Милан започна да я придружава.

И установи, че намира утеха в ритуалите и молитвите, песнопенията и тамяна. Ужасът изчезваше в черквата до футболното игрище, само на три преки от дома им.

През 1996-та той пропадна на сесията в университета и разяреният му, отчаян баща два дни вилня из къщата. Ако новината за следването на сина му не му бе по вкуса, думите на Милан направо го накараха да ахне.

— Не искам да ставам адвокат, татко. Искам да вляза в Църквата.

На Раяк старши му трябваше известно време да се успокои и да се опита да се разбере с променения си син. Духовното поприще поне беше някаква професия. Не носеше богатство, но поне бе уважавана. Човек можеше с вдигната глава да каже: „Синът ми е духовник“.

За да стане свещеник, синът му трябваше години наред да учи, главно в семинария, но Милан имаше други идеи. Той искаше да живее в уединение, при това веднага. Искаше да се замонаши и да се откаже от всичко материално в полза на простичкия живот.

На петнайсет километра югоизточно от Белград откри каквото търсеше: малкия манастир „Свети Стефан“ в селцето Сланци. В него живееха не повече от дванайсет братя под ръководството на игумена. Те работеха на нивите и в плевните на своя чифлик, сами си отглеждаха храна, приемаха дарения от малцината туристи и поклонници, медитираха и се молеха. Имаше дълъг списък с желаещи да постъпят в манастира, който по никакъв начин не можеше да се прескочи.

При срещата с отец Василие се намеси самата съдба. Двамата с Раяк старши смаяно се втренчиха един в друг. Въпреки гъстата черна брада, прошарена със сиви кичури, Раяк позна Горан Томич, с когото преди четирийсет години заедно бяха ходили на училище. Игуменът се съгласи да се срещне със сина му и да обсъди евентуалната му кариера в Църквата.

Надареният с остър интелект игумен усети, че синът на някогашния му съученик е младеж, разкъсван от вътрешни

противоречия, които не му дават мира във външния свят. И по-рано бе виждал същото. В момента нямало свободни места за монаси, отбеляза той, ала понякога от града идвали хора на „молитвено уединение“.

През лятото на 1996-та след края на войната в Босна Милан Раяк отиде в Сланци на дълго уединение, за да отглежда домати и краставици, да медитира и да се моли. Сънят престана да го измъчва.

След месец отец Василие ненатрапчиво му предложи да се изповяда и младежът го послуша. На светлината на свещта при олтара, под погледа на Назаретянина той тихо разказа на монаха какво е извършил.

Игуменът трескаво се прекръсти и се помоли: за душата на момчето в помийната яма и за покаяника до него. Той настоя Милан да отиде в полицията и да съобщи за виновниците.

Ала властта на Милошевич бе абсолютна, както и внушеният му от Зоран Жилич ужас. Не можеше да става и дума полицията да вдигне пръст срещу Жилич. От друга страна, изпълнението на обещаното от убиеца отмъщение нямаше да бъде наказано. Затова Милан запази мълчание.

Болката се появи през зимата на 2000-та. Той забеляза, че се усилива с всяко движение на тялото. След два месеца се посъветва с баща си, който предположи, че е някакъв вирус. Въпреки това го прати на изследвания в белградската Обща болница, „Клинички център“.

Белград винаги бе поддържал едни от най-високите медицински стандарти в Европа и Общата болница беше от най-добрите. Проведоха му три серии изследвания и го прегледаха проктолог, уролог и онколог. Накрая професорът, който оглавяваше последното отделение, повика Милан Раяк в кабинета си.

— Струва ми се, че сте послушник, нали? — попита той.

— Да.

— Значи вярвате в Бога?

— Да.

— Понякога ми се ще да вярвах и аз. Уви, не мога. Но сега вие трябва да изпитате волята си. Положението е лошо.

— Моля ви, кажете ми какво ми е.

— Ние го наричаме „колоректален рак“.

— Може ли да се оперира?

— Съжалявам. Не.

— Процесът обратим ли е? Химиотерапия?

— Късно е. Съжалявам, много съжалявам.

Младежът погледна през прозореца. Бе осъден на смърт.

— Колко ми остава, господин професоре?

— Винаги ми задават този въпрос и никога не мога да отговоря.

С някои предпазни мерки, грижи, специална диета, радиотерапия... около година. Може би повече, може би по-малко. Не много повече.

Беше март 2001-ва. Милан Раяк се върна в Сланци и поговори с игумена. Той заплака за него като за син, какъвто никога не бе имал.

На 1 април белградската полиция арестува Слободан Милошевич. Зоран Жилич беше изчезнал. По молба на сина си озадаченият баща на Милан използва връзките си в ръководството на полицията, за да потвърди, че най-преуспелият и влиятелен бандит в Югославия просто се е изпарил преди година и живее някъде в чужбина. Влиянието му се бе изпарило заедно с него.

На 2 април 2001 г. Милан Раяк изрови от вещите си една стара визитка. Взе лист хартия и написа писмо, което адресира до Лондон. Всичко бе казано само в един ред.

„Реших да кажа всичко. Готов съм да дам показания.“

Едно денонощие след получаването на писмото три дни по-късно и след незабавен разговор със Стивън Едмънд в Уиндзор, Онтарио, Следотърсача за втори път пристигна в Белград.

Показанията бяха взети на английски в присъствието на заклет преводач и нотариус. Те бяха подписани и заверени от свидетели:

През 1995 г. сръбските младежи бяха свикнали да вярват на онова, което им казват, и аз не правех изключение. Днес може да е ясно, че в Хърватия и Босна, а по-късно и в Косово са извършени ужасни неща, но на нас ни казваха, че жертвите са откъснати сръбски общности в тези някогашни републики, и аз го вярвах. Изобщо не можех да си помисля, че нашите въоръжени сили извършват масови убийства на старци, жени и деца. Само хърватите и босненците вършели такива неща, така ни убеждаваха. Сръбските сили защитавали и спасявали сръбските малцинства.

Когато през април 1995 г. един колега в университета ми каза, че брат му и други заминавали за Босна, за да защитават тамошните сърби, и имали нужда от радист, аз не заподозрях нищо лошо.

Бях служил като радист, но на километри от каквито и да било бойни действия. Съгласих се да се лиша от пролетната си ваканция, за да помогна на своите братя сърби в Босна.

Когато се присъединих към останалите дванайсет, разбрах, че са сурови мъже, обаче го отдадох на факта, че са корави бойци и се укорих, че съм бил толкова глезен и мекушав.

В колоната от четири джипа пътувахме дванайсет души, включително командирът, който дойде при нас в последния момент. Едва тогава научих, че това е Зоран Жилич, за когото бях чувал като опасен, но потаен човек. Пътувахме два дни на север през Република Сръбска и навлязохме в Централна Босна. Стигнахме в Баня Лука и там установихме базата си. Настанихме се в хотел „Босна“, където спяхме, хранехме се и пиехме.

Направихме три патрула на север, изток и запад от Баня Лука, но не открихме нито противници, нито застрашени сръбски села. На 14 май потеглихме на юг по склоновете на Власич. Знаехме, че зад планината се намират Травник и Витез, вражеска територия за нас сърбите.

Привечер пътувахме по една горска пътека, когато се натъкнахме на две момиченца. Жилич слезе и ги заговори. Усмиваше се. Мислех, че се държи мило с тях. Едното му каза името си, Лайла. Не го разбрах. Беше мюсюлманско. Детето бе подписало смъртната си присъда. И смъртната присъда на селото си.

Жилич качи момиченцата на първия джип и те ни заведеха в селото. То се намираше в една горска долина: съвсем малко, двайсетина възрастни и дванайсетина деца, седем къщи, няколко плевника и обори. Когато видях

полумесеца на схлупената джамия, разбрах, че са мюсюлмани, но очевидно не представляваха заплаха.

Другите наизскачаха от джиповете и събраха всички жители на селцето. Не подозирах нищо, когато започнаха да претърсват къщите. Бях чувал за мюсюлмански фанатици, муджахидини, от Средна Азия, Иран и Саудитска Арабия, които също вилнееха из Босна и убиваха всеки срещнат сърбин. Може и там да се криеха муджахидини, помислих си.

Когато приключиха с претърсването, Жилич се върна при първия джип и седна на картеницата, монтирана зад предните седалки. Той извика на хората си да се пръснат и откри огън по скупчилите се до обора селяни.

Не вярвах на очите си. Селяните затанцуваха под тежките куршуми. Другите войници откриха огън с автоматите си. Неколцина местни се опитаха да спасят децата си, като се хвърлиха отгоре им. Няколко по-малки деца се измъкнаха между възрастните и се скриха в гората, преди куршумите да ги настигнат. По-късно научих, че са избягали шест.

Призля ми. Вонеше на кръв и вътрешности — в холивудските филми никога не усещаш вонята. Дотогава не бях виждал да умират хора, но това дори не бяха войници или партизани. Беше намерена само една стара пушка, може би за зайци или гарги.

Когато всичко свърши, повечето убийци бяха разочаровани. Не бяха открили алкохол, нищо ценно. Затова подпалиха къщите и плевните. После си тръгнахме и ги оставихме да горят.

Пренощувахме в гората. Мъжете си носеха сливовица и повечето се напиха. И аз се опитах да се напия, обаче повърнах всичко. Легнал в спалния си чувал, аз осъзнах, че съм допуснал ужасна грешка. Хората около мен не бяха патриоти, а бандити, които убиваха за удоволствие.

На другата сутрин продължихме по планинските пътеки, назад към прохода, който щеше да ни изведе при

Ваня Лука. По пътя се натъкнахме на чифлика. Той бе сгушен в малка долина в гората. Видях, че в първия джип Жилич се надига от мястото си и вдига ръка, за да спрем. После с жестове ни нареди да угасим двигателите. Шофьорите се подчиниха и настана тишина. Тогава чухме гласовете.

Тихо слязохме от колите, взехме оръжието си и се промъкнахме към края на откритото пространство. На стотина метра оттам двама мъже извеждаха шест деца от един плевник. Мъжете не бяха въоръжени и не носеха униформа. Зад тях чернееше опожарена къща, а отстрани беше спряла нова черна тойота „Ландкрузър“ с надпис „Хлябовете и рибите“ на вратата. Когато ни видяха, двамата зяпнаха. Най-голямото дете, десетинагодишно момиченце, се разплака. Познах го по забрадката. Беше Лайла.

Жилич се приближи към групата с вдигнат пистолет, но никой не се опита да се съпротивлява. Ние се разгърнахме в подкова около пленниците. По-високият мъж заговори на английски и аз познах, че е американец. Жилич също. Другите не знаеха нито дума английски. „Кои сте вие?“ — попита американецът.

Командирът не отговори. Той отиде и разгледа чисто новия ландкрузър. В този момент Лайла се опита да избяга. Един от мъжете понечи да я хване, ала не успя. Жилич се завъртя, извади пистолета си, прицели се, стреля и я улучи в тила. Той се гордееше с точната си стрелба.

Американецът беше на три метра от него. Той направи две крачки, замахна с юмрук и с всички сили удари Жилич отстрани по устата. Даже да бе имал някакъв шанс да се спаси, това беше смъртната му присъда. Жилич бе изненадан, защото никой в Югославия не би посмял да стори такова нещо.

Последваха две абсолютно невероятни секунди. Жилич се строполи на земята със сцепена устна. После шестима от хората му връхлетяха американеца с кубинки, юмруци и приклади. Превърнаха го в кървава каша. Мисля,

че щяха да го довършат, ако не се беше намесил командирът. Той се изправи и след като избърса кръвта от устата си, им нареди да престанат.

Американецът беше жив, с разкъсана риза, почервенияло от ритниците тяло, подуто и разранено лице. Под ризата се подаваше закопчаният на кръста му банан. Жилич посочи с ръка и един от войниците го откъсна. Бананът беше пълен със стодоларови банкноти, най-малко десет. Командирът се вторачи в мъжа, който бе дръзнал да го удари.

„Божичко, колко много кръв — каза той. — Имаш нужда от студена баня, приятелю, за да се освежиш.“ И се обърна към хората си. Те се озадачиха от тази привидна загриженост за американеца. Само че Жилич беше забелязал нещо друго наблизо. Помийната яма беше пълна догоре, и с животинска тор, и с човешки изпражнения. Ако годините бяха втвърдили съдържанието ѝ, дъждовете отново го бяха втечнили. По заповед на Жилич хвърлиха американеца в нея.

Навярно шокът от студа го накара да дойде на себе си. Той стъпи върху дъното на ямата и започна да се съпротивлява. Наблизо имаше обор. Оградата беше стара и съборена, но някои дълги пръти още бяха здрави. Мъжете изтръгнаха няколко от тях и започнаха да натискат американеца под повърхността на помията.

Той крещеше за милост всеки път щом лицето му изплуваше. Умоляваше да го пощадят. На шестия-седмия път Жилич също грабна прът и го пхна в зейналата му уста, избивайки повечето му зъби. После натисна надолу и го държа, докато младежът се удави.

Отдалечих се към дърветата и повърнах наденицата и черния хляб, с които бях закусвал. Искаше ми се да избия всичките, но бяха прекалено много и ме беше страх. Докато повръщах, чух няколко изстрела. Бяха убили другите пет деца и босненския доброволец, който беше завел американеца там. Всички трупове бяха хвърлени в помийната яма. Един от мъжете откри, че надписите

„Хлябовете и рибите“ на предните врати на ландкрузъра са лепенки, и лесно ги отлепи.

Когато си тръгнахме, не оставихме никакви следи, освен яркочервените петна от детската кръв по тревата и блясъка на няколко месингови гилзи. Вечерта Зоран Жилич раздели доларите. Даде по сто долара на всеки от нас. Аз отказах да ги взема, но той заяви, че иначе нямало да съм „от неговите момчета“.

Опитах се да се избавя от тях в бара, но той ме видя и изпусна нервите си. На другия ден му казах, че си заминавам за Белград. Той ме заплаши, че ако кажа дори само една дума за онова, на което съм станал свидетел, ще ме намери, ще ме кастрира и после ще ме убие.

Отдавна знаех, че не съм храбрец, и страхът от него ме караше да мълча през всички тези години, дори когато англичанинът дойде да ме разпитва през лятото на 1995 г. Но сега намерих покой и съм готов да свидетелствам пред всеки съд в Холандия или Америка, стига Всемогъщият да ми даде сили да остана жив.

Заклевам се в Него, че казвам истината.

Подписано собственоръчно, Белград, 7 април 2001 г.

Милан Раяк.

Същата вечер Следотърсача прати дълго писмо на Стивън Едмънд в Уиндзор, Онтарио, и получи недвусмислени инструкции:

„Идете където трябва и направете каквото трябва, но намерете внука ми или неговите останки и ги върнете у дома в Джорджтаун, САЩ.“

13. ЯМАТА

С Дейтънското споразумение от ноември 1995 г. в Босна се бе възцарил мир, ала повече от пет години по-късно раните от войната още не бяха зараснали.

Тази земя никога не е била богата. Това не бе Далматинското крайбрежие, за да привлича туристи, нямаше полезни изкопаеми, а само примитивно земеделие в чифлиците между планините и горите.

Икономическите щети щяха да се възстановяват с години, ала далеч по-страшни бяха социалните поражения. Никой не си въобразяваше, че след по-малко от едно-две поколения сърби, хървати и босненски мюсюлмани ще приемат отново да живеят заедно или поне на няколко километра едни от други, освен в охранявани с оръжие лагери.

Международните институции бълваха обичайните глупости за обединение и възстановяване на взаимното доверие, с което оправдаваха обречените опити за съшиване на непоправимо разкъсаната тъкан, вместо да приемат необходимостта от разделение.

Тези територии се управляваха от върховен представител на Обединените нации, нещо като проконсул с почти абсолютна власт, която се крепеше на войниците от ЮНПРОФОР. Най-неприятната от задачите, изпълнявани от хората, които нямаха време за политически игри, а действително движеха нещата, се падаше на МКИЛ — Международната комисия за изчезнали личности.

Тя се ръководеше с внушителна и ненатрапчива ефикасност от Гордън Бейкън, бивш британски полицаи. МКИЛ трябваше да изслушва десетките хиляди роднини на „изчезналите“, да записва техните показания, да търси и ексхумира стотиците жертви на кланета, извършени след 1992 г. След това трябваше да сравнява показанията с тленните останки и да връща костите на роднините за погребение в съответствие с религиозната им вяра или атеистическите им убеждения.

Сравнението не можеше да се извърши без ДНК анализ, но новата методика позволяваше с малко кръв от роднините и парченце кост от трупа категорично да се докаже самоличността на загиналите. Към 2000 г. най-бързата и ефикасна ДНК лаборатория в Европа не се намираше в някоя богата западна столица, а в Сараево, създадена и ръководена с малко средства от Гордън Бейкън. Два дни след като Милан Раяк се беше подписал под показанията си, Следотърсача пристигна в босненския град, за да се срещне с шефа на МКИЛ.

Нямаше нужда да води сърбина със себе си. Раяк бе разкрил, че преди да го убият, босненецът Фадил Сюлейман е казал на убийците си, че чифликът е принадлежал на рода му. Гордън Бейкън прочете показанията на Раяк с интерес, но без да се изненадва.

Беше чел стотици такива, но винаги от малцината оцелели — никога от извършителите и никога не се бе отнасяло за американец. Той разбираше, че най-последно може да излезе наяве истината за „Случая Коленсо“. Бейкън се свърза с представителя на МКИЛ за района на Травник и му нареди да окаже пълно съдействие на господин Грейси. Следотърсача пренощува при свой сънародник и на сутринта продължи на север.

До Травник е над два часа път с кола и той стигна в града по обяд. Беше разговарял със Стивън Едмънд и дядото вече бе пратил кръвна проба от Онтарио.

На 11 април групата за ексхумация напусна Травник и се отправи към планината, водена от местен човек. Бяха попитали в джамията и скоро бяха намерили двама души, които бяха познавали Фадил Сюлейман. Единият от тях им бе казал, че знае къде е чифликът в планинската долина. Той пътуваше в първия джип.

Ексхуматорите носеха защитно облекло, противогози, лопати, меки четки, сита и найлонови торбички за веществени доказателства — всичко необходимо за мрачния им занаят.

Чифликът изглеждаше така, както и преди шест години, само че малко по-обрасъл. Никой не бе идвал оттогава — семейство Сюлейман вече не съществуваше.

Лесно намериха помийната яма. Пролетните дъждове не бяха толкова обилни, колкото през 1995 г., и съдържанието на ямата се бе втвърдило в зловонна кал. Ексхуматорите нахлузиха високи ботуши и якета, но миризмата като че ли не ги смущаваше.

Според показанията на Раяк в деня на убийството ямата била пълна догоре, но щом Рики Коленсо беше стъпил на дъното, дълбочината ѝ трябваше да е малко повече от метър и осемдесет. Поради сушата тя бе намаляла с над половин метър.

След като изринаха около метър кал, представителят на МКИЛ нареди на хората си да оставят лопатите и да продължат с шпакли. Един час по-късно стигнаха до първите кости и след още час работа със стъргалки и меки четки разкриха останките от клането.

До дъното на ямата не беше достигал въздух, затова нямаше червеи. Разлагането бе резултат единствено на ензими и бацили.

Бяха изчезнали всички меки тъкани и когато го избърсаха с мокра кърпа, първият череп се белна под яркото слънце. Имаше парчета кожа от обувките и коланите на двамата мъже, орнаментирана тока от колан, определено американска, плюс метални капси от дънки и копчета от дънково яке.

Единият от мъжете, които бяха застанали на колене в ямата, извика и подаде на колегите си горе часовник. Седемдесетте месеца не бяха изтрили надписа на гърба: „На Рики от мама по случай завършването му. 1994“.

Всички деца бяха потънали едно върху друго. Времето и разложението бяха превърнали шестте трупа в купчина кости, но големината на скелетите показваше кои са.

Сюлейман също бе хвърлен там. Неговият скелет лежеше по гръб с разперени ръце и крака, както беше потънал трупът. Неговият приятел се изправи, погледна в ямата и се помоли на аллах. Той потвърди, че някогашният му съученик е бил висок около метър седемдесет и осем.

Осмият скелет принадлежеше на едър човек, над метър осемдесет и два. Той лежеше настрани, сякаш умиращото момче се е опитало да пропълзи в мрака до стената на ямата. Намериха часовника и токата от колан сред неговите кости. Когато извадиха черепа, предните зъби бяха избити, както предполагаха показанията на Раяк.

По залез слънце прибраха и последната костичка. Дватама възрастни бяха в отделни чували, децата бяха в един общ — шестте малки скелета можеха да се разделят и препоредят в градската морга.

Следотърсача отиде да пренощува във Витез. Британската армия отдавна я нямаше, но той се настани в един пансион, който знаеше

отпреди. На сутринта се върна в представителството на МКИЛ в Травник.

От Сараево Гордън Бейкън разреши на местния си човек да предаде останките на Рики Коленсо на майор Грейси, за да ги пренесе до столицата.

Кръвната проба от Онтарио бе пристигнала. ДНК тестовите бяха направени за поразително краткия срок от два дни. Шефът на МКИЛ в Сараево потвърди, че скелетът наистина принадлежи на Ричард Коленсо от Джорджтаун, САЩ. Трябваше му официално разрешение от най-близкия роднина, за да повери останките на грижите на Филип Грейси от Андоувър, Хемпшир, Великобритания. Разрешението се получи след още два дни.

Междувременно по инструкция от Онтарио Следотърсача купи ковчег от най-добрата погребална агенция в Сараево. Агентът попълни скелета с други материали, за да придаде тежест и балансираност на ковчега, сякаш вътре наистина има труп. После го запечатаха завинаги.

На 15 април груманът на канадския магнат докара пълномощно писмо. Следотърсача предаде ковчега и дебелата папка с документи на капитана и се прибра у дома в зелените английски поля.

Вечерта на 16 април Стивън Едмънд посрещна самолета си на вашингтонското летище „Дълес“. Ковчегът бе откаран с катафалка до един траурен дом, докато уредят погребението.

Католическата церемония се проведе на 18-ти на изключително скъпото гробище „Оук Хил“ на Ар Стрийт в северозападен Джорджтаун. Майката на момчето Ани Коленсо, по баща Едмънд, се подпираше на съпруга си и тихо плачеше. Професор Коленсо бършеше очи и час по час се озърташе към тъст си, сякаш не знаеше какво да прави и търсеше напътствия.

Осемдесет и една годишният канадец стоеше от отсрещната страна на гроба и в тъмния си костюм приличаше на колона от собствената си пентландитова руда. Той се взираше, без да мига, в ковчега на внука си. Не бе показал доклада на Следотърсача и показанията на Милан Раяк нито на дъщеря си, нито на зет си.

Те знаеха само, че се е появил закъснял свидетел, който си спомнил, че е видял черния ландкрузър в една долина. В резултат открили двата трупа. Но трябваше да признае, че са били убити и погребани. Нямаше как иначе да обясни шестгодишното закъснение.

Службата свърши и опечалените се оттеглиха, за да оставят гробарите да си свършат работата. Госпожа Коленсо се втурна към баща си, прегърна го и притисна лице към ризата му. Той я погледна и нежно я погали по главата, също като някога, когато беше момиченце и нещо я бе уплашило.

— Татко, искам да заловят човека, който е извършил това с момчето ми. Не да го убият бързо и чисто. Искам всяка сутрин през остатъка от живота си да се буди в затвора и да знае, че е там, че никога няма да излезе. Искам да знае, че е заради хладнокръвното убийство на моето дете.

Старецът вече беше решил.

— Може да се преселя в рая, но може да ида и в ада — изсумтя той. — И ако трябва, ще ида.

Магнатът я пусна, кимна на професора и се запъти към лимузината си. Докато шофьорът се спускаше по склона към портала на Ар Стрийт, Стивън Едмънд вдигна телефона от пулта и набра някакъв номер. Някъде в Капитолия отговори секретарка.

— Свържете ме със сенатор Питър Лукас — каза той.

Когато му съобщиха кой го търси, лицето на сенатора от Ню Хемпшир грейна. Приятелствата, родени в разгара на войната, траят час или цял живот. Бяха изтекли трийсет и шест години, откакто Стивън Едмънд и Питър Лукас бяха седели на една английска морава и бяха плакали за младежите от своите страни, които никога нямаше да се завърнат у дома. Ала приятелството им бе устояло на времето и двамата бяха като братя.

Всеки от тях знаеше, че ако го помолят, ще направи всичко за приятеля си. И сега канадецът щеше да помоли точно за това.

Един от аспектите на гения на Франклин Делано Рузвелт бе това, че макар и убеден демократ, той винаги беше използвал способните хора, независимо от партийната им принадлежност. Точно след Пърл Харбър президентът бе повикал един консервативен републиканец от бейзболен мач и му беше предложил да създаде Служба за стратегически услуги.

Този човек беше генерал Уилям Донован, Дивия Бил, син на ирландски емигранти, командир на Шейсет и девети полк на Западния фронт през Първата световна война. По-късно като опитен правист той бе станал заместник-министър на правосъдието в администрацията на

Хърбърт Хувър, после дълги години беше работил като адвокат на Уолстрийт. Рузвелт не се бе интересувал от неговите юридически способности, а беше имал нужда от неговата войнственост, за да създаде първото външно разузнаване на САЩ и първите американски спецчасти.

Старият воин без колебание бе събрал група интелигентни младежи с много връзки. Сред тях бяха Артър Шлезинджър, Дейвид Брус и Хенри Хайд, които щяха да се издигнат и да заемат високи постове.

По онова време Питър Лукас, израснал в богатство между Манхатън и Лонг Айленд, беше второкурсник в Принстън и в деня на Пърл Харбър реши, че също иска да отиде на война. Баща му категорично му забрани.

През февруари 1942-ра младежът наруши заповедта на баща си и напусна колежа, изгубил всякакво желание за следване. Той започна да търси работа, която да му харесва, и известно време се забавлява с идеята да стане летец изстребител. След като взе няколко частни урока по пилотиране, установи, че постоянно му става лошо.

През юни 1942 г. беше създадена ОСС. Питър Лукас незабавно се кандидатира и го приеха. Във фантазиите си той се виждаше с начернено лице да скача с парашут през нощта в немския тил. Вместо това присъства на много коктейли. Генерал Донован искаше първокласен адютант, ефикасен и изискан.

Отблизо проследи приготовленията за десантите в Сицилия и Салерно, в които участваха много агенти от ОСС. Лукас умоляваше да го включат в действията. Търпение, гласеше отговорът. Все едно да заведеш малко момче в сладкарница и да го затвориш в стъклена витрина. Можеше да гледа, но не и да пипа.

Накрая се изправи пред генерала с директен ултиматум.

— Или ще се бия под ваше командване, или напускам и постъпвам във военновъздушните сили.

Никой не поставяше ултиматуми на Дивия Бил Донован, ала той се втренчи в младия мъж и може би видя в него нещо от себе си преди четвърт век.

— Ще направиш и двете, само че в обратна последователност — отговори генералът.

С подкрепата на Донован всички врати бяха отворени. Питър Лукас захвърли цивилния костюм и отиде във Форт Бенинг, за да привлече вниманието със светкавичното си издигане до лейтенант от военновъздушните сили.

Той пропусна десанта в Нормандия, тъй като още беше в парашутистката школа. Когато завърши, Лукас се върна при генерал Донован.

— Вие ми обещахте — каза той.

И получи своя скок с начернено лице в една студена есенна нощ над планината в немския тил в Северна Италия. Там се натъкна на италиански партизани, които бяха всеотдайни комунисти, и британски спецчасти, които изглеждаха прекалено пасивни, за да са отдадени на каквото и да е.

След две седмици научи, че пасивността е била само театър. В Джеббъргската група, към която се бе присъединил, участваха едни от най-опитните и хладнокръвни убийци през войната.

Той оцеля през ледената зима на 1944-та в планината и остана невредим почти до самия край на войната. През март 1945-та обаче заедно с още петима души се натъкнаха на изостанал отряд есесовци, за чието присъствие в района не подозираха. По време на престрелката го раниха с шмайзер в лявата ръка и рамо.

Намираха се на километри от всякакви населени места, нямаха морфин и изтече цяла мъчителна седмица, докато се доберат до британска бойна част. Оперираха го на място, упоен го качиха на самолет и го дозакърпиха в една лондонска болница.

След като го изписаха, го пратиха в санаториум на съсекския бряг. Там го настаняха в една стая с канадски пилот изстребител с два счупени крака. Играеха шах, за да убият дългите часове.

След завръщането му в родината светът беше негов. Постъпи в бащината си фирма на Уолстрийт, впоследствие я пое, превърна се във финансов магнат и на шейсетгодишна възраст се кандидатира на изборите. През април 2001-ва караше четвърти последен мандат като републикански сенатор от Ню Хемпшир и съвсем наскоро бе доживял да изберат републиканец за президент.

Когато чу кой го търси, Лукас каза на секретарката си да задържа всички други обаждания. Гласът му изкънтя в лимузината на петнайсет километра оттам.

— Радвам се да те чуя, Стив. Къде си?

— Във Вашингтон. Трябва да се срещнем, Питър. Сериозно е.

Усетил настроението му, сенаторът изостави жизнерадостния си тон.

— Разбира се, приятел. Ще ми обясниш ли?

— На обяд. Ще го вместиш ли в програмата си?

— Ще се постарая. В „Хей Адамс“. Питай за обичайната ми ъглова маса. Там е тихо. В един часа.

Срещнаха се, когато сенаторът влезе във фоайето. Канадецът го чакаше там.

— Гласът ти беше сериозен, Стив. Проблем ли има?

— Идвам направо от погребение в Джорджтаун. Погребях единствения си внук.

Санаторът се сепна и лицето му се сбърчи от споделена болка.

— Господи, стари приятелю, много съжалявам. Болест ли? Или злополука?

— Хайде да поговорим на масата. Искам да прочетеш нещо.

Когато се настаняха, канадецът отговори на въпроса на приятеля си.

— Убили са го. Хладнокръвно. Не, не тук, и не сега. Преди шест години. В Босна.

Той накратко разказа за възрастта на момчето, желанието му да помогне на босненците, премеждията му в югославските градове и Травник, пътуването му заедно с преводача до планинския чифлик. После му даде показанията на Раяк.

Донесоха сухото им мартини. Сенаторът си поръча пушена съомга, черен хляб, ледено морсо. Едмънд кимна с глава: същото.

Лукас бе свикнал да чете бързо, но по средата на доклада тихо подсвирна и забави темпото.

Докато той човъркаше съомгата и дочиташе последните страници, Стив Едмънд се огледа наоколо. Приятелят му беше направил добър избор: масата се намираше зад рояла, уединена в ъгъл до прозорец, през който се виждаше част от Белия дом. Заведението бе уникално — по-скоро приличаше на къща, разположена сред имение от XVIII в., отколкото ресторант в центъра на оживена столица.

Сенатор Лукас вдигна глава.

— Не знам какво да кажа, Стив. Струва ми се, че не съм чел поужасен документ. Какво искаш да направя?

Сервитьорът вдигна чиниите и донесе черно кафе със стар арманяк. Двата мълчаха, докато младежът се отдалечи.

Стив Едмънд сведе очи към отпуснатите им върху бялата покривка ръце. Ръце на старци с дебели пръсти, покрити с изпъкнали вени и петна. Ръце, които бяха пилотирали изстребител право срещу ято немски бомбардировачи, ръце, които бяха изпразвали карабина в пълна с есесовци кръчма край Болзано, ръце, които бяха водили сражения, бяха милвали жени, бяха държали новородените си деца, бяха подписвали чекове, бяха градили състояния, бяха влияли върху политика, бяха променяли света. Някога.

Питър Лукас проследи погледа на приятеля си и прочете мислите му.

— Да, стари сме. Но още не сме мъртви. Какво искаш да направя?

— Навярно бихме могли да извършим едно последно добро дело. Внукът ми беше американски гражданин. САЩ има право да иска екстрадицията на това чудовище, независимо къде се намира. За да се изправи на съд за предумишлено убийство. Това означава министерството на правосъдието. И държавния департамент. Те трябва да упражнят натиск върху правителството, което е приело оная свиня. Ще се заемеш ли?

— Ако това вашингтонско правителство не може да ти даде справедливост, приятелю, никой няма да може.

Той вдигна чаша.

— Едно последно добро дело.

Ала грешеше.

14. БАЩАТА

Това обикновено семейно скарване трябваше да свърши с целувка и сдобряване.

Ала скандалът избухна между пламенна дъщеря с италианска кръв и упорит баща.

През лятото на 1991-ва Аманда Джейн Декстър беше поразителна шестнайсетгодишна хубавица. Неаполските гени на семейство Мароци ѝ бяха дали фигура, която можеше да накара епископ да пробие с крак дупка във витраж. Русият англосаксонски род на Декстър ѝ бе завещал лице като на младата Бардо. Местните момчетии постоянно я задиряха и баща ѝ трябваше да го приеме. Обаче не харесваше Емилио.

Нямаше нищо против латиноамериканците, но в Емилио имаше нещо лукаво и плитко, дори хищно и жестоко зад донжуановската му външност. Ала Аманда Джейн бе лудо влюбена в него.

Случи се през дългата лятна ваканция. Емилио предложи да я заведе на море. И подкрепи предложението си с убедителни аргументи. Щяло да има и други младежи, възрастни, които да ги наглеждат, плажни спортове, чист въздух и ободрителния дъх на Атлантика. Но когато Кал Декстър се опита да срещне погледа му, Емилио извърна очи. Инстинктът му подсказваше, че нещо не е наред. И бащата не се съгласи.

Седмица по-късно тя избяга. Остави писмо, в което им пишеше да не се безпокоели, всичко щяло да е наред, обаче вече била жена и не желаела да се отнасят с нея като дете. Никога нямало да се върне.

Ваканцията свърши. Нея още я нямаше. Майката, която беше одобрила молбата ѝ, твърде късно се вслуша в мъжа си. Нямаха адрес, не знаеха нищо за Емилио, нямаха представа какви са родителите му. Адресът му в Бронкс се оказа стая под наем. Номерът на колата му бе от Вирджиния, но след като провери в Ричмънд, Декстър установи, че е била купена в брой през юли. А фамилното име Гонзалес беше често срещано като Смит.

Чрез свои познати Кал Декстър се свърза с един старши сержант от Бюрото за изчезнали личности в нюйоркската полиция. Полицаят го изслуша със съчувствие, но и с примирение.

— В наше време шестнайсетгодишните са големи хора — водят полов живот, ходят заедно на почивка, задомяват се...

Полицията можела само да разпрати предупреждения, в случай че има свидетелства за заплаха, принуда, насилствено отвеждане от дома на родителите, злоупотреба с наркотици и така нататък.

Декстър трябваше да признае, че Аманда Джейн е оставила съобщение на телефонния им секретар. По време, когато бе знаела, че баща ѝ е на работа, а майка ѝ не си е вкъщи.

Казваше, че била добре, много щастлива и не бивало да се тревожат. Имала свой живот и го харесвала. Щяла да се свърже с тях, когато дойдело времето.

Кал Декстър проследи обаждането. Идваше от мобилен телефон с предплатена СИМ карта и не можеше да се стигне до собственика. Той пусна записа на сержанта и полицаят сви рамене. Подобно на всяко Бюро за изчезнали личности във всяко полицейско управление в Щатите, човекът беше претрупан с работа. Този случай не бе извънреден.

Дойде Коледа, ала празниците минаха в мрачна атмосфера. Първите в дома на Декстърви от шестнайсет години без дъщеря им.

Трупа откри случаен минувач, който правеше утринния си крос. Казваше се Хю Лампорт, имаше малка консултантска компания, специализирана в информационните технологии и беше почтен гражданин, който се опитваше да поддържа физическата си форма. За него това означаваше петкилометров крос всяка сутрин в шест и половина, включително в мрачни утрини като на 18 февруари 1992-ра.

Тичаше по тревата край Индиън Ривър Роуд във Вирджиния Бийч, където живееше. Тревата щадеше глезените му, за разлика от бетона и асфалта. Ала когато стигна до един канал, имаше избор. Да прекоси по бетонното мостче или да прескочи канала. Реши да го прескочи.

И в този момент забеляза нещо под себе си, нещо светло в сумрака преди разсъмване. След като се приземи на отсрещния бряг,

той се обърна и се втренчи в канавката. Тя лежеше в странната неестествена поза на смъртта, наполовина потънала под водата.

Господин Лампорт отчаяно се заозърта наоколо и на четиристотин метра от себе си видя слаба светлина — друг ранобудник, който си правеше кафе. Той спринтира, стигна до вратата и силно заудря с юмрук. Ранобудникът погледна през прозореца, изслуша развълнуваното обяснение и го пусна вътре.

Обаждането прие нощната диспечерка в подземната централа на полицейското управление във Вирджиния Сити на Принсес Ан Роуд. Тя спешно повика най-близката патрулна кола и ѝ отговори единственият патрул от Първи участък, който се намираше на километър и половина от канала. След минута двамата патрулни полицаи стигнаха на мястото, където завариха двама мъже, единия по анцуг, другия по халат.

След две минути вече бяха повикали детективите от отдел „Убийства“ и екип криминолози. Мъжът по халат донесе кафе, което бе посрещнато с благодарност, и четиримата зачакаха.

Цялата тази част от Източна Вирджиния обхващаше шест града с допиращи се граници, градски район, който се простираше на много километри по двата бряга на Джеймс Ривър и Хемптън Роудс. Пейзажът е осеян с военноморски и военновъздушни бази, тъй като там Роудс се влива в Чесапийк Бей и оттам в Атлантическия океан.

Вирджиния Бийч е по-голям от останалите пет града Норфолк, Портсмут, Хемптън (заедно с Нюпорт Нюз), Джеймс Сити и Чесапийк. Той има площ осемстотин и два квадратни километра и има население четиристотин и трийсет хиляди души от общо милион и половина.

От четирите му участъка Втори, Трети и Четвърти покриват застроените квартали, докато Първи е много голям и е предимно ненаселен. Неговите петстотин и пет квадратни километра стигат чак до границата със Северна Каролина и се разполовяват от Индиън Ривър Роуд.

Детективите и криминолозите стигнаха при канала горе-долу едновременно — половин час след патрулната кола. Патологът дойде пет минути след тях. Развидели се и започна да ръми.

Господин Лампорт беше откаран в дома му, за да вземе душ и да даде пълни показания. Мъжът по халата също даде показания, според които не бил чул и видял нищо през нощта.

Патологът незабавно установи, че жертвата, млада бяла жена, е мъртва, че смъртта почти със сигурност е настъпила другаде и трупът е бил изхвърлен, най-вероятно от кола. Той нареди на санитарите с линейката да закарат тялото в щатската морга в Норфолк, която обслужва и шестте града.

Детективите стигнаха до заключението, че ако са продължили още пет километра нататък, престъпниците — които, изглежда, имаха морал на равнището на змийски пъп и също толкова висок коефициент за интелигентност — са щели да навлязат в мочурищата около Бак Бей. Там трупът можеше завинаги да изчезне безследно. Но те, изглежда, бяха изгубили търпение и бяха изхвърлили товара си на място, където скоро щеше да бъде открит.

В Норфолк с трупа бяха направени две неща: аутопсия за установяване на причината, времето и, ако е възможно, мястото на смъртта, както и опит за идентификация.

По самото тяло нямаше почти нищо, което да помогне за разпознаването: оскъдно, но вече не предизвикателно бельо, изпокъсана тясна рокля. Без медальони, гривни, татуировки и чанта.

Преди патологът да се заеме със задачата си, доколкото беше възможно, възстановиха лицето — покрито с разкъсвания и контузии, резултат от свиреп побой — с шевове и грим и го фотографираха. Снимката щеше да бъде разпространена в нравствените отдели в шестте града, тъй като роклята предполагаше вероятност жертвата да е водила така наречения „нощен живот“.

Другите два необходими за идентифицирането детайла бяха пръстови отпечатыци и кръвна група. Оттам пое патологът. Възлагаха най-голяма надежда на отпечатыците.

Те обаче не дадоха никакъв резултат и в шестте града. Данните бяха пратени в щатската столица Ричмънд, където се съхраняваха отпечатыци от цяла Вирджиния. Изтекоха няколко дни. Получи се отговор. Отрицателен. Следващата стъпка бе ФБР, което действаше на цялата територия на САЩ. Бюрото използваше МАСИП — Международната автоматизирана система за идентификация по пръстови отпечатыци.

Докладът на патолога отврати дори закоравелите детективи от отдел „Убийства“. Момичето изглеждало на не повече от осемнайсет,

ако имало и толкова. Някога било красиво, ала някой, както и начинът ѝ на живот, го лишили от хубостта му.

Невероятното разширяване на вагината и ануса показвало, че в тях многократно е било проникване с инструменти, далеч по-големи от нормален мъжки орган. Жестокият побой не бил само един — по-рано имало и други. И злоупотреба с хероин, започнала преди не повече от шест месеца.

За норфолкските детективи този доклад означаваше „проституция“. За тях не бе новина, че привличането към порока често се постига с наркотична зависимост, като сводникът е единствен източник на дрогата.

Всяко момиче, опитващо се да се изтръгне от лапите на такава банда, със сигурност получава наказание. Такива „уроци“ можеха да се изразяват в насилствено участие в брутални перверзни и жестокости. Имаше същества, които бяха готови да плащат за такива неща, и други, готови да им ги осигуряват.

След аутопсията пратиха трупа в хладилна камера, докато продължаваше опитът за идентификация. След известно време един младши детектив от Портсмут реши, че може би познава разпространената фотография, въпреки раните и контузиите. Според него трупът принадлежеше на проститутка, известна като Лорен.

Проверката установи, че „Лорен“ не е била виждана от няколко седмици. Преди това работела за изключително жестока латиноамериканска банда, която събирала жертвите си с помощта на привлекателни гангстери. Те сваляли момичета в градовете на север и ги примамвали на юг с обещания за женитба, приятна ваканция и така нататък.

Портсмутският нравствен отдел започна работа върху тази банда, ала без резултат. Сводниците твърдяха, че не знаели истинското име на Лорен, че когато пристигнала, вече била от бранша и че си заминала за Западното крайбрежие. Снимката просто не беше достатъчно ясна, за да докаже обратното.

Отговорът от Вашингтон обаче бе положителен. Той съдържахше безспорна идентификация въз основа на пръстовите отпечатыци. Аманда Джейн Декстър се опитала да измами охраната на местен супермаркет и да задигне някаква стока. Камерата си свършила работата. Съдията от съда за малолетни приел версията ѝ, потвърдена

от пет нейни съученички, и я пуснал с предупреждение. Но ѝ взели отпечатъци. Съхранявали се в Нюйоркското полицейско управление и били въведени в МАСИП.

— Струва ми се, че най-после ще пипна ония гадове — процеди през зъби сержант Остин от портсмутския нравствен отдел, щом получи информацията.

Когато телефонът в апартамента в Бронкс иззвъня, беше поредното отвратително зимно утро, но едва ли щеше да има подходящ момент, за да помолят един баща да измине близо петстотин километра и да разпознае трупа на единственото си дете.

Кал Декстър седеше на ръба на леглото и му се искаше да е загинал в тунелите на Ку Чи, вместо да понесе тази мъка. Накрая каза на Анджела и я държа в прегръдките си, докато жена му се разтърсваше в ридания. Той се обади на тъща си и тя веднага пристигна.

Не можеше да чака самолета от „Ла Гуардия“ за норфолкското международно летище — не можеше да седи и да чака дали няма да има забавяне заради мъгла, дъжд, градушка, задръстване. Качи се на колата си и потегли. Излезе от Ню Йорк, мина по моста за Нюарк и продължи през отлично познатия му район, из който го бяха мъкнали от строеж на строеж, напусна Ню Джърси, прекоси част от Пенсилвания и Делауеър, след това на юг и пак на юг покрай Балтимор за Вирджиния.

В норфолкската морга Декстър се вторачи в някога красивото и любимо лице и тъпо кимна на детектива до него. Качиха се горе. На чаша кафе той се запозна с общите сведения. Била пребита от неизвестни лица. Умряла от силен вътрешен кръвоизлив. Престъпниците очевидно напъхали трупа в автомобилен багажник, спрели в най-удаления край на Първи участък във Вирджиния Бийч и изхвърлили тялото. Следствието продължавало. Декстър разбираше, че това е съвсем малка част от истината.

Той даде дълги показания, разказа им всичко за „Емилио“, но това не говореше нищо на детективите. Поиска тялото на дъщеря си. Полицията не възразяваше, но решението зависеше от патолога.

Това отне време. Формалности. Процедури. Декстър закарва колата си обратно в Ню Йорк, върна се със самолет и зачака. Накрая сам придружи трупа на дъщеря си в катафалката до Бронкс.

Ковчегът бе запечатан. Не искаше жена му, нито нейните роднини да видят какво има вътре. Погребението беше скромно. Погребяха Аманда Джейн три дни преди седемнайсетия ѝ рожден ден. След седмица той се върна във Вирджиния.

Сержант Остин седеше в кабинета си в портсмутската полиция на Кроуфорд Стрийт 711, когато от пропуска се обадиха и му казаха, че някой си господин Декстър искал да се срещне с него. Името не му говореше нищо. Не го свърза с идентифицираната проститутка Лорен.

Той попита какво иска господин Декстър ѝ му отговориха, че посетителят можел да му помогне в текущо следствие. Пуснаха го.

Портсмут е най-стар от шестте града. Основан е от англичаните много преди Войната за независимост. Днес той се простира на югозападния бряг на Елизабет Ривър, главно ниски тухлени сгради, започващи от модерните високи постройки на Норфолк. Там отиват мнозина военни, които искат да се „поразвлекат“ след мръкване. Нравственият отдел на сержант Остин не беше за красота.

Посетителят не изглеждаше нищо особено в сравнение с мускулестия бивш бейзболист. Той застана пред бюрото и попита:

— Помните ли момичето, което е било принудено да взима наркотици и да проституира, било е изнасилвано и преди четири седмици е било пребито до смърт? Аз съм баща му.

Сержантът си спомни. Той се изправи и протегна ръка. После я отдръпна. Разгневените, изпълнени с желание за мъст граждани получаваха неговото съчувствие и нищо повече. Те бяха досадни за всеки полицай и понякога можеха да са опасни.

— Съжалявам, господине. Уверявам ви, че правим всичко възможно...

— Спокойно, сержант. Просто искам да ви съобща нещо. После ще ви оставя на мира.

— Разбирам чувствата ви, господин Декстър, но не съм в положение...

Посетителят бръкна в десния джоб на самото си и извади нещо. Нима на пропуска не го бяха проверили? Може би имаше оръжие? Пистолетът на сержанта се намираше в чекмеджето на бюрото му на три метра от него.

— Какво правите, господине?

— Оставям няколко парчета метал на бюрото ви, сержант Остин.

Полицаят беше служил в армията, тъй като бяха приблизително на еднаква възраст, но никога не бе напуснал Щатите. Той зяпна двете Сребърни звезди, трите Бронзови звезди, Медала за достойна служба и четирите Пурпурни сърца. Никога не бе виждал толкова награди.

— Далеч оттук и много отдавна платих за правото да знам кой е убил детето ми. Купих това право със собствената си кръв. Дължите ми това име, господин Остин.

Младши детективът отиде до прозореца и погледна към Норфолк. Това не беше редно, категорично. Можеше да му струва службата в полицията.

— Мадеро. Бенямин Мадеро или „Бени“. Имаше банда от латиноамериканци. Много агресивни, много жестоки.

— Благодаря ви — отвърна мъжът зад него и си събра парчетата метал.

— Но в случай че си мислите да го посетите, закъснели сте. И аз закъснях. Всички закъсняхме. Няма го. Върнал се е в родната си Панама. Знам, че го е извършил той, обаче нямам достатъчно доказателства, за да го изправа пред съда.

Една ръка отвори вратата на магазинчето за азиатско изкуство на Двайсет и осма улица в Манхатън. Разлюляното звънче съобщи за влизането на клиент.

Посетителят плъзна поглед по лавиците, отрупани с нефрит, камък и порцелан, слонова кост и керамика, слонове и полубожества, украшения за стена, пергаменти и безбройни статуетки на Буда. В дъното на магазина се появи една фигура.

— Трябва да се преобразя — заяви Калвин Декстър.

Бяха изтекли четиринайсет години, откакто бе дарил нов живот на бившия боец от Виетконг и жена му. Азиатецът не се поколеба нито за миг. Той наклони глава.

— Разбира се. Елате с мен, моля.

Беше 15 март 1992 г.

15. РЕШЕНИЕТО

Рибарската моторница „Чикита“ напусна кея на курортното пристанище Голфито точно преди изгрев слънце и се отправи към открито море.

На руля стоеше собственикът и капитан на моторницата Педро Ариас и даже да имаше резерви към американския си клиент, той ги пазеше за себе си.

Мъжът се беше появил предишния ден на мотоциклет с местен костарикански номер. Бе го купил на старо, но в отлично състояние на север по Панамериканската магистрала в Палмар Норте, където туристът беше пристигнал със самолет от Сан Хосе.

Той се бе разходил по кея и беше разгледал пристаналите рибарски корабчета, преди да избере едно от тях. Заклучил мотоциклета си с верига за един недалечен стълб и преметнал раница през рамо, американецът приличаше на поостарял стопаджия.

Ала в пачката долари, която остави на масата в каютата, нямаше нищо стопаджийско. За такива пари се хващаше много риба.

Само че мъжът не искаше да лови риба и затова когато „Чикита“ се отдалечи от сушата при Пунта Воладера и навлезе в Голфо Дулче, всички прътове бяха подредени на покрива на каютата. Ариас установи курс на юг покрай отдалечения на един час Пунто Банко.

Действителната цел на грингото обясняваше двата пластмасови бидона допълнително гориво, завързани за рибарската палуба на кърмата. Той искаше да излезе от костарикански териториални води, да заобиколи носа при Пунта Бурика и да отиде в Панама.

Обяснението, че семейството му било на почивка в Панама Сити и той искал да „разгледа панамското крайбрежие“ се стори на Педро Ариас също толкова реално, колкото разпръскващата се под лъчите на изгряващото слънце морска мъгла.

Но щом грингото искаше да влезе в страната на мотор от уединен бряг, без да минава през някои формалности, сеньор Ариас беше

извънредно толерантен човек, особено по отношение на съседна Панама.

Докато стана време за закуска, десетметровата „Чикита“, уверено плавайки с дванайсет възела в спокойните води, подмина Пунта Банко и навлезе в открития Пасифик. Ариас зави четирийсет градуса ляво на борд, за да проследи очертанията на брега.

В десет часа видяха на хоризонта фара на остров Бурика и отново завиха на североизток. Педро Ариас махна с ръка към сушата наляво — източния бряг на полуостров Бурика.

— Това всичко Панама — съобщи морякът. Американецът кимна с глава в знак на благодарност, консултира се с картата и посочи с показалец.

— Por aquí^[1] — рече той.

Сочеше участък от брега, където не бяха обозначени градове и курорти — място, където имаше пусти плажове и пътеки, навлизащи в джунглата. Капитанът кимна и промени курса по права линия през залива Чарко Азул. Четирийсет километра, малко над два часа.

Стигнаха в един часа. Няколкото рибарски лодки, които бяха видели в огромния залив, не ги бяха забелязали.

Американецът пожела да продължат на стотина метра покрай брега. След пет минути на изток от Чирики Виехо видяха пясъчен плаж с няколко сламени колиби, в каквито нощуват местните рибари. Това означаваше път за джунглата. Непроходим за кола, даже за джип, но не и за мотор.

С малко пухтене и бутане свалиха мотоциклета в плитчините, метнаха раницата на плажа и се разделиха. Петдесет процента в Голфито, другите петдесет — накрая. Грингото плати.

Странен човек, помисли си Ариас, обаче доларите му си бяха истински и с тях можеше да нахрани четирите си гладни деца. Той върна „Чикита“ назад и насочи кораба към морето. На километър и половина от брега изля двата бидона в резервоара и потегли обратно на юг.

На плажа Кал Декстър извади отвертка, свали костариканските номера и ги хвърли навътре в морето. Извади от раницата си панамски номера и ги монтира на мястото на предишните.

Документите му бяха идеални. Благодарение на госпожа Нгуен притежаваше американски паспорт, само че не на името на Декстър,

който вече имаше входен печат, поставен преди няколко дни на летището в Панама Сити. Плюс съответната шофьорска книжка.

Лошият му испански, придобит из нийоркските съдилища и арести, където двацет процента от клиентите му бяха латиноамериканци, не ставаше, за да се престори на панамец. Но един американец спокойно можеше да обикаля страната, за да търси подходящо място за риболов.

Бяха минали повече от две години, откакто през декември 1989-та САЩ бяха изпепелили части от Панама, за да свалят и пленят диктатора Нориега, и Декстър подозираше, че повечето панамски ченгета помнят посланието.

Тесният път навлизаше в гъстата джунгла и на петнайсет километра навътре в сушата се превръщаше в пътека. Тук-там имаше ферми. Знаеше, че скоро ще излезе на Панамериканската магистрала, този подвиг на пътното строителство, който минаваше от Аляска до края на Патагония.

При Дейвид Сити отново напълни резервоара и потегли по магистралата. До столицата имаше петстотин километра път. Спусна се мрак. Хапна в крайпътно заведение за шофьори на камиони, пак зареди бензин и продължи. Прекоси платения мост към Панама Сити, плати в песо и по изгрев слънце навлезе в предградието Балбоа. Намери пейка в един парк, заключи мотора си с верига и поспа три часа.

Следобедът беше предвиден за разузнаване. Купената в Ню Йорк дребномащабна карта на града му позволи да се запознае с плана на Панама Сити и бедняшкия квартал Чорило, в който на няколко преки един от друг бяха израснали Нориега и Мадеро.

Ала преуспелите нищожества предпочитат разкоша. Знаеше се, че Мадеро се навърта в две свои заведения в скъпия квартал Паитила.

В два часа през нощта завърналият се в родината си главорез реши, че му е писнало от бар „Папагайо“ и дискотеката, и си тръгна. Анонимната черна врата с дискретна месингова табела и шпионка се отвори и отвътре излязоха двама мъже: грамадни телохранители, личните му горили.

Единият се качи на линкълна до тротоара и запали двигателя. Другият огледа улицата. Седнал прегърбен на тротоара със спуснати в канавката крака, скитникът се обърна и му се ухили с беззъбата си

усмивка. Мазни сиви кичури се спускаха върху раменете му, шлиферът му вонеше от разстояние. Той бавно бръкна с дясната си ръка в кафявата книжна кесия, която притискаше към гърдите си. Горилата посегна към лявата си подмишница и се напрегна. Бездомникът извади бутилка евтин ром, отпи и с щедростта на всеки пиян я подаде на здравеняка.

Онзи се изхрани на тротоара, извади ръката си изпод сакото, отпусна се и се извърна. Освен пияницата наоколо нямаше жива душа. Той почука на черната врата.

Пръв излезе Емилио, който беше свалил дъщерята на Декстър, следван от шефа си. Американецът изчака, докато вратата се затвори и заключи, после се изправи. В ръката си, която повторно се бе показала от книжната кесия, стискаше късоцевен магнум „Смит & Уесън“ четирийсет и четвърти калибър.

Телохранителят, който се беше изхранил, така и не разбра откъде му е дошло. Куршумът се раздели на четири летящи части, които се забиха от три метра разстояние и нанесоха значителни поражения на тялото му.

Хубавецът Емилио отвори уста, за да извика, когато четирите части на втория куршум го улучиха едновременно в лицето, шията, рамото и единия бял дроб.

Вторият телохранител наполовина се бе подал от колата, когато се отправи при своя Създател след непредвидена среща с четирите въртящи се парчета метал.

Бенямин Мадеро бе пред черната врата и крещеше да го пуснат, когато бяха изстреляни четвъртият и петият куршум. Някой смелчага вътре откряхна вратата на пет сантиметра, но през накъдрената му коса профуча някаква треска и той побърза да затръшне вратата.

Мадеро падна, като продължаваше да тропа, за да му отворят, плъзна се по лъскавото лакирано дърво и остави дълги червени следи с подгизналата си от кръв тропическа риза.

Без да проявява паника или особено да бърза, скитникът се приближи до него, претърколи го по гръб и го погледна в лицето. Още беше жив, ала умираше.

— Аманда Джейн, *mi hija*^[2] — каза стрелецът и надrobi на парчета вътрешностите му с шестия куршум.

Последните деветдесет секунди от живота на Мадеро изобщо не бяха приятни.

По-късно една домакиня от апартамент в сградата отгатък улицата разказа на полицията, че видяла скитника да изчезва тичешком зад тъгла и чула отдалечаващо се бръмчене на моторница. И нищо повече.

Преди изгрев слънце мотоциклетът бе опрян на една стена на два квартала оттам, без веригата, с ключа в ключалката. Нямаше да оцелее повече от час, преди да влезе в хранителната верига.

Перуката, изкуствените зъби и шлиферът бяха увити на вързоп и захвърлени в едно кошче за смет в градски парк. Освободена от останалите дрехи, раницата бе сгъната и оставена в подемника на един строеж.

В седем часа един американски бизнесмен с мокасини, спортен панталон, поло и леко спортно сако, с чанта и пътнически сак спря такси пред хотел „Мирамар“ и поиска да го закарат на летището. След три часа същият американец излетя в първа класа на редовния полет на „Континентал Еърлайнз“ за Нюарк, щата Ню Йорк.

А пистолетът, онзи „Смит & Уесън“, приспособен да изстрелва куршуми, разделящи се на четири смъртоносни части за действия в тесни пространства, беше хвърлен в един канал в града, който сега се смаляваше под самолета.

Може и да не бе разрешен в тунелите на Ку Чи, ала двацет години по-късно свърши чудесна работа по улиците на Панама.

Още щом отключи вратата на апартамента си в Бронкс, Декстър разбра, че нещо не е наред. Посрещна го тъща му, госпожа Мароци, с обляно в сълзи лице.

Освен скръбта, причината бяха угризенията. Анджела Декстър беше одобрявала Емилио като ухажор на дъщеря ѝ, бе се съгласила с „ваканцията“ на морето, предложена от младия панамец. Когато съпругът ѝ беше казал, че заминава за една седмица, за да се погрижи за нещо недовършено, тя реши, че Кал има предвид юридическа работа.

Той не биваше да заминава. Трябваше да ѝ каже. Трябваше да разбере какво си е наумила. Анджела Декстър бе напуснала дома на

родителите си, където живееше след погребението на дъщеря си, и се беше завърнала в апартамента с достатъчно барбитурати, за да сложи край на живота си.

Бившият работник, войник, студент, адвокат и баща изпадна в дълбока депресия. Накрая стигна до две заключения. Първо, че повече не може да живее като обществен защитник и да тича от съда до ареста и обратно. Той предаде документацията си, продаде апартамента, със сълзи на очи се сбогува със семейство Мароци, които се бяха отнасяли добре с него, и се върна в Ню Джърси.

И намери градчето Пенингтън, щастливо сред буйната си зеленина, ала без местен адвокат. Купи малък офис и постави табелата си на вратата. После купи дървена къща на Чесапийк Драйв и пикап, вместо градския си седан. Започна да тренира жестоката дисциплина триатлон, за да се спаси от болката.

Второто му решение бе, че Мадеро е умрял прекалено леко. Беше заслужавал да го изправят пред американски съд и да го осъдят на доживотен затвор без право на предсрочно освобождаване, всеки ден да се събужда и никога да не вижда небето, да знае, че до края на дните си ще трябва да плаща за онова, което е направил на едно пищящо момиче.

Калвин Декстър знаеше, че след двата мандата в зловонния ад под джунглата на Ку Чи притежава опасни способности. Безшумност, търпение, почти невидимост, уменията на ловец, безпощадността на роден следотърсач.

От пресата научи за човек, чието дете е било убито от престъпник, избягал в чужбина. Тайно се свърза с бащата, получи подробностите, замина за известно време и доведе убиеца. После изчезна и се превърна в добродушния и безобиден пенингтънски адвокат.

За седем години на три пъти окачва табелата „Затворено поради отпуск“ на вратата на пенингтънския си офис и отиваше да върне някой убиец, за да го изправят пред съда. На три пъти осведомяваше Федералната маршалска служба и потъваше в небитието.

Ала всеки път щом получиеше „Винтидж Еърплейн“, проверяваше малките обяви, единственият начин, по който можеха да се свържат с него малцината, подозиращи за неговото съществуване.

И отново провери в тази слънчева утрин на 13 май 2001-ва. Обявата гласеше: „Търси се «ОТМЪСТИТЕЛ». Сериозна оферта. Без таван за цената. Моля, обадете се“.

---

[1] Натам (исп.). — Б.пр. ↑

[2] Дъщеря ми (исп.). — Б.пр. ↑

16. ПАПКАТА

Сенатор Питър Лукас беше ветеран на Капитолия. Той знаеше, че за да бъдат предприети официални стъпки по случая с Рики Коленсо, трябва да отнесе въпроса нависоко: на самия връх.

Нямаше смисъл да действа на равнището на шефове на отдели. Единственото желание на служителите на това равнище беше да предадат задачата на друг отдел. Само пряко нареждане от горния етаж щеше да даде резултат.

Като републикански сенатор и дългогодишен приятел на Джордж Буш старши, Питър Лукас можеше да се свърже с държавния секретар Колин Пауъл и новия министър на правосъдието Джон Ашкрофт. Това щеше да осигури държавния департамент и министерството на правосъдието — двете институции, които най-вероятно щяха да са в състояние да направят нещо.

Ала не бе толкова просто. Министрите не искат да им се поставят проблеми и въпроси — предпочитат проблеми и решения.

Екстрадирането не беше в неговата област. Трябваше да провери какво могат да направят САЩ в такива случаи. Това изискваше справки и Лукас разполагаше с група млади стажанти точно за тази цел. Той им възложи задачата. Най-добрият му „копой“, едно интелигентно момиче от Уисконсин, се върна при него след седмица.

— Оня звяр Жилич подлежи на арест и екстрадиране в Съединените щати според Закона за цялостния контрол на престъпността от хиляда деветстотин осемдесет и четвърта година — съобщи тя.

Пасажът, който беше открила, идваше от изявлението на заместник-директора на ФБР Робърт М. Брайънт пред Комисията по престъпността на Конгреса през 1997 г.

— Подчертала съм съответните откъси, господин сенатор — каза стажантката.

Той ѝ благодари и прегледа текста, който бе поставила пред него.

„Екстратериториалните задължения на ФБР датират от средата на 80-те години, когато Конгресът гласува закон, упълномощаващ Бюрото да упражнява федерална юрисдикция в чужбина при убийство на американски гражданин“ — беше заявил преди четири години господин Брайънт.

Зад тези банални думи се криеше един поразителен закон, на който останалата част от света и повечето американски граждани не бяха обърнали внимание. Преди Закона за цялостния контрол на престъпността от 1984 г. се смяташе, че ако бъде извършено убийство, било то във Франция или Монголия, единствено френските или монголските власти имат право да издирват, арестуват и съдят убиеца. Нямаше значение дали жертвата е французин, монголец или гостуващ американец.

САЩ просто бяха постановили, че ако някой е убил американски гражданин в която и да е точка по света, той все едно го е убил на Бродуей. Което означаваше, че американската юрисдикция обхваща цялата планета. Това не бе акт на международна конференция — а просто изявление на САЩ. Господин Брайънт продължаваше нататък:

„...и Законът за сигурността на дипломатите и антитероризма от хиляда деветстотин осемдесет и шеста установи нов екстратериториален статут по отношение на терористични актове, извършени в чужбина срещу американски граждани“.

„Няма проблем — помисли си сенаторът. — Жилич не е служил в югославската армия или полиция. Той е бил наемник и определението «терорист» му приляга. Следователно подлежи на екстрадиране в Съединените щати“.

Лукас продължи да чете: „При одобрение от страната домакин ФБР има законно право да провежда екстратериториално следствие там, където е извършено престъпното деяние, и да преследва терористи за престъпления, извършени в чужбина срещу американски граждани“.

Сенаторът свъси вежди. В това нямаше никаква логика. Законът бе непълен. Ключовият израз беше „при одобрение от страната домакин“. Но сътрудничеството между полицейските сили не бе нищо ново. Естествено ФБР можеше да приеме покана за помощ от страна на чужда полиция. Това се правеше от много години. И защо бяха необходими два отделни закона — тези от 1984 и 1986 г.?

Той обаче не знаеше, че вторият закон отива много по-далеч от първия и че изразът „при одобрение на страната домакин“ е само за успокоение на комисията. Онова, което господин Брайънт не смееше да каже и само намекваше (все пак той говореше през Клинтъновата епоха), бе изразът „предаване на престъпник“.

Със закона от 1986 г. Съединените щати си присвояваха правото любезно да искат екстрадирането на убиеца на американски гражданин в САЩ. Ако получеха отрицателен отговор или безкрайно разтакаване, което се равняваше на отказ, с това идваше края на любезността. САЩ се упълномощаваха да пращат тайни агенти, които да отвличат „престъпниците“ и да ги връщат в страната, за да ги съдят.

Съвместната операция на ЦРУ и ФБР по отвличане на предполагаем убиец на американски гражданин се наричаше „предаване на престъпник“. След гласуването на закона по времето на Роналд Рейгън бяха осъществени десет такива изключително секретни операции — и всичко заради един италиански лайнер.

През октомври 1985-та генуезкият кораб „Акиле Лауро“ плаваше край северното крайбрежие на Египет. Предвиждаше се да спре на израелския бряг. На борда пътуваха туристи, сред които американци.

Сред туристите имаше четирима палестинци от Фронта за освобождение на Палестина, терористична група, свързана с Организацията за освобождение на Палестина на Ясер Арафат, по онова време изгнаник в Тунис.

Целта на терористите не била да завземат кораба, а да слязат в Ашдод и там да вземат израелски заложници. Ала на 7 октомври, докато плаваха между Александрия и Порт Саид, те проверяваха оръжието си в една от каютите си, когато влезе стюард, видя ги и се развика. Четиримата палестинци изпаднаха в паника и отвлякоха лайнера.

Последваха четиридневни напрегнати преговори. От Тунис долетя Абу Абас, който се обяви за представител на Арафат. Тел Авив го отхвърли, като заяви, че той е шеф на ФОП, а не добронамерен посредник. Накрая сключиха сделка: терористите щяха да бъдат върнати с египетски самолет в Тунис. Заплашен с оръжие, италианският капитан потвърди, че никой не е пострадал. Принудиха го да излъже.

Щом освободиха кораба, стана ясно, че на третия ден палестинците са убили възрастен американски турист, седемдесет и девет годишния прикован на инвалидна количка нюйоркчанин Лиън Клингхофър. Застреляли го в лицето и го хвърлили заедно с количката в морето.

За Роналд Рейгън това беше достатъчно — всички сделки бяха анулирани. Но убийците бяха във въздуха и пътуваха за Тунис със самолет на суверенна държава, която поддържаше дружески отношения с Америка. Освен това самолетът се намираше в международното въздушно пространство, с други думи бе недосегаем. А може би не?

Американският самолетоносац „Саратога“ случайно плаваше на юг в Адриатическо море с изстребители F-16 „Томкет“ на борда. След падането на нощта египетският самолет беше засечен край Крит да лети на запад към Тунис. Изведнъж от мрака се появиха четири F-16 и го обкръжиха. Ужасеният египетски капитан поиска аварийно кацане в Атина. Отказаха му. Изстребителите сигнализираха да ги придружи, иначе щеше да си носи последствията. Същият EC2 „Хоукай“ от „Саратога“, който откри египетския самолет, предаваше съобщенията между него и изстребителите.

Накрая самолетът заедно с убийците и техния командир Абу Абас бе отклонен и кацна в базата на САЩ в Сицилия. После нещата се усложниха.

Базата „Сигонела“ се използваше съвместно от американския военноморски флот и италианските военновъздушни сили. Формално тя беше суверенна италианска територия. САЩ само плащаха наем. Римското правителство в състояние на изключителна възбуда предяви претенции да съди терористите. Лайнерът „Акиле Лауро“ бе техен, базата също.

Наложи се президентът Рейгън лично да се обади на американските спецчасти в „Сигонела“ и да им нареди да отстъпят и да оставят палестинците в ръцете на италианците.

Впоследствие в Генуа, откъдето беше лайнерът, бяха осъдени дребните риби. Ала техният водач Абу Абас свободно излетя на 12 октомври и все още е на свобода^[1]. Италианският министър на отбраната възмутено подаде оставка. По онова време премиер бе Бетино Кракси. По-късно той почина в изгнание, също в Тунис,

издирван за присвояване на средства в особено голям размер по време на мандата си.

Рейгън отговори на това предателство със закона от 1986-та. В крайна сметка не умната хлапачка от Уисконсин, а ветеранът от ФБР, пенсионираният ловец на терористи Оливър Ревел вечеря със сенатора и му разказа за „предаванията на престъпници“.

Въпреки това Лукас не смяташе, че ще се наложи Жилич да бъде „предаден“. След Милошевич Югославия гореше от нетърпение да се завърне в обществото на цивилизованите страни. Тя имаше нужда от големи заеми от Международния валутен фонд и други организации, за да възстанови инфраструктурата си след седемдесет и осем дневната натовска бомбардировка. Новият президент Кошунница определено щеше да сметне за дреболия да нареди арестуването на Жилич и екстрадирането му в САЩ.

Сенатор Лукас възнамеряваше да направи това предложение на Колин Пауъл и Джон Ашкрофт. В най-лошия случай щеше да поиска да извършат тайно „предаване“.

Той нареди на хората си да приготвят една страница резюме на пълния доклад на Следотърсача от 1995 г., в което да се обяснява всичко — от заминаването на Рики Коленсо за Босна, за да помогне на нещастните бежанци, до пристигането му в уединената долина на 15 май 1995-та.

Разказът на Милан Раяк за случилото се в долината през оная сутрин беше сбит в две страници, като най-ужасните моменти бяха дебело подчертани. След като сенаторът прибави в началото лично писмо, папката бе подвързана за по-лесно четене.

И на това го беше научил Капитолият. Колкото по-висок бе постът, толкова по-кратка трябваше да е информацията. В края на април той се срещна с двамата министри.

Те мрачно го изслушаха, обещаха да прочетат сведението и да го предадат в съответния отдел на министерството си. И го направиха.

САЩ имат тринайсет основни разузнавателни служби. Те крият едни от други около деветдесет процента от цялата информация, събрана законно или не на планетата, за който и да е двайсет и четири часов период.

Самият обем на информацията превръща асимилирането, анализа, филтрирането, проверката, съхранението и достъпа в огромен

проблем. Друга трудност е фактът, че те не желаят да контактуват помежду си.

Шефовете на американското разузнаване са били чувани да мърморят в някой нощен бар, че са готови да се откажат от пенсията си за нещо като британската Съвместна разузнавателна комисия.

СРК ежеседмично се събира в Лондон под председателството на стар и доверен служител и включва четирите разузнавателни служби на по-малката страна: Секретната разузнавателна служба (външно разузнаване), Службата за сигурност (вътрешно разузнаване), Държавния комуникационен щаб и специалния клон на Скотланд Ярд.

Споделянето на разузнавателни сведения може да предотврати дублирането и излишните разходи, но главната му цел е да се следи дали отделни сведения, придобивани на различни места от различни хора, няма да образуват търсената от всички цялостна картина.

Докладът на сенатор Лукас попадна в шест служби и всяка от тях надлежно провери в архива си дали разполага с нещо за югославския бандит Зоран Жилич.

Бюрото по алкохола, тютюна и огнестрелното оръжие нямаше нищо. Той никога не бе действал в САЩ, а БАТО рядко действа в чужбина.

Другите пет служби бяха Разузнавателното управление на МО, което проявява интерес към всеки търговец на оръжие, Агенцията за национална сигурност (АНС) — най-голямата от всички организации, която от претъпканата си със свръхмодерна техника „черна стаичка“ в Анаполис Джънкшън, Мериленд, подслушва трилиони думи дневно, изречени, пратени по имейл или факс, Управлението за борба с наркотиците (УБН), което проявява интерес към всеки наркотрафикант навсякъде по света, ФБР (естествено) и ЦРУ. Последните две служби оглавяваха постоянното търсене на сведения за терористи, убийци, диктатори, вражески режими и прочее.

Всичко това отне повече от седмица и започна месец май. Но тъй като заповедта идваше отгоре, проверките бяха подробни.

Служителите от министерството на отбраната, УБН и Анаполис Джънкшън подготвиха дебели досиета. По различни поводи през годините те се бяха сблъскали със Зоран Жилич. Повечето им сведения се отнасяха за дейността му от превръщането му в основен

игрaч на белградската сцена: палач на Милошевич, рекетъор и трафикант на дрога и оръжие, спекулант и изобщо нищожество.

Те нямаха представа, че е убил американски младеж през Босненската война и приеа това сериозно. Щяха да помогнат, ако можеха. Но досиетата им имаха една обща особеност: последните данни бяха от шестнайсет месеца преди запитването на сенатора.

Жилич беше изчезнал, бе се изпарил. И толкова.

В заобиколената от лятна зеленина сграда на ЦРУ край околоръстното шосе директорът предаде запитването на своя оперативен заместник. Той се консултира с шефовете на пет подотдела, четири от които бяха „Балкани“, „Тероризъм“, „Спецоперации“ и „Трафик на оръжие“. Дори се обърна към — по-скоро като формалност — малката и маниакално секретна спецчаст „Скитник“, създадена преди по-малко от година след клането на седемнайсетте моряци от американския кораб „Кол“ в пристанището на Аден.

Ала отвсякъде получи един и същи отговор. Естествено, че имаме данни, но отпреди шестнайсет месеца. Съгласни сме с всички колеги. Той вече не е в Югославия, но не знаем къде е. От две години не е привличал вниманието ни, затова нямаше причина да изразходваме средства и време.

Другата голяма надежда беше ФБР. Естествено някъде в огромната сграда „Хувър“ на ъгъла на Пенсилвания и Девето Авеню не можеше да няма нови материали, които да описват точно къде може да бъде открит, задържан и изправен пред правосъдието хладнокръвният убиец?

Директорът Робърт Мюлър, неотдавна назначен на мястото на Луис Фрий, предаде папката и запитването надолу с нареждането незабавно да бъдат взети съответните мерки и тя стигна до бюрото на заместник-директора Колин Флеминг.

Флеминг цял живот бе работил в Бюрото и не помнеше някога, дори като малък, да не е искал да е федерален агент. Той произхождаше от шотландски презвитериански род и вярата му бе също толкова непоколебима, колкото представите му за закона, реда и справедливостта.

Флеминг изповядваше фундаменталистки възгледи за работата на Бюрото. Компромиси, нагаждане, отстъпки — по отношение на престъпността това бяха просто оправдания за примирение. Той ги

презираше. И компенсираше липсващата му ловкост с упоритост и всеотдайност.

Беше роден сред гранитните хълмове на Ню Хемпшир, където се говори, че скалите и хората си съперничели по твърдост. Флеминг бе предан републиканец и Питър Лукас беше негов сенатор. Той дори бе участвал в местната му предизборна кампания и се познаваше с него.

След като прочете резюмето, заместник-директорът се обади в офиса на сенатора и попита дали може да получи пълния доклад на Следотърсача и признанието на Милан Раяк. Още същия следобед му ги пратиха по куриер.

Флеминг прочете документите с все по-силен гняв. И той имаше син, с когото се гордееше, пилот във военноморския флот, и мисълта за случилото се с Рики Коленсо го изпълваше със справедливо негодувание. Бюрото трябваше да изправи Жилич пред правосъдието или чрез екстрадиране, или чрез „предаване“. Тъй като оглавяваше отдела, който се занимаваше с целия тероризъм в чужбина, той щеше лично да прати агентите си да доведат убиеца.

Ала Бюрото не можеше да го направи. Защото се намираше в същото положение като останалите. Въпреки че престъпната му дейност и търговията с наркотици и оръжие бяха привлекли вниманието на ФБР към него, Бюрото никога не бе изобличавало Жилич в антиамерикански тероризъм или подкрепа за терористи, затова след изчезването му не го беше издирвало. Последните им сведения бяха отпреди шестнайсет месеца.

С най-искрено съжаление Флеминг трябваше да се присъедини към другите от разузнавателната общност и да признае, че няма представа къде се намира Зоран Жилич.

Без да знаят местонахождението му, не можеха да се обърнат към никое чуждо правителство за екстрадиция. Нито можеха да извършат похищение. В личното си писмо до сенатора заместник-директорът Флеминг се извини за тяхната безпомощност.

Упоритостта на Флеминг вървеше с неговите шотландски гени. Два дни по-късно той потърси Фрейзър Гибс и обядва с него. ФБР има двама пенсионирани висши служители с почти легендарна репутация, по време на чиито лекции в школата на Бюрото в Куонтико залите се пръскал по шевовете.

Единият е високият бивш бейзболист и пилот от морската пехота Бък Ревел, а другият — Фрейзър Гибс, който в началото на кариерата си е работил като агент под прикритие в организираната престъпност, може би най-опасното занимание в света, а по-късно се е борил срещу Коза Ностра на Източното крайбрежие. Окуцал след раняване в крака, той оглави отдела на Бюрото, който се занимава с наемниците. Гибс намръщено се замисли над въпроса на Флеминг.

— Чувал съм нещо — отвърна той. — За един ловец на хора. Нещо като ловец на глави. Имаше кодово име.

— Самият той убиец ли е? Знаеш, че правилникът категорично забранява такива неща.

— Не, тъкмо това е въпросът — отвърна старият ветеран. — Говореше се, че той не ги убива. Отвличал ги, похищавал ги, връщал ги. Обаче как се казваше, по дяволите?

— Може да е важно — отбеляза Флеминг.

— Той бил ужасно потаен. Моят предшественик се опитал да го идентифицира. Пратил човек под прикритие, който се престорил на клиент. Обаче оня надушил номера, извинил се, напуснал срещата и изчезнал.

— Защо просто не си е признал, за да излезе начисто? — попита заместник-директорът. — Щом не е наемен убиец...

— Сигурно е смятал, че тъй като действа в чужбина, а Бюрото не обича наемници на своя територия, ще искаме да го заловим. И предполагам, че е имал право. Затова е запазил самоличността си в тайна. Така и не успях да го открия.

— Агентът трябва да е подал рапорт.

— А, да. Такава е процедурата. Сигурно под кодовото име на онзи човек. Сетих се. Отмъстител. Потърси на „Отмъстител“. Виж какво ще намериш.

Компютърът не даде много информация. В малките обяви на някакво специализирано списание за аероплани се пускала реклама, единственият начин за установяване на връзка с ловеца на хора. Измислили версия, уговорили среща.

Ловецът на хора настоял да седи в плътна сянка зад ярка лампа, която светела пред него. Агентът съобщаваше, че онзи бил среден на ръст, слаб, сигурно най-много седемдесетина килограма. Не видял лицето му и след три минути човекът заподозрял нещо. Пресегнал се,

изключил лампата и когато агентът престанал да премигва, другия вече го нямало.

Агентът съобщаваше само, че дланта на ловеца на хора лежала върху масата помежду им. Левият му ръкав се вдигнал и на предлакътницата се показала татуировка. Нещо като плъх, ухилен през рамо, показвайки на зрителя задника си.

Всичко това не представляваше абсолютно никакъв интерес за сенатор Лукас и неговия канадски приятел. Ала Колин Флеминг смяташе, че най-малкото, което може да направи, е да съобщи кодовото име и начина за връзка. Шансът бе едно на сто, но не разполагаха с нищо друго.

След три дни в офиса си в Онтарио Стивън Едмънд отвори писмото от своя приятел във Вашингтон. Вече беше научил за резултата от проверката на шестте разузнавателни служби и почти бе изгубил надежда.

Той прочете писмото и се намръщи. Беше мислил, че могъщите Съединени щати ще използват влиянието си, за да настояят пред някое чуждо правителство да им предаде убиеца, че ще му сложат белезници на китките и ще го доведат в САЩ.

Изобщо не му бе хрумвало, че е закъснял, че Жилич просто е изчезнал, че вашингтонските служби просто не знаят къде е и затова не са в състояние да направят нищо.

Магнатът мисли десет минути, сви рамене и натисна интеркома.

— Джийн, искам да пусна обява в едно американско специализирано списание. Ще трябва да го потърсиш. Никога не съм чувал за него. Казва се „Винтидж Еърплейн“. Да, ето текста. „Търси се «ОТМЪСТИТЕЛ». Сериозна оферта. Без таван за цената. Моля, обадете се.“ После прибави номерата на мобилния и личния ми телефон. Разбра ли?

Запитването бяха получили двацет и шестима души от американските разузнавателни служби. Всички бяха отговорили, че не знаят къде се намира Зоран Жилич.

Един от тях беше излъгал.

---

[1] През април 2003 г., докато тази книга беше в печатницата, американски спецчасти заловиха Абу Абас в пустинята на запад от Багдад. — Б.а. ↑

ЧАСТ ВТОРА

17. СНИМКАТА

След опита на ФБР да го идентифицира преди шест години Декстър бе решил, че няма нужда от лични срещи. Вместо това изгради няколко защитни стени, за да скрие местонахождението и самоличността си.

Една от тях беше малък апартамент в Ню Йорк, но не в Бронкс, където можеше да го познаят. Нае го мебелиран, плащаше на четиримесечие, точно като часовник и винаги в брой. Така не привличаше вниманието на властите.

Освен това използваше мобилни телефони само с предплатени СИМ карти. Купуваше ги в големи количества от друг щат, използваше ги веднъж-дваж и ги хвърляше в Ийст Ривър. Въпреки техниката си за подслушване и проследяване на телефонни разговори дори АНС не може да се добере до притежателя на такъв мобифон, нито да насочи полицията към местонахождението му, ако той е в движение, разговаря кратко и после изхвърля устройството.

Друг трик е добрата стара телефонна кабина. Набираните от нея номера могат да се проследят, естествено, но те са толкова много милиони, че ако не бъде набелязана конкретна кабина или група кабинни, почти не е възможно да се засече даден разговор, да се разпознае издирваният човек и да се установи местонахождението му.

Накрая Декстър използваше толкова оплюваните пощи на САЩ, като писмата му се пращаха до един невинен корейски плод-зеленчук на две преки от апартамента му в Ню Йорк. Това нямаше да го защити, ако поставеха под наблюдение писмото или магазина, но нямаше никакви основания за това.

Той се свърза с подателя на обявата на посочения мобилен телефон. Обади се от един от мобифоните си за еднократна употреба, при това навлезе доста навътре в Ню Джърси.

Стивън Едмънд веднага се представи и с пет изречения му разказа какво се е случило с внука му. Отмъстителю му благодари и затвори.

В САЩ има няколко грамадни библиотеки за вестникарски материали и най-известните са библиотеките на „Ню Йорк Таймс“, „Уошингтън Поуст“ и Лексис Нексис. Той използва третата, влезе в нюйоркската ѝ база данни и плати в брой.

Имаше достатъчно данни, потвърждаващи самоличността на Стивън Едмънд. В „Торонто Стар“ намери две статии за изчезването на внука му, студент, доброволец в Босна. Изглежда, случаят беше истински.

Декстър повторно се обади на канадеца и му продиктува условията си: значителни оперативни разходи, хонорар, който трябва да се преведе на банкова сметка, и премия при предаване на Жилич под американска юрисдикция, която няма да се изплати в случай на неуспех.

— Това са много пари за човек, когото не съм виждал и очевидно никога няма да видя. Може да ги вземете и да изчезнете — отбеляза канадецът.

— А вие, господине, можете пак да се обърнете към американските власти, от които, предполагам, вече сте искали помощ.

Последва кратко мълчание.

— Добре, къде да пратя парите?

Декстър му продиктува номер на банкова сметка на Кайманите и нюйоркски пощенски адрес.

— Превеждате парите на сметката и пращате абсолютно всички събрани материали на адреса — каза той и затвори.

Карибската банка щеше да прехвърли парите през десетина различни сметки в компютърната си система, но също щеше да открие кредитна сметка в една нюйоркска банка. Тя щеше да е на името на холандски гражданин, който щеше да се представи с идеален холандски паспорт.

След три дни в един корейски плод-зеленчук в Бруклин се получи папка в дебел плик. Получателят господин Армитидж отиде да си я вземе. Вътре имаше ксерокопие на целия доклад на Следотърсача от 1995 г. и допълнението от пролетта на 2001-ва, плюс признанията на Милан Раяк. На канадеца не бяха показали нито едно от досиетата на Зоран Жилич в архивите на различните американски разузнавателни служби, затова той не знаеше много за сърбина. Най-лошото беше, че нямаше снимка.

Декстър се върна към архивите на медиите, които днес са основен източник за всеки, интересуващ се от най-нова история. Едва ли съществуват събития и личности, направили някакво впечатление, за които да не е писал журналист или да не са били заснети от фотограф. Ала Зоран Жилич почти бе успял.

За разлика от жадния за слава Желко Разнатович — Аркан, Жилич се беше ужасявал от фотографирането и очевидно бе правил всичко възможно, за да избягва всякаква публичност. В това отношение той приличаше на някои палестински терористи като Сабри ал Бана, известен като Абу Нидал.

Декстър се натъкна на един по-голям материал в „Нюзуик“, който датираше от войната в Босна и разказваше за всички сръбски така наречени „командири“, ала за Жилич се споменаваха само мимоходом, сигурно поради липса на данни.

Имаше само две снимки, едната от коктейл, очевидно уголемена, което я правеше малко мъглява. На втората беше фотографиран юноша — тя бе от архива на белградската полиция и явно датираше от времето на уличните банди в Земун. Така или иначе, човек можеше да го подмине на улицата, без да го познае.

Англичанинът — Следотърсача — споменаваха за частна детективска агенция в Белград. Войната вече беше свършила, Милошевич си бе отишъл. Югославската столица, в която Жилич беше роден и отраснал и от която бе изчезнал, изглеждаше най-подходящата отправна точка. Декстър взе полет от Ню Йорк за Виена и оттам за Белград и се настани в хотел „Хаят“. От прозореца му на десетия етаж се виждаше почти целият опустошен балкански град. На по-малко от километър се издигаше хотелът, в чието фоайе бяха убили Разнатович, въпреки многобройните му телохранители.

Декстър се качи на такси до детективска агенция „Чандлър“, все още собственост на Драган Стоич, почитателя на Филип Марлоу. Американецът се представи за журналист, който пишел биография на Разнатович за „Ню Йоркър“. Стоич кимна и изсумтя.

— Всеки го знае. Ожени се за поппевица, супер гадже. Какво искате от мен?

— Всъщност аз имам почти всички материали, които ми трябват за статията — отвърна Декстър, чийто американски паспорт го представяше за Алфред Барнс. — Но трябва да спомена за едно нещо.

За един някогашен съвременник на Аркан в Белград. Някой си Зоран Жилич.

Стоич тежко изпъшка.

— Виж, това е доста трудно — каза детективът. — Той не обичаше да пишат за него, да го снимат и даже да го обсъждат. Хората, които го безпокояха по този повод, получаваха... визита. Няма почти никаква информация.

— Разбирам. Коя е най-добрата белградска база данни за вестникарски материали?

— Има само една. Казва се ВИП, офисът ѝ се намира във Врачар и главен редактор е Славко Маркович.

Декстър се изправи.

— Това ли е всичко? — попита балканският Марлоу. — За толкова не си струва да ви взимам пари.

Американецът извади стодоларова банкнота и я остави на бюрото.

— Всяка информация си има цена, господин Стоич. Даже едно име и адрес.

С друго такси отиде в агенция ВИП. Господин Маркович беше на обяд, затова Декстър намери малко ресторантче и си поръча лек обяд и чаша местно червено вино.

Маркович отговори също толкова песимистично, колкото детектива. Но провери в база данните на агенцията, за да види с какво разполагат.

— Само един материал, при това случайно е на английски — съобщи той.

Беше статията в „Нюзуик“ от времето на войната в Босна.

— Само това ли е? — попита Декстър. — Този човек е бил влиятелна, известна личност. Не може да няма нито следа от него.

— Точно това е проблемът — поясни Маркович. — Той наистина беше влиятелен и известен. И жесток. Изглежда, че преди да замине, е унищожил всичките си следи. Полицейски досиета, съдебни документи, държавна телевизия, медии, всичко. Роднини, съученици, бивши колеги, никой не желае да говори за него. Предупредени са. Човек без лице — това е той.

— Помните ли кога за последен път са се опитвали да пишат нещо за него?

Маркович се замисли.

— Сега се сецям, че съм чувал за такова нещо. Но без резултат. След падането на Милошевич и изчезването на Жилич някой се опитал да напише материал, обаче го отхвърлили.

— В кое издание?

— В едно белградско списание, „Огледало“.

„Огледало“ още съществуваше и негов главен редактор продължаваше да е Вук Кобач. Въпреки че в този ден печатаха поредния брой, той се съгласи да отдели няколко минути на американеца. Когато чу въпроса, въодушевлението му се изпари.

— Ще ми се никога да не бях чувал за оня главорез — отвърна журналистът.

— Защо, какво е станало?

— Имаше едно младо момче, симпатяга. Кипеше от желание за работа. Искаше да постъпи при нас. Нямах свободни места, но то ме помоли да му дам шанс. Затова му възложих задача. Казваше се Петрович. Сречко Петрович. Беше само на двайсет и две, нещастникът.

— Какво стана с него?

— Прегазиха го, това стана. Паркирал срещу блока, в който живееше с майка си, и тръгнал да пресича. Иззад ъгъла се появил мерцедес и го прегазил.

— Нехаен шофьор.

— Прекалено нехаен. Успял да го прегази два пъти. После изчезнал.

— Обезсърчаващо.

— И упорито. Даже от изгнание продължава да поръчва и плаща за извършване на удари в Белград.

— Имате ли адреса на майката?

— Почакайте. Пратихме венец. Трябва да е било на техния адрес. Той го намери и се сбогува с посетителя си.

— Един последен въпрос — каза Декстър. — Кога се случи всичко това?

— Преди шест месеца. Точно след Нова година. Един съвет, господин Барнс. Пишете само за Аркан. Той е мъртъв. Оставете Жилич на мира. Той ще ви убие. Извинете ме, днес печатаме списанието.

Адресът бе в Нови Белград, блок 23. Американецът намери Нови Белград на картата, която беше купил от хотелската книжарница. Това

бе доста мрачен квартал, в който се намираше самият хотел, разположен на полуострова между Сава и Дунав.

През комунистическите години за работниците бяха строени огромни високи жилищни блокове. Те бяха заемали празните места в Нови Белград, исполински бетонни кошери, състоящи се от мънички апартаменти с врати към открит коридор, брулен от природните стихии.

Някои се бяха запазили повече от други. Зависеше от благоденствието на обитателите и поддръжката. Блок 23 представляваше гъмжащо от хлебарки бунище. Госпожа Петрович живееше на деветия етаж и асансьорът не работеше. Декстър можеше да ги вземе на бегом, но се чудеше как се справят по-възрастните хора, още повече, че всички сърби сякаш палеха цигара от цигара.

Нямаше смисъл да се качва, за да се срещне сам с нея. Тя едва ли говореше английски, а той не знаеше сърбохърватски. Едно от хубавите интелигентни момичета на рецепцията в „Хаят“ се съгласи да му помогне. Младата сръбкиня пестеше за сватбата си и двеста долара за час работа след смяната ѝ щяха да ѝ дойдат добре.

Стигнаха в блока в седем. Тъкмо навреме. Госпожа Петрович чистеше офиси и всяка вечер излизаше в осем, за да работи цяла нощ оттатък реката.

Тя бе от хората, победени от живота, и бръчките по умореното ѝ лице говореха красноречиво. Навярно беше около четирийсет и пет годишна, мъжът ѝ бе загинал при производствена авария и ѝ бяха платили минимално обезщетение, бяха убили сина ѝ под прозореца на апартамента ѝ. Както винаги с крайно бедните, към които се обръщат очевидно богати хора, първата ѝ реакция беше подозрение.

Той ѝ носеше голям букет цветя. Отдавна не ѝ бяха подарявали цветя. Ана, момичето от хотела, ги подреди в три вази из малката бедняшка стая.

— Искам да напиша за случилото се със Сречко. Знам, че това няма да го върне, но може би ще успея да разкрия човека, който го е извършил. Ще ми помогнете ли?

Жената сви рамене.

— Не знам нищо — отвърна тя. — Никога не съм го разпитвала за работата му.

— Вечерта, когато е загинал... носел ли е нещо със себе си?

— Не знам. Бяха претърсили тялото. Взеха всичко.

— Претърсили са тялото, така ли? На улицата ли?

— Да.

— Оставил ли е бележки? Тук, в апартамента?

— Да, имаше купища хартия. Напечатани на пишещата му машина и написани с молив. Но никога не съм ги чела.

— Може ли да ги видя?

— Няма ги.

— Къде са?

— Те ги взеха. Взеха всичко. Даже лентата на пишещата машина.

— Полицията ли?

— Не, мъжете.

— Какви мъже?

— Те се върнаха. През нощта след два дни. Накараха ме да седна ей в оня ъгъл. Претърсиха навсякъде. Взеха всичките му вещи.

— Абсолютно нищо ли не е останало от онова, върху което е работел за господин Кобач?

— Само снимката. Бях забравила за снимката.

— Моля ви, разкажете ми за тази снимка.

Три дни преди да го убият, младият репортер Сречко бил на новогодишен купон и върху дънковото му яке разлеели червено вино. По-късно майка му сложила якето в чувала за пране.

След като умрял, вече нямало смисъл. Тя забравила за чувала с прането, а на бандитите изобщо не им хрумвало да я попитат. Когато събирала дрехите на покойния си син, изпаднало лекьосаното дънково яке. Жената бързо опипала джобовете, за да види дали няма пари, но намерила нещо друго. Снимка.

— Пазите ли я? Може ли да я видя? — попита Декстър.

Тя кимна и като мишка изпъзля до кутия с шевни принадлежности в ъгъла. Върна се със снимката.

Мъжът беше фотографиран внезапно и бе видял фотографа в последния момент. Опитваше се да вдигне ръка, за да скрие лицето си, но беше закъснял. Бе сниман в анфас, в цял ръст, носеше риза с къси ръкави и спортен панталон.

Снимката беше черно-бяла и й липсваше професионална яснота, но с увеличение и изчистване щеше да свърши работа. Спомни си снимката на юношата и другата от коктейла, които бе намерил в Ню

Йорк и носеше под хастара на дипломатическото си куфарче. Те бяха малко зърнести, ала нямаше съмнение, че това е същият човек. Жилич.

— Искам да купя тази снимка, госпожо Петрович — каза американецът.

Жената сви рамене и отговори нещо на сърбохърватски.

— Казва, че можете да я задържите. Не представлявала интерес за нея. Не знаела кой е мъжът — преведе Ана.

— Един последен въпрос. Точно преди смъртта си Сречко отсъствал ли е някъде?

— Да, през декември. За една седмица. Не ми каза къде е бил, но носът му беше изгорял от слънцето.

Тя ги изпрати до вратата и открития към стихииите коридор, който водеше към повредения асансьор и стълбището. Ана излезе първа. Когато се отдалечи и не можеше да го чуе, Декстър се обърна към сръбската майка, която също беше изгубила детето си, и тихо ѝ заговори на английски.

— Ти не разбираш нито една моя дума, но ако някога пратя оня звяр в американския пандиз, това ще е и заради теб. Безплатно.

Естествено сръбкинята не го разбра, но отговори на усмивката му.

— Хвала. — След прекарания ден в Белград той знаеше, че думата означава „благодаря“.

Декстър беше поръчал на таксито да ги чака. Той остави Ана, която стискаше своите двеста долара, у дома и по обратния път до центъра отново разгледа снимката.

Жилич стоеше на открито пространство, може би бетон или асфалт. Зад него се виждаха големи ниски сгради като складове. На една от тях се вееше знаме, но част от него беше отрязана.

Още нещо излизаше извън кадър, ала американецът не можеше да разбере какво е. Той потупа таксиметровия шофьор по рамото.

— Имаш ли лупа? — Сърбинът отначало не го разбра, но след изпълнената от клиента му пантомима кимна с глава. Държеше лупа в жабката, за да може да разглежда картата на града, ако се наложи.

Продълговатата плоскост, която стърчеше отляво, се оказа край на самолетно крило, само че на не повече от метър и осемдесет над земята. Значи не бе пътнически, а по-малък самолет.

И тогава позна сградите в далечината. Не бяха складове, а хангари. Не огромни постройките, подслоняващи лайнери, а по-малки, за частни самолети, рядко по-дълги от десет метра. Мъжът се намираше на частно летище.

Помогнаха му в хотела. Да, в Белград имало няколко компютърни клуба, всички били отворени до късно. Той вечеря в ресторанта и взе такси до най-близкия клуб. Когато влезе в любимата си търсачка, Декстър поиска знамената на всички държави в света.

Знамето, което се вееше над хангарите на снимката на убития репортер, беше черно-бяло, но ясно се виждаше, че има три хоризонтални ленти, като долната бе толкова тъмна, че изглеждаше черна. Или много тъмносиня. Американецът заложи на черното.

Докато разглеждаше държавните знамена, той забеляза, че повече от половината са с герб. Знамето, което му трябваше, нямаше нищо. Това ограничаваше възможностите до другата половина.

Знамената с хоризонтални ленти без герб бяха не повече от двайсетина, а тези с черна или много тъмна долна лента бяха пет.

Габон, Холандия и Сиера Леоне имаха по три хоризонтални ленти, най-долната от които беше тъмносиня и можеше да изглежда черна на черно-бяла снимка. Само две страни имаха черна долна лента: Судан и още една. Но освен трите ленти, на суданското знаме имаше зелен триъгълник до пилона. Останалото знаме имаше вертикална ивица до пилона. Декстър се втренчи в снимката и едва различи четвъртата ивица — не се виждаше ясно, но я имаше.

Вертикална червена ивица до пилона, зелена, бяла и черна хоризонтални ленти, продължаващи до развяващия се край. Жилич стоеше на летище в Обединените арабски емирства.

В ОАЕ носът на един светлокож славянин можеше да изгори даже през декември.

18. ПЕРСИЙСКИЯТ ЗАЛИВ

ОАЕ се СЪСТОИ от седем емирства, но човек се сеща само за трите най-големи и богати: Дубай, Абу Даби и Шарджа. Другите четири са много по-малки и почти неизвестни.

Те заемат югоизточния край на Арабския полуостров, онзи пустинен нос, който разделя Персийския от Оманския залив.

Само едно емирство, Ал Фуджайра има излаз на южния Омански залив и оттам на Арабско море. Другите шест са подредени покрай северния бряг и са обърнати към Иран. Освен седемте столици, има още един пустинен оазисен град, Ал Айн, където има летище.

Още докато се намираше в Белград, Декстър намери студио за портретна фотография и даде снимката на Зоран Жилич, за да я изчистят и уголемят.

Междувременно той се върна в компютърния клуб и свали всевъзможна информация за Обединените арабски емирства. На другия ден взе редовен полет за Дубай през Бейрут.

Емиратите дължаха богатствата си главно на петрол, макар че се опитваха да разширят икономическата си база с туризъм и безмитна търговия. Повечето петролни находища бяха в морето.

Нефтените платформи трябва постоянно да се снабдяват с провизии и въпреки че за тежките товари се използват кораби, личните поръчки се транспортират най-бързо и лесно с хеликоптер.

Петролните компании притежават собствени вертолети, но въпреки това има достатъчно място за чартърни фирми и с помощта на интернет Декстър откри три такива в Дубай. Когато пристигна там, американецът Алфред Барнс се бе превърнал в адвокат. Той избра най-малката фирма заради предположението, че тя по-малко ще се интересува от формалности и повече — от пачките долари. Беше прав.

Офисът им се оказа каравана в Порт Рашид и собственикът и, главен пилот, беше бивш летец от британските военновъздушни сили.

— Алфред Барнс, адвокат — подаде ръка Декстър. — Имам проблем, бързам и разполагам с голям бюджет.

Бившият британски капитан учтиво повдигна вежди. Декстър побутна снимката по покритото с изгорени петна от цигари бюро.

— Моят клиент е, или по-точно беше, много богат човек.

— Да не е изгубил богатството си? — попита пилотът.

— В известен смисъл. Почина. Моята правна кантора е главен изпълнител на завещанието му. И този човек е главният наследник. Само че не го знае и ние не можем да го открием.

— Аз съм чартърен пилот, а не детектив. Все пак, никога не съм го виждал.

— И няма защо да сте го виждали. Става въпрос за фона на снимката. Погледнете внимателно. Това е летище, нали? Според последните ни данни той е работил в гражданската авиация в ОАЕ. Ако успее да разпознае това летище, сигурно ще го намеря. Как мислите?

Пилотът се вгледа в снимката.

— Летищата се състоят от три сектора: военен, цивилен и частен. Това крило е на фирмен самолет. В Залива има десетки, даже стотици такива. Повечето са собственост на богати араби. Какво точно искате?

Декстър искаше да купи достъпа на чартърния капитан до всички тези летища. Това му струва доста пари и отне два дни. Претекстът бе, че трябва да вземе свой клиент. След шейсет минути в частния сектор на летището и след като измисленият клиент не пристигнеше, капитанът съобщаваше на кулата, че се отказва от поръчката и заминава.

Летищата на Абу Даби, Дубай и Шарджа бяха огромни и дори частните им сектори бяха далеч по-големи, отколкото този на снимката.

В емиратите Аджман и Ум ал Кайвайн изобщо нямаше летище, тъй като се намираха съвсем близо до летището на Шарджа. Оставаха пустинният град Ал Айн, Ал Фуджайра в отсрещния край на полуострова към Оманския залив и най-неизвестният емират Рас ал Хайма на север.

Откриха го на втората сутрин. Самолетът „Бел Джет-рейнджър“ прелетя над пустинята, кацна в Рас ал Хайма и там видяха хангарите с веещото се над тях знаме.

Декстър беше наел чартъра за цели два дни и носеше дипломатическото си куфарче със себе си. Той взе пачка стодоларови

банкноти, слезе от самолета и проследи с поглед излитането му. После се озърна наоколо и установи, че е застанал приблизително на същото място, откъдето Сречко Петрович трябва да бе направил снимката, подпечатала смъртната му присъда. От административната сграда излезе служител и му даде знак да напусне района.

Сградата за пристигащи и заминаващи беше спретната, чиста и много малка, с акцент върху последното. Международното летище носеше името на емирския род Ал Касими и очевидно не влизаше в списъка с дестинациите на световноизвестните авиокомпании.

На пистата пред терминала имаше руски самолети Ан и Ту. Виждаше се и един стар едномоторен биплан Як. Единият лайнер носеше цветовете и герба на таджикистанските авиолинии. Декстър се качи в кафенето на покрива и си поръча кафе.

На същия етаж имаше административни офиси, сред които на крайно оптимистичния отдел „Връзки с обществеността“. Единственият му обитател беше нервна млада жена, увита от глава до пети в черна дреха, която оставяше открити само дланите и бледия овал на лицето ѝ. Жената говореше със запъване английски.

Сега Алфред Барнс се превърна в служител на голяма американска туристическа компания и се поинтересува какви условия може да осигури Рас ал Хайма на бизнесмени, търсещи екзотичен конферативен център. Особено го вълнуваше въпросът дали летището може да приеме фирмените самолети на бизнесмените.

Жената беше любезна, ала непреклонна. Всички запитвания относно туризма трябвало да се адресират до министерството на туризма в бизнесцентъра до Стария град.

Дотам стигна с такси. Малката квадратна сграда се намираше на около половин километър от „Хилтън“, точно до новото пристанище. Тя не изглеждаше обсадена от бизнесмени, желаещи да развият туризъм.

Господин Хюсеин ал Хури се смяташе за добър човек. Това не го правеше обаче удовлетворен. За да оправдае първото, той навярно щеше да каже, че има само една жена, но се отнася добре с нея. Опитваше се да отгледа четирите си деца като всеки добър баща. Всеки петък ходеше в джамията и даваше милостиня според възможностите си и изискванията на Корана.

Би трябвало да напредне много в живота, инш Аллах. Ала изглежда, че Аллах не му се усмихваше. Оставаше си среден чиновник в министерството на туризма — в малка тухлена сграда на строителен обект в съседство с пристанището, където никой никога не идваше. Докато един ден не се появи усмихнатият американец.

Хюсеин ал Хури се зарадва. Най-после запитване и възможност да упражни английския си, над който бе работил стотици часове. След няколко минути любезности — колко мило от страна на американеца да разбира, че арабите не обичат направо да се заемат с работа — те се съгласиха, че след като климатичната инсталация е повредена и температурата навън наближава трийсет и осем градуса, спокойно могат да се качат на таксито на американеца и да поговорят в кафенето в „Хилтън“.

Когато се настаниха в приятно прохладния хотелски бар, господин Ал Хури с любопитство установи, че американецът, изглежда, не бърза да премине към деловата част.

— Е, с какво мога да ви помогна? — попита накрая арабинът.

— Знаете ли, приятелю, според моята житейска философия ние сме пратени на тая земя от всемогъщия и милостив Създател, за да си помагаме помежду си — сериозно отвърна чужденецът. — И ми се струва, че всъщност аз мога да ви помогна.

Той почти разсеяно започна да рови в джобовете си. Извади паспорта си, няколко сгънати препоръчителни писма и пачка стодоларови банкноти, които накараха господин Ал Хури да ахне.

— Да видим дали не можем да си помогнем взаимно.

Държавният чиновник зяпаше доларите.

— Ако мога да направя нещо... — изпелтечи той.

— Ще бъда напълно откровен с вас, господин Ал Хури. Всъщност аз съм събирач на дългове. Това не е много приятна работа, но е необходима. Когато купуваме нещо, трябва да си плащаме за него. Нали така?

— Определено.

— Един човек от време на време каца на вашето летище. С личен самолет. Ето този човек.

Господин Ал Хури няколко секунди се взира в снимката, после поклати глава. И отново прикова поглед в пачката долари. Четири хиляди? Или пет? С тях Файзал щеше да завърши университета...

— Уви, този човек не е платил самолета си. В известен смисъл той го е откраднал. Платил е капарото, отлетял и се не видял. Сигурно е сменил регистрационния номер. Самолетите са скъпи, струват двайсет милиона долара. Затова истинските собственици ще са извънредно признателни на онзи, който им помогне да открият самолета си.

— Но ако той е тук, арестувайте го. Конфискувайте самолета. Ние имаме закони...

— Уви, той пак е заминал. Но всеки път щом кацне тук, остават документи. В архива на летището. Човек с вашето положение може да поиска да види този архив.

Държавният служител избърса устните си с чиста носна кърпичка.

— Кога е бил тук този самолет?

— Миналия декември.

По време на посещението си в блок 23 Декстър бе научил от госпожа Петрович, че синът ѝ е отсъствал от 13 до 20 декември. Като се имаше предвид, че Сречко е направил снимката, видели са го, знаел е, че са го видели, и незабавно е заминал за родината си, репортерът трябваше да е бил в Рас ал Хайма към 18-ти. Декстър нямаше представа как младежът е разбрал, че трябва да отиде в емирата. Трябваше да е бил или много добър журналист, или голям късметлия. Кобач беше сбъркал, като не го бе взел в списанието.

— Тук пристигат много фирмени самолети — каза господин Ал Хури.

— Интересуват ме само регистрационните номера и моделите на частните и фирмените самолети, собственост на европейци, които са били тук между петнайсети и деветнайсети декември. За тези четири дни едва ли са повече от десет.

Декстър се молеше арабинът да не го попита защо не знае модела, щом представлява продавачите. Той започна да отброява стодоларови банкноти.

— В знак на добрата ми воля. И на пълното ми доверие към вас, приятелю. Останалите четири хиляди по-късно.

Арабинът все още се колебаеше, разкъсван между желанието да получи тази великолепно сума и страха да не го разкрият и уволнят. Американецът продължи да го уговаря.

— Ако правехте нещо, което щеше да навреди на родината ви, дори нямаше и да си помисля да ви помоля. Но този човек е крадец. Конфискуването на откраднатото от него определено е добро дело. Нима Коранът не възхвалява справедливостта?

Господин Ал Хури постави длан върху хилядата долара.

— Аз ще се настаня в този хотел — каза Декстър. — Когато сте готов, търсете господин Барнс.

Арабинът се обади след два дни. Господин Ал Хури взимаше сериозно новата си роля на таен агент. Той телефонира от кабина на обществено място.

— Тук е вашият приятел — задъхано съобщи чиновникът.

— Здравейте, приятелю, искате ли да се срещнем? — попита Декстър.

— Да. Нося пакета.

— Тук, или в службата?

— Не. Много е оживено. В „Крепостта Ал Хамра“. По пладне.

Ако някой ги подслушваше, диалогът не можеше да е поподозрителен, ала Декстър се съмняваше, че секретните служби на Рас ал Хайма ги следят.

Той напусна „Хилтън“ и взе такси. Хотел „Крепостта Ал Хамра“ се намираше извън града, на петнайсет километра покрай брега, но в посока към Дубай — разкошно преустроена стара арабска крепост, превърната в петзвезден комплекс на плажа.

Стигна там по пладне, прекалено рано за обяд в Залива, но се настани на нисък фотьойл в сводестото фоайе, поръча си бира и започна да наблюдава входа. Господин Ал Хури се появи в един и нещо, потен, след като беше изминал стоте метра от паркинга. Комплексът разполагаше с пет ресторанта и те избраха ливанския заради шведската му маса.

— Някакви проблеми? — попита Декстър, когато си взеха чинии и тръгнаха покрай отрупаните маси.

— Не — отвърна чиновникът. — Обясних в министерството, че искам да се свържа с всички известни посетители на страната, за да им пратя брошура, описваща новите ваканционни комплекси в Рас ал Хайма.

— Браво — похвали го Декстър. — На никой ли не му се стори странно?

— Напротив, от летището настояха да ми дадат полетите за целия декември.

— Отбелязахте ли, че особено се интересувате от европейските собственици?

— Да, но имаше само четири-пет, които не бяха известни петролни компании. Да седнем.

Настаниха се на ъглова маса и си поръчаха бира. Подобно на повечето модерни араби, господин Ал Хури употребяваше алкохолни напитки.

Ливанската храна явно му харесваше. Беше отрупал чинията си с деликатеси. Той подаде на сътрапезника си няколко листа и започна да яде.

Декстър прегледа списъка на полетите през декември. Посочваха се времето на кацане и продължителността на престой. Той ограда с червен флумастер периода от 15-ти до 19-ти. Самолетите бяха девет.

Два лайнера „Груман“ 304 принадлежаха на международно известни американски петролни компании. Един френски „Дасо Мистер“ и един „Фалкон“ бяха собственост на френската Елф Акитен. Оставаха четири.

Един по-малък „Лиър“ принадлежеше на саудитски принц, а по-голямата чесна „Сайтейшън“ — на бизнесмен мултимиллионер от Бахрейн. Последните два бяха израелски „Уестуинд“, пристигнал от Бомбай, и „Хоукър“ 1000, пристигнал от Кайро и отново излетял за там. Някой бе написал нещо на арабски до уестуинда.

— Какво пише тук? — попита Декстър.

— А, да, този самолет редовно летял дотук. Собственост е на индийски кинопродуцент. От Бомбай. Отбивал се в емирството на път за Лондон, Кан или Берлин. Всички кинофестивали. От контролната кула го познават добре.

— Носите ли снимката?

Ал Хури му върна фотографията.

— Според диспечерите този е от хоукъра.

Самолетът „Хоукър“ 1000 имаше регистрационен номер P4-ZEM и беше собственост на Зета Корпорейшън от Бермудските острови.

Декстър му благодари и му плати обещаните четири хиляди долара. Това бяха много пари за няколко листа хартия, но американецът смяташе, че най-после е открил следата.

На връщане към дубайското летище той се замисли за нещо, което някога му бяха казали. Че когато променя цялата си самоличност, човек невинаги устоява на изкушението да запази някаква малка подробност от миналото си.

Съкращението ZEM случайно бяха първите три букви от Земун, белградския квартал, в който бе роден и израснал Зоран Жилич. А „зета“ беше гръцката буква „з“.

Но Жилич най-вероятно бе скрил себе си и прикриващите го корпорации, както и самолета си, ако хоукърът наистина беше негов, под няколко защитни пласта.

Някъде имаше документи, ала те се съхраняваха в база данни, недостъпни за невинния любознателен гражданин.

Декстър се оправяше прилично с компютрите, но не можеше да проникне в защитена база данни. Обаче познаваше човек, който можеше.

19. СРЕЩАТА

Когато се отнасяше за въпросите на доброто и злото, греха и праведността, заместник-директорът на ФБР Колин Флеминг не правеше компромиси. Капитулантството му беше чуждо — черта, заложена в костите и гените му, пренесена през Атлантика сто години по-рано от калдъръмените улички на Портадаун. Два века преди това предците му бяха пренесли своя презвитериански морал в Ълстър от западния бряг на Шотландия.

Когато прочете обобщението на доклада на Следотърсача и признанието на сърбина и когато научи подробностите за смъртта на Рики Коленсо, той реши, че ако изобщо е възможно, престъпникът трябва да бъде изправен пред съда в най-голямата страна на земята, неговата родина.

Единствено той от всички в различните служби, които бяха чели разпространения доклад и съвместното искане от държавния секретар Пауъл и министъра на правосъдието Ашкрофт, бе приел почти лично това, че неговото Бюро не разполага с нова информация за Зоран Жилич и не е в състояние да помогне.

В последен опит да направи нещо той беше пратил снимка в анфас на сръбския бандит до тридесет и осемте „легати“ на Бюрото в чужбина.

Тази фотография бе далеч по-качествена от материалите в журналистическите архиви, макар и не толкова нова, колкото снимката, която беше дала на Отмъстителя чистачката от блок 23. Тя бе направена с телеобектив в Белград по заповед на ръководителя на местното бюро на ЦРУ пет години по-рано, когато тайнственият Жилич беше играл важна роля в обкръжението на Милошевич.

Фотографът бе снимал Жилич на излизане от колата му с вдигнато нагоре лице и поглед, насочен към обектива, който не можеше да види от близо половин километър разстояние. Легатът на ФБР в белградското посолство бе получил копие от колегата си от ЦРУ и сега и двете служби притежаваха снимката.

По принцип ЦРУ действа извън САЩ, а ФБР — в границите на страната. Въпреки това в борбата срещу шпионажа, тероризма и престъпността Бюрото няма друг избор, освен широко да си сътрудничи с други държави, особено съюзнически, и за тази цел има свои аташета в чужбина.

На пръв поглед аташето по юридическите въпроси е дипломатически пост, отговарящ пред държавния департамент. Това не е така. „Легатът“ е представител на ФБР в американското посолство. Всички легати получиха снимката на Жилич от заместник-директора Флеминг с инструкция да я разпространят с надеждата за случаен успех. Този успех се яви в абсурдната форма на инспектор Бен Зайид.

Ако някой го попиташе, инспектор Муса бен Зайид също щеше да отговори, че е добър човек. Той служеше на своя емир дубайския шейх Мактум, беше му абсолютно предан, не взимаше подкупи, вярваше в своя бог и си плащаше данъците. Ако предаваше полезна информация на своя приятел в американското посолство, това просто беше сътрудничество със съюзническа държава и не биваше да се бърка с нищо друго.

Така се озова в приятната прохлада на фоайето на посолството — докато юлската температура навън надвишаваше четирийсет градуса — в очакване на своя приятел, който щеше да го заведе на обяд. И тогава погледът му случайно попадна върху таблото за обяви.

Той се изправи и се приближи. Там бяха закачени обичайните обяви за предстоящи събития, мероприятия, пристигания, заминавания и покани за членство в различни клубове. Сред тях имаше снимка с надпис: „Виждали ли сте този човек?“

— Е, виждал ли си го? — разнесе се бодър глас иззад него и на рамото му падна приятелска ръка. Беше Бил Брънтън, аташето по правните въпроси. Те се ръкуваха.

— Ами, да — отвърна служителят от специалните служби. — Преди две седмици.

Сърдечното поведение на Брънтън рязко се промени. Рибният ресторант можеше да почака.

— Хайде да се качим в кабинета ми — предложи той.

— Помниш ли къде и кога? — попита легатът, когато се настаняха в офиса му.

— Естествено. Преди около две седмици. Отивах на гости на един роднина в Рас ал Хайма. Пътувах по „Файзал“, нали я знаеш, крайбрежната улица между Стария град и залива.

Брънтън кимна с глава.

— Е, един камион се опитваше да маневрира и препречи тесния път. Трябваше да спра. Отляво имаше кафене с тераса. На една маса седяха трима мъже и единият беше този. — Той посочи снимката на бюрото.

— Сигурен ли си?

— Абсолютно. Същият човек.

— С още двама ли беше?

— Да.

— Познаваш ли ги?

— Единия по име. Другия само съм мяркал. Първият беше Боут.

Бил Брънтън ахна. Владимир Боут бе известен на всички в разузнавателните служби на Западния и Източния блок. Бивш майор от КГБ, той беше станал един от най-големите незаконни търговци на оръжие, продавач на смърт от първа величина.

Фактът, че даже не бе руснак, а наполовина таджик от Душанбе, свидетелстваше за неговите способности. Руснаците са най-големите расисти на света и в СССР гражданите от неруските републики бяха наричани „черные“, което не беше комплимент. Само белорусите и украинците бяха приемани за равни на етническите руснаци. Бе напълно необичайно един наполовина таджик да завърши престижния московски Военен институт по чужди езици, всъщност академия на КГБ, и да достигне чин майор.

Разпределиха го във Въздушнотранспортния полк на съветските ВВС, който снабдяваше с оръжие антизападните партизани и режими в Третия свят. Така Боут можеше да използва перфектния си португалски в анголската гражданска война. И си създаде широки контакти във военновъздушните сили.

Когато през 1991-ва СССР се разпадна, за няколко години се възцари хаос и военните командири разпродадоха подопечната им техника почти на безценица. Боут просто купи за жълти стотинки шестнайсетте самолета Ил 76 от собственото си поделение и се зае с чартърен и транспортен бизнес.

През 1992-ра той се завърна в родния си юг — афганистанската гражданска война бе започнала в съседство с Таджикистан и един от основните участници в нея беше таджикът генерал Достум. Единствената стока, която искаше дивакът Достум, бе оръжие и Боут му го осигуряваше.

През 1993-та той се появи в Остенд, Белгия, отправен пункт за Африка през бившата белгийска колония, постоянно разкъсваното от война Конго. Неговият източник на стока бе неизчерпаем — огромният оръжеен арсенал на някогашния СССР. Сред новите му клиенти бяха касапите от Руанда и Бурунди.

Това накрая разсърди дори белгийците и те го прогониха от Остенд, но през 1995-та майорът се появи в Южна Африка, за да снабдява с оръжие както партизаните от УНИТА в Ангола, така и техните врагове от правителството на МПЛА. Но след като Нелсън Мандела стана президент на ЮАР, положението се усложни и таджикът трябваше незабавно да напусне страната.

През 1998 г. той се появи в ОАЕ и се засели в Шарджа. Британците и американците предадоха досието му на емира и три седмици преди Бил Брънтън да разговаря с инспектор Бен Зайид, Боут за пореден път бе изхвърлен.

Само че той просто се премести петнайсет километра на север по крайбрежието в Аджман, където нае апартамент в сградата на Търговско-промишлената камара. Само с четирийсет хиляди души население, Аджман не добиваше петрол и почти нямаше индустрия, поради което нямаше такова значение като Шарджа.

Този случай бе важен за Бил Брънтън. Той не знаеше защо Колин Флеминг се интересува от изчезналия сърбин, но този доклад със сигурност щеше да му донесе няколко червени точки в сградата „Хувър“.

— Ами третия? — попита той. — Нали каза, че си го мяркал? Имаш ли представа къде?

— Естествено. Тук. Той е от вашето посолство.

Ако си мислеше, че изненадите за този ден са се изчерпали, Бил Брънтън се заблуждаваше. Той отвори долното чекмедже на бюрото си и папката с целия персонал на посолството. Инспектор Бен Зайид без колебание посочи културния аташе.

— Този е — заяви той. — Това беше третият мъж на масата. Познаваш ли го?

Да, Брънтън го познаваше. Въпреки че почти нямаше културен обмен, културният аташе бе извънредно зает човек. Защото зад невинната фасада на дейността си той беше тукашният представител на ЦРУ.

Съобщението от Дубай изпълни Колин Флеминг с гняв. Не защото секретната служба в Ленгли контактува с човек като Владимир Боут. Това може да се налагаше за събиране на информация. Вбесяваше го това, че някой от ръководството на ЦРУ явно беше излъгал държавния секретар, самия Колин Пауъл, и собствения си шеф, министъра на правосъдието. Бяха нарушени много правила и той бе убеден, че знае кой е виновен. Обади се в Ленгли и поиска среща по спешен въпрос.

Двамата се познаваха. Бяха се счепквали пред съветника по националната сигурност Кондолиза Райс и изобщо не се обичаха. Понякога противоположностите се привличат, ала не и в този случай.

Пол Девъроу III беше потомък на стар, почти аристократичен род, кореняк бостънец до мозъка на костите си. Той бе проявил блестящия си интелект още преди училищна възраст и беше възпитаник на прочутия Бостънски колеж, главен източник на кадри за една от най-известните йезуитски академии в Америка. Девъроу завърши колежа с пълно отличие.

Преподавателите му бяха уверени, че някой ден самият той ще стане йезуит и сигурно ще заеме висок пост в академията.

Той получи бакалавърска степен по хуманитарни науки, като специализира философия и теология. Поглъщаше всичко — от Игнациус Лойола до Теяр дьо Шарден. До късно вечер спореше с преподавателя си по теология за доктрината за по-малкото зло и висшата цел — че целта оправдава средствата и не обрича душата на адски мъки, стига да не се нарушават границите на допустимото.

През 1966-та Девъроу беше на шестнайсет години. Това бе кулминацията на Студената война, когато световният комунизъм все още изглеждаше способен да обхване Третия свят и да превърне

Запада в обсаден остров. И тогава папа Павел VI призова йезуитите да оглавят борбата с атеизма.

За Пол Девъроу двете бяха синоними: атеизмът невиннаги означаваше комунизъм, ала комунизмът винаги означаваше атеизъм. Той нямаше да служи на родината си нито в Църквата, нито в академията, а на онова друго място, за което в кънтриклуба тихо му спомена един мъж с лула, представен му от колега на баща му.

Седмица след като завърши Бостънския колеж, Пол Девъроу положи клетва и постъпи в Централното разузнавателно управление. За него това бе светлото безоблачно начало. Големите скандали щяха да дойдат по-късно.

С патрицианския си произход и връзките си той се издигна в йерархията, като побеждаваше завистта с чаровност и хитрост. Освен това доказва, че притежава най-ценната стока в управлението през онези години: преданост. На предания служител могат да се простят ужасно много неща, може би понякога прекалено много.

Девъроу работи в три основни отдела: Оперативен, Разузнавателен (Анализи) и Контраразузнавателен (вътрешна сигурност). Кариерата му навлезе в застой, когато за директор назначиха Джон Дойч.

Двамата просто не се харесваха. Случва се. Дойч, който нямаше опит в събирането на разузнавателна информация, произхождаше от стар и доста неблагополучен род политически креатури. Струваше му се, че владеещият седем езика Девъроу тайно го смята за нищожество и може би имаше право.

Девъроу смяташе новия директор за политически коректен глупак, назначен от арканзаския президент, когото, макар и също демократ, той презираше, при това още преди Пола Джоунс и Моника Люински.

Това не беше щастлив брак и почти се стигна до развод, когато Девъроу защити един шеф на южноамериканско бюро, обвинен, че използва престъпници за информатори.

Цялото управление бе приело спокойно президентска заповед 12333, освен неколцина динозаври от епохата на Втората световна война. Тази заповед беше издадена от Роналд Рейгън и забраняваше „ликвидациите“.

Девъроу изпитваше сериозни резерви, но бе прекалено нископоставен, за да му искат съвет. Струваше му се, че в напълно несъвършения свят на разузнаването има случаи, при които се налага да „ликвидират“ враговете във формата на предатели. С други думи, трябваше да ликвидират един живот, за да спасят десет.

Колкото до висшата преценка в такива случаи, според Девъроу, ако самият директор не притежаваше достатъчно висок морал, за да взима такива решения, той изобщо не биваше да е директор.

Ала според мнението на вече опитния агент при управлението на Клинтън политическата коректност преля чашата с инструкцията да не използват за информатори дискредитирани източници. Все едно да ограничат източниците си до монаси и момченца от черковен хор.

Затова, когато един агент в Южна Америка бе заплашен с уволнение, задето е използвал бивши терористи като източници на информация за действащи терористи, Девъроу написа толкова саркастичен памфлет, че той обиколи хилещите се служители от Оперативния отдел като нелегален самиздат в някогашния Съветски съюз.

Дойч искаше да уволни Девъроу, но неговият заместник Джордж Тенет го посъветва да се въздържа и накрая напусна самият Дойч, за да бъде заменен от Тенет.

През онова лято на 1998-ма в Африка се случи нещо, в резултат на което новият директор имаше нужда от саркастичния, но действителен интелектуалец въпреки неговите възгледи за президента. Бяха взривени две американски посолства.

И за обикновената чистачка не беше тайна, че след края на Студената война през 1991-ва се води нова студена война срещу постоянно надигащата се терористична вълна и че най-активното подразделение в Оперативния отдел е Контратерористичният център.

Пол Девъроу не работеше в КТ център. Тъй като владееше арабски и по време на кариерата си на три пъти бе изпълнявал задачи в арабски държави, по онова време той бе заместник-шеф на отдел „Средна Азия“.

Атентатите в посолствата го измъкнаха оттам и го поставиха начело на малка спецчаст, която изпълняваше само една задача и пряко се подчиняваше на самия директор. Тази задача получи названието Операция „Скитник“ по името на оня сокол, който високо и безшумно

лети над плячката си, докато се увери, че ще я улови, и тогава се спуска към нея с ужасяваща скорост и точност.

Сега Девъроу имаше неограничен достъп до информация от всякакъв източник и разполагаше с малък, ала експертен екип. За свой заместник той избра Кевин Макбрайд, не интелектуалец като него, но опитен, работлив и лоялен. Тъкмо Макбрайд вдигна слушалката, когато телефонът иззвъня.

— Обажда се Флеминг, заместник-директорът на Бюрото — съобщи той. — Като че ли не е много доволен. Да изляза ли?

Девъроу му даде знак да остане.

— Колин... Пол Девъроу. С какво мога да съм ти полезен?

Докато слушаше, той сбърчи чело.

— Ами, разбира се, мисля, че е добра идея да се срещнем.

Мястото бе подходящо за скандал. Ежедневно се проверяваше за подслушвателни устройства, всяка дума се записваше с пълното знание на участниците в разговора.

Флеминг пхна под носа на Девъроу доклада на Бил Брънтън и го остави да го прочете. Лицето на арабиста остана безизразно.

— И? — попита той.

— Само не ми казвай, че дубайският инспектор е сбъркал — заяви Флеминг. — Жилич беше най-големият трафикант на оръжие в Югославия. Той избяга, изчезна. Сега са го видели в компанията на най-големия трафикант на оръжие в Персийския залив и Африка. Напълно логично.

— Не бих си и помислил да оспорвам тази логика — отвърна Девъроу.

— И в компанията на твоя човек, който покрива Персийския залив.

— Човекът на Управлението, който покрива Залива — меко го поправи Девъроу. — Защо да е мой?

— Защото ти ръководеше Средна Азия, въпреки че официално беше заместник. Защото по онова време всичките ви хора в Залива са докладвали на теб. Защото, макар сега да ръководиш някаква спецоперация, положението не се е променило. Защото силно се съмнявам, че преди две седмици Жилич за пръв път е посетил ония затънтени краища. Предполагам, че когато си получил запитването, ти

си знаел точно къде е сърбинът или поне че е в Залива и на определена дата може да бъде арестуван. И си премълчал.

— И какво от това? Даже в нашата работа подозренията съвсем не са доказателство.

— Това е по-сериозно, отколкото си мислиш, приятелю. По всичко личи, че ти и твоите агенти поддържате връзка с известни престъпници, при това едни от най-долните. Това е нарушение, явно нарушение.

— Някои глупави правила трябва да се нарушават. Нашата работа не е за придирчиви. Даже Бюрото трябва да разбира, че по-малкото зло помага за постигането на по-голямото добро.

— Не ми чети лекции — изсумтя Колин Флеминг.

— Не се и опитвам — провлачено отвърна бостънецът. — Добре, ядосан си. Какво ще правиш?

Повече нямаше нужда от любзности. Ръкавиците бяха свалени и лежаха на пода.

— Не мога да оставя това така — отвърна заместник-директорът на ФБР. — Тоя Жилич е страшен тип. Трябва да си чел какво е направил с онова момче от Джорджтаун. Обаче ти поддържаш връзка с него. Чрез посредник, но въпреки това поддържаш връзка. Знаеш на какво е способен Жилич, какво е извършил. Всичко е документирано и знам, че си го чел. Има свидетелски показания, че бандитът е обесил за петите един собственик на магазин, който не искал да му плаща, на петнайсет сантиметра над електрически реотан, докато мозъкът му заврял. Той е бесен садист. За какво си го използвал, по дяволите?

— Ако наистина съм го използвал, тази информация е секретна. Даже за заместник-директор на Бюрото.

— Остави тия глупости. Кажи ни къде да го намерим.

— Даже да знаех, което не признавам, нямаше да ти кажа.

Колин се разтрепери от гняв и погнуса.

— Как може да си толкова самодоволен? — извика той. — През четирийсет и пета в окупирана Германия разузнаването сключваше сделки с нацистите, които трябваше да помагат в борбата против комунизма. Изобщо не биваше да го правим. Не трябваше да се докосваме до тая гадост. Не биваше тогава, не бива и сега.

Девъроу въздъхна. Започваше да му писва и отдавна беше безсмислено.

— Спести ми урока по история — каза той. — Пак те питам: какво ще правиш?

— Ще съобща каквото знам на вашия директор.

Пол Девъроу се изправи. Срещата приключваше.

— Миналия декември щях да отстъпя. Но не и сега. Времената се менят.

Искаше да каже, че през декември 2000 г. президент е бил Бил Клинтън.

След досадното недоразумение с гласуването във Флорида през януари 2001-ва президентска клетва беше положил Джордж У. Буш, чийто най-ентусиазиран привърженик бе не друг, а директорът на ЦРУ Джордж Тенет.

И шефовете около него нямаше да позволят операция „Скитник“ да се провали, защото някой е нарушил правилата на Клинтън. Самите те правеха същото.

— Това не е краят — извика Флеминг към отдалечаващия се гръб на Девъроу. — Ще го открият и ще го докарат тук, каквото и да става.

На връщане в Ленгли Девъроу мислеше над последните му думи. След трийсет години в Управлението имаше изострен нюх за тия неща. Току-що си беше създал враг, може би опасен.

„Ще го открият.“ Кой щеше да го открие? Как? И какво общо имаше с това моралистът от сградата „Хувър“? Той въздъхна. Поредната грижа. Трябваше да наблюдава Колин Флеминг като ястреб... най-малкото като сокол скитник. Шегата го накара да се усмихне, ала не задълго.

20. САМОЛЕТЪТ

Когато видя къщата, Кал Декстър не можеше да не оцени иронията на живота. Вместо превърналият се в адвокат военен да получи хубавата къща в Уестчестър, тя бе станала собственост на мършавия хлапак от Бедфорд Стайвъсант. За тринайсет години Уошингтън Лий явно беше преуспял.

Когато в тази неделна утрин в края на юли Уошингтън отвори вратата, Декстър видя, че е поправил зъбите си, направил е пластична операция на кривия си нос и грижливо е подстригал буйната си африканска коса. Това бе трийсет и две годишен бизнесмен с жена и две малки деца, хубава къща и скромна, но процъфтяваща компютърна консултантска фирма.

Декстър беше изгубил всичко, което някога бе притежавал. Уошингтън Лий никога не се беше надявал на това, което бе спечелил. След като го беше намерил, Декстър му се бе обадил, за да го предупреди за визитата си.

— Влизай, адвокате — покани го бившият хакер.

Взеха си по чаша безалкохолно и седнаха на брезентови столове в задния двор. Декстър подаде на Лий една брошура. На корицата имаше двумоторен самолет, който летеше над синьо море.

— Трябва да намеря един такъв самолет. Конкретен самолет. Трябва да науча кой го е купил, кога, кой го притежава в момента и на първо място къде живее този човек.

— И смяташ, че този човек не иска да знаеш тези неща, така ли?

— Ако собственикът живее открито и под собственото си име, значи съм сбъркал. Ако съм прав, той се крие някъде под фалшиво име, защитаван от въоръжена охрана и пластовете компютърна защита.

— И ти искаш да вдигнеш тези пластовете.

— Да.

— През последните тринайсет години тия неща станаха много по-сложни — отвърна Лий. — По дяволите, аз съм един от хората, които ги направиха по-сложни от техническа гледна точка.

Законодателите направиха същото в правно отношение. Ти искаш да извърша влизане с взлом. Това е абсолютно незаконно.

— Знам.

Уошингтън Лий се озърна наоколо. Две момиченца пищяха и се плискаха в надуваемия басейн в отсрещния край на моравата. Жена му Кора готвеше обед в кухнята.

— Преди тринайсет години ме очакваше дълго лежане в пандиза — продължи той. — Щях да изляза и да се върна, за да седя на стълбището пред блока в гетото. Вместо това получих шанс. Четири години в една банка, девет години сам съм си шеф и изобретявам най-добрите системи за сигурност в Щатите. Сега е време да си платя. Добре, адвокате. Какво искаш?

Първо се заеха със самолета. „Хоукър“ бе използвала британската авиация през Първата световна война. През 1940-та Стивън Едмънд беше летял на хоукър „Хърикейн“. Последният модел изстребител бе свръхманевреният „Хариър“. През 70-те по-малките компании просто не можеха да си позволят разходите за разработване на нови бойни самолети. На това бяха способни единствено американските гиганти и дори те си бяха сътрудничили. „Хоукър“ все повече се използваше в гражданската авиация.

През 90-те почти всички авиокомпании във Великобритания бяха под една шапка, „Бритиш Ероспейс“. По-късно „Хоукър“ бе купен от Рейтиън Корпорейшън от Уичита, Канзас. Те запазиха малко представителство в Лондон и ремонтен завод в Честър.

За своите долари Рейтиън получи популярния ХС 125, „Хоукър“ 800 и мощния „Хоукър“ 1000.

Но проучванията на Декстър бяха показали, че моделът 1000 е слязъл от производство през 1996-та, така че ако Зоран Жилич притежаваше такъв самолет, той трябваше да е купен на старо. Нещо повече, бяха построени само петдесет и два такива и трийсет от тях летяха в американската чартърна авиация.

Той търсеше един от останалите двацет и два, продаден преди две-три години. В разредената атмосфера на тези скъпи самолети орбитираща неколцина търговци, но при продажбата самолетът сигурно бе претърпял пълен ремонт и това навярно беше станало в завода на Рейтиън. Поради което имаше голяма вероятност те да са извършили продажбата.

— Нещо друго? — попита Лий.

— Регистрацията. P4-ZEM. Тя не фигурира в главните международни регистри на гражданската авиация. Номерът е от малкия остров Аруба.

— Никога не съм чувал за него.

— Някогашните Холандски Антили, наред с Курасо и Бонер. Последните два острова са си холандски и до днес, но Аруба се отдели през осемдесет и шеста. Занимават се с тайни банкови сметки, фирмени регистрации, такива неща. Адски е досадно за международното законодателство, обаче това е евтин доход за острова, който иначе няма никакви ресурси. На Аруба има малка петролна рафинерия. Иначе доходите ѝ са само от туризъм заради коралите и тайните банкови сметки, шарените марки и бързите регистрации. Предполагам, че моят човек е променил старата регистрация с нова.

— Значи в Рейтиън едва ли имат данни за P4-ZEM.

— Почти със сигурност нямат. Освен това те не съобщават подробности за клиентите си. Категорично.

— Ще видим — измърмори Уошингтън Лий.

За тринайсет години компютърният гений бе научил много неща, отчасти защото беше изобретил много неща. Повечето истински компютърджии в Америка са в Силиконовата долина и за да се отнасят с благоговение към един жител на Източното крайбрежие, той трябваше да е адски печен.

Първото, което хиляди пъти си повтори Лий, бе: гледай никога повече да не те пипнат. Докато обмисляше първата незаконна задача, която си поставяше от тринайсет години, той реши, че следите му в никакъв случай не бива да водят до дома му в Уестчестър.

— Колко е голям бюджетът ти? — попита той.

— Колкото трябва. Защо?

— Искам да взема под наем каравана край езерото Уинъбейго. Трябва ми нормално електрозахранване, за да мога да си свърша работата и да изчезна. Второ, трябва ми възможно най-добрият персонален компютър. Накрая ще го хвърля в някоя голяма река.

— Няма проблем. Откъде ще започнеш атаката?

— По всички фронтове. Регистъра на Аруба. Трябва да изкихат всичко за оня хоукър. Второ, Зета Корпорейшън във фирмения регистър на Бермудите. Главен офис, комуникации, парични преводи.

И така нататък. Трето, маршрутите на тия полети. Самолетът трябва да е пристигнал в оня емират, как го нарече?...

— Рас ал Хайма.

— Добре, Рас ал еди-как си. Хоукърът трябва да е дошъл там отнякъде.

— От Кайро. Пристигнал е от Кайро.

— Значи маршрутът е регистриран в архива на авиодиспечерството в Кайро. Който е компютризиран. Ще се наложи да го посетя. Хубавото е, че едва ли ще имат много защитни стени.

— В Кайро ли ще ходиш? — попита Декстър.

Уошингтън Лий го погледна така, сякаш се е побъркал.

— Да ходя в Кайро ли? Защо да ходя в Кайро?

— Нали каза, че трябвало да посетиш архива им.

— Имах предвид в киберпространството. Мога да посетя база данните на диспечерската кула в Кайро от някоя горска поляна във Върмонт. Виж, защо не се прибереш вкъщи, адвокате? Това не е твоят свят.

Уошингтън Лий взе под наем каравана и купи персонален компютър плюс необходимия софтуер. Плащаше за всичко в брой, въпреки въпросително вдигнатите вежди, освен караваната, за която му трябваше шофьорска книжка, обаче една взета под наем каравана не означава непременно хакер. Освен това купи бензинов електрогенератор, за да си осигури хранване за компютъра.

Първата и най-лесна задача беше да проникне в регистрационния архив на Аруба, който действа от офис в Маями. Вместо да го направи през уикенда, когато незаконното проникване щеше да бъде засечено в понеделник сутрин, той проникна през работен ден, когато база данните отговаряше на много въпроси и неговият щеше да се изгуби сред другите.

„Хоукър“ 1000 с регистрационен номер P4-ZEM по-рано бе носил обозначението VP-BGG и това означаваше, че е бил регистриран някъде в британската регистрационна зона.

Уошингтън Лий използваше система, създадена, за да крие самоличността му, и местонахождение, наречено ПА или „пълна анонимност“. Трябваше да създаде два кода, явен и таен. Налагаше се да праща явния код, защото той можеше само да кодира, а получените отговори щяха да са на неговия таен код, който можеше само да

разкодира. Преимуществото от негова гледна точка бе, че системата за кодиране, разработена от някой патриот, за когото чистата теоретична математика беше само хоби, бе толкова непроницаема, че едва ли някой щеше да е в състояние да разкрие него или местонахождението му. Ако не оставаше дълго време в мрежата и променяше местонахождението си, всичко щеше да е наред.

Втората му защитна линия беше много по-елементарна: щеше да праща и чете имейли само в компютърни клубове в градовете, през които минаваше.

Архивът на авиодиспечерството в Кайро показва, че хоукърът с регистрационен номер P4-ZEM е зареждал гориво в земята на фараоните и всеки път е пристигал от Азорските острови.

Самият факт, че маршрутът му минава от запад на изток през намиращите се в средата на Атлантическия океан португалски острови до Кайро и оттам до Рас ал Хайма, предполагаше, че хоукърът започва полета си някъде в Карибския басейн или Южна Америка. Това не бе доказателство, но изглеждаше логично.

От един паркинг в Северна Каролина Уошингтън Лий убеди база данните на азорското авиодиспечерство да признаят, че P4-ZEM е пристигнал от запад, но е кацнал на частна писта, собственост на Зета Корпорейшън. Това обезсмисляше търсенето по регистрираните маршрути.

Бермудските острови също предлагат система за банкова анонимност и фирмена поверителност за клиенти, готови да платят големи суми за голяма сигурност.

База данните в Хамилтън не успяха да издържат на вкарания от Уошингтън Лий троянски кон и признаха, че Зета Корпорейшън наистина е регистрирана на островите. Но системата съдържаше само имената на трима местни фигуранти — директори с безупречна репутация. Не се споменаваха нито Зоран Жилич, нито друго сръбско звучащо име.

Въз основа на предположението на Уошингтън Лий, че хоукърът излита от Карибите, завърналият се в Ню Йорк Кал Декстър се свърза с чартърен пилот, когото някога бе защитавал.

— Опитай в Регистрите с информация за полетите — посъветва го пилотът. — Там знаят кой излита от тяхна територия.

РИП за района на Южните Кариби се намира във венецуелската столица Каракас. Оттам потвърдиха, че „Хоукър“ 1000 Р4-ZЕМ лети от там. Отначало Декстър си помисли, че си губи времето с всички други линии на търсене. Изглеждаше съвсем просто. Попитай местните РИП и те ще ви отговорят.

— Имай предвид, че самолетът не трябва да е там — обърна му внимание чартърният пилот. — Просто е регистриран в този район.

— Не те разбирам.

— Елементарно е. На кърмата на една яхта може да пише Уилмингтън, щата Делауеър, защото е регистрирана там. Обаче може постоянно да плава около Бахамите. Хангарът на този хоукър може да се намира на километри от Каракас.

Затова Уошингтън Лий предложи последното средство и инструктира Декстър. След два дни уморително шофиране компютърният специалист стигна в Уичита, щата Канзас. Когато бе готов, той се обади на Декстър.

Вицепрезидентът, който отговаряше за продажбите, отговори от кабинета си на петия етаж.

— Обаждам се от името на Зета Корпорейшън — каза гласът. — Спомняте ли си, че преди няколко месеца ни продадохте един хоукър хиляда с регистрационен номер VP-BGG, онзи, британския? Аз съм новият пилот.

— Разбира се, господине. С кого разговарям?

— Само че на господин Жилич не му харесва вътрешното разположение и иска да го промени. Можете ли да го направите?

— Ние постоянно правим такива преустройства в завода, господин...

— И в същото време можете да ремонтирате двигателите.

Вицепрезидентът се сепна. Отлично си спомняше продажбата. Всичко бе ремонтирано и освен ако новият собственик не летеше непрекъснато, двигателите трябваше да работят без основен ремонт най-малко още година.

— Може ли да попитам точно с кого разговарям? Не си спомням двигателите да се нуждаят от основен ремонт.

Гласът отсреща изгуби самоувереността си и запелтечи.

— Нима? Уф, божичко. Извинявайте. Трябва да съм обърнал самолетите.

И затвори. Вицепрезидентът вече бе обзет от подозрения. Доколкото си спомняше, никога не беше споменавал за продажбата на регистрацията на британския хоукър, предложен от компанията Автек от Бигин Хил, Кент. Реши да поиска от отдела за сигурност да проследят обаждането.

И щеше да закъснее, естествено, защото мобилният телефон с предплатена СИМ карта вече потъваше в Ийст Ривър. Но междувременно вицепрезидентът си спомни пилота от Зета Корпорейшън, който бе пристигнал в Уичита, за да закара самолета на новия му собственик.

Много симпатичен югославянин, бивш полковник от военновъздушните сили на тази балканска държава, с документи в идеален ред, включително диплома от американската авиошкола, в която се беше обучавал да пилотира хоукър. Той провери в архива: капитан Светомир Степанович. И имейл адрес.

Бизнесменът написа кратък имейл и съобщи на капитана на хоукъра за странното, смущаващо обаждане. Паркирал караваната зад няколко дървета край добре поддържания парк, заобикалящ административната сграда, Уошингтън Лий наблюдаваше устройството за засичане на електромагнитно излъчване и благодареше на звездите си, че вицепрезидентът не използва системата „Темпист“, за да защитава компютъра си от такива монитори. С помощта на това устройство той засече имейла. Текстът нямаше значение. Интересуваше го адресът.

Два дни по-късно караваната бе върната на чартърната компания, харддискът и софтуерът плаваха някъде в Мисури, а в Ню Йорк Уошингтън Лий се взираше в една карта. Той посочи с върха на молива си и каза:

— Там е. Република Сан Мартин. На осемдесетина километра източно от Сан Мартин Сити. И капитанът на самолета е югославянин. Струва ми се, че това е твоят човек, адвокате. А сега, ако ме извиниш, аз си имам дом, жена, две деца и бизнес, за които да се грижа.

Отмъстителя взе най-дребномащабните карти, които успя да намери, и още повече ги уголеми. В долния край на провлака с форма на гущер започва Южна Америка с Колумбия на запад и Венецуела точно в средата.

На изток от Венецуела се намират четирите Гвиани. Първата е бившата Британска Гвиана, днес наричана само Гвиана. После идва бившата Холандска Гвиана, днешният Суринам. Най-източна е Френска Гвиана, където се намира Дяволският остров, известен с историята за Пеперудата и с „Куру“, европейския космодрум. Между Суринам и френската територия Декстър откри триъгълника в джунглата, някога представлявал Испанска Гвиана, наречен след обявяването на независимост Сан Мартин.

Проучванията му установиха, че Сан Мартин се смята за последната истинска бананова република, управлявана от жесток военен диктатор, изолирана, бедна, мизерна и страдаща от малария. На такова място с пари човек можеше да си купи достатъчно сигурна защита.

В началото на август самолетът „Пайпър Шайен“ II прелетя по крайбрежието на умерената височина триста и осемдесет метра: достатъчно високо, за да не събуди прекалено големи подозрения — просто бизнесмен, пътуващ от Суринам за Френска Гвиана, — но достатъчно ниско, за да бъдат направени някои снимки.

Наетият на летището в Джорджтаун, Гвиана, пайпър имаше продължителност на полета близо две хиляди километра, колкото да премине френската граница и да се върне обратно. Клиентът, чийто паспорт показваше, че е американски гражданин на име Алфред Барнс, сега се представяше за строител на курортни селища, търсещ подходящи терени. Гвианският пилот си мислеше, че за нищо на света няма да отиде на почивка в Сан Мартин, но кой беше той, че да откаже такъв чартър, за който му плащаха с щатски долари в брой?

Както се искаше от него, пилотът се движеше на достатъчно разстояние от брега, за да може клиентът, който седеше на дясната седалка, да е готов за снимки, ако забележи подходящ участък.

След Суринам и река Комини километри наред нямаше пясъчни плажове. Брегът бе обрасъл с ризофори, пълзящи в кафявите, гъмжащи

от змии води между джунглата и морето. Прелетяха над столицата Сан Мартин Сити, която дремеше във влажната жега.

Единственият плаж бе на изток от града при Ла Бая, но това беше курорт, запазен за богатия и влиятелен местен елит, с други думи, за диктатора и неговите приятели. В края на републиката, на петнайсет километра от брега на река Марони и границата на Френска Гвиана, се намираше Ел Пунто.

Триъгълен като зъб на акула полуостров, защитен от сушата с планинска верига, минаваща от бряг до бряг, разполовен от един-единствен път. Но полуостровът бе обитаем.

Пилотът никога не беше стигал толкова на изток, затова за него тази земя представляваше просто триъгълно парче земя на неговите навигационни карти. Долу обаче имаше оградено имение. Пътникът започна да снима.

Декстър използваше трийсет и пет милиметров никон Ф5 с моторче, което му осигуряваше пет кадъра в секунда. Лентата му щеше да свърши за седем секунди, ала категорично не можеше да си позволи да обикаля, за да зареди нова.

Първия път снима имението в края на полуострова със стената и огромния портал, плюс нивите, плевниците, селскостопанските сгради и телената ограда, разделяща обработваемата земя от квадратните бели колиби, в които, изглежда, живееше обслужващият персонал.

Неколцина души погледнаха нагоре и той видя, че двама униформени се затичват. Те прекосиха имението и се запътиха към френската територия. На връщане американецът нареди на пилота да лети навътре над сушата, за да види имението от другата страна. На пътя стоеше страж, който записа номера на пайпъра.

Декстър изразходва втората лента за частната писта в подножието на хълмовете, засне сградите, работилниците и главния хангар. Един влекач изтегляше двумоторен самолет в хангара и скоро се скри от поглед. Американецът обаче успя да види номера на опашката, преди да потъне в сенките. Беше P4-ZEM.

21. ЙЕЗУИТА

Макар да бе сигурен, че няма да позволят на ФБР да разсекрети неговата операция „Скитник“, Пол Девъроу беше смутен от бурната среща с Колин Флеминг. Той не подценяваше нито интелигентността на заместник-директора, нито влиянието му, нито всеотдайността му. Безпокоеше го обаче опасността от забавяне.

След две години начело на операция, толкова секретна, че за нея знаеха само директорът на ЦРУ Джордж Тенет и президентският съветник по въпросите на контратероризма Ричард Кларк, Девъроу се готвеше да затвори капана, за чиято подготовка бе положил огромни усилия.

Наричаха целта просто ОБЛ — инициали, заместващи името на Осама бен Ладен. През лятото на 2001-ва цялата вашингтонска разузнавателна общност бе убедена, че ОБЛ готви терористичен акт срещу САЩ. Деветдесет процента смятаха, че атаката ще бъде насочена срещу американски интереси извън страната и само десет процента допускаха успешно нападение на територията на Съединените щати.

Тази фиксидея обхвана всички служби, но главно контратерористичните отдели на ЦРУ и ФБР. Те имаха твърдото намерение да разкрият какво е замислил ОБЛ и да го предотвратят.

Независимо от президентска заповед 12333, която забраняваше „мокритите работи“, Пол Девъроу не се опитваше да предотврати действията на ОБЛ, а да го убие.

Още в началото на кариерата си възпитаникът на Бостънския колеж беше разбрал, че напредването му в Управлението ще зависи от някаква специализация. В младежките му години, времето на Виетнам и Студената война, повечето дебютанти бяха избирали Съветския отдел. Врагът очевидно бе СССР и трябваше да учат руски. Коридорите започнаха да се претъпкват. Девъроу предпочете арабския свят и по-широкото изучаване на исляма. Смятаха го за побъркан.

Той впрегна огромния си интелект за овладяването на арабски език, докато накрая можеше да мине за арабин, и изучава исляма с усърдието на истински учен. Доказателство за правотата му бе Коледата на 1979-та, когато СССР нахлу в страна на име Афганистан, която повечето агенти в Ленгли трябваше да търсят на картата.

И тогава се оказа, че освен арабски Девъроу сносно знае урду, официалния език на Пакистан, и е запознат с пущу, езика на племената по северозападната пакистанска граница и прилежащите части на Афганистан.

Кариерата му получи силен тласък. Той пръв заяви, че СССР е лапнал прекалено голям залък, че афганистанските племена няма да се съгласят с чужда окупация, че съветският атеизъм оскърява техния фанатичен ислям, че с материалната помощ на Съединените щати може да бъде разпалена яростна, базирана в планините съпротива, която постепенно ще обезкърви Четирийсета армия на генерал Борис Громов.

Междувременно се промениха много неща. Муджахидините върнаха в родината им петнайсет хиляди руски войници в ковчези и въпреки чудовищните зверства спрямо афганистанците окупационната армия не успя да наложи контрол и бойният ѝ дух се изпари.

Афганистан и идването на Михаил Горбачов на власт доведоха до разпадането на СССР и края на Студената война. Пол Девъроу се бе прехвърлил от Аналитичния в Оперативния отдел и заедно с Милт Биърден беше помагал за разпределението на въоръжение на стойност един милиард долара годишно за „планинските бойци“.

Докато бе живял и се беше сражавал в афганистанските планини, той бе наблюдавал пристигането на стотици млади идеалисти, антисъветски доброволци от Средна Азия, които не говореха нито пущу, нито дари, но бяха готови да се бият и умират далеч от дома си, ако се наложи.

Девъроу знаеше какво прави там: сражаваше се със суперсила, която представляваше заплаха за неговата. Но какво правеха там младите саудитци, египтяни и йеменци? Вашингтон не обръщаше внимание нито на тях, нито на докладите на Девъроу. Ала те го заинтригуваха. Агентът от ЦРУ часове наред слушаше разговорите им на арабски, като се преструваше, че знае не повече от десетина думи

на език, който говореше като роден, и постепенно проумя, че арабите не се бият срещу комунизма, а срещу атеизма.

Нещо повече, те изпитваха също толкова страстна ненавист и презрение към християнството, Запада и особено САЩ. Сред тях бе трескавият, темпераментен, разглезен наследник на невъобразимо богат саудитски род, който харчеше милиони за тренировъчни лагери в безопасния Пакистан, финансираше приюти за бежанци, купуваше и раздаваше храна, одеяла и лекарства за другите муджахидини. Казваше се Осама.

Искаше да го взимат за велик воин като Ахмад Шах Масуд, но всъщност в късната пролет на 1987-ма беше просто хлапак и нищо повече. Милт Биърден го наричаше „глезльо“, обаче Девъроу внимателно го наблюдаваше. Зад безкрайните му позовавания на Аллах кипеше омраза, която някой ден щеше да си намери друга цел освен руснаците.

Пол Девъроу се завърна в Ленгли, за да бъде увенчан с лаври. Беше решил да не се жени и предпочиташе ученето и работата си пред жената и децата, които само щяха да го разсейват. Покойният му баща му бе оставил голямо богатство и в красивата му къща в стара Александрия имаше възхитителна колекция от ислямско изкуство и персийски килими.

След поражението на Громов той се опита да убеди началството си да не зарязва Афганистан на произвола на гражданската война, ала еуфорията след падането на Берлинската стена доведе до убеждението, че с възцаряването на хаоса в СССР, прозападното ориентиране на бившите съветски сателити и гибелта на световния комунизъм, последните заплахи за единствената останала суперсила в света се изпаряват като мъгла на изгряващо слънце.

Девъроу едва се бе завърнал в родината, когато през август 1990-та Саддам Хюсеин нахлу в Кувейт. В Аспен президентът Буш и Маргарет Тачър, победителите от Студената война, решиха, че няма да търпят такова безочие. След две денонощия от Тумраит в Оман излетяха първите F-15 „Ийгъл“ и Пол Девъроу пое за американското посолство в Рияд, Саудитска Арабия.

Темпото беше бясно, иначе може би щеше да забележи нещо. Един млад саудитец, също от Афганистан, който се обявяваше за водач на група партизани и организация, наречена просто „Базата“,

предложи услугите си на крал Фахд в защита на Саудитска Арабия от войнствения му северен съсед.

Саудитският монарх сигурно също не обърна внимание на военния командир и неговото предложение. Вместо това той пусна на своя територия половин милион чужди войници и пилоти от коалиция на петдесет държави, които изгониха иракската армия от Кувейт и защитиха саудитските петролни полета. Деведесет процента от тези войници и пилоти бяха неверници, което означаваше християни, и техните кубинки тъпчеха земята на свещените места Мека и Медина. Близко четиристотин хиляди бяха американци.

За фанатика това бе оскърбление към Аллах и неговия пророк Мохамед, което просто не можеше да се търпи. Той обяви своя лична война, първо срещу управляващата династия, която допускаше такова нещо. Ала кипящата ярост, която Девъроу беше забелязал в планините на Хиндокуш, най-после бе открила своята цел. ОБЛ обяви война на Америка и се зае да крои планове.

Ако бяха назначили Пол Девъроу за заместник-началник на Контратерористичния отдел веднага след Войната в Залива, историята може би щеше да тръгне по друг път. Но през 1992-ра КТ все още не беше приоритетно направление. Управлението премина в ръцете на Уилям Клинтън и ЦРУ и ФБР навлязоха в най-лошото десетилетие от съвместното си съществуване. За ЦРУ това означаваше разтърсващата новина, че Олдрич Еймс е предавал страната си в продължение на повече от осем години. По-късно щеше да стане ясно, че Робърт Хансън от ФБР все още е продължавал да го прави.

И когато трябваше да празнуват победата си след четирийсетгодишната борба против СССР, двете служби търпяха кризи на лидерство, нисък дух и некадърност.

Новите господари почитаха нов бог: политическата коректност. Скандалите с Ирангейт и незаконната помощ за никарагуанските контри лиши новите господари от смелост. Качествените хора бяха зарязани и за шефове на отдели бяха назначени дребнави душици. Мъже с десетилетен опит на фронтовата линия бяха избутани в трета глуха.

На партита, на които се събираха хора от кол и въже, Пол Девъроу учтиво се усмихваше на конгресмени и сенатори, гордо заявяващи, че поне арабският свят обича САЩ. Те говореха за десетте

принцове, които току-що бяха направили официално посещение. Йезуита години наред се бе движил като сянка по мюсюлманската улица. Един гласец в главата му шепнеше: „Не, те ни мразят до мозъка на костите си“.

На 26 февруари 1993-та четирима арабски терористи оставиха взет под наем бус на втория етаж на подземния паркинг под Световния търговски център. В него имаше около шестстотин и осемдесет килограма саморъчно приготвен експлозив. За щастие на Ню Йорк това далеч не бе най-мощният експлозив в света.

Въпреки всичко взривът беше силен. Никой обаче не знаеше със сигурност и не повече от десет души подозираха, че това е само първият залп в една нова война.

Девъроу вече беше заместник-началник на целия отдел „Средна Азия“. Офисът му се намираше в Ленгли, но постоянно пътуваше. Отчасти видяното по време на пътуванията му, отчасти купищата доклади, пристигащи от бюрата на ЦРУ в ислямския свят привлякоха вниманието му от арабските министерства и дворци.

Тогава започна да иска допълнителни сведения от своите агенти — не за поведението на местния премиер, а за настроението на улицата, пазара, в стария квартал, джамията, училището, медресето, за оня кипеж на новото поколение местно образовани мюсюлмански младежи. Колкото повече гледаше и слушаше, толкова повече се безпокоеше.

„Те ни мразят до мозъка на костите си — казваше му гласецът в главата му. — Просто им трябва способен координатор.“ Девъроу започна самостоятелно търсене и отново попадна по дирите на саудитския фанатик. Той научи, че ОБЛ е бил прогонен от Саудитска Арабия, задето е заклеил владетеля, че е допуснал неверници на свещения пясък.

И сега се намираше в Судан, друга чисто ислямска държава, където властваше фундаменталистският фанатизъм. Хартум предложи да предаде саудитския фанатик на САЩ, ала никой не прояви интерес. И тогава ОБЛ изчезна, завърна се в афганистанските хълмове, където гражданската война бе спечелена от най-фанатичната фракция, ултрарелигиозната талибанска партия.

Девъроу забеляза, че саудитецът проявява огромна щедрост. Дарявайки талибаните с милиони долари, той скоро се превърна във

важна фигура в страната. Той пристигна с близо петдесет лични телохранители и завари там неколкостотин от своите чуждестранни (неафгански) муджахидини. По пазарищата на граничните пакистански градове Квета и Пешавар се разпространи вестта, че ОБЛ е започнал два невероятни проекта: строеж на сложни пещерни комплекси на десетина места и организиране на тренировъчни лагери. Лагерите не бяха за афганистански военни — а за доброволци терористи. Пол Девъроу внимателно следеше всичко това. Ислямистката омраза към неговата родина бе намерила своя координатор.

Избиването на американските рейнджъри в Сомалия дойде и замина, резултат от слабо разузнаване. Но имаше още. Не само че беше подценена опозицията на диктатора Айдид, но там се сражаваха и други — не сомалийци, а по-опитни саудитци. През 1996-та грамадна бомба унищожи небостъргачите Ал Хобар в Дхаран, Саудитска Арабия, където загинаха деветнайсет американски военнослужещи и бяха ранени много други. Пол Девъроу поиска среща с Джордж Тенет.

— Позволете ми да се прехвърля в Контратероризма — помоли той.

— Местата в отдела са попълнени и КТ се справя добре — отвърна директорът.

— Шестима убити в Манхатън, деветнайсет в Дхаран. Това е Ал Кайда. Зад атентатите стоят ОБЛ и неговите хора, даже да не са поставили лично бомбите.

— Това ни е известно, Пол. Работим по въпроса. Бюрото също. Не сме го оставили на произвола на съдбата.

— Бюрото не знае нищо за Ал Кайда, Джордж. Арабската психика им е непонятна, бива ги с гангстерите, обаче на изток от Суец все едно, че е тъмната страна на Луната. Аз мога да внеса ново мислене в тази работа.

— Искам да се занимаваш със Средна Азия, Пол. Там ми трябваш повече. Кралят на Йордания умира и не знаем кой ще го наследи. Синът му Абдула или брат му Хасан? Диктаторът на Сирия бере душа — кой ще вземе властта? Саддам прави живота на оръжейните инспектори все по-нетърпим. Ами ако ги изгони? Целият израелско-палестински конфликт се придвижва на юг. Имам нужда от теб в Средна Азия.

1998-ма осигури прехвърлянето на Девъроу. На 7 август пред две американски посолства в Африка бяха взривени две грамадни бомби: в Найроби и Дар ес Салам.

В Найроби бяха убити двеста и тринайсет души и бяха ранени четири хиляди седемстотин двама. Дванайсет от загиналите бяха американци. Експлозията в Танзания взе по-малко жертви: единайсет убити и седемдесет и двама ранени. Не загинаха американци, но двама бяха осакатени.

Скоро стана ясно, че силата, организираше двата атентата, е мрежата на Ал Кайда. Пол Девъроу предаде задълженията си в Средния изток на един издигащ се млад арабист, който беше взел под крилото си, и се премести в Контратероризма.

Имаше ранг заместник-директор, но не измести дотогавашния титуляр. Изпълняваше ролята на нещо като консултант, ала скоро се убеди, че Клинтъновата заповед да се използват само „чисти“ източници за информатори е пълно безумие.

Тъкмо това безумие доведе до фиаското на реакцията към африканските атентати. Ракети със среден радиус на действие унищожиха една фармацевтична фабрика в предградията на суданската столица Хартум, тъй като се смяташе, че отдавна изчезналият ОБЛ произвежда химически оръжия там. Оказа се истинска фабрика за аспирин.

Още седемдесет ракети „Томахоук“ бяха изстреляни срещу Афганистан, за да убият ОБЛ. Те натрошиха няколко скали на парченца, но ОБЛ се намираше в другия край на страната. Заради този провал и настояването на самия Девъроу създадоха проект „Скитник“.

Всички в Ленгли бяха единодушни, че той трябва да е привлякъл влиятелни съмишленици, за да бъдат приети исканията му. Проект „Скитник“ беше толкова секретен, че само директорът Тенет знаеше какви са намеренията на Девъроу. Извън сградата Йезуита трябваше да докладва на още един: президентския съветник по въпросите на контратероризма Ричард Кларк, който бе започнал да работи при Джордж Буш старши и бе продължил при Клинтън.

В Ленгли мразеха Кларк заради безцеремонната му и оскърбителна критика, ала Девъроу искаше и се нуждеше от него поради няколко причини. Президентският човек щеше да се съгласи с абсолютната безпощадност на неговата идея — когато искаше, той

можеше да си държи устата затворена. Нещо повече, можеше да осигури на Девъроу нужните средства, когато му потрябваха.

Но първо Девъроу получи разрешение да хвърли в кошчето всички приказки, че няма да убиват обекта или да използват за тази цел престъпни информатори, ако се наложи. Това разрешение не идваше от Овалния кабинет. От този момент нататък Пол Девъроу се подчиняваше на собствената си политика и никой не приказваше за допълнително подсигуряване.

Той избра най-добрите хора за своя проект и директорът на ЦРУ отхвърли възраженията. Искаше малък, стегнат екип, в който всички бяха специалисти. Зае три офиса на шестия етаж на главната сграда с изглед към брежите и върбите по бреговете на Потомак — самата река се виждаше само през зимата, когато дърветата оголяваха.

Трябваше му добър, надежден заместник: солиден, заслужаващ доверие, лоялен — човек, който да върши каквото му кажат и да не проявява инициатива. Избра Кевин Макбрайд.

Освен че и двамата живееха за работата си, бяха постъпили в Управлението на около двацет и пет години и бяха служили три десетилетия, те по нищо не си приличаха.

Йезуита бе висок и слаб и ежедневно тренираше в домашната си спортна зала. Макбрайд беше надебелял с годините, обичаше да се налива с бира през уикенда и повечето коса на темето му бе окапала.

Той имаше непоклатим брак с жена си Моли, две деца, които неотдавна бяха напуснали дома му, и скромна къща в квартал край околоръстната магистрала. Не притежаваше лично състояние и живееше скромно от заплатата си.

Беше прекарал голяма част от кариерата си в чужди посолства, ала така и не се бе издигнал до шеф на задгранично бюро. Не представляваше заплаха, а първокласен заместник. На него можеше да се разчита. Нямаше псевдоинтелектуално философстване. Ценностите на Макбрайд бяха традиционни, семейни, американски.

На 12 октомври 2000 г., дванайсет месеца след създаването на проект „Скитник“, Ал Кайда нанесе нов удар. Извършители бяха двама йеменци, които се самоубиха, за да постигнат целта си. За пръв път идеята за самоубийствения атентатор бе използвана през 1983-та в Бейрут срещу въоръжените сили на САЩ. В Търговския център, Мобадишу, Дхаран, Найроби и Дар ес Салам ОБЛ не беше поискал от

хората си най-голямата саможертва. За разлика от Аден. Залозите се покачваха.

Американският ескадрен миноносец „Кол“ се намираше в пристанището на старата британска въгледобивна станция и някогашен гарнизон в края на Арабския полуостров. Йемен бе родното място на бащата на ОБЛ. Американското присъствие трябва да го беше измъчвало.

Двама терористи с моторна надуваема лодка, натоварена с тротил, профучаха сред флотилията от обслужващи корабчета, забиха се между корпуса и кея и се взривиха. Поради налягането между корпуса и бетона се проби огромна дупка. Седемнайсет моряци на кораба загинаха, трийсет и девет бяха ранени.

Девъроу бе изучавал терора, неговото създаване и разпространение. Знаеше, че независимо дали се упражнява от държавата или от друг източник, той винаги има пет равнища.

На върха са онези, които замислят, планират, упълномощават, вдъхновяват. После идват помощниците, които се занимават с набор на изпълнители, обучение, финансиране и снабдяване. Трети са извършителите: лишени от нормално морално мислене, те хвърлят газови гранати, поставят бомби, натискат спусъка. На четвърто място са активните съучастници: те водят убийците, издават съседите си, показват скривалището, предават някогашния си приятел от училище. В дъното на пирамидата са широките маси: тъпи скотове, които възхваляват тирана и убийците.

С терора срещу Запада като цяло и в частност САЩ Ал Кайда изпълняваше първите две функции. Нито ОБЛ, нито неговият заместник по идеологическата част египтянинът Айман Кавахери, нито оперативният му заместник Мохамед Атеф, нито международният пратеник Абу Зубайда не поставяха бомби и не караха камиони, натоварени с експлозив.

Религиозните училища, медресетата, осигуряваха постоянен поток млади фанатици, вече заредени с искрена омраза към целия свят, който не беше фундаменталистки, плюс изопачен вариант на няколко преиначени откъси от Корана. Към тях можеха да се прибавят още някои възрастни, заблудени да мислят, че масовите убийства гарантират ислямския рай.

Оттук нататък Ал Кайда просто планираше, набираше хора, обучаваше ги, снабдяваше ги, насочваше ги, финансираше ги и ги наблюдаваше.

На връщане с лимузината от скандала с Колин Флеминг, Девъроу отново се замисли за моралността на това, което вършеше. Да, отвратителният сърбин беше убил един американец. Някъде там имаше човек, който бе убил петдесет и щеше да продължава да убива.

Спомни си отец Доминик Ксавие, който му беше поставил един морален проблем.

— Един човек иска да те убие. Той има нож. Обсегът му на действие е метър и двацет. Ти имаш право на самозащита. Нямаш щит, но имаш копие. Обсегът ти на действие е близо три метра. Ще хвърлиш ли копието, или ще изчакаш?

Той изправяше един ученик срещу друг със задачата да защитават противоположните гледни точки. Девъроу не изпитваше колебания. По-голямото добро срещу по-малкото зло. Човекът с копието ли беше причина за схватката? Не. Значи имаше правото да хвърли копието. Не да контраатакува — за тази цел трябваше да остане жив след атаката. А да нанесе изпреварващ удар. В случая с ОБЛ Йезуита нямаше никакви угризения. За да защити родината си, щеше да убива, независимо от това, че трябва да привлича на помощ отвратителни съюзници. Флеминг грешеше. Той имаше нужда от Жилич.

Пол Девъроу отдавна мислеше над въпроса за своята родина и отношението на света към нея и смяташе, че го е разрешил.

Около 1945-та, точно преди да се роди той, и през следващото десетилетие до началото на Студената война, САЩ не бяха просто най-богатата и могъща във военно отношение държава, а и най-обичаната и уважаваната.

След петдесет години първите две качества продължаваха да са в сила. Съединените щати бяха по-силни и по-богати отвсякога — единствената останала суперсила, очевидна господарка на целия свят.

И в огромни части от света, черна Африка, Исляма, лява Европа — обект на жестока омраза. Какво се беше объркало? На този въпрос не можеха да отговорят капитолият и медиите.

Девъроу знаеше, че неговата родина далеч не е свършена — тя допускаше грешки, често прекалено много. Ала в сърцето си бе

добронамерена. Той беше обиколил света и отблизо бе виждал истинската му грозота.

Повечето американци не разбираха метаморфозата, настъпила между 1951-ва и 2001-ва, затова се преструваха, че нищо не се е случило, и приемаха учтивата маска на Третия свят за чиста монета.

Нима Чичо Сам не се бе опитал да проповядва демокрацията срещу тиранията? Нима не беше дал най-малко трилион долара помощи? Нима през изминалите пет десетилетия не бе изсипвал достатъчно средства за военната защита на Западна Европа? Какво оправдаваше ненавистта на демонстрантите, обсажданите посолства, изгаряните знамена, изпълнените с омраза лозунги?

В края на 60-те години, когато положението във Виетнам все повече се влошаваше и започваха вълненията, в Лондон му го обясни един стар британски шпионин.

— Скъпо мое момче, ако бяхте слаби, нямаше да ви мразят. Ако бяхте бедни, нямаше да ви мразят. Не ви мразят въпреки многото милиарди долари — мразят ви заради многото милиарди долари.

Старецът посочи към Гросвийнър Скуеър, където леви политици и брадати студенти замеряха посолството с камъни.

— Те не мразят родината ти, защото тя напада тяхната — а защото я защитава. Никога не се стремете към популярност. Можеше да бъдете господари или да ви обичат, но никога и двете. Чувствата към вас са десет процента искрено несъгласие и деветдесет процента завист.

Никога не забравяйте две неща. Никой никога не прощава на своя закрилник. Не съществува по-силна омраза от тази към собствения ти благодетел.

Старият шпионин отдавна бе мъртъв, ала Девъроу беше виждал истината на неговия цинизъм в петдесетина стоици. Независимо дали му харесваше, родината му бе най-могъщата страна в света. Някога римляните бяха имали тази съмнителна чест. Те бяха отвърждали на омразата с безпощадната сила на оръжието.

Преди сто години над света беше господствала Британската империя. Тя бе отвърждала на омразата с апатично презрение. Сега силата беше на страната на американците и те тършуваха из съвестта си, за да открият къде са сбъркали. Йезуита таен агент отдавна бе решил. В защита на родината си той щеше да направи каквото според

него се налагаше. Някой ден щеше да иде при своя Създател и да му поиска прошка.

Когато стигна в офиса си, Кевин Макбрайд го чакаше с мрачно изражение.

— Нашият приятел се обади. Гневен е и се е паникьосал. Мисли, че го дебнат.

Девъроу се замисли — не за човека, който се оплакваше, а за Флеминг във ФБР.

— Да върви по дяволите — каза той. — Проклет да е. Не вярвах, че ще успее — поне не толкова бързо.

22. ПОЛУОСТРОВЪТ

Между едно охранявано имение на брега на република Сан Марино и офиса на Макбрайд имаше обезопасена компютърна връзка. Също като Уошингтън Лий, тя се основаваше на системата за пълна анонимност (ПА) — разликата беше, че тази връзка се използваше от упълномощени лица.

Девъроу прочете целия текст на съобщението от юг. Явно го бе писал шефът на сигурността на имението, южноафриканецът Ван Ренсберг. Прекалено официалният английски издаваше човек, който го използва като втори език.

Смисълът беше съвсем ясен. Описваше се пайпърът от предишната сутрин — двукратното му преминаване на изток към Френска Гвиана и обратно след двацет минути. Съобщаваше се за отражението на слънцето в обектив на фотоапарат на десния прозорец и дори се посочваше регистрационният номер.

— Провери този самолет, Кевин. Интересува ме кой е собственикът, кой го използва, кой го е пилотирал вчера и кой е бил пътникът. И по-бързо.

В анонимния си бруклински апартамент Кал Декстър беше проявил седемдесет и двата заснети кадъра и ги бе увеличил, доколкото е възможно, без да замъгли образа. От същите оригинални негативи той извади диапозитиви, за да може да ги прожектира на голям екран за по-внимателно проучване.

От снимките направи стенна карта, дълга колкото дневната и висока от пода до тавана. Той часове наред се взира в стената, като от време на време сверяваше някой детайл със съответния диапозитив. Всеки диапозитив разкриваше по-добре и по-ясно детайла, ала само на стенната карта се виждаше целият обект. Човекът, който ръководеше проекта, бе хвърлил милиони и беше превърнал този някога пуст полуостров в страховита крепост.

Природата му бе помогнала. Това място напълно се различаваше от влажната джунгла във вътрешността, която покриваше по-голямата част от малката република. Полуостровът се вдаваше в морето като триъгълно острие на кама, защитен откъм сушата с хълмиста верига, преди милиони години издигната от някаква първична сила.

Веригата минаваше по цялата широчина на сушата и в двата края потъваше в синята вода с вертикални скали. Никой не можеше да заобиколи хълмовете и да проникне от джунглата на полуострова.

Откъм сушата хълмовете плавно се издигаха от крайбрежната равнина и покритите им с гъста растителност склонове достигаха височина тристатина метра. Откъм морето склонът се превръщаше в шеметна урва, лишена от всякаква зеленина, или от природата, или от човешка ръка. Всеки от имението лесно щеше да види с бинокъл, ако някой се опиташе да се спусне по забранената страна.

Имаше само един проход. Тесен път, който идваше от континента, лъкатушеше и се спускаше по склона, за да стигне до имението. На пътя бе поставена бариера с къщичка за пазача, която Декстър със закъснение беше видял, докато бе снимал от прозореца на самолета.

Той се зае да направи списък на екипировката, която щеше да му трябва. Нямаше проблем да проникне вътре. Само че щеше да е почти невъзможно да излезе, водейки обекта със себе си, и да преодолее малката армия, охраняваща имението.

— Регистрацията е на чартърна фирма в Джорджтаун, Гвиана. Има само един самолет — съобщи същата вечер Кевин Макбрайд. — Казва се „Лоурънс Еро Сървисиз“ и е собственост на Джордж Лоурънс, гражданин на Гвиана. Изглежда напълно законна, от ония, дето обслужват чужденците, които искат да разгледат вътрешността... или в този случай крайбрежието.

— Тоя господин Лоурънс има ли номер? — попита Девъроу.

— Естествено. Ето.

— Опитал ли се да се свържеш с него?

— Не. Линията нямаше да е обезопасена. Пък и защо да разговаря за клиента си с някакъв непознат по телефона? Можеше просто да съобщи на клиента.

— Прав си. Ще трябва да отидеш там. Вземи пътнически самолет. Кажи на Касандра да ти направи резервация за първия възможен полет. Намери господин Лоурънс. Плати му, ако се наложи. Разбери кой е нашият любопитен приятел с фотоапарата и защо е бил там. Имаме ли бюро в Джорджтаун?

— Не, наблизо. В Каракас.

— Поддържай връзка оттам. Аз ще предупредя шефа на бюро.

Погледът на Кал Декстър се плъзна от сипеите към вътрешността на полуострова, известен просто като Ел Пунто. В подножието на хълма минаваше писта, която заемаше две трети от цялата хиляда и петстотинметрова широчина. Откъм имението имаше телена ограда, която обикаляше цялото летище заедно с хангара, работилниците, цистерната, сградата с генератора и така нататък.

С помощта на два компаса и като изчисли, че дължината на хангара е трийсет метра, Декстър се зае да пресмята и да обозначава разстоянията между отделните точки. Нивите обхващаха площ от около хиляда и двеста хектара. Беше ясно, че дългите векове на навяван от вятъра прах и птичий тор са образували богата почва, защото американецът виждаше пасящите стада и обилната реколта. Хората, които бяха създали Ел Пунто, си бяха осигурили пълно самозадоволяване зад веригата от хълмове и океана.

Проблемът с напояването се решаваше от поток, който извираше в подножието на хълмовете, течеше през имението и се изливаше с водопад в морето. Той можеше да идва само от високото плато на континента и да минава по подземен канал под защитната стена. Декстър си отбеляза: „Да проникна в имението с плуване?“ По-късно щеше да задраска тези думи. Щеше да е безумно да се опита да влезе по непознат подземен тунел. Спомняше си ужаса при пропълзяването през водните капани в тунелите на Ку Чи, а те бяха дълги само по няколко метра. Този можеше да е цели километри, а Декстър дори не знаеше къде започва.

Близко до пистата зад телената ограда видя село с около петстотин малки бели колиби. Имаше черни улички, няколко поголеми постройки, навярно трапезарии, и малка черква. Странно, макар че мъжете бяха на нивите, по улиците не се мяркаха жени и

деца. Нямахме градини, нито добитък. По-скоро приличаше на затворническа колония. Може би онези, които обслужваха търсения от него човек, нямаха голям избор.

Насочи вниманието си към сърцето на имението. То се състоеше от нивите, плевниците, хамбарите и още едно село с ниски бели къщи. Отпред стоеше униформен мъж, което показваше, че това е казарма за охраната и надзирателите. По вида, броя и големината на постройките можеше да се предположи, че само стражите са стотина. Имаше пет по-големи вили с градини, явно за висшите офицери и пилотите.

Снимките и диапозитивите бяха изпълнили предназначението си, ала му трябваша още две неща. Триизмерност и информация за рутинните процедури. За първото щеше да има нужда от макет на целия полуостров, а за второто — дни на безшумно наблюдение.

Кевин Макбрайд излетя на другата сутрин от вашингтонското летище „Дълес“ с директен полет за Джорджтаун, Гвиана. Кацна в два следобед. Формалностите на летището не отнеха много време и тъй като носеше само малък сак за едно пренощуване, скоро вече пътуваше с такси.

Лесно намери „Лоурънс Еро Сървисиз“. Малкият офис на фирмата се намираше на задна уличка близо до Уотърлу Стрийт. Американецът почука няколко пъти, ала не получи отговор. От влажния зной ризата му започваше да мокрее. Той се вторачи през прашния прозорец и отново почука.

— Няма никой, приятел — разнесе се услужлив глас зад него. Човекът бе стар и кокалест — той седеше на сянка през няколко врати от там и си вееше с палмови листа.

— Търся Джордж Лоурънс — каза Макбрайд.

— Англичанин ли си?

— Тъхъ. Американец.

Старецът се замисли над отговора му, като че ли чартърният пилот Лоурънс избираше клиентите си строго по националност.

— Приятел ли ти е?

— Не. Искам да наема самолета му.

— Няма го от вчера — осведоми го старецът. — Откакто го отведоха.

— Кой го отведе, приятелю?

Старецът сви рамене, сякаш отвличането на съседите беше нещо обичайно.

— Полицията ли?

— Не. Не бяха от полицията. Бяха бели. Дойдоха с кола под наем.

— Туристи... клиенти?

— Възможно е — отвърна местният. После му хрумна нещо. — Провери на летището. Самолетът му е там.

След петнайсет минути плуващият в пот Кевин Макбрайд пътуваше обратно за летището. Потърси Джордж Лоурънс на гишето за частна авиация. Вместо това пред него се изправи Флойд Еванс. Инспектор Флойд Еванс от джорджтаунската полиция.

После пак го върнаха в центъра, този път с патрулна кола, и го въведоха в офис с работещ климатик, който бе като отдавна очаквана студена баня. Инспектор Еванс запрелиства паспорта му.

— Какво правите в Гвиана, господин Макбрайд? — попита той.

— Идвам на кратко проучвателно посещение с намерението по-късно да дойдем с жена ми на почивка — отвърна агентът.

— През август ли? Тук през август не се живее. Познавате ли господин Лоурънс?

— Ами, не. Имам един приятел във Вашингтон. Той ми даде името му. Каза, че можело да поискам да разгледам вътрешността. Господин Лоурънс бил най-добрият чартърен пилот в страната. Просто се отбих в офиса му, за да видя дали самолетът му е свободен. Нищо повече. Какво лошо съм извършил?

Инспекторът затвори паспорта и му го подаде.

— Пристигнали сте от Вашингтон днес. Това е ясно. Билетите ви и входният ви печат го доказват. От хотел „Меридиен“ потвърждават, че имате резервация за довечера.

— Вижте, инспекторе, все още не разбирам защо ме доведохте тук. Знаете ли къде мога да намеря господин Джордж Лоурънс?

— О, да. Да, той е в моргата на общинската болница. Трима мъже с взет под наем джип вчера го отведоха от офиса му. Снощи го върнали и си заминали със самолет. Тия три имена говорят ли ви нещо, господин Макбрайд?

Той плъзна лист хартия по бюрото. Американецът прочете трите имена, за които знаеше, че са фалшиви, тъй като лично ги беше избрал.

— Не, съжалявам, нищо не ми говорят. Защо е в моргата господин Лоурънс?

— Защото призори го е намерил един продавач на зеленчуци, който идвал на пазара. Мъртъв в крайпътна канавка край града. По това време вие, естествено, още сте пътували насам.

— Ужасно. Не го познавам, но съжалявам.

— Така е. Ние изгубихме своя чартърен пилот. Господин Лоурънс изгуби живота си и случайно е изгубил осем нокътя. Офисът му е бил претърсен и всичките документи за клиентите му са взети. Какво според вас са искали похитителите му, господин Макбрайд?

— Нямам представа.

— Естествено, забравих. Вие сте просто търговски пътник, нали? В такъв случай ви съветвам да си заминете за Щатите, господин Макбрайд. Свободен сте.

— Тия хора са зверове — възрази Макбрайд по телефона от каракаското бюро. Разговаряше с Девъроу в Ленгли.

— Прибирай се, Кевин — нареди началникът му. — Аз ще попитам нашия приятел на юг дали е открил нещо.

Пол Девъроу отдавна си беше осигурил информатор във ФБР, тъй като никой в неговия бранш не можеше да има достатъчно източници на информация, а и Бюрото не изпитваше към него истинска братска любов, за да споделя всичко.

Той помоли своя „довереник“ да провери в архивната база данни за файлове, свалени от заместник-директора (Следствен отдел) Колин Флеминг, откакто бяха разпространили височайшето запитване за убитото в Босна момче. Един от документите се казваше „Отмъстител“.

Умореният и мърляв от пътя Кевин Макбрайд се прибра на другата сутрин. Безупречно облеченият Пол Девъроу бе в кабинета си в обичайния ранен час.

Той подаде на подчинения си някаква папка.

— Ето го — каза Йезуита. — Натрапникът. Разговарях с нашия приятел на юг. Естествено трима негови главорези са очистили

чартърния пилот. И си прав. Наистина са зверове. Обаче в момента са важни за нас. Жалко, но неизбежно.

Той посочи папката.

— Кодово име „Отмъстител“. Петдесетинагодишен. Висок, як... всичко е в папката. Има кратко описание. Представя се за американския гражданин Алфред Барнс. Той е наел самолета на зловещия господин Лоурънс, за да прелети над хасиендата на нашия приятел. А в паспортния архив на държавния департамент не фигурира никакъв Алфред Барнс с такова описание. Намери го, Кевин, и го спри. Незабавно.

— Надявам се, че нямаш предвид да го ликвидирам.

— Не, това е забранено. Имам предвид да го откриеш. Ако използва фалшиво име, може да има и други. Намери името, под което ще се опита да влезе в Сан Мартин. После информирай ужасния, но ефикасен полковник Морено. На него може да се разчита, че ще направи каквото трябва, сигурен съм.

Кевин Макбрайд отиде в кабинета си, за да се запознае с папката. Вече познаваше шефа на тайната полиция на република Сан Мартин. Всеки попаднал в ръцете му противник на диктатора умираше, обикновено бавно. Той прочете досието на Отмъстителя с привичната си педантичност.

В Ню Йорк паспортът на Алфред Барнс беше изгорен. Декстър нямаше абсолютно никакви доказателства, че са го видели, но когато заедно с чартърния пилот Лоурънс бяха прелетели над прохода в хълмистата верига, той смаяно бе видял, че го наблюдава едно вдигнато към него лице, достатъчно отблизо, за да запише номера на пайпъра. Затова за всеки случай Алфред Барнс престана да съществува.

После се зае да строи макета на хасиендата-крепост. В другия край на града, в центъра на Манхатън, госпожа Нгуен Ван Тран късогледо се взираше над три нови паспорта.

Беше 3 август 2001 г.

23. ГЛАСЪТ

Щом нещо не може да се намери в Ню Йорк, значи сигурно не съществува. Кал Декстър купи необходимото от магазин за дървен материал и направи магаре с шперплатов плот. Импровизираната маса запълни почти цялата дневна.

После купи достатъчно боя, за да направи морето и сушата. И зелено сукно от магазин за платове — за нивите и ливадите. Използва дървени кубчета за десетките къщи и плевници. В магазин за макетостроители намери балсово дърво, бързо съхнещо лепило и лепенки, изобразяващи тухли, врати и прозорци.

Пистата в края на полуострова беше направена от детско легло, а останалата част от полуострова — от материали, открити в магазин за любители на макети на влакове.

Любителите на такива макети строят терени с хълмове и долини, просеки и тунели, ферми и пасящи животни. След три дни Декстър беше готов с макета на цялата хасиенда. Не виждаше само онова, което бе останало скрито от фотоапарата му: капаните, вълчите ями, ключалките, веригите, пълната сила на частната армия, екипировката им и вътрешността на всички сгради.

Списъкът беше дълъг и повечето неизвестни можеха да бъдат намерени само с много дни на търпеливо наблюдение. И все пак той определи как ще проникне и напусне имението и разработи бойния си план.

Кубинки, облекло за джунглата, порции, ножица за тел, най-мощния бинокъл в света, нов мобилен телефон... Напълни огромна мешка, която накрая тежеше около трийсет и пет килограма. Имаше и още неща — за някои трябваше да напуска щата и да ходи на места с по-либерални закони, за други се налагаше да се спуска в подземния свят, а трети бяха съвсем законни, но предизвикваха вдигнати вежди. Към 10 август беше готов. Бяха готови и първите му документи за самоличност.

— Имаш ли една минутка, Пол?

Службашкото лице на Кевин Макбрайд надникна в стаята и Девъроу го покани да влезе. Заместникът му носеше дребномащабна карта на северното крайбрежие на Южна Америка, от Венецуела до Френска Гвиана. Той я разтвори и посочи триъгълника между реките Комини и Марони в република Сан Мартин.

— Според мен ще пристигне по суша. В Сан Мартин Сити има само едно летище и то е малко. Самолети пристигат два пъти дневно и полетите се обслужват само от местните авиолинии — от Кайен на изток или Парамарибо на запад.

Макбрайд посочи столиците на Френска Гвиана и Суринам.

— Това е ужасно място, там не ходят нито бизнесмени, нито туристи. Нашият човек е бял, американец, и знаем приблизителния му ръст и фигура, и от досието, и от описанието на чартърния пилот, преди да умре. Главорезите на полковник Морено ще го пипнат минути след като слезе от самолета. Още повече, че трябва да има виза, а това означава да посети единствените две консулства на Сан Мартин: в Парамарибо и Каракас. Едва ли ще се опита да влезе в страната със самолет.

— Няма спор. Обаче въпреки това Морено трябва да постави летището под денонощно наблюдение. Онзи може да опита с частен самолет — отвърна Девъроу.

— Ще му кажа. После, морето. Има само едно пристанище: пак в Сан Мартин Сити. Там никога не пристават туристически кораби, само товарни, при това малко. Екипажите са източноазиатци, филипинци или креоли — ако се опита да влезе в страната открито като моряк или пътник, ще го спрат още преди да слезе на пристанището.

— Може да дойде по море с надуваема лодка.

— Възможно е, само че трябва да я купи или във Френска Гвиана, или в Суринам. Или да подкупи капитана на някой товарен кораб да го спуснат край брега. Може да пристигне от трийсетина километра, да пробие лодката и да я потопи. И после?

— Какво после? — измърмори Девъроу.

— Според мен той има нужда от екипировка, много екипировка. Къде ще слезе на сушата? По брега на Сан Мартин няма плажове,

освен Бая. Там е пълно с богаташки вили, които през август се обитават и се охраняват от бодигардове, нощни пазачи и кучета.

Иначе брегът представлява непроходима джунгла, гъмжаща от змии и крокодили. Как ще мине оттам? Ако стигне до главния път изток-запад, къде ще отиде? Струва ми се, че това не е по силите даже на зелена барета.

— Възможно ли е да слезе направо на полуострова на нашия приятел?

— Не, Пол. Той е заобиколен отвсякъде със скали и силен прибой. Даже да се покатери по скалите с куки, кучетата ще чуят шума и ще го открият.

— Значи ще дойде по суша. Откъде?

Макбрайд отново посочи с показалец.

— Според мен от запад, от Суринам, с пътническия ферибот през река Комини до санмартинския граничен пункт. С кола и с фалшиви документи.

— Въпреки това ще му трябва санмартинска виза, Кевин.

— И ще я получи в Суринам, в едно от двете им консулства. Мисля, че това е логичният му избор, за да се сдобие с кола и виза.

— Сигурно вече имаш някакъв план.

— Суринамското посолство във Вашингтон и консулството в Маями. Ще му трябва виза и за Суринам. Искам да ми предават данните за всеки кандидат за виза, като се започне от миналата седмица. После ще проверявам всички в паспортния отдел на държавния департамент.

— Залагаш всичко на една възможност, Кевин.

— Не точно. Полковник Морено и неговите „Охос негрос“ ще покриват източната граница, летището, пристанището и брега. Аз обаче предпочитам да действам въз основа на предположението си, че нашият натрапник логично ще се опита да внесе цялата си екипировка с кола от Суринам. Това е най-оживеният входен пункт в Сан Мартин.

Девъроу се усмихна на испанския израз, използван от Макбрайд. Тайната полиция на Сан Мартин бе известна като „Черните очи“, защото те и техните извити покрай слепоочията черни очила всяваха ужас у местните.

Замисли се за огромните количества американски помощи, които отиваха в тази посока. Нямаше съмнение, че суринамското посолство

ще им окаже пълно съдействие.

— Добре, харесва ми. Действай. Но побързай.

Макбрайд се озадачи.

— Краен срок ли имаме, шефе?

— По-кратък, отколкото предполагаш, приятелю.

Пристанището Уилмингтън в Делауеър е едно от най-големите и най-натоварените по източното крайбрежие на САЩ. Разположено в северния край на продълговатия Делауеърски залив, свързващ река Делауеър с Атлантическия океан, пристанището разполага с много километри защитени кейове, които освен големите океански лайнери подслоняват и хиляди по-малки товарни кораби.

Карибската корабна компания се занимаваше с товарите на десетки малки кораби и посещението на господин Роналд Проктър не изненада никого. Той бе дружелюбен, очарователен, убедителен и взетият му под наем пикап чакаше навън с натоварен отзад сандък.

Служителят, който прие поръчката, нямаше основание да се усъмни в нищо, още повече че в отговор на въпроса „Имате ли някакъв документ за самоличност, господине?“ клиентът му подаде паспорта си.

Паспортът му не само беше напълно редовен, но бе и дипломатически. Препоръчителните писма и заповедите за преместване от държавния департамент потвърждаваха, че Роналд Проктър, американски дипломат от кариерата, е назначен в посолството на САЩ в Парамарибо, Суринам.

— Имаме безплатна квота, естествено, обаче жена ми събира разни неща от всичките ни пътувания и с един контейнер надвишаваме лимита. Знаете ги жените. Божичко, как ги бива да купуват всевъзможни неща.

— На мен ли го казвате — съгласи се служителят. Почти нищо друго не може да сближи повече двама чужденци, отколкото оплакването от жените им. — Имаме кораб за Маями, Каракас и Парбо след два дни.

Той нарече суринамската столица със съкратеното ѝ и по-често използвано име. Поръчката беше приета и платена. Сандъкът щеше да бъде натоварен на кораба след два дни и на 20-ти щеше да бъде

стоварен в един склад на пристанището в Парамарибо. Тъй като бе дипломатически багаж, когато господин Проктър отидеше да си го прибере, нямаше да го проверяват на митницата.

Кевин Макбрайд показва картата си на висш служител от Централното разузнавателно управление във вашингтонското посолството на Суринам на Кънектикът Авеню 4301 и беше поканен от консулския служител, който издаваше визите. Това навярно не бе най-натовареното дипломатическо представителство в американската столица и всички молби за визи се обработваха от един човек.

— Според нас той е наркотрафикант и поддържа връзки с терористи — каза Макбрайд. — Досега е действал много предпазливо. Името му няма значение, защото със сигурност ще подаде молба с фалшив паспорт, ако изобщо го направи. Но ние смятаме, че може да се опита да се промъкне в Суринам през Гвиана и оттам да отиде при своите съучастници във Венецуела.

— Имате ли негова снимка? — попита консулт.

— Уви, още не — призна Макбрайд. — Точно с това се надявахме да ни помогнете, ако дойде тук. Имаме неговото описание.

Той му подаде лист хартия с кратко описание на петдесетинагодишен мъж, ръст между метър седемдесет и пет и метър и осемдесет, як, мускулист, сини очи и пясъчноруса коса.

Макбрайд си тръгна с ксерокси на деветнайсет молби за суринамски визи, подадени и удовлетворени през предишната седмица. След три дни всички бяха проверени — кандидатите се оказаха американски граждани, чиито данни и паспортни снимки в държавния департамент напълно съответстваха на молбите, подадени в суринамското консулство.

С други думи, тайнственият Отмъстител от досието, което Девъроу му беше наредил да запамети, все още не се бе появил.

Всъщност Макбрайд беше сбъркал консулството. Суринам не е голяма държава и определено не е богата. Тя има консулства във Вашингтон и Маями, а също в Мюнхен (но не и в германската столица Берлин) и още две в бившата колониална сила Холандия. Едното е в Хага, но по-голямото представителство е на Де Кусерстраат 11 в Амстердам.

И тъкмо в това консулство госпожица Амели Дикстра, холандка на служба в холандското външно министерство, прояви изключителна любезност към един кандидат за виза.

— Англичанин ли сте, господин Наш?

Паспортът, който държеше в ръка, показваше, че господин Хенри Наш наистина е англичанин, по професия бизнесмен.

— Каква е целта на посещението ви в Суринам? — попита госпожица Дикстра.

— Моята компания разработва нови туристически пазари, главно курортни хотели на морския бряг — поясни англичанинът. — Искам да видя дали има подходящи терени във вашата страна, хм, тоест в Суринам, преди да продължа с Венецуела.

— Трябва да се обърнете към министерството на туризма — посъветва го холандката, която никога не бе стъпвала в Суринам. Ако се съдеше по информацията за този маларичен бряг, с която се беше запознал Кал Декстър, подобно министерство най-вероятно щеше да е висша проява на оптимизъм за сметка на реализма.

— Точно така възнамерявам да постъпя веднага щом пристигна, уважаема госпожо.

Той помоли за ускоряване на процедурата, за да може да хване последния самолет, плати своите трийсет и пет гулдена, взе си визата и си тръгна. Всъщност неговият самолет не летеше за Лондон, а за Ню Йорк.

Макбрайд отново замина на юг, за Маями и Суринам. На летището в Парбо го чакаше автомобил, който го закара на изток при граничния пункт на река Комини. Хората от Охос негрос, които го придружаваха, просто прекараха колата пред опашката и без да плащат, се качиха на ферибота за Сан Мартин.

Докато прекосяваха реката, Макбрайд слезе от колата да погледа мудро течащата кафява мътилка, която се носеше към синьото море, ала облаците от комари и зноят го накараха да се върне в мерцедеса и неговата приятна прохлада. Тайните агенти на полковник Морено си позволиха ледено да се усмихнат на глупостта на американеца. Ала очите зад черните очила бяха непроницаеми.

От речната граница до Сан Мартин Сити имаше шейсет и пет километра път по неравно, осеяно с дупки колониално шосе, което пресичаше джунглата. Някъде наляво от пътя гъстата растителност отстъпваше мястото си на блата, блатата — на ризофори и накрая — на недостъпното море. Надясно непроходимата джунгла продължаваше навътре в сушата, плавно се издигаше към мястото на сливане на Комини и Марони и оттам към бразилската граница.

Човек лесно можеше да се изгуби в тия пуцинаци, мислеше си Макбрайд. От време на време виждаше пътища, които се отклоняваха в джунглата и несъмнено водеха до някоя недалечна малка ферма или плантация.

По шосето рядко се разминаваха с други коли, главно пикапи или очукани джипове, очевидно използвани от по-заможни фермери, и сегиз-тогиз с някой мотоциклетист с пълен с продукция кош над задното колело — неговата прехрана на път за пазара.

По пътя видяха десетина селца и американецът от Вашингтон се смая от етническата разлика между санмартинските селяни и жителите на съседната република. За това имаше причина.

Всички други колониални сили бяха завладявали почти съвсем пусти територии, бяха установявали там именията си и после бяха търсили работна ръка. Местните индианци обаче не бяха проявявали никакъв интерес към работата.

Повечето колониалисти бяха внасяли африкански роби от именията, които вече бяха притежавали, по западноафриканското крайбрежие. Техните потомци, обикновено смесвайки гените си с индианците и белите, бяха образували съвременното население на региона. Ала Испанската империя бе почти изцяло американска, а не африканска. Испанците не бяха имали свободен източник на чернокожи роби, ала бяха разполагали с милиони безимотни мексикански пеони и разстоянието от Юкатан до Испанска Гвиана бе много по-кратко.

Селяните, които Макбрайд виждаше през прозорците на мерцедеса, бяха тъмнокафяви от слънцето, но не бяха черни, нито бяха креоли. Те бяха латиноамериканци. Цялата работна ръка на Сан Мартин все още беше генетично латиноамериканска.

Когато бе изразил желание да се заобиколи с дебелаци, Шекспировият Цезар беше смятал, че те ще са весели и добродушни.

Това не се отнасяше за полковник Ернан Морено.

Човекът, който охраняваше пищния и отрупан с ордени президент Муньос в двореца на хълма зад столицата на тази последна бананова република, беше дебел като бременна жаба, ала не и добродушен.

За мъченията, на които подлагаха заподозрените в противодържавна дейност или в притежаване на информация за такива хора, се загатваше само шепнешком и в най-тъмните ъгли.

Имало място за такива неща, някъде на север, предполагаша слуховете, и никой не се завръщал оттам. Нямаше нужда да изхвърлят труповете в морето като тайната полиция на Галтиери в Аржентина — даже не се налагаше да се потят с лопати и кирки. Зарязаното в джунглата голо тяло привличаше огнени мравки, а за една нощ огнените мравки са в състояние да направят с меките тъкани онова, което иначе природата постига за месеци и години.

Той знаеше, че човекът от Ленгли пристига, и реши да му предложи обяд в яхтклуба. Това бе най-добрият ресторант в града, определено най-скъпият, и се намираше край стената на пристанището с изглед към искрящото синьо море. По-важно обаче беше това, че морският вятър отнасяше вонята на задните улички.

За разлика от своя работодател, шефът на тайната полиция избягваше всякаква показност, униформи, медали и пищност — тлъстото му тяло бе скрито под черна риза и черен костюм. Ако на лицето му имаше поне една благородна черта, помисли си американецът, той може би щеше да прилича на стария Орсън Уелс. Ала лицето на Морено повече напомняше на Херман Гьоринг.

И все пак той държеше малката бедна страна в железния си юмрук и слушаше внимателно. Знаеше точно какви са отношенията между президента и беглеца от Югославия, намерил убежище в Сан Мартин, който живееше в достойно за завист имение в края на земя, която самият Морено се надяваше някой ден да придобие.

Знаеше за огромното богатство на беглеца и ежегодната такса, която плащаше на президента Муньос за убежище и закрила, въпреки че всъщност се защитаваха сам.

Не знаеше само защо един толкова високопоставен човек във Вашингтон е решил да свърже беглеца и тирана. Нямаше значение. Сърбинът беше дал над пет милиона долара, за да построи дома си, и

още десет за имението. Въпреки неизбежния внос на материали половината от тези пари бяха изхарчени в Сан Мартин и полковник Морено бе взимал приличен процент за всяка сделка.

Освен това Морено взимаше такса за осигуряване на робската работна ръка и за поддържане на броя на работниците с нови арести. Стига нито един пеон да не избягаше или да не се завърнеше жив, сделката беше доходна и безопасна. Човекът от ЦРУ нямаше нужда да го моли за съдействие.

— Ако стъпи в Сан Мартин, аз ще го пипна — хрипливо заяви полковникът. — Повече няма да го видите, но ще получите цялата информация, която разкрие. Имате думата ми.

На връщане към речния граничен пункт и очакващия го в Парбо самолет Макбрайд си мислеше за задачата, която си бе поставил невидимият ловец на глави, мислеше си за предпазните мерки и цената на провала: смърт в ръцете на полковник Морено и неговите мъчители. Той потръпна, при това не от климатика.

Благодарение на чудесата на модерната техника Калвин Декстър нямаше нужда да се връща в Пенингтън, за да прослуша съобщенията, оставени на служебния му телефонен секретар. Можеше да ги чуе от телефонна кабина в Бруклин. И той го направи на 15 август.

Те бяха главно от гласове, които познаваше още преди обажданият се да се представи. Съседи, клиенти, местни бизнесмени, повечето от които му желаеха успешен риболов и го питаха кога ще се върне на работа.

Предпоследното съобщение обаче за малко не го накара да изпусне слушалката. Той впери невиждащ поглед в уличното движение покрай телефонната кабина. Когато излезе, в продължение на цял час се разхожда и се опитва да разбере как се е случило, кой е разкрил името и адреса му и на първо място дали анонимният глас е на приятел, или на предател.

Човекът не се представи. Гласът му беше равен, монотонен, сякаш минаваше през няколко пласта салфетки. Той каза просто: „Внимавай, Отмъстителю. Те знаят, че идваш“.

24. ПЛАНЪТ

Когато професор Медвърс Уотсън си тръгна, суринамският консул леко се задъхваше — до такава степен, че за малко да пропусне учения от списъка с кандидати за виза, който пращаше на Кевин Макбрайд на частен адрес в града.

— Заради *Callicore maronensis* — с грейнало лице отвърна професорът на въпроса за целта на посещението си в Суринам.

Консултът неразбиращо го погледна. Забелязал озадачението му, доктор Уотсън бръкна в дипломатическото си куфарче и извади шедьовъра на Андрю Нийлдс „Пеперудите във Венецуела“.

— Виждали са я, нали разбирате. Тип „В“. Невероятна е.

Той разтвори книгата на страница с цветни снимки на пеперуди, които изглеждаха на консула еднакви, като се изключеха малките вариации на петната по задните криле.

— Те са от *Limenitidinae*, нали разбирате. Подсемејство, естествено. Като *Charaxinae*. Както навярно знаете, и двете подсемејства произлизат от *Nymphalidae*.

Озадаченият консул бе запознат със семейството, подсемејството, рода, вида и подвида на пеперудата.

— Но какво ще правите с тях? — попита дипломатът.

Професор Медвърс Уотсън рязко затвори книгата.

— Ще ги снимам, скъпи ми господине. Ще ги намеря и ще ги снимам. Явно са ги виждали. *Agrias narcissus* наистина се среща рядко във вътрешността на вашите джунгли, обаче *Callicore maronensis*... Виж, те ще предизвикат сензация. Затова трябва да замина незабавно. Заради есенните мусони, нали разбирате. Скоро ще започнат.

Консултът се вторачи в американския паспорт. Имаше много венецуелски печати. Също бразилски и гвиански. Той разгърна писмото, написано върху бланка на Смитсъновия институт. Професор Уотсън бил горещо подкрепян от ръководителя на отдела по ентомология, секция по лепидоптерология. Дипломатът бавно кимна с глава. Наука, околна среда, екология — тези неща не можеха да се

отхвърлят в модерния свят. Той подпечата визата и му подаде паспорта.

Професор Уотсън не си поиска писмото и то остана на бюрото.

— Е, успешно търсене — пожела му консулт.

След два дни Кевин Макбрайд влезе в кабинета на Пол Девъроу с широка усмивка на лице.

— Струва ми се, че го открихме — заяви той и остави на бюрото попълнена молба за суринамска виза. От листа гледаше паспортна снимка.

Девъроу прочете данните.

— Е?

Макбрайд му подаде и препоръчителното писмо. Девъроу прочете и него.

— И?

— Документите му са фалшиви. Не съществува притежател на паспорт с името Медвърс Уотсън. В държавния департамент са категорични. Трябваше да избере по-разпространено име. Това прекалено изпъква. Учените в Смитсъновия институт никога не са чували за него. Никой в света на пеперудите не е чувал за Медвърс Уотсън.

Девъроу впери поглед в снимката на човека, който се беше опитал да провали секретната му операция и така се бе превърнал, макар и неволно, в негов враг. Очите изглеждаха късогледски зад очилата, рядкото катинарче на върха на брадичката му придаваше вид на слаб човек.

— Браво, Кевин. Блестяща стратегия. Но пък успя, а всичко, което успява, става блестящо, естествено. Всички подробности — веднага на полковник Морено в Сан Мартин, моля те. Може да се наложи да действа бързо.

— И на суринамските власти в Парбо.

— Не, не на тях. Няма нужда да смущаваме дрямката им.

— Пол, те могат да го арестуват в момента, в който кацне на летището в Парбо. Момчетата от нашето посолство ще потвърдят, че паспортът е фалшив. Суринамците ще му предявят обвинение във фалшификация на документи и ще го пратят обратно със следващия самолет. С двама наши морски пехотинци. Ние ще го арестуваме при

кацането му и ще го тикнем в дранголника, където няма да ни се пречка.

— Чуй ме, Кевин. Знам, че е кофти, известна ми е репутацията на Морено. Но ако има дебела пачка долари, нашият човек може да се спаси от ареста в Суринам. А тук ще го пуснат под гаранция след едно денонощие и той ще се чупи.

— Но, Пол, Морено е звяр. И най-големия си враг не можеш да пратиш в ръцете му...

— А ти нямаш представа колко е важен за всички нас сърбинът. Нито неговата параноя. Нито колко натоварен е графикът му. Той трябва да знае, че опасността за него е преминала, че е напълно ликвидирана, иначе ще се измъкне от работата, за която ми трябва.

— А ти все още не можеш да ми кажеш, така ли?

— Съжалявам, Кевин. Още не мога.

Заместникът му сви рамене, недоволен, но покорен.

— Добре, ще лежи на твоята съвест, не на моята.

Тъкмо това бе проблемът, помисли си Пол Девъроу, когато отново остана сам в кабинета си, отправил очи към гъстата зеленина по бреговете на Потомак. Съвестта му можеше ли да се примири с това, което правеше? Трябваше. По-малкото зло, по-голямото добро.

Непознатият с фалшивия паспорт нямаше да умре нито бързо, нито безболезнено. Ала той бе избрал да плува в ужасно опасни води и решението си беше негово.

В този ден, 18 август, Америка се пържеше в летния зной и половината страна бе потърсила убежище по морета, реки, езера и планини. Стопроцентовата влажност по северното крайбрежие на Южна Америка, която се вдигаше от джунглите, прибавяше още пет градуса към трийсет и осемте, дължащи се на слънцето.

На пристанището в Парбо, петнайсет километра на север от морето по тъмнокафявата река Суринам, жегата беше като осезаемо покривало, спуснато над складовете и кейовете. Помиярите търсеха най-дълбоката сянка, за да издържат часовете до залез слънце. Хората седяха под бавно въртящите се вентилатори, които само малко раздвижваха убийствения въздух.

Глупавите се наливаха със сладки газирани напитки, които само още повече изостряха жаждата. Опитните пиеха горещ сладък чай, което може и да звучеше безумно, ала два века по-рано създателите на Британската империя бяха установили, че няма по-добро средство срещу обезводняването.

Хиляда и петстотин тонният товарен кораб „Тобаго Стар“ изпълзя срещу течението на реката, пристана на съответния кей и зачака залеза. В привечерната прохлада трюмовете бяха разтоварени, включително сандъка на името на американския дипломат Роналд Проктър. Той бе закаран в склада, откъдето щеше да си го получи собственикът му.

Пол Девъроу години наред беше изучавал тероризма изобщо и в частност различните видове, които се разпространяваха от арабския и мюсюлманския свят, не непременно от един и същи вид.

Отдавна бе стигнал до заключението, че обичайното мнение на Запада за тероризма като резултат от бедността и лишенията на хората, които Фанон^[1] беше нарекъл „окаяниците на света“, е удобна и политически коректна психобезсмислица.

От анархистите в царска Русия до създадената през 1916 г. ИРА, от Иргун и Щерн до кипърската ЕОКА, от немската група Баадер-Майнхоф, белгийската ССС, френската Аксион директ, италианските Червени бригади, фракцията Червена армия отново в Германия, Ренко Секигун в Япония, до Сондеро луминосо в Перу, модерната ИРА в Ълстър или ЕТА в Испания, тероризмът излизаше от умовете на израснали в удобства, образовани терористи от средната класа с изумителна суета и стремеж към задоволяване на своите желания.

Девъроу бе проучвал всички тези организации и накрая се беше убедил, че за всичките им водачи, за всички самозвани вождове на работническата класа се отнася едно и също — в Средна Азия и Западна Европа, Южна Америка или Далечния изток. Имад Мугния, Джордж Хабаш, Абу Абас, Абу Нидал и всички други Абута никога не бяха пропускали ядене в живота си. Повечето имаха висше образование.

Според теорията на Девъроу хората, които можеха да заповядат на друг да постави бомба в ресторант и после да злорадстват над

резултата, споделяха една обща особеност. Те притежаваха страховита способност да мразят. Това бе генетична „даденост“. Първо идваше омразата — обектът можеше да се появи по-късно, както обикновено ставаше.

Мотивът също беше вторичен. Той можеше да е болшевишка революция, национално освобождение или хиляди други варианти, от обединение до отделяне — можеше да е антикапиталистически жар или религиозна екзалтация.

Ала омразата идваше първа, после каузата, обектът, методите и накрая оправданието. И Лениновите „полезни балами“ винаги го преглъщаха.

Девъроу беше твърдо убеден, че ръководството на Ал Кайда напълно отговаря на формата. Негови съоснователи бяха един строителен милионер от Саудитска Арабия и един квалифициран лекар от Кайро. Нямаше значение дали тяхната омраза към американците и евреите има светски мотиви, или е на религиозна основа. Нито Америка, нито Израел не можеха да направят нищо, абсолютно нищо, освен да се самоунищожат, за да имат някакъв шанс да ги задоволят.

Според него те не даваха пукната пара за палестинците, освен като средство и оправдание. Те мразеха родината му не заради действията ѝ, а заради самото ѝ съществуване.

Спомняше си стария британски шпионин на масата до прозореца в „Уайтс“, докато навън минаваха леви демонстранти. Освен обичайните беловласи английски социалисти, които така и не бяха успели да преживеят смъртта на Ленин, в демонстрацията участваха британски момчета и момичета, които някой ден щяха да имат ипотeki и да гласуват за консерваторите, както и множество студенти от Третия свят.

— Те никога няма да ви простят, скъпо момче — каза старецът. — Не го и очаквай — така няма да се разочароваш. Твоята родина винаги ще бъде осъждана. Тя е богата, докато те са бедни, силна, докато те са слаби, жизнена, докато те са лениви, предприемчива, докато те са реакционни, находчива, докато те са мудни, действена, докато те са нерешителни, амбициозна, докато те са пасивни.

Само трябва да се намери някой демагог, който да извика: „Американците са откраднали всичките си богатства от вас“, и те ще му повярват. Подобно на Шекспировия Калибан техните фанатици се

гледат в огледалото и реват от гняв заради онова, което виждат. Този гняв се превръща в омраза, а омразата се нуждае от обект. Работническата класа на Третия свят не ви мрази — мразят ви псевдоинтелектуалците. Ако някога ви простят, трябва да осъдят самите себе си. Досега тяхната омраза не разполага с оръжие. Някой ден ще си го осигурят. Тогава ще трябва да се биете, иначе с вас е свършено.

Трийсет години по-късно Девъроу разбираше, че британецът е имал право. След Сомалия, Кения, Танзания и Аден неговата родина водеше нова война и не го съзнаваше. Трагедията се влошаваше от факта, че в ръководството на страната изобилстваха политически щрауси.

Йезуита беше поискал да го пратят на фронтовата линия и те бяха удовлетворили желанието му. Сега трябваше да направи нещо. И неговият отговор бе проект „Скитник“. Нямахше намерение да се опитва да преговаря с ОБЛ, нито даже да реагира на следващия удар. Имаше намерение да се опита да унищожи врага на родината си преди този удар. Според аналогията на отец Ксавие той се готвеше да хвърли копие то си, преди острието на ножа да влезе в обсега си на действие. Това беше проблемът: къде? Нито повече, нито по-малко, не „някъде в Афганистан“, а с точност до метър и до минута.

Знаеше, че ударът предстои. Всички знаеха — Дик Кларк в Белия дом, Том Пикар в сградата „Хувър“, Джордж Тенет един етаж над неговия кабинет в Ленгли. На улицата се шушукаше, че се готви „голямо нещо“. Ала те не знаеха къде, кога, какво и как и благодарение на безумните правила, забраняващи им да питат кофти хора, едва ли щяха да научат. Както и заради отказа да споделят помежду си известните им данни.

Пол Девъроу до такава степен бе разочарован от всички тях, че беше разработил своя план „Скитник“ и не искаше да каже на никого какво предполага той.

В мъглата на десетките хиляди страници за терора изобщо и Ал Кайда в частност постоянно се срещаше една тема. Ислямистките терористи нямаше да се задоволят с неколцина убити американци от Могодишу до Дар ес Салам. ОБЛ искаше стотици хиляди. Предсказанието на отдавна починалия британец се сбъдваше.

За такива цифри ръководството на Ал Кайда щеше да се нуждае от техника, с каквата още не разполагаше, ала постоянно се опитваше да си осигури. Девъроу знаеше, че в пещерните комплекси на Афганистан, които не бяха просто дупки в скалите, а подземни лабиринти, има лаборатории и в тях се провеждат експерименти с бактерии и газове. Ала все още бяха на километри от методите за масово унищожаване.

За Ал Кайда, както и за всички терористични групи по света, съществуваше едно безценно съкровище: ядрен материал. Всяка една от най-малко десет терористични организации беше готова да даде мило и драго, да поеме безумни рискове, за да се сдобие с основния елемент за създаване на ядрена бомба.

Нямаше нужда да е ултрамодерна „чиста“ бойна глава — всъщност колкото по-проста, „по-мръсна“ от радиационна гледна точка, толкова по-добре. Въпреки примитивното равнище на техните „учени“ терористите знаеха, че достатъчното количество ядрен материал, опаковано в достатъчно количество пластичен експлозив, ще предизвика достатъчно смъртоносна радиация на площ от достатъчно много квадратни километри, за да направи град с големината на Ню Йорк необитаем за цяло поколение. И това освен ония половин милион души, които щяха преждевременно да бъдат пратени в гроба от канцерогенната радиация.

Бяха изтекли десет години и тайната война бе скъпа и напрегната. До този момент Западът, в последно време подпомаган от Русия, беше побеждавал. Бяха похарчени огромни суми за изкупуването на всяко количество уран 235 и плутоний, което се появеше на пазара. Цели страни от бившия Съветски съюз бяха предали всеки грам, зарязан от Москва, и според условията на Закона Нън-Лугар, местните диктатори станаха баснословно богати. Ала все още липсваха прекалено големи количества.

Скоро след като създаде своя група в отдел „Контратероризъм“ в Ленгли, Пол Девъроу забеляза две неща. Първо, че четирийсет и пет килограма чист уран 235, годен за използване в ядрена бомба, се пази в секретния институт „Винча“ в сърцето на Белград. Веднага след падането на Милошевич САЩ поведоха преговори за неговото изкупуване. Само една трета от това количество — петнайсет килограма — щеше да е достатъчно за една бомба.

И второ, че един жесток сръбски бандит и приближен на Милошевич иска да изчезне, преди покривът да се стовари върху главата му. Той имаше нужда от „прикритие“, нови документи, закрила и място, където да избяга. Девъроу знаеше, че това място никога няма да е САЩ. Но една бананова република... Американецът предложи сделка и цена. Цената бе сътрудничество.

Преди бандитът да напусне Белград, от института „Винча“ беше откраднато голямо колкото нокът количество уран 235 и документите бяха поправени, за да показват, че липсват цели петнайсет килограма.

Преди шест месеца трафикантът на оръжие Владимир Боут бе представил избягалия сърбин, който беше предал „мострата“ си наред с документите, доказващи, че притежава останалите петнайсет килограма.

Мострата бе получена от Абу Хабаб, химик и физик на Ал Кайда, поредния високообразован и фанатичен египтянин. Това беше наложило да напусне Афганистан и тайно да замине за Ирак, за да си осигури необходимото за тестването на мострата оборудване.

В Ирак се реализираше друга ядрена програма. Там също имаха нужда от уран 235, но го получаваха по бавния стар начин с калутрони като онези, които през 1945-та бяха използвали в Оук Ридж, Тенеси. „Мострата“ предизвика огромна възбуда.

Само четири седмици преди разпространяването на оня проклет доклад на канадския магнат за отдавна убития му внук се бе получило потвърждение, че Ал Кайда ще сключи сделката. Девъроу трябваше да положи усилия, за да запази спокойствие.

За крайната си цел искаше да използва безпилотен самолет, наречен „Хищник“, но той се беше разбил, преди да стигне до афганистанската граница. Останките му вече бяха в САЩ и в момента снабдяваха дотогава невъоръжената машина с ракета „Хелфайър“, за да може в бъдеще не само да вижда целта от стратосферата, но и да я взривява.

Само че това преоборудване щеше да отнеме много време. Пол Девъроу промени плана си, ала се наложи да го забави, докато инсталират различни оръжия. Едва когато бяха готови, сърбинът можеше да приеме поканата и да замине за пакистанския град Пешавар, за да се срещне с Кавахери, Атеф, Зубайда и физика Абу Хабаб. Той щеше да носи със себе си петнайсет килограма уран, но не

235, а обикновено реакторно гориво, изотоп 238, три процента обогатен, вместо необходимите осемдесет и осем.

На тази важна среща Зоран Жилич щеше да плати за всички направени му услуги. В противен случай щеше да бъде ликвидиран само с един телефонен разговор с ефикасната пакистанска секретна служба ИСИ.

Той неочаквано щеше да удвои цената и да заплаши, че ще си тръгне, ако не му платят. Девъроу залагаше на това, че само един човек може да вземе това решение и трябва да се консултират с него.

Далеч в Афганистан ОБЛ щеше да отговори на обаждането. Шпионският сателит на Управлението за национална сигурност щеше да го засече и да определи местонахождението му до квадрат със страна три метра.

Дали човекът в Афганистан щеше да изтърпи? Можеше ли да съдържи любопитството си да узнае дали се е сдобил с достатъчно уран, за да изпълни най-зловещите си мечти?

Американската ядрена подводница „Колумбия“ край белуджистанския бряг щеше да отвори люковете си, за да изстреля една-единствена ракета „Томахоук“. По време на самия полет тя щеше да бъде програмирана от три системи: за глобално позициониране, теренни контури и корелация на местонахождението.

Трите навигационни системи щяха да я отведат до мястото и да взривят целия район, в който се намираше мобилният телефон, заедно с човека, очакващ отново да му се обалят от Пешавар. Проблемът за Девъроу беше времето. Наближаваше моментът, в който Жилич трябваше да замине за Пакистан със спирка в Рас ал Хайма, за да вземе руснака. Не можеше да си позволи да остави сърбина да изпадне в паника и да се откаже въз основа на това, че го издирват и следователно сделката им отпада. Трябваше да спрат Отмъстителя и сигурно да го ликвидират. По-малкото зло, по-голямото добро.

Беше 20-ти август. От кацналия на летището в Парамарибо холандски самолет, който пристигаше директно от Курачао, слезе един човек. Само че не професор Медвърс Уотсън, когото очакваха на юг по крайбрежието.

Това дори не бе американският дипломат Роналд Проктър, който трябваше да си прибере сандъка от пристанището.

А британският бизнесмен Хенри Наш. С получената в Амстердам виза той спокойно мина през митническия и паспортния контрол и взе такси за града. Изкушаваше се да се настани в „Торарика“, определено най-добрият хотел в страната. Но там можеше да срещне истински англичани, затова отиде в „Краснополски“ на Доминиестраат.

Стаята му бе на последния етаж и имаше балкон с изглед на изток. Слънцето се спускаше зад него, когато излезе да отправи поглед към града. На тази височина подухваше ветрец, който правеше здрача поносим. Далеч на изток, на около сто и десет километра отвъд реката, го очакваха джунглите на Сан Мартин.

---

[1] Франц Омар Фанон (1926 — 1961) — психоаналитик и социалфилософ, роден на Мартиника, работил във Франция и САЩ. — Б.пр. ↑

ЧАСТ ТРЕТА

25. ДЖУНГЛАТА

Колата нае американският дипломат Роналд Проктър. При това не от голяма агенция, а от частен бизнесмен, който даваше обяви в местния вестник.

Черокито беше старо, но в добро състояние и с малко труд, вложен от новия му, обучен в армията на САЩ собственик, щеше да свърши работа.

Сделката бе елементарна. Плащаше десет хиляди долара в брой. Колата щяла да му трябва само за месец, докато от Щатите пристигнел собственият му джип. Ако след трийсет дни я докараше абсолютно невредима, бизнесменът щеше да му върне пет хиляди долара.

За продавача това бяха пет хиляди долара, спечелени без усилие за един месец. Като се имаше предвид, че клиентът бе очарователен американски дипломат и че можеше да си получи черокито след месец, му се струваше глупаво да си прави труд да сменя документите. Защо да осведомява данъчните?

Проктър също взе под наем гараж и склад зад пазара за цветя и зеленчуци. Накрая отиде на пристанището и освободи сандъка си, грижливо го разопакова в гаража и подреди съдържанието му в два презентови чувала. По-късно Роналд Проктър престана да съществува.

Във Вашингтон Пол Девъроу се измъчваше от безпокойство и любопитство. Къде се губеше тоя човек? Дали вече беше влязъл в Суринам? Или още пътуваше?

Най-лесно бе да се поддаде на изкушението и директно да попита суринамските власти чрез американското посолство на Редмондстраат. Ала това щеше да разбуди любопитството и на суринамците. Щяха да поискат да разберат защо се интересуват американците. Щяха да го арестуват и да го разпитат. Отмъстителя можеше да уреди да го пуснат и да започне наново. Сърбинът, който вече изпаднаше в параноя при мисълта, че трябва да замине за Пешавар,

можеше да се паникьоса и да се отметне от сделката. Затова Девъроу нервно се разхождаше назад-напред и чакаше.

Малкото консулство на Сан Мартин в Парамарибо бе предупредено от полковник Морено, че може да се появи американец, който се преструва на колекционер на пеперуди. Незабавно трябваше да му дадат виза и да съобщят на полковника.

Ала Медвърс Уотсън го нямаше. Човекът, когото търсеха, седеше в едно кафене в центъра на Парбо с последните си покупки. Беше 24 август.

Покупките му бяха от единствения в града магазин за туризъм и лов „Такълбокс“ на улица „Цвартен Ховенбруг“. Лондонският бизнесмен господин Хенри Наш не носеше почти нищо, което да му е от полза оттатък границата. Но заедно със съдържанието на дипломатическия контейнер и тазсутрешните му придобивки, той не се сещаше да му липсва нещо. Затова сега се наслаждаваше на последната бира, която за известно време щеше да пие.

Както винаги, на 25-ти опашката на речния граничен пункт се точеше бавно и комарите, както винаги, бяха много. Почти всички пътници бяха местни, с велосипеди, мотоциклети и ръждясали пикапи, натоварени със селскостопанска продукция.

В опашката откъм суринамската страна имаше само една нова кола, черно чероки, зад волана на което седеше бял мъж. Той носеше кремаво сако, светлокремава панамена шапка и очила с дебели рамки. Също като другите, мъжът чакаше и гонеше комарите, после верижният ферибот взе нова партида пътници и белият се придвижи няколко метра напред.

След час той най-после качи джипа върху желязната платформа на ферибота, вдигна ръчната спирачка, слезе и се загледа в реката. На санмартинския бряг мъжът се нареди на опашката от шест автомобили, които чакаха да ги пуснат в страната.

Тукашният граничен пункт бе по-малък и десетината граничари, които се мотаеха наоколо, изглеждаха напрегнати. Пътят беше

преграден с боядисан на ивици прът, поставен хоризонтално върху два бидона, залети с бетон.

В кабинката от едната му страна седеше митничар, който проверяваше всички документи. През прозорчето се виждаше само главата му. Суринамците, които идваха на гости на роднини или на пазар, сигурно се чудеха на тази педантичност, ала търпението в Третия свят бе неизчерпаемо, за разлика от информацията. Те просто седяха и чакаха. Когато черокито спря пред бариерата, вече приближаваше залез слънце. Един войник щракна с пръсти за паспорта, взе го от американеца и го подаде на офицера в кабинката.

Шофьорът на джипа изглеждаше нервен. Потеше се обилно. Избягваше погледа на войника и се взираше право пред себе си. От време на време се озърташе настрани и точно тогава видя, че офицерът рязко скача и вдига телефона. И тогава пътникът с рядкото катинарче изпадна в паника.

Двигателят ненадейно изрева, тежкия джип се понесе напред, събори един войник със страничното огледало, вдигна във въздуха бариерата, профуча между колите и изчезна в сумрака.

Зад черокито настана хаос. Полетелият във въздуха прът беше шибнал военния офицер по лицето. Митничарят изскочи с викове от кабинката си, като размахваше паспорта на професор Медвърс Уотсън.

Двама от главорезите на полковник Морено, които бяха стояли зад митничаря в кабинката, го последваха по петите с извадени пистолети. Единият се върна и се обади по телефона в столицата на шейсет и пет километра оттам.

Наелектризирани от своя офицер, стиснал счупения си нос с ръка, десетината войници наскочаха в каросерията на масленозеления камион и потеглиха да преследват беглеца. Тайните полицаи изтичаха при своя син ландроувър и направиха същото. Ала черокито отдавна вече го нямаше.

В Ленгли Кевин Макбрайд видя мигащата лампичка на телефона, който го свързваше само с полковник Морено в Сан Мартин Сити.

Той вдигна слушалката, внимателно изслуша съобщението, записа си го, зададе няколко въпроса и пак си записа отговора. После отиде при Пол Девъроу.

— Пипнали са го — каза Макбрайд.

— Арестуван ли е?

— Почти. Опитал се да влезе, както предполагам, през реката от Суринам. Трябва да е забелязал неочаквания интерес към паспорта му, или пък граничарите са вдигнали много шум. Така или иначе, разбил бариерата и избягал. Полковник Морено казва, че нямало къде да се скрие. Отвсякъде имало джунгла, по пътищата имало патрули. Обещава да го хванат до утре сутрин.

— Нещастникът — отбеляза Девъроу. — Изобщо не е трябвало да ходи там.

Обещанието на полковник Морено беше прекалено оптимистично. Отне им два дни.

Всъщност им съобщи един фермер, който живееше на пет километра отдясно на шосето през джунглата. Той каза, че предишната вечер край дома му профучала мощна кола и жена му зърнала голям, почти нов джип. Селянинът естествено предположил, че автомобилът е държавен, тъй като никой фермер или трапер не можел да си позволи такъв лукс. Едва след като до другата вечер не се върнал обратно, мъжът отишъл до шосето, намерил един от патрулите и му казал.

Войниците откриха черокито. Бе продължило още километър и половина след колибата на селянина, опитало се да навлезе още по-навътре в джунглата и пропаднало в едно дърво под ъгъл от четирийсет и пет градуса. Дълбоките бразди показваха, че шофьорът се е опитал да извади колата от дърето, но в паниката си само още повече е влошил положението. Наложил се от града да дойде кран, за да извади джипа и да го изтегли до шосето.

На мястото дойде лично полковник Морено. Той огледа изровената пръст, изпочупените фиданки и разкъсаните лиани.

— Следотърсачите — нареди полковникът. — Доведете кучетата. Черокито и всичко в него — в моя офис. Веднага.

Ала се спусна мрак, а следотърсачите бяха прости хора и не можеха да търсят в мрака, когато вилнееха духовете на гората. Започнаха работа при зори и по пладне откриха жертвата.

Един от хората на Морено бе с тях и имаше мобилен телефон. Морено отговори от офиса си. След половин час Кевин Макбрайд влезе в кабинета на Девъроу.

— Открили са го. Мъртъв е.

Девъроу погледна настолния си календар. Беше 27 август.

— Мисля, че трябва да отидеш там — каза той.

Заместникът му изпъшка.

— Пътуването е отвратително, Пол. През целите проклети Кариби.

— Ще ти дам служебен самолет. Ще стигнеш утре сутрин. Не само защото аз трябва да съм сигурен, че тая гадна история е приключила. Трябва да повярва и Жилич. Върви, Кевин. Убеди и двама ни.

Човекът, когото в Ленгли познаваха само под псевдонима Отмъстител, бе забелязал страничния път още от пайпъра. Той беше един от десетината, които се отклоняваха от шосето между реката и столицата на шейсет и пет километра източно оттам. Всеки от тях обслужваше една-две малки плантации или ферми и свършваше наскре джунглата.

Навремето не се бе сетил да ги заснеме, тъй като беше пазил цялата си лента за хасиендата на Ел Пунто. Ала ги помнеше. И на връщане отново ги бе видял.

Отмъстителя избра третия от реката. Имаше около осемстотин метра преднина, когато намали скоростта, за да не остави видими следи, и зави по пътя. Когато се скри от шосето, той угаси двигателя и изчака преследвачите си да го подминат.

Лесно стигна до фермата, но после теренът стана неравен. Успя да измине още километър и половина в гъстата джунгла, спря, отиде пеш напред, намери едно дере и вкара джипа вътре.

Остави онова, което искаше преследвачите му да открият, и взе останалото. Беше тежко. Макар и през нощта, горещината бе смазваща. Представата, че нощем в джунглата цари тишина, е пълна заблуда. Чува се шумолене, крякане, рев. Но няма духове.

С помощта на компаса и фенера си той се отправи на запад, после около километър и половина на юг, като проправяше пътека с едното си мачете.

След километър и половина остави другата част от онова, което искаше преследвачите му да намерят, и вече само с една малка раница, манерка, фенер и второто мачете продължи към речния бряг.

Призори стигна до Комини на голямо разстояние от граничния пункт и ферибота. При други обстоятелства нямаше да прибегне до

надуваем дюшек, но сега трябваше да се задоволи с него. Легнал по очи върху синия брезент, той гребеше с две ръце и от време на време ги вадеше от водата, когато покрай него минаваше някоя отровна змия. Лишеното от клепач мънистено око го поглеждаше от няколко сантиметра разстояние, ала влечугото продължаваше да плува по течението.

След един час гребане стигна до суринамския бряг. Верният дюшек беше пробит и зарязан. Малко преди пладне мокрият, окалян пътешественик, целият подут от ухапвания от комари и покрит с пиявици, излезе на обратния път за Парбо.

Осем километра по-нататък един дружелюбен търговец му позволи да се качи при товара му от дини през останалите осемдесет километра до столицата.

Даже любезните домакини в хотел „Краснополски“ щяха да повдигнат вежди при вида на английския бизнесмен, появил се в такова състояние, затова се преоблече в един магазин, с помощта на запалка се избави от пиявиците в тоалетната на една бензиностанция и се върна в хотела си, където обядва пържола с пържени картофки. Плюс няколко бутилки бира. После се наспа.

Служебният лиър се издигна на десет хиляди метра височина и полетя на юг по източното крайбрежие на САЩ. Кевин Макбрайд бе единственият му пътник.

„Виж, с такъв транспорт всъщност бих могъл да се насия да свикна“ — мислеше си той.

Презаредиха във военновъздушната база „Еглин“ в Северна Флорида и после пак на Барбадос. На летището в Сан Мартин Сити го чакаше кола, за да го закара в сградата на тайната полиция, разположена сред палмова гора в покрайнините на града.

Дебелият полковник посрещна госта си в личния си кабинет с бутилка уиски.

— Май че ми е малко рано, господин полковник — каза Макбрайд.

— Глупости, приятелю, никога не е рано за наздравица. Хайде... Да пием за смъртта на нашите врагове.

Пиха. В този час и в тази жега Макбрайд предпочиташе едно прилично кафе.

— Какво имате за мен, господин полковник?

— Малка изложба. По-добре да ви я покажа.

До кабинета имаше заседателна зала, очевидно приготвена за мрачната „изложба“ на полковника. Покрит с бял плат върху дългата маса в средата лежеше един-единствен експонат. Покрай стените имаше още четири маси с различни предмети. Морено първо се приближи до една от по-малките маси.

— Казах ли ви, че нашият приятел господин Уотсън се паникьосал, продължил по главното шосе, завил по един страничен път и се опитал да избяга през джунглата? Да? Невъзможно. Пропаднал в едно дърво и не успял да излезе. Сега джипът е в двора под тези прозорци. Тук са част от нещата, които беше изоставил в колата.

На първата маса бяха подредени главно дебели дрехи, резервни обувки, канчета, мрежи против комари, репелент, таблетки за пречистване на вода.

На втората маса имаше палатка, колчета, фенер, брезентов леген върху тринога и различни тоалетни принадлежности.

— Неща, които бих взел на нормален излет — отбеляза Макбрайд.

— Точно така, приятелю. Явно е смятал, че известно време ще трябва да се крие в джунглата, сигурно за да устрои засада на пътя от Ел Пунто. Обаче неговият обект почти никога не пътува по пътя, а когато все пак го прави, използва бронирана лимузина. Този наемен убиец не го биваше много. Но сред вещите, които беше оставил, намерихме ето това.

На третата маса имаше ремингтън с грамаден оптичен мерник и кутия патрони. Такава пушка можеше да се купи във всеки американски магазин за ловно оръжие, но като нищо отнасяше и човешка глава.

— И сега — продължи дебелакът, като очевидно се наслаждаваше на находките си, — вашият човек оставя колата и осемдесет процента от екипировката си. Продължава нататък пеш, сигурно към реката. Обаче няма опит в джунглата. Откъде знам ли? Няма компас. След триста метра се изгубил и завил на юг към

вътрешността на джунглата, а не на запад към реката. Когато го открихме, всичко това беше пръснато наоколо.

На последната маса имаше манерка (празна), плантаторска каска, мачете, фенер. Както и кубинки, разкъсани камуфлажни панталони и риза, парчета от напълно неподходящо сако, кожен колан с пиринчена тока и нож в кания, все още закачена за колана.

— Само това ли носеше, когато го открихте?

— Само това е носил, когато е умрял. В паниката си е зарязал нещата, които е трябвало да вземе. Пушката си. Защото е можел да се защити.

— И вашите хора са го настигнали и са го застреляли, така ли?

Полковник Морено разпери ръце с дланите нагоре в жест на невинна изненада.

— Ние ли? Да го застреляме? Невъоръжен? Не естествено, искахме да го заловим жив. Не, не. Умрял е още преди полунощ. Хората, които не познават джунглата, не бива да влизат в нея. Определено не без екипировка, нощем, обзети от паника. Това е гибелна комбинация. Вижте.

И той с театрален жест смъкна покривалото от масата в средата. Бяха донесли скелета от джунглата в чувал за трупове. Все още беше с кубинки, по костите висяха дрипи. Бяха повикали лекар от болницата, за да подреди отделните кости.

Мъртвецът, или поне неговите останки бяха оглозгани до последното късче кожа, плът и костен мозък.

— Ключът към случилото се е тук — посочи с показалец полковник Морено.

Дясната бедрена кост бе строшена по средата.

— По това можем да съдим какво се е случило, приятелю. Изпаднал в паника и се втурнал да бяга. Само на светлината на фенера си, насляпо, без компас. Отдалечил се на около километър и половина от джипа. Тогава се препънал в някой корен, скрит дънер или лиана. Паднал. Прас. Със счупен крак.

Вече не можел да тича, не можел да ходи, даже не можел да пълзи. Няма пушка, за да повика помощ. Можел само да вика, но каква полза? Нали знаете, че в тия джунгли има ягуари?

Наистина има. Не много, но ако седемдесет килограма прясно месо вика до скъсване, има голяма вероятност някой ягуар да го

намери. Тъкмо това се е случило там. Крайниците му бяха пръснати по една полянка.

Това там е склад за храна. Мечката яде прясно месо. Пумата също. През деня ще се появят лешоядите. Някога виждали ли сте какво могат да направят те с един труп? Не? Не е много красиво, но пък е изчерпателно. И накрая — огнените мравки.

Знам за огнените мравки. Най-фантастичните чистачи на природата. На петдесет метра от останките намерихме мравуняк. Те оставят разузнавачи, нали разбирате. Не виждат, обаче обонянието им е изумително и естествено, след двайсет часа той здравата се е разсмърдял. Това стига ли ви?

— Стига — отвърна Макбрайд. Въпреки че бе рано, вече мечтаеше за втора чаша уиски.

Когато се върнаха в кабинета на полковника, шефът на тайната полиция му показва някои по-дребни предмети. Стоманен часовник с гравирани инициали МУ върху задния капак. И пръстен.

— Нямаше портфейл — каза полковникът. — Някой от хищниците трябва да го е изял, ако е бил кожен. Но това може би върши по-добра работа. Трябвало е да го зареже, когато са го разпознали на границата.

Американският паспорт бе на името на Медвърс Уотсън. По професия учен. Същото лице, което Макбрайд беше видял на молбата за виза: очила, рядко катинарче, малко безпомощно изражение.

Човекът от ЦРУ напълно логично заключи, че никой никога повече няма да види Медвърс Уотсън.

— Може ли да се свържа със своя началник във Вашингтон?

— Моля, заповядайте — отвърна полковник Морено. — Ще ви оставя сам.

Макбрайд извади лаптопа от дипломатическото си куфарче и въведе последователността от цифри, която щеше да го защити от любопитни уши. Включи мобилния си телефон в лаптопа и изчака Девъроу да се обади.

Той предаде на началника си получената от Морено информация и му разказа какво е видял. Последва кратко мълчание.

— Връщай се — нареди Девъроу.

— Няма проблем.

— Морено може да запази играчките си, включително пушката.
Но искам паспорта. А, и още нещо.

Макбрайд го изслуша.

— Какво искаш?...

— Просто го направи, Кевин. Приятно пътуване.

Макбрайд каза на полковника какво му е наредено. Дебелият шеф на тайната полиция сви рамене.

— Толкова кратко гостуване. Трябваше да поостанете. Вечеря с омари на моята яхта? Студено шампанско? Не? Е, добре... паспорта, естествено. И другото...

Той отново сви рамене.

— Щом искате. Вземете всичко.

— Казаха ми, че и едно ще е достатъчно.

26. ТРИКЪТ

Макбрайд пристигна във Вашингтон на 29 август. Същия ден господин Хенри Наш отиде в консулството на република Сан Мартин в Парамарибо и поиска виза с паспорта си, издаден от главния секретар на Нейно Величество по външните работи и Британската общност.

Нямаше проблем. Консултът в малкия кабинет знаеше, че няколко дни по-рано са преследвали беглец от правосъдието, който се опитал да влезе в родината му, но тревогата бе свалена. Човекът беше мъртъв. Той издаде входна виза на англичанина.

Това му бе лошото на август. Нищо не можеш да свършиш бързо, даже във Вашингтон, даже да се казваш Пол Девъроу. Оправданието винаги беше едно и също: „Съжалявам, господине, но той е в отпуска. Ще се върне следващата седмица“. И така месец август постепенно свърши и започна септември.

На 3-ти Девъроу получи първия от двата отговора, които му трябваха.

— Това може би е най-сполучливият фалшификат, който сме виждали — каза му служителят от паспортния отдел на държавния департамент. — Той е оригинален и е издаден от нас. Само че двете най-важни страници майсторски са били извадени и заменени с нови. Това са страниците със снимката и името на Медвърс Уотсън. Доколкото ни е известно, не съществува такъв човек. Паспорт с такъв номер никога не е издаван.

— Притежателят на този паспорт можел ли е да влиза и излиза от Щатите? — попита Пол Девъроу. — Достатъчно добър ли е фалшификатът?

— Да излиза, да — отвърна експертът. — При напускане на страната паспортът се проверява само от хората от авиокомпанията. Не се използва компютърна база данни. Да влиза... това може да се окаже

проблем. Ако служителят от паспортен контрол провери номера в базата данни, компютърът ще отговори, че няма такъв номер.

— Може ли да получа паспорта обратно?

— Съжалявам, господин Девъроу. Опитваме се винаги да ви помагаме, но този шефдовър ще отиде в нашия Черен музей. Цели курсове от стажанти ще се запознаят с тази прелест.

И все още нямаше отговор от патологията в „Бетесда“ — болницата, където Девъроу имаше неколцина полезни познати.

На 4-ти, седнал зад волана на скромен, взет под наем автомобил, с малко летни дрехи и тоалетни принадлежности в сака и британски паспорт със санмартинска виза в ръка, господин Хенри Наш се качи на ферибота на река Комини.

Английският му акцент едва ли щеше да заблуди някой възпитаник на Оксфорд или Кембридж, ала нидерландскоговорящите суринамци и испаноезичните жители на Сан Мартин нямаше да му създадат проблем.

Отмъстителя отново впери поглед в кафявата вода, която течеше под краката му, и си помисли, че ще е истински щастливец, ако никога повече не види проклетата река.

Барьерата на санмартинския бряг бе изчезнала, нямаше ги тайната полиция и войниците. Границата се беше върнала към сънливото си ежедневие. Той слезе, подаде паспорта си през прозорчето на кабинката, безумно се усмихна и започна да си вее с ръка, докато чакаше.

Тичането по потник при всякакво време му бе придало постоянен слаб загар, а двете седмици в тропиците го бяха направили махагоновокафяв. Светлата му коса беше боядисана от един бръснар в Парамарибо и сега бе толкова тъмнокестенява, че почти можеше да мине за черна, което просто отговаряше на описанието на господин Наш от Лондон.

След като провериха надве-натри багажника на колата му и сака, той прибра паспорта си в горния джоб на ризата и продължи по пътя за столицата.

На третата отбивка пътникът се огледа, за да се увери, че никой не го наблюдава, и отново зави към джунглата. По средата на пътя до

фермата спря и обърна колата. Лесно откри гигантския баобаб и дебелият черен ремък продължаваше да е завързан за дънера.

Отвърза го и камуфлажната раница се спусна от клоните, където бе висяла през цялото това време. Тя съдържаше всичко, което Отмъстителя се надяваше, че ще му трябва за неколкодневно наблюдение от хребета на хълмовете над хасиендата на избягалия сърбин и за проникването му в самата крепост.

Митничарят на границата не беше обърнал внимание на десетлитровия пластмасов бидон в багажника. Когато англичанинът му каза „Aqua“, онзи само кимна с глава и затвори капака. Заедно с водата товарът му щеше да изтощи дори спортист като него, ала той щеше да има нужда от двата литра дневно, за да издържи.

Декстър спокойно прекоси столицата, подмина палмовата гора, сред която се намиреше офисът на полковник Морено, и продължи на изток. Стигна в курортното селище Ла Бая точно след обяд, в часа на сиестата, когато нищо не помръдваше.

Колата вече беше със санмартински регистрационни номера. Спомни си поговорката: къде можеш да скриеш дърво? В гората. Къде можеш да скриеш камък? В каменоломната. Остави автомобила на обществения паркинг, нарами раницата и се запъти на изток извън града.

Спусна се здрач. Пред себе си видя хребета на хълмовете, които разделяха хасиендата от околната джунгла. Там, където шосето завиваше към континента, за да заобиколи хълмовете и да продължи към Марони и границата на Френска Гвиана, той напусна пътя и започна да се катери.

Видя тясната пътека, която се спускаше от прохода и се виеше към върха, избран от него по направените от самолета снимки. Когато стана прекалено тъмно, за да върви, Отмъстителя спря, изяде един от сухите си порции, изпи чаша от безценната вода, отпусна се върху раницата и заспа.

В туристическите магазини в Ню Йорк той се бе отказал от военните порции, защото си спомняше, че по време на Войната в Залива войниците просто бяха отказвали да ги ядат. Сам си приготви концентрати, съдържащи телешко, стафида, ядки и декстроза. Можеха да минат за заешки изпражнения, но щеше да запази силите си.

Събуди се преди изгрев слънце, отново похапна, пи вода и продължи да се катери. По някое време през една просека в дърветата зърна покрива на къщичката на пазачите.

Стигна до хребета, преди да се развидели. Той излезе от гората на двеста метра от определеното място, затова запълзя настрани, докато го открие.

Усетът му за терен не го бе подвел. На хребета имаше малка вдлъбнатина, скрита в последните оскъдни храсти. С камуфлажната си риза и шапка, намазано с боя лице и масленозелен бинокъл, неподвижен под листата, щеше да е незабележим за хората в имението.

Когато се нуждаеше от почивка, щеше да използва заднешком и да се изправи. Устрои си малък лагер, който щеше да е негов дом за около четири дни, намаза лицето си с боя и се вмъкна в скривалището си. Слънцето позлати джунглите на север от Кайен, първите му лъчи стигнаха до Ел Пунто. Полуостровът се ширна пред него като макета, украсявал дневната на бруклинския му апартамент — акулски зъб, щръкнал в искрящото море. Отдолу се разнесе глух звън — някой удряше с железен лост по парче релса. Беше време работниците да стават от сън.

Приятелят на Пол Девъроу от патологията в „Бетесда“ се обади едва на 4-ти.

— Какви ги вършите, Пол?

— Не знам. Какви ги върша?

— Както изглежда, обирате гробове.

— Разказвай всичко, Гари.

— Ами, фемур е, да. Бедрена кост от десния крак. Чисто счупване по средата. Не е сложна фрактура, няма отчупени фрагменти.

— При падане ли е получена?

— Не. Причината е остър предмет и чук.

— Потвърждаваш най-ужасните ми страхове, Гари. Продължавай.

— Ами, костта очевидно е от анатомичен скелет, какъвто може да се купи във всеки медицински магазин и се използва от студенти още от Средновековието. Петдесетинагодишен. Костта е счупена наскоро с остър удар. Зарадвах ли те?

— Не, напротив. Въпреки това съм ти длъжник.

Както всичките си други телефонни разговори, Девъроу беше записал и този. Когато Кевин Макбрайд изслуша записа, ченето му увисна.

— Мили Боже.

— Заради безсмъртната ти душа, Кевин, надявам се Господ наистина да се смили над теб. Измамил те е. Това е номер. Той изобщо не е мъртъв. Инсценирал е цялата тая проклета история, заблудил е Морено и Морено убеди теб. Той е жив. Кое то значи, че ще се върне или че вече се е върнал. Кевин, положението е много сериозно. Искam служебният самолет да излети до час и ти да си на борда.

Аз ще осведомя полковник Морено, докато ти си на път. Когато стигнеш там, Морено ще проверява по всички възможни канали дали оня проклет Отмъстител не се е върнал. Хайде, върви.

На 5-ти Кевин Макбрайд отново се срещна с полковник Морено. Само че този път я нямаше предишната дружелюбност на полковника. Жабешкото му лице беше покрито с гневни петна.

— Тоя човек е много хитър, *mi amigo*. Вие не ми го бяхте казали. Добре, той ме заблуди веднъж. Повече няма да успее. Само гледайте.

Шефът на тайната полиция бе проверил всички, влезли в република Сан Мартин от момента, в който професор Медвърс Уотсън бе разбил бариерата на границата.

Двигателят на трима риболовци от Сен Лорен дю Марони откъм френската страна се беше повредил и ги бяха изтеглили в пристанището на Сан Мартин. Те бяха в ареста и изобщо не бяха доволни. Други четирима чужденци бяха влезли от Суринам. Група френски специалисти от космодрума „Куру“ във Френска Гвиана бяха минали оттатък Марони в търсене на евтин секс и сега бяха още по-евтино настанени в затвора.

От четиримата, които бяха влезли от Суринам, един бе испанец и двама — холандци. Всичките им паспорти бяха конфискувани. Полковник Морено ги хвърли на бюрото си.

— Кой от тези е фалшив? — попита той.

Осем френски, два холандски, един испански. Един липсваше.

— Кой е другият посетител от Суринам?

— Англичанин, не успяхме да го намерим.

— Данни?

Полковникът погледна в списъка от консулството на Сан Мартин в Парбо и граничния пункт на Комини.

— Наш. Сеньор Хенри Наш. Паспортът му бил в ред, визата също. Нямал багаж, освен малко летни дрехи. Малка кола, взета под наем. Неподходяща за джунглата. С тия неща не може да излезе от шосето или столицата. Влязъл преди два дни, на четвърти.

— Хотел?

— Казал в консулството в Парбо, че ще се настани в хотел „Камино Реал“. Имал резервация, пратена по факс от „Краснополски“ в Парбо. Не се е настанил в хотела.

— Изглежда подозрително.

— Колата също я няма. Чужда кола не може да изчезне в Сан Мартин. Обаче не успяхме да я открием. И все пак не може да отбие от шосето. Затова според мен е в гараж някъде из страната. Следователно има съучастник — приятел, колега, подчинен. В момента претърсваме навсякъде.

Макбрайд погледна купчината чужди паспорти.

— Само техните посолства могат да удостоверят дали са фалшификати. А посолствата са в Суринам. Това означава да пратите някого от хората си.

Полковник Морено мрачно кимна с глава. Гордееше се с абсолютната си власт над малката диктатура. Нещо обаче се бе объркало.

— Съобщихте ли на нашия сръбски гост?

— Не — отвърна Макбрайд. — А вие?

— Още не.

И двамата имаха основателни причини. Беглецът беше изключително доходен за президента Муньос. Морено не желаше да го прогони.

От друга страна, Макбрайд имаше строга заповед. Макар той да не го знаеше, Девъроу се боеше, че Зоран Жилич може да се паникьоса и да откаже да замине за Пешавар на срещата с главатарите на Ал Кайда. Рано или късно някой или трябваше да намери ловеца на глави, или да съобщи на Жилич.

— Моля, дръжте ме в течение, господин полковник — каза той и се обърна да си върви. — Аз ще отседна в „Камино Реал“. Струва ми се, че имат свободна стая.

— Все си блъскам главата за нещо, сеньор — спря го Морено, преди Макбрайд да стигне до вратата. Американецът се обърна.

— Да?

— Тоя човек, Медвърс Уотсън. Той се опита да влезе в страната без виза.

— И какво от това?

— За да влезе в страната, е нужна виза. Той е трябвало да го знае. Но изобщо не си е направил труда.

— Прав сте — съгласи се Макбрайд. — Странно.

— Затова като полицаи се питам защо. И знаете ли какво си отговарям, сеньор?

— Какво?

— Защото не е имал намерение да влезе законно, защото изобщо не се е паникьосал. Защото е възнамерявал да направи точно това: да инсценира собствената си смърт и да се завърне в Суринам. И после тайно да влезе в страната.

— Логично е — призна Макбрайд.

— И после си казвам: значи той е знаел, че сме го очаквали. Но откъде?

Стомахът на Макбрайд се сви, когато осъзна смисъла на думите на Морено.

В това време, невидим сред шубрака на планинския склон, ловецът наблюдаваше, записваше и чакаше. Чакаше часа, който още не бе настъпил.

НАБЛЮДЕНИЕТО

Декстър бе впечатлен от триумфа на охрана и самозадоволяване, постигнат от природата, човешката находчивост и парите, на полуострова под хълмовете. Ако не разчиташе изцяло на робски труд, този модел щеше да е достоен за възхищение.

Щръкналият в морето триъгълник беше по-голям, отколкото предполагаше макетът в нюйорския му апартамент.

Основата, към която гледаше в момента от своето планинско скривалище, беше широка около три километра. Както бяха показали въздушните му снимки, тя стигаше от море до море и в двата ѝ края хълмовете се спускаха с вертикални скали към водата.

Катетите на равнобедрения триъгълник бяха дълги към пет километра, което означаваше, че площта на сушата е около осем километра. Тя беше разделена на четири части, всяка с различна функция.

Под него в подножието на хълмовете се намираха частната писта и селото на работниците. На триста метра от скалата от край до край минаваше три и половина метрова телена мрежа с бодлива тел отгоре. С помощта на бинокъла Декстър видя, че в двата края мрежата стърчи от скалата и свършва с бодлива тел. Оградата не можеше нито да се заобиколи, нито да се прескочи.

Пистата заемаше две трети от ивицата между хълмовете и оградата. От двете ѝ страни имаше голям хангар, плац и множество помалки сгради, които трябваше да са работилници и складове за гориво. Към отсрещния край — до морето, заради прохладния бриз — бяха пръснати пет-шест малки вили, които навярно бяха за пилотите и поддържащия персонал.

До пистата можеше да се стигне само през железен портал. Там нямаше кабинка за пазач, но двете антени и колелцата под водещите краища на вратата показваха, че се задвижва дистанционно. В пет и половина на пистата не помръдваше нищо.

Третата третина от ивицата бе заета от селото. То беше отделено с друга ограда, която минаваше перпендикулярно на хълмовете и също бе увенчана с бодлива тел. Селяните явно нямаха достъп до пистата.

Звънът на железен лост по релса утихна след минута и селото оживя. Облечени в белезникави панталони и ризи и обути с еспадрили, първите фигури се появиха от колибите и се запътиха към общите умивални. Когато всички се събраха, Декстър пресметна, че са около хиляда и двеста.

Явно имаше хора, които работеха в селото и не ходеха на нивите. Отмъстителя ги видя да приготвят закуска от хляб и овесена каша в открити кухни. Дълги маси и пейки бяха поставени под навеси от палмови клони, които предпазваха работниците от свирепото слънце и понякога от случайни дъждове.

При втория звън на желязната релса селяните взеха паниците си и по половин самун хляб и седнаха да закусват. Нямаше градини, магазини, жени, деца, училище. Това не беше истинско село, а трудов лагер. Единствените останали сгради, изглежда, бяха складове за хранителни стоки, дрехи и постелки, както и черквата с къщата на свещеника. Селището бе функционално — място за работа, хранене, сън, молитви за освобождаване и нищо друго.

И пистата, и селото представляваха триъгълници, ограничени от хълмовете, телената мрежа и морето. Имаше само една разлика. От прохода в планинската верига се спускаше осеян с дупки лъкатушещ път — единствен излаз по суша към континента. Той очевидно не ставаше за тежки камиони и Декстър се зачуди как снабдяват полуострова с тежки товари като бензин, дизелово и авиационно гориво. Получи отговор на този въпрос, когато слънцето се издигна по-високо в небето.

Утринната мъгла в далечината забулваше третата част от имението, оградените пет акра в края на носа. Декстър знаеше от въздушните снимки какво има там: великолепно бяло имение, в което живееше сръбският бандит, пет-шест вили за гости и висш персонал, отлично поддържани морави, цветни лехи и храсти, а от вътрешната страна на високата над четири метра ограда — долепени една до друга сгради за домашния персонал и складове за бельо, хранителни стоки и напитки.

В средата на стената имаше масивен двукрил портал, до който водеше чакълен път. Порталът се отваряше автоматично от къщичката на пазача, а от вътрешната страна на стената имаше парапет, който позволяваше на въоръжените стражи да патрулират по цялата ѝ дължина.

Цялата площ между телената ограда под Декстър и стената на три километра от него беше заета от обработваема земя. Когато сумракът окончателно се разсея, той се увери в нещо, което бе предполагал по снимките: фермата произвеждаше почти всичко, от което се нуждаеха обитателите на крепостта. По пасбищата пасяха стада говеда и овце. В далечните бараки навярно отглеждаха свине и домашни птици.

Имаше ниви с пшеница, варива, картофи. Овощните градини раждаха десетки видове плодове. Зеленчуци растяха или на открито, или в продълговати полиетиленови оранжерии. Фермата очевидно произвеждаше всевъзможни видове салати и плодове, наред с месо, масло, яйца, сирене, олио, хляб и червено вино.

Нивите и овощните градини бяха осеяни с плевници и хамбари, работилници, кланица, мелница, фурна и винарна.

Надясно, близо до морето, но в границите на фермата, имаше малка казарма за охраната с десетина по-удобни бунгала за офицерите и два-три магазина.

Наляво, също край морето и във фермата, имаше три големи склада и лъскава алуминиева цистерна. В самия край на скалите се издигаха два големи крана. Това решаваше един проблем: тежките товари пристигаха по море.

Пеоните приключиха със закуската и отново се разнесе острото удряне на железен лост по релса. Този път реакциите бяха няколко.

От казармата покрай десния бряг се изсипаха униформени стражи. Един от тях доближи свирка към устните си. Декстър не чу нищо, но откъм фермата дотичаха десетина добермана и влязоха в оградения лагер край казармата. Явно не бяха яли от едно денонощие — те се нахвърлиха на паниците със сурово месо и го изгълтаха за броени секунди.

Това обясняваше какво става всяка вечер. Когато всички служители и роби се оттегляха в съответните си зони, пускаха кучетата в хиляда и двестата хектара на фермата. Сигурно бяха обучени да не

закачат добитъка, овцете и свинете, ала никой натрапник нямаше да се спаси от острите им зъби. Бяха прекалено много, за да ги победи сам човек. Не можеше да става и дума за проникване на полуострова през нощта.

Наблюдателят се бе скрил толкова дълбоко под храстите, че ако някой отдолу вдигнеше поглед към хребета, нямаше да види отблясък на бинокъл, нито да зърне неподвижния, облечен в камуфлажна униформа мъж.

В шест и половина, когато фермата беше готова да ги приеме, звънът призова селяните на работа. Те се стълпиха при високия портал, който разделяше селото от нивите и градините.

Той бе далеч по-сложен от другия при пистата. Отваряше се навътре към фермата на две крила. Вътре имаше пет маси, зад които седяха надзиратели. Други стояха прави до тях. Пеоните се строиха в пет колони.

После се затътриха напред, спираха пред съответната маса и показваха висящите на шията им номера на седналите надзиратели, които проверяваха номера и го записваха. След това на групи от по стотина ги отвеждаха към бараките за инструменти край главния път, за да вземат каквото им трябва.

Някои бяха определени за нивите, други за овощките, оборите, мелницата, кланицата, винарната или зеленчуковата градина. Пред погледа на Декстър огромната ферма оживя. Но охраната не намали бдителността си. Когато селото най-после опустя, двукрилият портал се затвори и хората се пръснаха по постове си, Отмъстителя се съсредоточи върху охраната и се зае да търси слабите ѝ места.

Малко преди обяд полковник Морено получи отговор от двамата си агенти, които беше пратил да проверят чуждите паспорти.

Властите в Кайен, столицата на Френска Гвиана, не се разтакавали. Те не се зарадвали много, че трима невинни рибари са били арестувани, задето двигателят им се е повредил в морето, нито че петима специалисти са били задържани без никакво основание. Осемте френски паспорта били обявени за стопроцентово истински и било отправено настойчиво искане техните притежатели да бъдат освободени и пратени обратно.

В холандското консулство в Парамарибо реагирали по същия начин — паспортите на двамата холандци били истински, визите били в ред, тогава какъв бил проблемът?

Испанското посолство беше затворено, но човекът от ЦРУ бе уверил полковник Морено, че беглецът е висок около метър седемдесет и седем сантиметра, докато испанецът беше над метър осемдесет и два. Оставаше само изчезналият господин Хенри Наш от Лондон.

Шефът на тайната полиция нареди на своя агент в Кайен да се прибере, а на другия в Парбо — да обходи всички агенции за автомобили под наем, за да установи каква кола е взел лондончанинът и да запише регистрационния й номер.

По това време жегата вече се бе спуснала над хълмовете. На няколко сантиметра от лицето на неподвижния наблюдател пропълзят гущер с вдигнат червен гребен зад главата. Той се вторачи в човека, не долови опасност и отмина по пътя си. При крановете на скалите настана раздвижване.

Четирима мускулести младежи изтикаха деветметрова алуминиева патрулна лодка до един ландроувър и я натовариха отгоре. Джипът я закара при една петролна помпа, където я заредиха. Навярно щеше да прилича на туристическа яхта, ако не бе трийсеткалибровата картечница браунинг.

Накрая поставиха лодката под единия кран. От правоъгълната рамка се спуснаха четири кабела, завършващи с яки стоманени клеми, които закрепиха за корпуса на яхтата. Заедно с екипажа, тя бе издигната от площадката и спусната в океана.

След няколко минути Декстър отново я видя в морето. Мъжете на борда изтеглиха и изпразниха две рибарски мрежи и пет капана за омари, заложиха нови примамки, хвърлиха ги обратно и продължиха патрула си.

Отмъстителя бе забелязал, че всичко пред него не би могло да съществува без два животворни еликсира. Първият беше бензинът, с който работеше генераторът зад склада на пристанището. Той осигуряваше електричеството, задвижващо всички устройства и двигатели в цялото имение — от порталите до нощните лампи.

Вторият еликсир бе водата, прясната, чиста вода в неограничено количество. Тя идваше от планинския поток, който беше видял още на въздушните снимки.

Този поток се намираше малко наляво под него. Той извираше от склона, след като идваше някъде от дълбините на джунглата. Водата падаше от височина пет-шест метра и навлизаше в бетонен канал, очевидно специално направен за нея. За да стигне до фермата, тя трябваше да мине под пистата. За тази цел бяха използвани квадратни шахти. По същия начин потокът минаваше и под телената ограда. Декстър не се съмняваше, че входът и изходът са затворени с яки решетки. Ако нямаше решетки, всеки можеше да се вмъкне в потока от пистата, да мине под оградата и да избегне кучетата. Създателите на имението обаче бяха предвидили тази възможност.

Преди обяд се случиха две неща. Изтеглиха хоукъра от хангара. Декстър се обезпокои дали сърбинът няма да замине занаякде, ала самолетът бе изваден навън само за да направи място. Последва го малък хеликоптер, с каквито патрулира пътната полиция. Ако се наложеше, той можеше да увисне само на сантиметри от скалистия склон и Декстър трябваше да е невидим, за да не го забележат. Но вертолетът остана долу с неподвижни ротори, докато ремонтираха двигателя му.

После от фермата се появи мотоциклет и спря пред електрическия портал. Мъжът използва дистанционно устройство, за да отвори портала, продължи напред, весело поздравя монтьорите при хеликоптера и се насочи към мястото, където потокът минаваше под пистата.

Там отново спря, свали една плетена кошница от багажника и погледна течащата вода. След това хвърли няколко мъртви кокошки в потока, преди водата да навлезе в шахтата. После прекоси пистата и отново се вторачи във водата от другата страна. Кокошките трябва да бяха отнесени от течението и притиснати към решетката.

Каквито и да бяха, съществата в потока между хълмовете и решетката изядоха месото. Декстър се сецаше само за един сладководен хищен обитател на тези краища: пиранята. Щом можеше да яде кокошки, значи можеше да яде и плувци. Вече нямаше значение дали тунелът е по-дълъг, отколкото можеше да плува под вода

Отмъстителя — това беше тристаметров канал, по който плуваха пирани.

След телената ограда потокът прекосяваше фермата и захранваше мрежа от искрящи на слънцето напоителни канали. Други подземни шахти навярно отвеждаха вода към селото на работниците, вилите, казармата и господарското имение.

След като обслужеше всички части на полуострова, потокът завиваше към пистата и се изливаше в морето.

В ранния следобед зноят лежеше над земята като грамадно задушавашо покривало. Работниците се бяха трудили в имението от седем до дванайсет. Пуснаха ги да се скрият на сянка и да изядат храната, която носеха в памучните си торбички. Оставиха ги да почиват до четири. После продължаваха работа.

Декстър лежеше и пъшкаше, завиждайки на саламандъра, който се грееше на една недалечна скала, неподвластен на жегата. Изкушаваше се да изпие няколко глътки скъпоценна вода, за да се поразхлади, ала знаеше, че трябва да я разпределя, за да не се обезводни, а не да я пие за удоволствие.

В четири часа звънът на желязната релса съобщи на работниците да се връщат на нивите и в плевниците. Декстър пропълзя до ръба на наблюдателния си пост и проследи с поглед фигурките в груби памучни ризи и панталони, с тъмнокафяви лица, скрити под сламени шапки сомбреро. Те отново взеха мотиките и кирките си и продължиха да плевят насажденията.

Между крановете наляво се появи очукан пикап и спря със задницата към морето. Един пеон в окървавен гащеризон свали дълъг стоманен улей, закрепил го за каросерията и с вила започна да смъква нещо по него. То се плъзгаше по метала и падаше в морето. Декстър фокусира бинокъла и видя черна козина и волска глава.

Докато беше разглеждал снимките в Ню Йорк, му бе направило впечатление, че въпреки скалите не е проправен път до красивото синьо море. Нямаше стъпала, нямаше платформи за гмуркане, нямаше салове, нито вълноломи. Сега разбираше причината. Водата около целия полуостров гъмжеше от риби-чук, тигрови и огромни бели акули. Ако се появеше нещо друго освен риба, щеше да оцелее няколко минути.

Приблизително по това време по мобилния телефон на полковник Морено се обади неговият агент от Суринам. Англичанинът Наш взел под наем кола от малка частна фирма, поради което им отнело толкова много време, за да я открият. Автомобилът бил форд. Човекът продиктува номера.

Шефът на тайната полиция издаде заповед на другата сутрин да претърсят всеки паркинг, гараж и улица за форд със съответната суринамска регистрация. После се поправи. Форд с каквато и да е регистрация. Търсенето трябваше да започне призори.

Здрачът и нощта в тропиците се спускат изненадващо бързо. Слънцето се бе скрило зад гърба на Декстър едва преди час, носейки му мечтаното облекчение. Работниците се прибраха, като уморено тътрузеха крака. Те предадоха инструментите си и бяха проверени един по един на портала — по двеста души в пет колони.

Върнаха се в селото при другите двеста, които не бяха излезли на нивите. Във вилите и казармите светнаха първите лампи. В далечния край на триъгълника прожектори обляха имението на сърбина в бяло сияние.

Монтьорите на летището затвориха хангара и яхнаха мотопедите си към вилите в отсрещния край на пистата. Когато всички портали бяха затворени и заключени, пуснаха доберманите, светът се сбогува с шести септември и ловецът на хора се приготви да се спусне от хребета.

28. ГОСТЪТ

За един ден взирание от хребета на хълмовете Отмъстителя разбра две неща, които не можеха да се видят на снимките. Първо, че не целият склон е стръмен. По него спокойно можеше да се спусне до трийсетина метра от равнината, където ставаше отвесен. Но той носеше достатъчно дълго катераческо въже.

И второ, че голотата на склоновете се дължи на човека, а не на природата. Някой беше пратил работници с алпинистко снаряжение, за да прочистят урвите от всички фиданки и храсти в цепнатините по склона, така че да няма абсолютно никаква растителност.

Съвсем тънките фиданки бяха изтръгнати от корен. Някои от подебелите бяха отрязани, ала не достатъчно ниско. Пъновете им образуваха стотици опори за опитния катерач.

На дневна светлина мигновено щяха да забележат този катерач, ала не и в мрака.

В десет часа луната вече беше изгряла, тънък полумесец, колкото да осветява пътя на катерача, но не и да го кара да изпъква на фона на скалите. Трябваше да внимава, за да не събори някой камък. Като се придвижваше от пън на пън, Декстър започна спускането към пистата.

Когато склонът стана прекалено стръмен, той използва навитото около раменете си въже, за да измине останалото разстояние.

Остана три часа на пистата. Преди години друг негов „клиент“ от Гробниците в Ню Йорк го бе научил на джентълменското изкуство да отключва всевъзможни ключалки и комплектът шперцове, който носеше със себе си, беше дело на майстор.

Остави на мира катинара на хангара. Ако се опиташе да я отвори, двукрилата врата щеше да вдигне шум. Отстрани имаше по-малка врата с елементарна ключалка, която му отне не повече от трийсет секунди.

Човек трябва да е опитен техник, за да поправи хеликоптер, и още по-опитен — за да го повреди по такъв начин, че опитният техник

да не може да открие повредата, нито даже да забележи, че някой е бърникал машината.

Техникът, който поддържаше хеликоптера на сърбина, беше опитен, но и Декстър го биваше. Отблизо видя, че вертолетът е ЕС 120 Юрокоптър, едномоторна версия на двумоторния ЕС 135. Големият плексигласов купол отпред осигуряваше отлична видимост на пилота и пътника до него. Отзад имаше места за още трима души.

Отмъстителя пренебрегна главния роторен механизъм, а се съсредоточи върху по-малкия опашен ротор. Ако той дефектираше, хеликоптерът просто нямаше да излети. Повредата щеше да се отстрани изключително трудно.

Люкът на хоукъра бе отворен и Декстър имаше възможност да разгледа вътрешността му и да се увери, че самолетът не е подлаган на сериозно вътрешно преоборудване.

След като заключи главния хангар, той се вмъкна в склада и взе каквото му трябваше, без да оставя следи. Накрая безшумно изтича до отсрещния край на пистата, който граничеше със задната страна на вилите, и прекара последния час там. На сутринта един от техниците с раздразнение щеше да забележи, че някой е взел мотопеда му от задната ограда.

Накрая Декстър се върна при висящото въже и се покатери до дебелия пън, на който беше завързано. После продължи от корен на корен, докато стигна наблюдателния си пост. Дрехите му бяха толкова мокри от пот, че можеше да ги изцеди. Утешаваше го мисълта, че телесната миризма е единственото нещо, на което никой няма да обърне внимание в тая част на света. За да възстанови изгубената течност, той си позволи да изпие половин литър вода, провери останалото количество и заспа. Тихият будилник на часовника му го събуди в шест часа сутринта, точно преди железният лост да заудря по релсата.

В седем Пол Девъроу вдигна Макбрайд от леглото му в хотел „Камино Реал“.

— Нещо ново? — попита Девъроу.

— Нищо. Почти е сигурно, че се е върнал под името Хенри Наш, англичанин, туристически предприемач. После се е изпарил. Взел е

под наем един форд от Суринам. По някое време днес Морено ще го обяви за национално издирване.

Шефът му дълго мълча, седнал по халат в трапезарията си в Александрия, Вирджиния, преди да отиде на работа в Ленгли.

— Не е достатъчно — накрая заяви Девъроу. — Трябва да предупредя нашия приятел. Разговорът няма да е лесен. Ще изчакам до десет. Ако има нещо ново по залавянето на тоя Хенри Наш, веднага ми се обади.

— Непременно — обеща Макбрайд.

Нямаше нищо ново. В десет Девъроу се обади в Сан Мартин. Изтекоха десет минути, докато повикат сърбина от басейна в радиозалата — малко помещение в мазето, натъпкано със супермодерна недопускаща подслушване техника.

В десет и половина Отмъстителя забеляза раздвижване в имението под наблюдателния му пост. От голямата къща на самия връх на носа се понесоха джипове, които вдигнаха воали от прах. Изтеглиха хеликоптера от хангара и приготвиха главните му ротори за полет.

„Изглежда, някой го е предупредил“ — помисли си той.

Пилотите пристигнаха от домовете си в края на пистата с два мотоскутера. След няколко минути те вече седяха в кабината и големите ротори бавно се завъртяха. Двигателят изрева и скоростта на ротора се увеличи.

Опашният ротор, който не позволяваше на машината да се завърти около собствената си ос, също се въртеше. После нещо вътре сякаш заяде. Разнесе се скърцане на метал и главината се строши. Един монтьор отчаяно замаха с ръце на мъжете в плексигласовия купол и прокара ръка през гърлото си.

Пилотите видяха на контролния пулт, че повредата е в един от главните опашни лагери. Угасиха двигателя. Главните ротори спряха и екипажът слезе навън. Около опашката се събраха хора, които се взираха нагоре към повредения ротор.

В пустото село се изсипаха униформени стражи и започнаха да претърсват колибите, складовете и дори черквата. Други яхнаха мотоциклетите си и се отправиха към отсрещния край на имението, за да предупредят господарите си да внимават за следи от натрапника. Такива нямаше. Просто бяха заличени осем часа по-рано.

Декстър преброи униформените. Бяха стотина. На летището имаше десетина души. Плюс хиляда и двеста работници. Отделно охраната, домашната прислуга в господарската къща и още двайсетина монтьори в генераторната станция и ремонтните работилници. Вече имаше представа срещу колко противници се изправя. А още не бе видял самата господарска къща и нейните несъмнено сложни защитни системи.

Малко преди обед Пол Девъроу се обади на своя човек в центъра на бурята.

— Трябва да отидеш при нашия приятел, Кевин. Разговарях с него. Адски е възбуден. Нямам думи да изразя колко е важно тоя нещастник да изпълни ролята си в проект „Скитник“. Не трябва да се изнизва точно сега. Някой ден ще мога да ти обясня колко е важен. Засега стой до него, докато хванат и неутрализират натрапника. Хеликоптерът му явно се е повредил. Помоли полковника да ти даде джип, за да отидеш на полуострова. Когато стигнеш там, ми се обади.

По обед Декстър видя, че към скалите се приближава малък товарен кораб. Той стовари сандъци от палубата и трюмовете си, които крановете вдигнаха върху бетонната площадка. Там чакаха пикапи. Очевидно доставяха луксозни стоки, които хасиендата не можеше да си произведе.

Последният товар бе четири хиляди и петстотин литрова алуминиева цистерна с гориво. След като спуснаха празна цистерна на палубата, корабът отплава в синьото море.

Малко след един часа надясно под Декстър се появи джип, мина през прохода и продължи по пътя към селото. Имаше санмартински полицейски обозначения. До шофьора седеше пътник.

Синият ландроувър стигна до портала в телената ограда и спря. Шофьорът слезе и показа документите си на охраната. Войниците се обадиха по телефона, най-вероятно за да искат разрешение от господарската къща.

Междувременно и вторият мъж слезе и любопитно се заозърта наоколо. Той се обърна и погледна към хълмовете, откъдето идваше.

Високо над него един бинокъл фокусира лицето му.

Също като невидимия наблюдател на хребета, Кевин Макбрайд беше впечатлен. От две години работеше с Пол Девъроу върху проект „Скитник“, още от установяването на връзка и вербуването на сърбина. Бе виждал досиетата, мислеше си, че знае всичко за него, ала никога не се бяха срещали. Девъроу винаги запазваше това съмнително удоволствие за себе си.

Синият полицейски джип потегли към високата стена на вътрешната зона.

Отвори се една малка врата в портала и отвътре излезе едър мъж по спортен панталон и памучна риза. Ризата бе спусната върху панталона, за да скрива деветмилиметровия глок. Макбрайд го позна от досието: Кулач, единствения, когото сръбският бандит беше взел със себе си от Белград, неговия вечен телохранител.

Мъжът се приближи до предната дясна врата и даде знак. След две години в чужбина той все още не знаеше нито дума на друг език освен сърбохърватски.

— Muchas gracias. Adios^[1] — каза на полицаия Макбрайд. Шофьорът кимна, нетърпелив да се върне в столицата.

Зад исполинския дървен портал от греди колкото железопътни траверси имаше маса. Опитно претърсиха Макбрайд за скрито оръжие, после провериха ръчната му чанта върху масата. От горната тераса се появи облечен в колосани бели дрехи иконом и зачака обискът да приключи.

Кулач изсумтя одобрително. Двамата последваха иконома по стълбището. Макбрайд за пръв път видя господарската къща.

Тя бе триетажна, заобиколена от идеално поддържани морави. В далечината се виждаха двама пеони в бели туники, които се грижеха за цветните лехи. Къщата приличаше на някои по-люксови вили по френската, италианската и хърватската Ривиера — всички стаи на горните етажи имаха балкони, ала прозорците бяха със стоманени щори заради слънцето.

Настланият с плочи вътрешен двор се намираше на няколко метра над портала, през който бяха влезли, и въпреки това беше под горния край на външната стена. Виждаше се хребетът на хълмовете, откъдето бе дошъл Макбрайд, но дори някой снайперист да успееше да

се добере до къщата, нямаше да може да стреля над стената и да улучи хората на терасата.

Във вътрешния двор имаше син басейн и до него — голяма маса от бял мрамор, приготвена за обяд. Среброто и кристалът искряха.

Отстрани бяха наредени няколко шезлонга около маса, на която имаше кофичка за лед с бутилка „Дом Периньон“. Икономът даде знак на Макбрайд да седне. Телохранителят остана изправен и нащрек. От дълбоките сенки на вилата излезе мъж с бял панталон и кремава копринена риза.

Американецът едва позна човека, който някога се беше наричал Зоран Жилич, рекетъор от белградския квартал Земун, мафиот, издирван в Германия и Швеция, убиец от войната в Босна, трафикант на проститутки, дрога и оръжие и беглец от правосъдието.

Новото лице почти не приличаше на снимката от досието на ЦРУ. Същата пролет швейцарските хирурзи бяха свършили отлична работа. Светлата славянска кожа бе скрита под тропически загар и само тънките белези отказваха да потъмнеят.

Ала Макбрайд знаеше, че ушите, също като пръстовите отпечатащи, са специфични за всеки човек и не могат да се променят, освен с операция. Ушите на Жилич бяха същите, както и пръстовите му отпечатащи, и когато се ръкуваха, американецът забеляза кафявите зверски очи.

Жилич седна до мраморната маса и кимна към единственото свободно място. Макбрайд прие поканата. Последва кратък разговор на сърбохърватски между Жилич и телохранителя. Мускулестият главорез се оттегли да обядва някъде другаде.

Много младо и красиво местно момиче в синя униформа на камериерка напълни две чаши с шампанско. Жилич предложи наздравица. Той впери поглед в кехлибарената течност и я пресуши до дъно.

— Оня човек — на приличен, макар и не безупречен английски каза сърбинът. — Кой е той?

— Не знаем точно. Наемник. Извънредно потаен. Известен е само с избрания от самия него псевдоним.

— А именно?

— Отмъстителя.

Сърбинът се замисли, после сви рамене. Други две момичета започнаха да сервират обяда. Имаше омлет от яйца от пъдпъдък и аспержи в топено масло.

— Всичко това в имението ли се произвежда? — попита Макбрайд.

Жилич утвърдително кимна.

— Хляб, зеленчуци, яйца, мляко, зехтин, грозде... Видях всичко това на идване.

Ново кимване.

— Защо ме преследва? — попита сърбинът.

Макбрайд не отговори веднага. Ако издадеше истинската причина, онзи можеше да реши, че няма смисъл повече да сътрудничи на САЩ и която и да е негова институция, след като и без това никога нямаше да му простят. Имаше задача от Девъроу да не изпусне това омразно изчадие от проект „Скитник“.

— Не знаем — излъга той. — Някой го е наел. Сигурно стар враг от Югославия.

Жилич се замисли, после поклати глава.

— Защо закъсняхте толкова, господин Макбрайд?

— Не знаехме за този човек, докато не съобщихте за самолета, който прелетял над имението ви и го снимал. Вие ни дадохте регистрационния номер. Чудесно. После пратихте хора в Гвиана да се намесят. Господин Девъроу смяташе, че ще открием натрапника и ще можем да го спрем. Но той се промъкна през мрежата.

Студените омари бяха с майонеза, също от местни продукти. За десерт имаше мускатово грозде, праскови и силно черно кафе. Икономът предложи пури и изчака, докато се разгорят добре, после се оттегли. Сърбинът изглеждаше умислен.

Трите красиви сервитьорки се бяха строили до стената на къщата. Жилич се завъртя на стола си, посочи едната и щракна с пръсти. Момичето пребледня, но се обърна и влезе в сградата, навярно за да се приготви за идването на господаря си.

— По това време си почивам. Това е местен обичай, при това доста добър. Преди да ви оставя, ще ви кажа нещо. Аз създадох тази крепост заедно с майор Ван Ренсберг, с когото ще се запознаете. Смятам я за най-безопасното място на света.

Не вярвам, че вашият наемник ще успее да проникне тук. Но даже да влезе в имението, никога няма да си тръгне жив. Охранителните системи са изпитани. Този човек може да ви е надхитрил, но няма да се приближи до мен. Докато аз си почивам, Ван Ренсберг ще ви разведе из имението. После можете да съобщите на господин Девъроу, че проблемът е решен. Доскоро.

Той се изправи и напусна масата. Макбрайд остана. Вратата в главния портал под терасата се отвори и по стълбището се качи друг човек. Макбрайд го познаваше от досиетата, но се престори, че го вижда за пръв път.

Адриаан ван Ренсберг също имаше бурно минало. По времето, когато Южна Африка се управляваше от Националната партия и нейната политика на апартейд, той бе работил в Бюрото за държавна сигурност и се беше издигнал до висок пост поради изключителната си безпощадност.

След избирането на Нелсън Мандела той бе постъпил в крайно дясната партия на Йожен Тер Бланш и след нейното разтурване беше решил, че е по-благоразумно да избяга от страната. След няколко години, през които бе работил като експерт по сигурността в различни европейски фашистки организации, той беше привлякъл вниманието на Зоран Жилич и му бе поверено проектирането, построяването и ръководството на хасиендата-крепост Ел Пунто.

За разлика от полковник Морено, южноафриканецът не беше дебел, а мускулист. Само шкембето, което преливаше над широкия кожен колан, издаваше вкус към огромни количества бира.

Макбрайд забеляза, че си е измислил и униформа: кубинки, камуфлажни дрехи, плантаторска шапка, поръбена с леопардова кожа, и пищни отличия.

— Господин Макбрайд? Американецът?

— Аз съм, приятел.

— Майор Ван Ренсберг, шеф на охраната. Наредено ми е да ви покажа имението. Какво ще кажете за утре сутрин? В осем и половина?

Един полицаи намери форда на паркинга в курорта Ла Бая. Номерата бяха местни, но фалшиви. Наръчникът в жабката беше на

нидерландски. Като в Суринам.

Много по-късно някой си спомни, че е видял мъж с грамадна раница да напуска курорта пеш. Отправил се на изток. Полковник Морено отзова всичките си хора и върна армията в казармите. На сутринта, каза той, щели да претърсят хълмовете откъм континента — от пътя до хребета.

---

[1] Много благодаря. Довиждане (исп.). — Б.пр. ↑

29. ОБИКОЛКАТА

Това беше вторият залез, откакто Декстър бе заел невидимата си позиция на хребета, и щеше да е последен.

Все още неподвижен, той изчака и последните прозорци на полуострова да угаснат и се приготви за път. Там долу ставаха рано и си лягаха рано. За него сънят отново щеше да е недостъпен лукс.

Изяде последните си порции и се зареди с двудневна доза витамини и минерали, фибри и захар. Доизпи и водата си — сега телесните му запаси щяха да му стигнат за следващото денонощие. Наложил се да остави голямата раница, здравата мрежа и дъждобрана. Всичко, което щеше да му трябва, донесено от континента или откраднато предишната нощ, се побра в по-малката му раница. Трябваше да скрие само въжето някъде, където нямаше да го намерят.

След полунощ, доколкото можеше, заличил следите от наблюдателния си пост и го напуснал.

Като триеше с клон стъпките си, той бавно се придвижил надясно над селото на работниците. Това му отне един час. Но Декстър прецени времето точно. Лунният полумесец изгря. Дрехите му отново започнаха да подгизват от пот.

Предпазливо заслиза по склона, от опора на опора, от пън на пън, от корен на корен, докато стигна до мястото, където щеше да има нужда от въжето. Този път трябваше да го прехвърли през един гладък корен, за да не се заклепти, когато го дръпнеше отдолу. За да не събори някой камък, той се спуснал заднешком стъпка по стъпка и накрая стигнал до пространството между скалите и задната стена на черквата. Надявал се, че свещеникът спи дълбоко — намирал се само на няколко метра от дома му.

Внимателно задърпа единия край на въжето. Другият се изхлузил от пъна и паднал долу. Декстър го уви на рамото си и се измъкнал от сенките на черквата.

Тоалетните бяха общи. В трудовия лагер нямаше жени. Беше наблюдавал мъжете отгоре. Дългата канавка бе покрита с дъски, в

които бяха пробити кръгли дупки с кръгли капаци. Той дълбоко си пое дъх, вдигна един от капаците и хвърли въжето в черната дупка. С малко късмет то просто завинаги щеше да изчезне, даже да го търсеха, което му се струваше крайно невероятно.

Колибите, в които живееха и спяха мъжете, бяха малки и квадратни — колкото затворнически килии, само че единични. Бяха в редици по петдесет, разделени с уличка от другата редица. Всяка група от по сто бе разположена перпендикулярно на шосето.

Самото шосе водеше до площада, заобиколен от умивалните, кухните и масите със сламените навеси. Декстър заобиколи огрения от луната площад и като се движеше в сенките на сградите, се върна при черквата. Ключалката на вратата му отне не повече от няколко минути.

Черквата не беше нищо особено, но създателите на трудовия лагер бяха постъпили много разумно, осигурявайки отдушник в тази силно католическа страна. Декстър разсеяно се зачуди как тукашният свещеник примирява работата си с вярата.

Намери каквото му трябваше в дъното, в ризницата зад олтара. Остави вратата отключена и се върна при редиците от колиби, където работниците хъркаха през няколкото си часа почивка.

От хребета беше запааметил местоположението на нужната му колиба. Бе видял мъжа да излиза от нея за закуска. Петата отляво на третата уличка от шосето след площада.

Нямаше ключалка — само просто дървено резе. Декстър влезе вътре и стоя неподвижно, докато очите му привикнат с почти пълния мрак след бледата лунна светлина навън.

Гърбавата фигура на кревата хъркаше. След три минути Отмъстителя вече виждаше ниската гърбица под грубото одеяло. Той приклекна, бръкна в раницата си, после се приближи до леглото. От мократа кърпа в ръката му се надигна сладникав мирис на хлороформ.

Пеонът изсумтя, опита се да се претърколи настрани, после потъна в още по-дълбок сън. Декстър продължи да държи кърпата — за по-сигурно. Мъжът нямаше да помръдне още няколко часа. После го преметна през рамо и безшумно се върна по обратния път до черквата.

На прага на каменната сграда отново спря и се послуша. Селото продължаваше да спи. Когато повторно влезе в ризницата, той уви ходилата и глезените на пеона с изолирбанд и запуши устата му. Носът остана отпушен.

Докато заключваше вратата, Отмъстителя погледна бележката на таблото за обяви. Тази обява бе неочакван „плюс“.

Върна се в празната колиба и рискува да включи тънкото си фенерче, за да разгледа вещите на работника. Не бяха много. На стената висеше портрет на Богородица, в чиято рамка беше подпъхната избеляла снимка на усмихната млада жена. Годеница, сестра, дъщеря? През мощния бинокъл мъжът бе изглеждал на възрастта на Декстър, ала можеше да е по-млад. Хората, които попадаха в наказателната система на полковник Морено и биваха пращани на Ел Пунто, бързо остаряваха. Определено отговаряше по ръст и телосложение, поради което Декстър го бе избрал.

Нямаше други украси, само закачалки, на които висяха два еднакви чифта работни дрехи — груби памучни панталони и риза от същия плат. На пода — чифт еспадрили с въжени подметки, лекъосани и захабени. Сламеното сомбреро изчерпваше облеклото на работника. Имаше и брезентова торба с ремък за стягане, в която мъжът бе носил обяда си на плантацията. Декстър изключи фенерчето и си погледна часовника. Четири и пет.

Съблече се по боксерки, избра нещата, които искаше да вземе със себе си, уви ги в потната си тениска и ги напъха в брезентовата торба. Налагаше се да се откаже от останалото. Уви го в раницата и се избави от него по време на второто си отиване до нужника. После зачака ударите на железния лост по релсата.

Както обикновено, сигналът се разнесе в шест и половина. Навън все още беше тъмно, но небето на изток розовееше. По желязната релса удряше дежурният, който стоеше зад двукрилия портал на фермата. Селото около Декстър започна да оживява.

Той прескочи ходенето до нужниците и умивалните, като се надяваше, че никой няма да забележи отсъствието му. След двацет минути надникна през една цепнатина между дъските на вратата и видя, че неговата уличка отново е опустяла. Забил поглед в земята и с килнато напред сомбреро, Отмъстителя забърза към нужниците — една от хилядата фигури по сандали, панталони и риза.

Докато другите закусваха, той остана клекнал над една от дупките. Едва когато третият звън призова работниците на портала, Декстър се нареди на опашката.

Петимата проверяващи седяха на масите си, поглеждаха номерата, проверяваха ги в списъците си, отмятаха ги и записваха в коя група е разпределен работникът, после му даваха знак да отиде при ръководителя. Оттам групите взимаха инструментите си и се захващаха с определените им задачи.

Декстър стигна до масата, хвана номера си с палец и показалец като другите, наведе се напред и се закашля. Проверяващият рязко извърна лице настрани, записа номера и му махна да влиза. Отвращаваше го вонята на чили. Новият се затътри да вземе мотиката си — щеше да плеви авокадо.

В седем и половина Кевин Макбрайд закусва сам на терасата. Грейпфрутът, яйцата, препечените филийки и сливовият конфитюр щяха да са чест за всеки петзвезден хотел. В осем и петнайсет се появи сърбинът.

— Струва ми се, че е най-добре да си пригответе багажа — каза той. — Когато майор Ван Ренсберг ви покаже имението, надявам се, ще се съгласите, че този наемник има един процент шанс да проникне тук, още по-малко да се добере до мен и абсолютно никакъв — да се измъкне навън. Няма смисъл да оставате. Можете да предадете на господин Девъроу, че в края на месеца ще изпълня своята част от сделката, както сме се уговорили.

В осем и половина Макбрайд хвърли ръчната си чанта отзад в открития джип на южноафриканеца и се настани до майора.

— Е, какво искате да видите? — попита шефът на охраната.

— Казаха ми, че е абсолютно невъзможно в имението да влезе нежелан посетител. Ще ми обясните ли защо?

— Вижте, господин Макбрайд, когато проектирах това място, аз постигнах две цели. Първо, това е почти напълно самозадоволяващ се селскостопански рай. Има всичко. Второ, това е крепост, убежище, скривалище, защитено от почти всякакви външни опасности. Естествено, ако се говори за цялостна военна операция, парашутисти, бронирани машини... да, имението може да бъде превзето. Обаче само един наемник?... Категорично не.

— Ами ако дойде по море?

— Добре, ще ви покажа.

Ван Ренсберг превключи на скорост и вдигна облак прах след себе си. Южноафриканецът спря до недалечния край на скалите.

— Оттук можете да видите — каза той, когато слязоха, — че цялото имение е заобиколено от морето. Скалите никъде не са по-ниски от шест метра, а на повечето места достигат петдесет. Имаме радарна система, замаскирана като телевизионни сателитни антени, която ни предупреждава за приближаващи се обекти.

— Патрули?

— Две патрулни лодки, които се редуват. Около целия полуостров има километър и половина забранена зона. Допускат се само товарни кораби с доставки.

— Ами ако се приближи под вода?

Ван Ренсберг презрително изсумтя.

— Ще ви покажа какво ще се случи.

Той взе радиостанцията си, обади се в радиозалата и оттам го свързаха с кланицата. Уговориха среща в другия край на имението, при крановете. Пред погледа на Макбрайд изсипаха кофа с месо в морето.

В продължение на няколко секунди не се случи нищо. После първата перка разсече морската повърхност като ятаган. След минута водата вече кипеше. Ван Ренсберг се засмя.

— Тук се храним добре. С много пържоли. Моят шеф не яде пържоли, обаче охраната ги обожават. Повечето от тях са като мен от Южна Африка.

— И?

— Когато колят животно — овца, коза, свиня, говедо, — приблизително веднъж седмично, каранцията се изхвърля в океана. И кръвта. Морето оживява от акули. Бели, тигрови, риба-чук, каквито поискате. Миналия месец един от хората ми падна през борда. Патрулната лодка се върна да го вземе след трийсет секунди. Беше късно.

— Не го ли извадиха от водата?

— Почти цял. Само без крака. Умря след два дни.

— Погребахте ли го?

— Там долу.

— Значи в края на краищата акулите са го изяли.

— Тук никой не допуска грешки. Не и когато командва Адриаан ван Ренсберг.

— Ами ако натрапникът влезе през хълмовете? Откъдето вчера минах аз?

В отговор южноафриканецът му подаде полеви бинокъл.

— Погледнете. Не можете да заобиколите хълмовете от страни. Склоновете се спускат към водата. А ако слезете от хълма през деня, веднага ще ви видят.

— Ами нощем?

— Добре, слизате долу. Вашият човек е извън телената мрежа, на повече от три километра от къщата и извън стената. Той не е пеон, не е страж, скоро ще го забележат и... ще се погрижат за него.

— Ами потока, който видях? Не може ли някой да влезе в имението оттам?

— Логично разсъждавате, господин Макбрайд. Елате да ви покажа потока.

Майорът потегли към пистата, отвори портала със собственото си дистанционно устройство и спря при мястото, където потокът изчезваше под земята. Двамата слязоха. Между пистата и оградата имаше дълъг участък открит канал. Бистрата вода бавно течеше по водораслите на дъното.

— Виждате ли нещо?

— Не — отвърна американецът.

— Те са на хладно, под пистата.

Това очевидно бе гвоздеят на програмата. Южноафриканецът носеше говежда пастърма в джипа. Когато я хвърли в канала, водата закипя. Макбрайд видя пираните да изплуват от сянката и голямото колкото цигарена кутия парче месо беше разкъсано от безброй тънки като игли зъби.

— Това стига ли ви? Ще ви покажа как използваме водата, без да отслабваме охраната. Елате.

Ван Ренсберг обърна към фермата и проследи лъкатушния път на потока през имението. На десетина места от него се отклоняваха канали, които напояваха различни насаждения или пълнеха няколкото водохранилища. Самият поток накрая се връщаше до ръба на скалите при пистата, но извън телената мрежа. Там увеличаваше скоростта си и се изливаше в морето.

— Точно до ръба съм поставил плоча с остри шипове — поясни Ван Ренсберг. — Всеки, който се опита да избяга през потока, ще бъде

понесен от течението между гладките бетонни стени. След като мине над шиповете, безпомощният окървавен плувец ще падне в морето. После ли? Акулите, естествено.

— Ами нощем?

— А, не видяхте ли кучетата? Глутница от дванайсет звяра. Добермани. Дресирани са да не докосват човек в униформата на охраната и десетината висши служители, независимо как са облечени. Надушват миризмата им. Пускат ги по залез слънце. След този час всички пеони трябва да стоят извън мрежата, иначе кучетата ще ги открият за няколко минути. И тогава нямат никакъв шанс. Е, как ще постъпи този ваш наемник?

— Нямам ни най-малка представа. Ако има капка здрав разум, предполагам, че вече си е плюл на петите.

Ван Ренсберг отново се засмя.

— Много благоразумно. Знаете ли, в зоната Каприви в старата родина имахме лагер за чернилки, които създаваха много проблеми в градовете. Аз го командвах. И знаете ли, господин агент от ЦРУ, никога не ми е бягало нито едно негро. Никога.

— Впечатлен съм.

— Знаете ли какво използвах? Сухопътни мини? Не. Прожектори? Не. Два концентрични кръга телена мрежа, заровена на дълбочина метър и осемдесет в земята, с бодлива тел отгоре, а между двата кръга — диви зверове. Крокодили в езерцата, лъвове на сушата. Един покрит тунел, през който се влизаше и излизаше. Обичам майката природа.

Той си погледна часовника.

— Единайсет. Ще ви закарам до прохода. От санмартинската полиция ще пратят джип да ви вземе оттам и да ви върне в хотела.

Прекосяваха имението от брега към портала, който водеше към селото и пътя за прохода, когато радиостанцията на майора изпраща. Той изслуша съобщението на дежурния радист в мазето на господарската къща и остана видимо доволен. Накрая посочи хребета на хълмовете.

— Хората на полковник Морено претърсват джунглата от пътя до хребета. Открили са бивака на американеца. Изоставен. Може би имате право. Сигурно е видял достатъчно и се е изпарил.

В далечината Макбрайд забеляза големия двукрил портал и белите сгради на селото зад него.

— Разкажете ми за работниците, господин майор.

— Какво ви интересува?

— Колко са? Откъде ги намирате?

— Около хиляда и двеста. Всички са престъпници, осъдени на каторга. Хайде сега, не се правете на по-голям светец от папата, господин Макбрайд. И вие американците имате затворнически ферми. Та и това е затворническа ферма. Общо взето, те живеят тук доста добре.

— А след като излежат присъдата си?

— Това просто не се случва — отсече Ван Ренсберг.

Еднопосочен билет, помисли си американецът, благодарение на полковник Морено и майор Ван Ренсберг. Доживотна присъда. За какви престъпления? Неправилно пресичане на улицата? Разсипване на боклук? Морено трябваше да поддържа броя им. По поръчка.

— Ами пазачите и персонала в господарската къща?

— Това е друг въпрос. Ние сме служители. Всички работници в господарската къща живеят зад стената. Никой не излиза, когато нашият работодател е там. Само униформените стражи и неколцина висши служители като мен могат да излизат извън стената. Никога пеони. Чистачите на басейна, градинарите, сервитьорите, камериерките — всички живеят зад стената. Пеоните, които работят в имението, живеят в селището. Всички са ергени.

— И няма жени и деца, така ли?

— Няма. Те не са тук, за да се размножават. Обаче има черква. Свещеникът проповядва само един текст — абсолютно покорство.

Майорът забрави да спомене, че наказва непокорството с бича си от кожа на носорог като едно време.

— Възможно ли е външен човек да влезе в имението, като се представи за работник, господин майор?

— Не. Всяка вечер управителят на имението избира работниците за следващия ден. След закуска избраните се явяват на главния портал, където ги проверяват един по един. Допускат се само толкова, от колкото има нужда. Нито човек повече.

— Колко влизат във фермата?

— Около хиляда души дневно. Двеста с определени умения за работа в работилниците, мелницата, фурната, кланицата и автосервиза, осемстотин на нивите. Двестатина остават в селото. Истински болните, боклукчиите, готвачите.

— Струва ми се, че ви вярвам — отвърна Макбрайд. — Този самотник няма голям шанс, а?

— Казах ви, американецо. Уплашил се е.

Още не бе изрекъл тези думи, когато радиостанцията му отново изпращя. Докато слушаше, той сбърчи чело.

— Какво се е случило? Добре, кажи му да се успокои. Идвам след пет минути.

Той затвори.

— Отец Висенте, от черквата. Бил се паникьосал. Трябва да се отбия там на път за прохода. Ще ви забавя само няколко минути.

Подминаха група пеони, които бяха превили гръб над мотиките си и копаеха под прежурящото слънце. Неколцина вдигнаха глави за миг, за да погледнат колата с човека, който имаше власт над живота и смъртта им. Изпити, брадясали лица, кафяви очи под перифериите на сламените шапки. Ала две от тях бяха сини.

30. БЛЪФЪТ

Той подскачаше нагоре-надолу пред отворената врата на черквата, нисък тантурест мъж със свински очички и не особено чисто бяло расо. Отец Висенте, пастир на окаяните каторжници.

Познанията на Ван Ренсберг по испански бяха доста оскъдни и обикновено се свеждаха до остри заповеди. Опитът на свещеника да говори на английски също не беше много успешен.

— Бързо идва, полковник — каза той и се шмугна обратно вътре. Двамата мъже слязоха от джипа, изтичаха нагоре по стълбището и го последваха в черквата.

Лекъосаното расо се понесе по пътеката, подмина олтара и влезе в ризницата. В малкото помещение имаше гардероб, завинтен за стената. Отчето с драматичен жест отвори вратата и извика:

— Mira!^[1]

И те погледнаха. Пеонът лежеше точно така, както го беше открил отец Висенте. Свещеникът не се бе опитал да го развърже. Китките и глезените му здраво бяха увити с изолирбанд, устата му беше залепена и иззад лепенката се разнасяше приглушено мучене. Когато видя Ван Ренсберг, работникът се ококори от ужас.

Южноафриканецът се наведе напред и безцеремонно откъсна лепенката.

— Какво прави той тук, по дяволите?

Мъжът уплашено заломоти нещо. Свещеникът сви рамене.

— Казва, че не знаел. Снощи си легнал и се събудил тук. Боляла го глава, не помнел нищо.

Пеонът беше гол, само по гащета. Майорът нямаше за какво друго да го хване, затова го сграбчи за предмишниците и го изправи на крака.

— Кажи му, че е по-добре да започне да си спомня — извика на свещеника той. Отец Висенте преведе.

— Първо най-важното, господин майор — тихо се намеси Макбрайд. — Името му?

Отчето схвана въпроса.

— Казва се Рамон.

— Рамон чий?

Свещеникът сви рамене. Той имаше над хиляда енориаши — нима трябваше да помни фамилиите на всички?

— В коя колиба живее? — попита американецът.

Последва кратък разговор. Макбрайд с усилие четеше испански, но в Сан Мартин говореха на някакъв абсолютно непонятен диалект.

— Колибата му е на триста метра оттук — поясни отец Висенте.

— Да идем там — нареди Макбрайд.

Той извади джобно ножче и преряза изолирбанда на китките и глезените на Рамон. Уплашеният работник поведе майора и американеца през плаца, по главната улица и оттам към своята колиба. Посочи вратата и се отдръпна настрана.

Ван Ренсберг влезе пръв, последван от Макбрайд. Не намериха нищо освен парче вата под леглото. Американецът я подуши и я подаде на майора, който направи същото.

— Хлороформ — каза Макбрайд. — Изненадал го е в съня му. Рамон сигурно не е усетил нищо. Събудил се е с вързани ръце и крака, заключен в гардероба. Не ни лъже, просто е ужасен и озадачен.

— Тогава каква е тая работа, по дяволите?

— Не споменахте ли, че всеки от работниците носи номер, който се проверява на портала?

— Да, защо?

— Рамон не носи номер. Няма го и тук на пода. Според мен някъде вътре имате самозванец.

Ван Ренсберг загрея. Той се върна при ландроувъра на площада и вдигна радиостанцията от таблото.

— Обявявам извънредно положение — каза южноафриканецът на радиста. — Пусни сирената за избягал затворник. Затвори портала на къщата за всички други освен за мен. После съобщи по аудиосистемата на всички от охраната да ми се явят при главния портал.

След няколко секунди над полуострова се разнесе протяжен вой на сирена. Чуха я на нивите и в плевниците, в работилниците и градините, кухните и кочините.

Всички прекъснаха работата си и погледнаха към главния портал. След това се разнесе гласът на радиста от подземния етаж на къщата.

— Всички стражи на главния портал. Повтарям, всички стражи на главния портал.

Стражите от дневната смяна бяха над шейсет, останалите почиваха в казармата. Те се събраха при главния портал от нивите, пристигнаха с мотопеди от най-далечните краища на имението или дотичаха пеш от казармата, която се намираше на около четиристотин метра от портала.

Ван Ренсберг изкара джипа си навън от оградата и ги зачака, изправен върху предния капак с рупор в ръка.

— Нямаме беглец — започна майорът, когато се строиха пред него. — Тъкмо обратното. Имаме натрапник. Облечен е като работник. Със същите дрехи, същите сандали, същото сомбреро. Даже носи краден номер на шията си. Дневната смяна: обиколете имението и съберете всички работници. Без изключение. Почиващите, претърсете всички плевници, оборите, конюшните и работилниците. После ги заключете и останете на пост. Поддържайте радиовръзка с взводните си командири. Младши командири, поддържайте връзка с мен. А сега на работа. Ако видите да бяга някой в затворническа униформа, стреляйте на месо. Действайте.

Стотината мъже се разгърнаха из имението. Трябваше да покрият средната му част: от телената мрежа, отделяща селото и пистата от фермата, до стената на господарската къща. Голяма площ — прекалено голяма даже за сто души. Това щеше да отнеме няколко часа.

Ван Ренсберг бе забравил, че чуждестранният му гост си тръгва. Той не обръщаше внимание на американеца, зает с планирането на собствените си действия. Макбрайд озадачено седеше наблизо.

На таблото до входа на черквата имаше обява. Тя гласеше: „Obsequias por nuestro hermano Pedro Hernandez. Once de la mañana“.

Въпреки лошия си испански агентът от ЦРУ разбра значението на текста: „Погребална служба за нашия брат Педро Ернандес. В единнайсет часа сутринта“.

Нима ловецът на глави не бе видял обявата? Или може би не я беше разбрал? При други обстоятелства свещеникът нямаше да влезе в

ризницата до неделя. Но този случай бе извънреден. Точно в единайсет без десет щеше да отвори гардероба и да види затворника.

Тогава защо не го бе скрил някъде другаде? Защо не го беше завързал за собствения му креват, където никой нямаше да го намери поне до залез слънце?

Завари майора да разговаря с монтьорите от летището.

— Какво му е? Поправете опасния ротор. Хеликоптерът ми трябва. Хайде, побързайте.

Той изключи радиостанцията, изслуша Макбрайд и изсумтя:

— Вашият сънародник просто е допуснал грешка, това е. Много скъпа грешка. Тя ще му струва живота.

Изтече час. Макар и без бинокъл, Макбрайд видя първите колони работници в бели памучни дрехи, които се връщаха в селото. Край тях вървяха униформените стражи и им крещяха да побързат. Пладне. Зноят удряше като чук по тила.

Човешкото множество пред портала стана още по-голямо. Разговорите по радиостанцията не преставаха, прочистваха от работници сектор след сектор, претърсваха сградите и ги обявяваха за чисти, заключваха ги и ги завардваха.

В един и половина започна проверката на номерата. Ван Ренсберг настоя петимата проверяващи да заемат местата си на масите и да проверяват работниците един по един, по двеста души в колона.

Обикновено затворниците работеха в утринната и вечерната прохлада. Сега се пържеха живи на слънцето. Двама-трима пеони припаднаха и бяха отнесени от другарите си. Всеки номер се проверяваше в списъка от сутринта. Когато и последната бяла фигура се заклатушка към селото, където имаше сянка и вода, главният проверяващ кимна.

— Един липсва — извика той.

Майорът се приближи и погледна над рамото му.

— Номер петдесет и три хиляди сто и осем.

— Име?

— Рамон Гутиерес.

— Пуснете кучетата.

Ван Ренсберг се запъти към Макбрайд.

— Вече всички монтьори трябва да са заключени в работилниците. Както знаете, кучетата няма да докоснат моите хора.

Те познават униформата. Остава само един човек. Външен, с бели памучни панталони и широка риза. За доберманите непознатата му миризма ще е като сигнал за обяд. Може да се покатери на някое дърво или да влезе в някое езеро, да. Те пак ще го намерят. Ще го обкръжат и ще лаят, докато дойдат кучкарите. Давам на тоя наемник половин час да намери дърво и да се предаде. Или да загине.

Човекът, когото търсеха, се намираше в централната част на имението и леко тичаше между царевични редове, по-високи от главата му. Слънцето и хребетът на хълмовете му показваха накъде да се движи.

По-рано сутринта му бяха трябвали два часа постоянно тичане, за да стигне от определеното му работно място до стената на господарската къща. Не че това разстояние представляваше проблем за човек, свикнал с половин маратонска дистанция, само че трябваше да заобикаля другите работни групи и стражите.

Стигна до една просека в царевичата, залегна по корем и надзърна навън. Двама стражи на мотопеди профучаха по пътеката към главния портал. Той изчака да се скрият от поглед, тичешком прекоси просеката и потъна в прасковената градина. След като се бе запознал с разположението на имението, Декстър беше набелязал път, който да го отведе до желаното място, без да се налага да излиза на открито.

Вече бе използвал почти всичко от екипировката, която сутринта беше напъхал в торбата за храна и тесния бандаж под боксерките си. Отново бе сложил здравия водонепроницаем часовник на китката си, колана на кръста си и ножа на гърба си, където нямаше да му пречи, но щеше да му е подръка. Бинтът, пластилинът и останалото беше в плоската кесия на колана му.

Той отново се озърна към хребета на хълмовете, промени посоката си с няколко градуса, после спря и наклони глава, докато не чу клокоченето на водопада пред себе си. Стигна до потока, върна се петнайсетина метра назад и се съблече гол. Остана само по колан, нож и бандаж.

Откъм отсрещната страна на нивите чу приближаващия се лай на доберманите. След няколко минути слабият морски бриз щеше да отнесе миризмата му до тях.

Работеше предпазливо, но бързо. Когато остана доволен, се отдалечи на пръсти към потока, отпусна се в студената вода и остави

течението да го понесе към пистата и скалите.

Въпреки убедеността си, че кучетата убийци няма да го докоснат, докато бавно шофираше по един от главните пътища на имението, Ван Ренсберг вдигна всички прозорци на джипа.

Следваше го един от кучкарите с пикап, чиято изцяло затворена каросерия бе направена от стоманена мрежа. Главният кучкар пътуваше в ландроувъра, подал главата си от дясната страна. Именно той чу внезапната промяна в лая на доберманите — гърленото ръмжение се превърна във възбудено джавкане.

— Намерили са нещо — извика кучкарят.

Ван Ренсберг се ухили.

— Къде, човече, къде?

— Натам.

Макбрайд бе приклепнал отзад, неспокоен, макар и в ландроувъра. Не обичаше свирепите кучета, а там имаше достатъчно много.

Доберманите бяха намерили нещо, да, ала тяхното джавкане по-скоро беше от болка, отколкото от възбуда. Южноафриканецът се натъкна на цялата глутница, след като зави зад ъгъла на прасковената градина. Те обикаляха в средата на пътя. Обект на вниманието им бе вързоп окървавени дрехи.

— Вкарайте ги в пикапа — извика Ренсберг.

Главният кучкар слезе от колата, затвори вратата и наду безшумната си свирка. Като продължаваха да джавкат, кучетата наскочаха в каросерията и кучкарят ги заключи. Едва тогава майорът и Макбрайд напуснаха джипа.

— Ето къде са го хванали — рече Ренсберг.

Все още озадачен от поведението на животните, кучкарят вдигна окървавената памучна риза и я поднесе към носа си. После рязко извърна лице.

— Копеле — изкрещя той. — Лют пипер, фино смлян лют зелен пипер. Много. Нищо чудно, че нещастните животни лаят като побъркани. Това не е от възбуда, просто ги боли.

— Кога ще възстановят обонянието си?

— Ами, няма да е днес, шефе, може би даже няма да е утре.

Намериха памучния панталон, също обилно посипан с лют пипер, както и сламената шапка, дори еспадрилите. Но не и труп,

кости, нищо друго освен петната по ризата.

— Какво е направил? — попита Ван Ренсберг кучкаря.

— Порязал се е, ето какво е направил тоя изрод. Порязал се е с нож и е нацапал ризата. Знаел е, че това ще влуди кучетата. Човешката кръв винаги им действа така, когато ги насъскаме на месо. Подушили са кръвта, нахвърлили са се на дрехите и са вдишали лютия пипер. И сега нямаме кучета поне до утре.

Майорът разгледа дрехите.

— Обаче той е гол — отбеляза южноафриканецът. — Търсим чисто гол човек.

— Може и да не е — възрази Макбрайд.

Ван Ренсберг беше организиран хората си по военен образец. Всички носеха еднаква униформа. Крачолите на тъмозелените им панталони бяха натикани в брезентови гети. На кръста си носеха широки кожени колани с токи.

Ризите им бяха в светъл африкански камуфлажен десен, наричан „леопардов“. Ръкавите бяха отрязани до средата на предлакътницата, навити до бицепса и разгладени.

Ефрейторите и сержантите носеха съответно една или две нашивки, а четиримата младши офицери имаха звезди на пагоните.

Край пътеката, където очевидно се бе водила борбата, Макбрайд беше намерил пагон, откъснат от риза. На него нямаше звезди.

— Според мен нашият човек изобщо не е гол — заяви американецът. — Мисля, че носи камуфлажна риза, без един пагон, тъмозелен панталон и кубинки. Да не споменавам за шапката — същата като вашата, господин майор.

Лицето на Ван Ренсберг бе станало тухленочервено. Ала доказателствата бяха безспорни. Две бразди в пръстта, водещи към високата трева, очевидно бяха останали от безжизнено влаещи се крака. Пътеката водеше към потока.

— Ако го е хвърлил там, трупът вече е паднал от скалите — измърмори южноафриканецът.

„А всички знаем колко много обичаш своите акули“ — помисли си Макбрайд, но не каза нищо.

Ван Ренсберг най-после осъзна цялата чудовищност на положението. Някъде в две хиляди и петстотин хектаровото имение имаше професионален убиец, разполагащ с оръжие и мотопед, с лице,

скрито под широкопола шапка, който бе нает да очисти неговия работодател. Майорът изсъска нещо на африканерски, което не звучеше много любезно. После взе радиостанцията.

— Искам още двайсет души в къщата. После няма да пускате никой друг освен мен. Да са в пълно снаряжение и веднага да покрият терена около сградата. Действайте.

Потеглиха обратно към стената на господарската къща на носа.
Беше четири без петнайсет.

---

[1] Гледайте (исп.). — Б.пр. ↑

31. УЖИЛВАНЕТО

Водата в потока поддържа като балсам на голата му кожа, изгорена от парещите слънчеви лъчи. Ала тази вода бе опасна, тъй като скоростта ѝ постепенно се увеличаваше и тя все по-бързо се носеше по бетонното си корито към морето.

Там, където влезе в потока, Декстър все още можеше да се измъкне на отсрещния бряг. Но той се намираше прекалено далеч от желаното място, а и чуваше лая на кучетата. Освен това беше видял дървото от хребета на хълмовете и преди това — на въздушните снимки.

Последното, което оставаше от екипировката му, беше малка сгъваема кука с шестметрово здраво въже. Докато водата го носеше по коритото, Отмъстителя разгъна трите шипа на куката, застопори ги и вкара дясната си длан в клупа на въжето.

Излезе иззад поредния завой на канала и видя дървото пред себе си. То растеше на брега откъм самолетната писта и два от дебелиите му клони висяха над потока. Когато го наближи, Декстър замахна с ръка и хвърли куката високо над себе си.

Чу тъп звук от забиването на шиповете в клоните и усети болка в дясното си рамо, когато бързото му движение по течението рязко спря.

Изтегли се по въжето и измъкна горната половина на тялото си от потока. Натискът на водата отслабна. Като заби пръстите на свободната си ръка в пръстта и тревата, Декстър изпълзя на брега.

Куката беше скрита в клоните. Той просто вдигна ръце колкото можеше по-нависоко, преряза въжето с ножа си и го остави да виси над водата. Знаеше, че се намира на стотина метра от оградата на пистата, в която четирийсет часа по-рано бе пробил дупка. Не му оставаше нищо друго, освен да допълзи дотам. Кучетата бяха най-малко на километър и половина отатък потока. Щяха да намерят мостовете, но дотогава имаше още време.

Лежейки в мрака до телената ограда на пистата, преди две нощи той бе направил вертикален и хоризонтален разрез като две страни на

триъгълник, но беше оставил един тел непокътнат, за да държи мрежата на място. Ножиците бяха скрити във високата трева зад оградата.

Двата разреза бяха завързани с тънка градинарска жица. Отне му по-малко от минута, за да ги развърже, чу глух звън при прерязването на последния тел и се промъкна през мрежата. Все още по корем, Декстър се обърна и отново завърза разрезите. Човек можеше да ги забележи най-малко от десетина метра.

Пеоните косяха тревата във фермата за фураж, но от двете страни на пистата тя бе висока трийсетина сантиметра. Отмъстителя намери мотопеда и другите откраднати неща, облече се, за да не изгори на слънцето, легна и неподвижно зачака. На километър и половина оттам чу лая на доберманите, които бяха намерили окървавените дрехи.

Когато майор Ван Ренсберг стигна пред портала на къщата, новите стражи тъкмо бяха пристигнали. Тежко въоръжените мъже скачаха от каросерията на спрелия пред входа камион, стиснали автомати М-16 в ръце. Младият офицер ги строи в колони. Дъбовият портал се отвори и те бързо се пръснаха в парка. Южноафриканецът ги последва вътре и порталът се затвори.

Намираха се пред стълбището, по което се беше качил Макбрайд, за да стигне до терасата с басейна, но майорът зави надясно. Американецът видя вход за долния етаж и електрически врати на три подземни гаража.

Икономът ги чакаше. Той ги поведе покрай гаражите, изкачиха се по друго стълбище и се озоваха в жилищното крило на къщата.

Сърбинът беше в библиотеката. Въпреки прохладата на късния следобед той бе предпочел дискретността и сега седеше в заседателната зала с чаша черно кафе. Жилич покани с жест двамата си гости да седнат. Телохранителят Кулач зорко стоеше в дъното на стаята с гръб към цяла стена с неразгръщани първи издания.

— Докладвайте — безцеремонно нареди сърбинът. Ван Ренсберг трябваше да направи унизителното признание, че натрапникът се е промъкнал съвсем сам в неговата крепост, представил се е за местен

работник, избавил се е от кучетата, убил е един от охраната, облякъл е неговата униформа и е хвърлил трупа в бързия поток.

— И къде е сега?

— Между стената и телената ограда.

— Какви мерки възнамерявате да вземете?

— Всичките ми хора, и последният човек, който носи тази униформа, ще бъде повикан по радиостанцията и проверен.

— *Quis custodiet ipsos custodes?* — попита Макбрайд. Другите двама неразбиращо го погледнаха. — Извинете. Кой пази самите пазачи? С други думи, кой ще провери проверяващите? Как ще разберете, че гласът по радиостанцията не лъже?

Последва мълчание.

— Добре — накрая каза Ван Ренсберг. — Ще се наложи да ги върна в казармата, където ще ги проверят взводните им командири. Може ли да отида в радиозалата, за да издам заповедта?

Жилич го освободи с кимване на глава.

Това отне един час. Слънцето навън залезе зад хребета на хълмовете. Спусна се тропическият мрак. Ван Ренсберг се върна.

— Всички се явиха в казармата, общо осемдесет души. Взводните командири потвърдиха самоличността им. А той още е някъде там навън.

— Или някъде тук — подхвърли Макбрайд. — Петият ви взвод патрулира около къщата.

Жилич се обърна към шефа на охраната си.

— Наредили сте тези двайсет души да дойдат тук, без да ги проверите, така ли? — ледено попита той.

— Не, разбира се. Те са елитният ми взвод. Командва ги Джани Дюплесис. Ако има дори само едно непознато лице, той веднага ще го забележи.

— Кажете му да се яви тук — заповяда сърбинът.

След няколко минути младият южноафриканец влезе в библиотеката и застана мирно.

— Лейтенант Дюплесис, след моята заповед вие избрахте двайсет души заедно с вас и преди два часа ги доведохте тук, нали?

— Да.

— Познавате ли всички по лице?

— Да.

— Прощавайте, но когато влизахте през портала, в какъв строй се движехте? — обади се Макбрайд.

— Аз бях начело. Следваше ме сержант Грей. После войниците, по трима в редица, по шестима в колона. Общо осемнайсет.

— Деветнайсет — поправи го Макбрайд. — Забравихте опашката.

В тишината натрапчиво ясно се чу тиктакането на часовника над камината.

— Каква опашка? — промълви Ван Ренсберг.

— Не ме разбирайте грешно, може да съм сбъркал. Мисля, че иззад камиона се появиха деветнайсет души и влязоха през портала. С еднаква униформа. Изобщо не ми направи впечатление.

В този момент часовникът удари шест и избухна първата бомба.

Не бяха по-големи от топки за голф и бяха напълно безобидни, по-скоро за плашене на гарги. Имаха часовникови механизми, настроени на осем часа, и Отмъстителя бе хвърлил и десетте през стената в десет часа сутринта. От въздушните снимки беше научил точно къде са най-гъстите храсти в парка около къщата, а в юношеските си години се бе научил да мята надалече. Все пак фойерверките издадоха пукот, много напомнящ гърмежи на едрокалибрено оръжие.

Някой в библиотеката извика „Залегни“ и петимата ветерани се хвърлиха на пода. Кулач се претърколи, скочи на крака и застана до господаря си с извадено оръжие. После на първия от стражите навън му се стори, че е зърнал нападателя, и откри огън.

Избухнаха още две бомбички и изстрелите зачестиха. Един от прозорците се пръсна. Телохранителят стреля към мрака навън.

На сърбина му писна. Той се затича приклеknал към вратата в дъното на библиотеката, продължи по коридора и се спусна в мазето. Макбрайд го последва. Кулач се движеше последен, като вървеше заднешком.

Долу се намираше радиозалата. Дежурният радист беше пребледнял и се опитваше да следи виковете и крясъците на честотата на радиостанциите на охраната.

— Представете се. Къде сте? Какво става? — питаше той.

Никой не му обръщаше внимание и престрелката в мрака продължаваше. Жилич се пресегна към пулта и завъртя едно копче.

Възцари се тишина.

— Свържете се с летището. Съберете всички пилоти, целия технически персонал. Искam хеликоптера. Веднага.

— Хеликоптерът е повреден. Утре ще е готов. Поправят го от два дни.

— Тогава хоукъра. Да го приготвят за излитане.

— Сега ли?

— Да. Не утре, нито след един час. Веднага.

Изстрелите в далечината накараха мъжа във високата трева да застане на колене. Скоро щеше да се спусне пълен мрак и точно преди това зрението играеше номера, сенките се превръщаха в противници. Той изправи мотопеда, постави кутията с инструменти в предната кошница, избута го през пистата и се насочи към хангарите в отсрещния ѝ край. Гащеризонът с емблемата на Зета Корпорейшън на гърба не се различаваше в здрача и в паниката, която скоро щеше да настъпи, никой нямаше да му обърне внимание през следващите трийсет минути.

Сърбинът се обърна към Макбрайд.

— Сега ще се разделим, господин Макбрайд. Боя се, че ще трябва да се приберете във Вашингтон със собствени средства. Проблемът тук ще бъде решен и ще трябва да си намеря нов шеф на охраната. Предайте на господин Девъроу, че няма да се отметна от сделката, но засега възнамерявам да убия оставащите дни, като се възползвам от гостоприемството на едни мои приятели в Емирствата.

Гаражът се намираше в дъното на подземния коридор и мерцедесът беше брониран. Кулач седна зад волана, а неговият господар — отзад. Американецът безпомощно стоеше в гаража, докато вратата се вдигаше нагоре. Лимузината се плъзна под него, прекоси чакъла и изхвърча през все още отварящия се портал.

Когато мерцедесът стигна до хангара, вътре вече светеше. Малкият влекач чакаше пред носа на хоукъра, за да го изтегли на пистата.

Последният монтьор затвори последния люк на двигателите, подвижната стълба се изтегли назад. В осветената кабина капитан Степанович и неговият млад френски копилот проверяваха уредите и системите.

Жилич и Кулач наблюдаваха от убежището на колата. Когато изтеглиха хоукъра на пистата, вратата се отвори, стълбата със съскане се спусна и копилотът застана на входа.

Кулач излезе от мерцедеса сам, тичешком прекоси няколко метра, качи се по стълбичката и се втурна в просторния самолет. Първо погледна наляво към затворената врата на кабината. Трябваше му две крачки, за да стигне до тоалетната отзад. Рязко отвори вратата. Никой. Върна се на входа и повика шефа си. Сърбинът слезе от колата и се затича към стълбичката. Когато влезе вътре, люкът се затвори. Най-после бяха в безопасност.

Навън двама души си сложиха слушалки. Единият включи външния акумулатор и капитан Степанович запали двигателите. Двата „Прат & Уитни“ 305 с вой се включиха.

Вторият мъж стоеше отпред, така че пилотът да го вижда, с неоновы палки в двете ръце. Той насочи хоукъра към началото на пистата.

Капитан Степанович обърна самолета, за последен път провери спирачките, освободи ги и натисна дроселите.

Хоукърът се понесе напред. Все по-бързо. На няколко километра оттам прожекторите около господарската къща угаснаха и хаосът стана пълен. Носът се повдигна на север към морето. Отляво бяха хълмовете. Двумоторният самолет се откъсна от асфалта, слабо бучене престана, вилите край скалите останаха под носа и хоукърът полетя над огряното от луната море.

Капитан Степанович вдигна колесниците, предаде управлението на французина и се съсредоточи върху плана за полета и първото кацане за зареждане на Азорските острови. Няколко пъти бе летял до ОАЕ, ала никога толкова внезапно. Самолетът се наклони надясно, зави на североизток и достигна височина три хиляди метра.

Подобно на повечето реактивни самолети от този тип, „Хоукър“ 1000 има малка, ала луксозна тоалетна отзад, която заема цялата ширина на корпуса. Задната ѝ стена е подвижна и зад нея има малко

помещение за лек багаж. Кулач беше проверил тоалетната, ала не и това помещение.

Пет минути след излитането мъж в гащеризон отмести стената и се вмъкна в тоалетната. Той извади деветмилиметровия автоматичен зигзауер от кутията с инструменти, за пореден път провери механизма, вдигна предпазителя и влезе в салона. Двамата мъже на обърнатите едно срещу друго кресла мълчаливо го зяпнаха.

— Няма да посмееш да го използваш — каза сърбинът. — Ще пробиеш корпуса и ще взривиш самолета.

— Куршумите са модифицирани — спокойно отвърна Отмъстителя. — С четвърт заряд. Достатъчно, за да пробият дупка в теб, да останат вътре и да те убият, но не и да пробият корпуса. Кажу ми, твоят човек, че искам да извади патлака си с два пръста и да го остави на килима.

Последва кратък разговор на сърбохърватски. С потъмняло от гняв лице телохранителят извади глока си от левия подраменен кобур и го пусна на пода.

— Ритни го към мен — нареди Декстър. Жилич се подчини. — И пистолета на глезена.

Кулач носеше по-малък пистолет под чорапа на левия си глезен. Той също бе изритан на разстояние. Отмъстителя извади чифт белезници и ги хвърли на килима.

— За левия глезен на приятеля ти. Направи го сам. Така че да виждам ръцете ти, иначе ще те прострелям в капачката на коляното. Много съм точен.

— Един милион долара — каза сърбинът.

— Действай — заповяда американецът.

— В брой, в която банка искаш.

— Губя търпение.

Гривната бе поставена на глезена.

— По-стегнато.

Кулач потрепери от стягането на метала.

— През крака на креслото. И за дясната китка.

— Десет милиона. Само глупак ще откаже.

Отговорът беше втори чифт белезници...

— За лявата китка, през веригата на твоя приятел, после за дясната китка. Изправи се. Да те виждам, иначе, повтарям, ще се

сбогуваш с капачката на коляното си.

Двамата мъже клечаха един до друг на пода, оковани един за друг и за седалката. Декстър се надяваше, че тя е по-здрава от исполинския телохранител.

Той ги заобиколи и се запъти към кабината. Когато вратата се отвори, капитанът реши, че собственикът идва да се осведоми за полета. Към слепоочието му се притисна пистолетно дуло.

— Вие сте капитан Степанович, нали? — попита нечий глас. Уошингтън Лий беше прихванал имейла от Уичита. — Нямам нищо лично против вас — продължи похитителят. — Вие и вашият приятел си вършите работата. Аз също. Нека си остане така. Професионалистите не вършат глупости. Съгласен ли сте?

Капитанът кимна с глава и се опита да погледне назад към салона.

— Вашият работодател и неговият телохранител са обезоръжени и приковани за пода. Няма да ви се притекат на помощ. Моля, правете само каквото ви казвам.

— Какво искате?

— Променете курса. — Отмъстителя погледна електронната система за управление на полета над дроселите. — Въведете триста и пет градуса. Заобиколете източния край на Куба.

— Крайна цел?

— Кий Уест, Флорида.

— В Съединените щати ли?

— Земята на моите деди — отговори мъжът с пистолета.

32. ПРЕДАВАНЕТО

Декстър беше запомнил наизуст маршрута от Сан Мартин до Кий Уест, но се оказа излишно. Системите на хоукъра са толкова ясни, че даже неспециалист може да следи течнокристалния дисплей, който показва предвиждания маршрут и изминатия път.

На четирийсет минути път от крайбрежието видя мъглявите светлини на Гренада под дясното крило. Последва двучасов полет над морето, докато стигнат до южното крайбрежие на Доминиканската република.

След още два часа от Куба до Андрос, най-големия остров на Бахамите, Декстър се наведе напред и докосна французина по ухото с дулото на пистолета.

— Изключете транспондера.

Копилотът въпросително погледна сърбина, който сви рамене и кимна с глава. Французинът го изключи. Без постоянно повтаряния сигнал хоукърът се превърна в точица на радарния екран, ако някой се взираше особено внимателно. За всеки, който не проявяваше такава бдителност, самолетът престана да съществува.

Далеч навътре в морето на юг от Флорида започва въздушната идентификационна зона, която защитава югоизточния бряг на САЩ от наркотрафиканти. Всеки, който навлизаше във ВИЗ без план за полет, си играеше на криеница с извънредно опасен противник.

— Спуснете се на сто и двавет метра над морето — нареди Декстър. — Веднага. Изключете всички навигационни светлини и осветлението в кабината.

— Много е ниско — възрази пилотът, когато минаха под десет хиляди метра.

— Представете си, че това е Адриатическо море. Правили сте го и преди.

Това бе самата истина. Като изстребител в югославските военновъздушни сили, полковник Степанович бе участвал в атаки срещу хърватското крайбрежие на много по-малка височина от сто и

двайсет метра, за да се промъкне под радара. Но въпреки това имаше право.

Огряното от луната море има хипнотично въздействие. То примамава пилота все по-надолу, докато докосне повърхността на вълните и потъне. Уредите за измерване на височина под сто и петдесет метра трябва да са абсолютно точни и редовно да се проверяват. На сто четирийсет и пет километра югоизточно от Исламорада хоукърът установи постоянна височина сто и дваайсет метра и премина над пролива Сантарен към Флоридските рифове.

Забелязаха ги на осемдесет километра от летището. На трийсет и два километра северно от Кий Уест се намира Куджоу Кий, където е завързан грамаден балон, издигащ се на шест хиляди метра в небето. Докато повечето крайбрежни радари са насочени към морето и нагоре, този в Куджоу гледа надолу и може да забележи всеки самолет, който се опитва да се промъкне под мрежата.

Даже балоните имат нужда от поддръжка и този в Куджоу се спуска на неравномерни интервали, които никога не се обявяват предварително. Тази вечер случайно беше свален и в момента отново го издигаха. На височина три хиляди метра той засече приближаващия се откъм черното море хоукър — с изключен транспондер и без обявен план за полет. След секунди двата дежурни F-16 във военновъздушната база „Пенсакола“ вече излитаха от пистата.

Двата самолета развиха свръхзвукова скорост и се насочиха на юг към Кий Уест. На петдесет километра оттам капитан Степанович бе намалил скоростта на двеста възела и се готвеше за кацане. Надясно мъждукаха светлините на Куджоу и Шугърлоуф. Насочените надолу радари на изстребителите засякоха натрапника и пилотите малко промениха курса си, за да го заобиколят отзад. В сравнение с двестата възела на хоукъра те се движеха с над хиляда.

Тази вечер дежурен диспечер в Кий Уест беше Джордж Танър и няколко минути след обявяването на тревогата летището бе затворено. Положението на натрапника показваше, че се опитва да кацне, което беше най-благоразумно от негова страна. След като бъдат пресрещнати от изстребителите, натрапниците без светлини и с изключени транспондери получават само едно предупреждение да кацнат където им наредят. Няма второ предупреждение: войната срещу наркотрафикантите е прекалено сериозна за игрички.

И все пак на борда на самолета може да има извънредна ситуация и трябва да му се даде шанс да кацне. На трийсетина километра екипажът на хоукъра видя светлините на пистата. Изстребителите започнаха да се спускат и да намаляват скоростта. За тях двеста възела означаваше почти кацане.

На петнайсет километра преди летището двата F-16 прихванаха тъмния хоукър по червеното сияние на реактивните двигатели от двете страни на опашката му. В следващия момент бойните самолети заеха позиция до двете му крила.

— Неидентифициран самолет, продължавай напред и кацни. Повтарям, продължавай напред и кацни — нареди гласът в слушалките на капитана.

Спуснаха колесниците. Хоукърът се приготви за кацане. Прелетяха отляво на Чика Кий, база на военноморската авиация. Колелата им докоснаха бетона и самолетът кацна на американска територия.

През последния час Декстър бе стоял с резервния чифт слушалки на ушите и микрофон. Когато кацнаха, той натисна бутона за предаване.

— Неидентифициран хоукър до кулата на Кий Уест, чувате ли ме?

— Чувам ви отлично — ясно се разнесе в ушите му гласът на Джордж Танър.

— Кула, в този самолет се намира масов убиец, извършил убийство на американски гражданин на Балканите. Прикован е с белезници за седалката си. Моля, съобщете на полицията.

Преди да получи отговор, Отмъстителя изключи микрофона и се обърна към капитан Степанович.

— Насочете се към отсрещния край, спрете там и ще ви пусна — каза похитителят. Той се изправи и прибра пистолета в джоба си. От сервизните сгради на летището потеглиха аварийните коли. — Отворете люка, моля — нареди Декстър.

Светлините се включиха и той влезе в салона. Двамата пленници запремигнаха. През отворения люк Отмъстителя видя носещите се към тях аварийни коли. Засвяткаха червено-сините лампи на полицията. Воят на сирените бе далечен, ала се приближаваше.

— Къде сме? — извика Зоран Жилич.

— В Кий Уест — отвърна Декстър.

— Защо?

— Помниш ли една ливада в Босна през пролетта на деветдесет и пета? И едно американче, което моли за пощада? Е, приятел, всичко това — той посочи с ръка навън — е подарък от дядото на момчето.

После слезе по стълбичката и се приближи до предния колесник. Два куршума пръснаха гумите. Оградата се намираше на двайсет метра. Тъмният гащеризон скоро потъна в мрака. Декстър прескочи телената мрежа и се отдалечи през ризофорите.

Светлините на летището зад него помръкнаха, но постепенно започна да различава фаровете на колите и камионите по магистралата зад блатото. Той извади мобилен телефон и набра няколко цифри. В далечния Уиндзор, Онтарио, му отговори един мъж.

— Господин Едмънд?

— Аз съм.

— Пратката от Белград, която поискахте, пристигна на летище Кий Уест, Флорида.

Не каза нищо повече и едва чу вика в отсрещния край, преди да изключи. Просто за всеки случай мобифонът полетя в черната блатна вода край пътя, за да изчезне завинаги.

Десет минути по-късно един вашингтонски сенатор бе вдигнат от вечеря и след час двама маршали от бюро на Федералната маршалска служба в Маями пътуваха на юг.

Преди маршалите да прекосят Исламорада, един шофьор на камион, който пътуваше на север, видя на магистрала 1 край Кий Уест самотна фигура. Заради гащеризона човекът го взе за закъсал колега и спря.

— Пътувам за Маратон. Устройва ли те?

— Напълно — отвърна непознатият. Беше дванайсет без двайсет.

На Кевин Макбрайд му отне цял ден да се прибере в Щатите. Майор Ван Ренсберг, който все още търсеше изчезналият натрапник, се утешаваше с това, че поне работодателят му е в безопасност. Той придружи агента от ЦРУ чак до столицата. Полковник Морено прати кола да го откара от летището до Парамарибо. После взе пътнически самолет до остров Курасао. Там имаше връзка за международното

летище в Маями, където най-после се качи на самолет за Вашингтон. Кацна късно и беше уморен. В понеделник сутринта отиде на работа рано, но когато влезе в кабинета на шефа си, Пол Девъроу вече бе там.

Изглеждаше сивопепеляв. Сякаш се беше състарил. Той даде знак на Макбрайд да седне и уморено побутна лист хартия към него.

Всички добри репортери полагат максимални усилия да поддържат отлични отношения с местната полиция. Кореспондентът на „Маями Хералд“ в Кий Уест не правеше изключение. До неделя по обед събитията от съботната нощ вече му бяха известни от негови приятели в полицейското управление. Съвсем навреме за понеделнишкото издание. В понеделник сутрин Девъроу завари на бюрото си обобщение на публикацията.

Заглавието на материала за сръбския бандит и заподозрян масов убиец, задържан в собствения му самолет при аварийно кацане на международното летище в Кий Уест, заемаше трето място на първа страница.

— Мили Боже — промълви Макбрайд. — Мислехме, че е избягал.

— Не, изглежда, че е бил отвлечен — отвърна Девъроу. — Знаеш ли какво означава това, Кевин? Не, естествено, че не знаеш. Аз съм виновен. Трябваше да ти обясня. С проект „Скитник“ е свършено. Две години работа на вятъра. Не мога да продължа без него.

И той подробно му описа плана, който бе измислил, за да извърши най-големия контратерористичен удар на века.

— Кога трябваше да лети за Карачи и за срещата в Пешавар?

— На двайсети. Трябваша ми само още няколко дни.

Йезуита се изправи, отиде при прозореца и се вторачи в дърветата с гръб към Макбрайд.

— Тук съм от изгрев слънце, когато ми се обадиха. И се питам: как е успял тоя проклет Отмъстител?

Заместникът му мълчеше.

— Той не е глупак, Кевин. Човекът, който ме надхитри, не е глупак. По-умен е, отколкото го мислех. Винаги беше една крачка пред мен... Трябваше да е знаел, че играе срещу мен. Може да му е казал само един човек. И знаеш ли кой е той, Кевин?

— Нямам представа, Пол.

— Онова лицемерно копеле от ФБР, Колин Флеминг. Но даже да е бил предупреден, как би могъл да ме победи? Трябва да се е сетил, че ще се обърнем към тукашното суринамско посолство. Затова е измислил професор Медвърс Уотсън, ловеца на пеперуди. За примамка. Трябваше да го предвидя, Кевин. Професорът беше фалшив и е бил създаден специално, за да го разкрием. Преди два дни ми се обадиха нашите хора в Суринам. Знаеш ли какво ми казаха?

— Не, Пол.

— Че под псевдонима, който е използвал, Хенри Наш, той е получил виза в Амстердам. Изобщо не се сетихме за Амстердам. Хитро, адски хитро копеле. Затова Медвърс Уотсън влиза и загива в джунглата. Както е било замислено. И това е осигурило на нашия човек шест дни, докато установим, че всичко е измама. Той вече е бил в страната и е наблюдавал имението от хълмовете. И после си се появил ти.

— Обаче и аз го изпуснах, Пол.

— Само защото оня южноафрикански идиот е отказал да те послуша. Естествено, че упоеният с хлороформ пеон е трябвало да бъде открит същата сутрин. Естествено, че е трябвало да вдигнат тревога. Да пуснат кучетата. За да се стигне до третото ужилване — предположението, че е убил страж и е заел неговото място.

— Но и аз имам вина за това, Пол. Наистина ми се струваше, че съм видял още един страж да влиза в господарската къща. Явно не е имало такъв. Призори всички бяха там.

— Тогава вече е било късно. Той е отвлякъл самолета.

Девъроу се обърна от прозореца и се приближи до заместника си. Той протегна ръка.

— Всички допуснахме грешки, Кевин. Той спечели, аз изгубих. Но съм ти благодарен за всичко, което направи или поне се опита да направиш. Колкото до Колин Флеминг, копелето, което го е предупредило, ще дойде време да се справя с него. Засега трябва да започнем наново. ОБЛ още е там. Продължава да крои планове. Искам утре в осем цялата група да се събере тук. На кафе и бисквити. Ще гледаме новините по Си Ен Ен, после ще обсъдим положението. Ще анализираме случая и ще нахвърляме план. Накъде ще продължим оттук нататък.

Макбрайд се обърна да си тръгне.

— Знаеш ли — спря го Девъроу, когато стигна до вратата, — ако трийсетте години служба в това управление са ме научили на нещо, това е, че има вярност, която стои дори над дълга.

ЕПИЛОГ

ВЕРНОСТТА

Кевин Макбрайд мина по коридора и влезе в служебната тоалетна. Чувстваше се изчерпан — дните на пътуване, тревоги и безсъние го бяха изтощили.

Втренчи се в умореното лице в огледалото пред умивалниците и се зачуди какво означават последните думи на Девъроу. Дали беше имало шанс проект „Скитник“ да успее? Щеше ли да се хване в клопката саудитският супертерорист? Щяха ли да се появят в Пешавар неговите помощници? Щяха ли да се обадят по телефона, за да бъдат подслушани от АНС?

Вече бе късно. Жилич нямаше да замине никъде, освен за някое американско съдилище и оттам — в затвор със строг тъмничен режим. Стореното — сторено.

Той няколко пъти наплиска лицето си и отново погледна мъжа в огледалото. Петдесет и шест годишен, с трийсет години трудов стаж — в края на декември трябваше да се пенсионира.

През пролетта с Моли щяха направят нещо, което отдавна й обещавахе. Децата им бяха завършили колеж и преследваха собствените си кариери. Искаше му се дъщеря му и нейният мъж да му дадат внук, когото да може да глези. Докато чакаха, щяха да купят голямата каравана, която бе обещал на жена си, и щяха да отидат на екскурзия в Скалистите планини. Знаеше, че има среща с пъстървата в Монтана.

От една от кабинките излезе много по-млад, неотдавна назначен агент и започна да си мие ръцете през две мивки от него. От групата. Двамата си кимнаха и се усмигнаха. Макбрайд взе хартиени кърпи и си избърса лицето.

— Кевин — повика го младокът.

— Да.

— Може ли да те питам нещо?

— Естествено.

— Въпросът е личен.

— Тогава може да не ти отговоря.

— За татуировката на лявата ти ръка. Ухиленият плъх със смъкнати гащи. Какво означава?

Макбрайд продължаваше да гледа в огледалото, но сякаш видя двама млади войници, пияни до козирката, заливащи се от смях в топлата сайгонска нощ, съскаща бяла петромаксова лампа и един китайски татуировчик. Двама млади американци, които щяха да се разделят, ала щяха да останат свързани с нещо, неподвластно на времето. Видя и една тънка папка отпреди няколко седмици, в която се споменава за татуировка на ухилен плъх на лявата предлакътница. И чу заповедта да намери този човек и да организира убийството му.

Той отново сложи часовника на китката си и смъкна ръкава си. Погледна датника. 10 септември 2001 година.

— Това е дълга история, синко — отвърна Язовеца, — и се случи много отдавна и много далече.

Издание:

ИК „Бард“, 2003

ISBN 954–585–495–2

Оформление на корица: Петър Христов, „Megachrom“, 2003

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.